S/5-2-2
1920-21

శ్రీ శారదాయై నమః.

రఘురామవిజయము.

శ్రీనారీమణికాంతి కౌస్తుభరుచి శ్రీవత్ససంశోభలాం
త్స్నానీలద్యుతికాయనీరదముపై నబ్భ్రప్రబాహాకృతిం
గానూహింపఁగఁజేసి నీళనిలనుంగందోయిచే నొప్పు ల
క్ష్మీనారాయణుఁడా దేవుఁడిచ్చు మతి నాత్మీయప్రబంధోక్తికిన్

ఉ. వారిజగర్భుఁడీశుఁడు దివాకరుఁడింద్రుఁడు చంద్రుఁడున్ సహా
దారపదంబుగాంచుటకుఁ దత్కరుణార్ద్రవిలోకనామృతా
సారమయాచితేతనమెయ్యనని సాక్షివనగణ్యచరిత్రునిం దిరన్
రపరమాధిపు శ్రీని భజించెద మత్కృతి నాదరింపఁగన్

ఉ. హారమరాళతారకము దాప్తపటీరమృణాళకాయుఁడై
సారతుషారధామగిరిశంకరరోచుల దేరుపొందు రాకా
కారవసుంధరాతలము కందుకలీల ధరించు శేషుఁడై
త్కారి విహారకల్పునిఁ బ్రియంబునఁ గొల్తు ననంతదేవు

సీ. అభ్రంకషాదభ్రహాటకాచలతుంగ
విభ్రాజమాన దుర్వర్ష్యముగను
శారదాచంద్రకాసారహారపటీర
మందారచయరాజమానముగను

సకలభూధరపత్నీశాసననిశితో(గ్ర)
దంభోళికైతాటి సంరంభముగను
నిజజాతపక్షదక్ష నిబిడ వేగోద్ధాత
పాటవరదాస వేశాటి వగను
దోయమును మోము గోళ్లు రెక్కలును జాలఁ
బ్రబలి వెలుగొందఁ గాంచఁ జతుర్బాహువహన
ధీరు సకలార్త్యజన సంప్రతోషదా తార్క్ష్య
త్మైన వేయునిఁ దల్చి నవార్త్యమతిని

క. జ్ఞానినికలుషాంధతమోఖాం[illegible]ధుంకము తేశు పాదపంకజహృత్సం
ధానుని మునినుతు విష్వక్సేనుని మదిఁ గొల్తు విఘ్నసేనానాథున్

సీ. ముక్తికామేషనా సక్తివేష్టనలతా విచ్ఛేదశాతల విత్రగళంబులు
పరమపదోత్తుంగభాగావరోహణ ప్రకటవిస్తార రథాసోపానవటంబులు
వందారుజనబృంద నందితాంఘ్రిన ఘనౌఘ ఖండజనగాథ ప్రభంజనములు
దుష్టకామస్తోమ దుర్వారశుండాలయమనాతిశ్నయుద తోవాంకుశములు

గ. పరమసంతోష సంపాద పాటవములు, ప్రబలభేదాంధకా
రోష్ణభానుఘృణులు, శ్వభాగవత వైరాత్మ్యమపార
నాంఘ్రులు, తలధగారేణువులు భక్తిఁ దలఁచిగొలుతు,

మ. ఖలపాషండఘనాటవీదవశిఖిం జార్యాకగోత్రాశనిం
జలిబోద్ధాంధతమోవిపాటనరవిం జై. వే. శపంపానసుం
ఘూర్ణమాయామయవాది సర్పగరుడుం గానెంచి రామానుజున్

వెలయంగొల్చు నభీష్ట సిద్ధికై యద్వైత వేదాంత మూలాధారుశికన్

సీ.. మును పుత్రీమన్నాథ మునుల మహాపూర్ణ గోష్ఠీపూర్ణుల దాశరథిని శఠ

రామానుజార్య వర్యుల నాళ్వందారు నంబిళ్ల నంజీయరు పెరియనంబి

యంబారు పుండరీకాక్షు వకుళ నంబి గూరేశు శ్రీ శఠగోపమౌని

మనవాళముని గృష్ణమాచార్య సంతానోళు తొండరమాన్పు శ్రీవరుని కలికం

వైజుకేశు, పెరియాళ్వారు ఘుపూధత్త తిరుమళిశ

మధురకవి తొండరడిపొడి మణవాళ నమ్మ

యాళ్వారు తిరుప్పాణ్కులశేఖరాళ్వారు

నలు పూదత్తారీశ తిరుమంగయులను దలచి

సీ. శ్రీవేంకటేశ్వర పావనాంఘ్రి సరోజ మకరంద భృంగాయమానునకును

సకల ధనుపాత నసామర్థ్య మోక్ష ప్రదాన విధ వేదసంధానునకును

వదనా తెన్నాకారక త్రిజగద్వైష్ణవ సత్పూర్ణ తాత్త్వికాచార్య జ్ఞానునకును

ఆనంద శ్రీపురుషోత్తమ సద్వృత్తిని ననవరతదివ్యారాధనపరునకును

జనక్కొనిరీశపొందునకును రామ

చంద్రదేశికేంద్ర సంభవునకు

వందనంబాచర్య వాండనకును తిరుమల

వేంకటార్యునకును వినులమతికి.

క. ఆదినవ్యులవాక్కుకి. న్వాగవాద్యాసుని వివేకవిద్యానిపుణా

వెరాదివే సూరులగ్న వక్షూ

వాక్యసుల నిరతంబు దలచుచు హర్షము తొందన్.

తే. భారతము రామకథయును భాగవతము
తెనుఁగు చేసిన కవుల నుద్దండ కవుల
మఱియు నాధునాతనులను సమగ్రమతుల
తిక్కనాదికవీంద్రులఁ దలఁచి గొల్తు.

వ. అని యిష్టదేవతావందనంబును సుకవిప్రార్థనంబునుం జేసి యేనేనియు నొక్క ప్రబంధంబు రచియించెద నని మనంబునం దలచుచు నొకనాఁడు గోస్తని నదిం గృతస్నానుండనై తత్తీరంబున నిమీలితలోచనుండనై మానసంబున మదిష్టదేవతారాధనం బొనరింపు సమయంబున.

సీ. నీలనీరదము వన్నియ శరీరము వాఁడు
రంగైన పీతాంబరంబు వాఁడు
ధవళాంబుజాత నేత్రంబు లొప్పెడు వాఁడు
కలకల నవ్వు మొగంబు వాఁడు
సర్వాంగ రూషిత చందనాన్వితి వాఁడు
కరముల వేణువు గలుగు వాఁడు
3 హారకిరీట కేయూర తులాకోటి
భూషణాదుల బాగు పెట్టిన వాఁడు
ఘుమఘుమవాసనల్ వొంద పుష్పదామముల వాఁడు
నుభయపార్శ్వంబులను గాంతలొప్పు వాఁడు
సౌమ్యతేజంబునా దిక్కులుం జెల్లు వాఁడు

నాకుఁ గనుపట్టె నొక్క సాంగరవేసుండు

క. కని నేను సంభ్రమంబున
వినయంబునఁ జాగి మ్రొక్కి వినుతులు సేయన్
ననుఁ గని మందస్మితమున
ననియె సుధారసముం గారునట్టి మృదూక్తిన్.

వ. భావకవి నేను శ్రీమాన్ శ్లిష్టాది రాజగోపాలదేవుండను నా వృ
కృతి సేయం దలంచి యెద్ది రచియింతునో యని సందేహంబా
నసుందవసంటెనె జింగి వేచెంచితి. సంక పురాణంబునం గ
లుగు శ్రీరామాయణకథలన్నియు సంగ్రహించి రఘురామ
విజయంబను నొక్క మహాప్రబంధంబు నాకు నంకితంబు
గా రచియింపుమని యద్దేవుండంతర్ధానంబు నొందె. నేను
నున్నతి నయనందన్నై పరమానందంబు నందుచు.

గీ. రాజగోపాలుఁడు రచియింపుమనుననట్టి
తెలుఁగి రామకథ రచింతునట్టి
సేయు కృతికి భర్త శ్రీరమేశుం డట్టి
నాదు భాగ్యమెన్న నాదరంబె.

క. అని నిశ్చయించి వేదము
వెనఁగానమాముక కృపాలు పృథుకథనంబున్
విన నిపింతు నిందిరేశుని
వనజాక్షుండాదిదివిజవరగణ్యంబెల్లన్

క. మురనరకాదివధార్థము
ధరబుట్టగవలయునంచు దైన్యము వేడన్
నరమూర్తి వేడుకైన భా
సురయదుకులమునను బుట్టి శౌరిగ వెలయన్

గీ. ధాత్రిఁ గవిసిన దుర్జనతతులఁ దునిమి
శిష్టజనముల వేడ్క రక్షించి పిదప
కలియుగంబున దాసులఁ గాంచి బ్రోవ
భక్తజనవత్సల రాజగోపాలమూర్తి.

సీ. ధర[illegible]గరందు నంతేశ్వదియను దివ్య
తిరుపతికి నిసుదక్షిణమునను
వాసిష్ఠనామతమిరా వాహిని పశ్చిమ
తీరస్థ గోస్తనీ తీరమునను
రంగదుద్యాన తరుగిరిశోభయముల
జెలువొందు ఘటాసుర శ్రేష్ఠులు నను
పెంటాత్రమత్యుత్రేవంశోద్భవులౌ వైశ్యులు
శూద్రులు బహువర్ణులును గలిగి
ధరాదిగుణములసం తోషకారియగుచు
భవాం శిల్పైకెంతవ సర్వపురమనంగ
మప్పైప్రాంతిపురమ్ము శోభిల్లెనందు
నెలవుకొనుచు వాంఛ వేంచేసి వెలయుచుండె.

ఉ. పాలిత ధర్మశాలి వరభాగవతోత్తము లందు పేరఘూం
పాలితనూజ పద్మనరపాలక నిర్మిత గోపురస్ఫుర
త్సాల కవాటమంటప వితాన విచిత్రిత సౌధ వేదికా
జాల విశాల వాసమున సంతతమై నవసించె నొప్పుమన్

గీ. నిత్య సేవల సంతత నృత్యగీత
వాద్య నాటకోత్సవముల సంవత్సరైక
వార కల్యాణములవేన పారవిభవ
ములను సంప్రతి నొందుచు ముదముచుండె.

క. తనుభక్తిఁ గొల్చు దాసుల
ఘనదుష్కృతచయము వాడ గాఁ దొలఁగ
జ్ఞాన విస్మయకర విభవము
లను దినమును నిచ్చుచుండె నతిమోదమునన్

వ. ఇంక మదీయ వంశక్రమంబెట్టిదనిన

సీ. అఖిలాదికేశ్వరుండగు రమాకాంతుని
నాభిపద్మంబున నలువ వొడమె
నానారజాసనుమానసపుత్రుఁడై
గుణాగణోత్తరుఁడు భృగుండు మెఱసె
అతనికి ఘనతపోమయుఁడు తేజోరాశి
రవిసమానుండు భాసురుఁడు పుట్టె
నతనికి నుదయించె నమలకీర్తిసాంద్రుండు చ్యవనమౌని

యతని వంశంబునందు పర్యాయమునను
తరతరంబుగ బ్రాహ్మణోత్తములు గలిగి
ధాత్రి ప్రబలిరి వేదశాస్త్ర ప్రవీణు
శాంతహృదయులు వైష్ణవాచారపరులు.

క. వారలవంశంబున ననఘు
డూరుఁడు విద్యావిశారదుఁడు నాతేవాల్
పొరుఁడ వరాల్వశిఖామణికి
ధీరుండావంచ వెలుంద ధీమణికి గల్గెన్

క. అతనికి నందయుంబరి ధృతి
యుతులు సదాచారు లతి మహోన్నతు లార్యుల్
కృతపుణ్యు లతులమానసు
లతులగుణోదారకవితు లార్యుర తనయుల్

సీ. అందగ్రసంభవుఁడైన తిమ్మార్యుండు
గురుగుణా నివరంబు వెలుందమాంబ
నెలమిబెంపొందెడి నాయిద్దఱికి బుట్టి
రాదిత్యసన్నిభులు తిమ్మప్ప తిరువ
లయ్యయు నారాయణ కృష్ణాస్వాముఁడన
నలువురుపుత్రు లానందకరులు
నందగ్రజుండగు నా తిమ్మఘనుఁడువై
వైష్ణవపాదసేవనాసక్తరతుఁడు.

నతులగోవిందపూజాపరాయణుండు
ధరణిగీర్వాణనికరాన్నదానపరుఁడు
నిత్యమోదరుఁడు పరమార్థవినీవిముఖుండు
పరిణయమహోత్సవంబయ్యె కోనమాంబను చెలంగి

క. ఆకోనమాంబతో తిమ్మని,భూకాంతుఁ డే
యన్నదానము సఁబాలింగా
నేకాముసు పొదగుండె
దాకొని కాశ్యన్నపూర్ణ దగెరా ధరిత్రిన్

శా. ఆ తిమ్మప్పకు కోనమాంబకును ప్రోద్యద్భక్తి సంధిల్లగా
శ్రీ శ్రీజాతసమానసుందరులు శ్రీకాళహస్త్యుల్లసద్గురో
పేతు తిమ్మన రామనారయ్యఁడును గంభీరార్ణవుల్పుట్టియా
తాంతస్నాతసు మోద సంపదలనొందం జేసి రానందమున్

గీ. ఆగ్రజుఁడు తిమ్మమంత్రి సమగ్రవిద్య
లందుఁ బ్రఖ్యాతినొం నెను రాజ్యంబుయందు
సుతులఁ బుట్టరఁ బడసి విశుద్ధవిష్ణు
భక్తివిజ్ఞానములఁ జాలఁ బ్రబలి తేకై కై

వ. తదనుజుండు.

సీ. తనదు సర్వస్వంబు జనునెడ నైనను
నాస్తి బాంకాదనియట్టి వాఁడు
తనదు పుత్రులనొండ్ల తనయులకైనను గాని

సమవర్తనంబున జెఱఁగువాఁడు
బరుఁడుం క్షుద్రార్తుఁడై యుంట నాంతనికిది
కానిక్షుంభింపంగఁ బోనివాఁడు.
పరాఁకాగ్రహంబున పైపడి గుద్దిన
వేళయయినను కినల్రాతేనివాఁడు
అనఘుఁడై శాంత మానసుండైనవాఁడు
తనకుపగతుని కలలోనైనన్ననివాఁడు
అఖిలకార్య ధురంధరుఁడయినవాఁడు
రవ్యగుణహారి శ్రీపంచరామస్వామి

క. రామన్న నెన్ని దశరథ
రామన్ననుగేలికాంబు రామన్ననుబలే
గామన్ననెన్నఁదగుంగా
కే మాన్యులనితనికెనగ నెన్నగఁజనునే

క. ఈ రామనార్యుఁడెంతయు
నైరాశికతాపమానసావెన యుకవిరిం
గారాంపగూంతుఁ ద్రిష్టప
నారాథంబెళ్లియాండె నతిపిన్న వయునన్

సీ. పతిభక్తిస్నేళ్ళఁబాయకేపతిచర్య
కేరిశేయుచునుండు గృష్ణమాంబ
సతతంబుబంధుసంతతులఁబోషింపంగ కేలిమయియవిహారింబుగృష్ణమాంబ

వెరవవలె యమ్మ పతితపావనియను

కీర్తిని బొంగడొందుఁ గృష్ణమాంబ

ఉర్విఁ గంటెను జాలినోరిమిఁ గల్గి సం

ప్రీతిని జెలువొందుఁ గృష్ణమాంబ

కృపగాయలను జాలిఁ దనరు ముఖ్యోమ్ముఁ గృష్ణమాంబ

వృద్ధసంసేవనాసక్త కృష్ణమాంబ

పృథివి సద్ధర్మనికురంబ కృష్ణమాంబ

కృష్ణమాంబికలను బోలు కృష్ణమాంబ

క. రామునకుఁ గృష్ణమాంబకు

కోమలతనులయిన ముగురు కొమరులు నలరం

శ్రీమహితులు సమిద్ధులు

నామోదంబెనయఁ బుట్టిరందగ్రజుఁడున్

సీ. భార్గవగోత్రుఁ డాపస్తంబసూత్రుండు

బంధుప్రియుఁడు సౌభాగ్యయుతుఁడు

వైష్ణవపాదసేవాసమాయుక్తుండు

శాంతమనస్సంపన్నుఁడు సర్వసముఁడు

భావనయందు సంసారభవ్యతే బుధజనుల్

ఘనకరుణాకటాక్షమునఁ బాద

రింపఁగ నిరతముండు శ్రీరమానాథుని

శేషపర్యంకుని శేషవిభవు

గీ. నాదినారాయణుని దివ్య పాదపద్మ
యుగమునే ప్రార్థుఁ దలఁచుచు నుత్సహించి
పూజనంబులు చేసి వందనంబు లొనసంగి
యుబ్జాబాహ్యంబులే మఱి యుందు వాఁడ

ఉ. నాయనుఁ జుందు తిమ్మన వినయ్యఁడు బాంధవ మిత్రరక్షణో
పాయనుఁడు సజ్జనప్రియుఁడు బంధురకీర్తియుఁడు సర్వ కార్యధౌ
రేయుఁడు శాంతమానసుఁడు శ్రీహరిపాద సరోజ చింత నా
మేయ యసన్నతికై పాయుశున మేతలచున్ బగవారికే వినియున్

వ. ఇంక మత్ప్రపితామహుండగు భాస్కరవంశంబు వర్ణించెద

గీ. భాస్కరుఁడు దీప్తి వర్తిల్లె భాస్కరుండు
వెంకటమయాఁత బుట్టించె విమలమతుల
మాధవుని హరినిఁ బాపనామాత్య వరులఁ
జెలఁగ నయనను పెద్దనార్యుని కూరిచినాఁక వై

గీ. అందు బాల్ ఘనుఁడైన గుణుఁడు ఘనుఁడు దారర్యసుతుఁడు
మాధవుఁడు పేరి శాస్త్రాంత మాధవుఁడు మ
దాయమాత్య సహోదర ధర చరిత్రు
వైన నామనకేఁ బెండ్లాడెను దినుఁడమున

సీ. హరికి గోనదు గౌరికి శివువురు తనూజులు
తిమ్మన వెంకటార్యుఁడు యయునసంగ
నిద్దఱు సుతులుదయించిరి పెరనయ్య కాను

కెందమ్మింబసెం(గల్ రెం(గు మాంత
కాంతులు మీస్గు రు కెందుకులు వెంకన
బాచయ్య వేంబయ్య ప్రభవ వెం...
రాపిద్దనార్యునకవల నర్యాంబకు, కెందుకొ
విద్యలు నాంకకాం(తు గన్నె
వారిలోన గ్రుండు పొవకతర(త్రా
దమోలమతీగాంవి సకలవిద్యావిశాంవి
బాంరుకెం దర్పమూర్తి విస్సాంకేత.
జక్కశోలుండు తిమ్మాజిపం దిమ్మండు

శా. ఆకర్ణాటకమండలేశ్వరులభాంతర్త్యెక గర్జాలసత్
లోక(ప్ర)స్తుతి వెంగ్య వాంగ్మి జవ్వ(దాంలోకాంతకాంరుణ్యాద
స్తోకప్రాంజవ్వ(దాంరర్య సమ్మతు(డు నిస్పల్యుండు శ్రీశైష్ణవాం
గాకాంమోందు(డు తిమ్మయప్రభు(డం వర్ణింపం దగు నే నిత్యము న్

వ. గ్రంథమదయు కృతిపతి వంశావళిం దెల్సెద.

క. శ్రీరవారాంశి మోంద నుత్తో ధరు..
పొనపై నాలకిరి నాంథు పొంద్యవత్తి
మై గయూంత్తే(త్రమ్మున నిలయంబు(జేసి
బాం నడ గాం(వీడె నేవ లక్ష్మువనములను

క. అట్టిమక్కి పెరనవని పయి మక్కి వాం
రన(ప్రసిద్ధి(గాంంచిరం దులోన

వెంకనార్యుం డఖిల విద్యా ప్రవీణుండు
విబుధ వరాళి మన్ననకు వికస్వరుం డై.

క. ఆతనికిని మల్లాంబకు
సతనికి గుణశాలి తిరుమలాంబను నవార్య
యుతమతి ప్రవెంకటార్యుఁ జేసిన
నతివేదుం డంగనిరి వారిజాక్షు రుద్రజులన్

వ. వారిలోఁ కుమారరత్నంబు లిద్దరం దగ్రజుండు

సీ. కలలోన నను నన్నుబోంట్ల గనరాదెన్నండు
పలికెనా సత్యంబు పలుకుఁగాని
మఱచియు నెరనమ్మ నొరుని యర్థించఁడు
ఇచ్చెనా హెచ్చుగ నిచ్చుఁగాని
పరుమీఁద నయినను గోపమూనండు
చేసెనా తగు దయ చేసుఁగాని
ఆహింతు పయినయినను యుక్తుల పట్టఁడు
పట్టెనా మిగుల గట్టి పట్టుఁగాని
భాగ్యసంపన్నుం డార్యతపారిజాతు
మఖిల హైందవ జనహితుం డార్యపోషకుండు
భోగదేవేంద్రుం డత్యంత పుణ్యమూర్తి
మజ్జికెంటప్ప సద్గుణావధానులకుప్ప

వ. తదనుజుండు.

సీ. పరమభాగవతుల పాద తీర్థము గల్గి
సద్గతి మోదంబున నలరువాడు
వాలాయముగ భగవద్భాగవతము
హరికైంకర్యమె సేయఁ గడఁగువాడు
మహిత రామానుజ మతవైభవస్ఫూర్తి
తనతను యొగ్యంబుని తెలుపువాడు
హరియె తత్త్వము నిశ్చయముగ వైష్ణవమత
మిలమె తుం రవణిమణి యనె నన్నువాడు
జానకీపతి దాస దాసాను దాస
దాస దాసాను దాసుండ ద్దాసతరుఁడు
విలసితాత్రేయ గోత్ర పవిత్రతరుఁడు
మల్లి వెంకట కృష్ణయామాత్యవరుఁడు

క. వెంకట కృష్ణయనే
గావించ ప్రబంధమునకు ఘనవృత్తగతిన్
నావిధము గతితె గాంతన్
గావించెను సరస మధుర కవితలు నుతింపన్

ఇవ్విధంబున. షష్ఠ్యంతములు. క. హరికి గోకుల నేతకి
హరికిని మురహరునకు నరకయామైరాన్నదసం
హరికి శుచిమాత్ర కపాళి
హరికి జారబాలకరటి హరికి హరికిన్

క. భక్తిత ఘన దవ కొలికి
చక్రాంక వదనమ్మున పొందు సంజ్ఞాపతికిన్
రక్తాంబర దత్తాంగ రక్తాంగ
చక్రాయుధ కరుణ నకును సరాలి పరప ప్రద నకున్

క. మామికి పొందు ... వాచాన్
స్వామికి నవరత్న ఖచిత మకుట పటు విభా
పాలికి శ్రీవిభుం గాంగి
మామికి జనక దవన హృదయ శుభ శీలు నకున్

క. అజ్ఞాం చాంతర ప్రాంతికికి
కుంభ ... కర చిబుద్ధ కుసుమ యశోనా
ద ... హృదయాంబుజ నకు మ
రబ్బాని దమ పైకమతికి రమా ... కిన్

క. నీలశ్యామల కాయున కా
కాలంబి గ్రాహి కుండలాంచితు నకు స
త్రైలంబ కుండలు నకు
నిరాలంబు నకఖిల యోగి రాజ్య ... నకున్

క. గోప దవ్యాయ శిక్షకు నకున్
తాప త్రయ నాశకు నకు ధర్మాధిపతికి
స్థాపకు నకు గాంభీర్య ధ
రా పకు నకు వర్ణనీయ దివ్య ఘనాంబు ధరనకున్

క. అంజనగిరినిభ వాతుల
కుంజరవింధ్యాగ భీమ కుంభచ్ఛిన్ననకున్
కంజవిలోచన నునకు నుధ
సంజయరక్షాదకు న కసంటొ ఖ్యనకున్

క. కరుణాసాగరునకు భో
కరతాళీయుఖ్యోగ నటనకరునకును గుణా
కరునకు నతిదరభాస్వ
ద్గురుజనులనునకు మన్నెప్పాంకితె గోపాలునకున్

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన
రఘురామవిజయంబను మహాప్రబంధంబునకుం గథాక్ర
మంబెట్టిదనిన.

సీ. నైమిశారణ్యమున ననుశౌనకాదులు
కథకు సూతునిం బూంచి గౌరవించి
నాకలంబున మేము నిఖిలపురాణోక్తి
హాసంబులందు శ్రీహరికథామృ
తంబు వీనుల గ్రోలితిని యుకు స్వారము
సగ్రంధపురాణోక్తకథలయందు
వింటిమి రఘురామవిజయంబు సూత నక
గాను విస్తారంబుగా మహాత్మ్య
యూరా నతెండనె నాసూతుం డఖిలమును ని

మోహము తో త్రెంచి పలికెన మెహ్మద వార్థి
సోలుబాంధవము వినరయ్య! మోహము నం(దు)
బారర రఘురాము విజయంబు సారవంతిని.
బహుసుమనో హాసప్రహిత మహోంద్యాన
ములనమరావతీ పురి నిగేరి
ధర్మమార్గ విహార కర్మతసంయమ
నోపట్టణా హాన దృఢలోకరించి
కమతేశ సంబార కవితము లావారుణ
నగరాలలా మగన్రు హాగః షైిని
పద్మశంఖనిధాన సద్మమై ధనదుని
కవిమిహో నలకేకం నుబుకుపోసి
విబుధ బుద్ధ జన సేవ్యమానము యుం విమల నియమ
మై విచిత్రోపలాస్పదము యుం విశాలసా
శంకరగణానివేశంబుయుం యశంబు దిశల
దాంచి వెలుగొందు ధరనెమొంధ్ర పురంబు
మేదిని నంటగాంబడును మిన్నని పద్మభు (దైత్య)గుండ్లసం
పాదము సోసి నిప్పెననంబు ట్టుణా హేమ విశాల ప్రాలహ
ర్మ్యదులు వింట నంటరు చులం లేక బతివ నగుండనంబులో
నూంతినగుల్లిపూస యన నొప్పెనజాండము సాం(ద్ర)తేజమై
ఖానసవతోనివాస భద్రభాగ్యల సద్యుతి పద్మరాగ సా

భోగ మహోరుణ ప్రభలు పొల్పగ భేదనంబులం

దాఁగలేమయి బయల్వెలయు నం [illegible] పుండరీకము.

ల్గాఁగరకౌఘ నాళికి గనంబడు తెంకి నద స్వరూపతన్

ఉ. గగనచరాంతరాళమున గాఢ పథోపవనంబు గాంచి నే

యగ పృథహాజపంక్తులు మహత్తరవీచులుగా విహారపా

త్రగురుహిరణ్య సౌధరుచిత ద్రుతబాండబకేళిగా పయో

దిగళలపాలితంరాత్మ్యలతదాయు వన ఫణితాంతి నాటిమాన్

చ. సరసులఁ బూఁచి మానస విహారము సేయగ రాజహంసలా

దరగతి తోమమైరుజలదయ్యెకి సారస సారసారసం

బరవుగ నున్ననందు వసియించును బాలు నునాదు దేరనే

ర్పరపగ నైర్జ్యగల్గి సుకరంబుగ నప్పురిలోన నెప్పుడున్

సీ. విరావతాదివేదండాళి తెరంగుటోరి

కుంభినిగడ [illegible] కుంచెరవా

హరిదశ్వనశ్వంబులంబరపదమున

కేరుగంగ నారాటెదు తురగములను

శివునే నవిక్రుతి వేషిగఁ జేసి జిష్ణుఁడై

కధిప ప్రతాపహారదిక వరులు

కుపితాంతకుని నయిన ఘోరాంబరట్టించు

మాహిషకము నిజేయు మహితేశ్వటులు

సతత ధారాసంఖ్య దుర్వార జవమరుత్తు

లతి నిరాంఘూఁచరులు భయాంత్రి హంసారులు

నగుచు నాత్మేశులట్లు మహర్షిరయాంధి

వెరయుచుండును నప్పుఁ ఖేదనమున

ధ్యాంతీనం వేత్రక క్షిం పదయునఁజాలు

బహుశాస్త్ర పారగబాంధవులును

మనువునతను ననాతె మార్గ మాదేశింప

మాన్యాలయున ట్టింటం జన్యవరులు

ధననాథునయున నిర్ధనునిగా వించురు

వరధనాధికతేన వైశ్యతేములు

హంతిసంగాన దాంసి మునసిగాం గఁజేలు

రణోత్కృష్టియుతులు చతుర్భుజనులు

కేరికంభాగ్యులను తేమ యూగురాంతే

సరాంగదాం కఱంగఁజాలు వేశ్యగణములు

సంతతానందలగు దురాంతుల లములు

లనఘులు పురవాసులు వినుతయశులు

—అరాజధానినేలెడు

ఘనారమణుండు దశరథుండు పుత్రాంగనలన్

వారిజనయనలనమువ్వర

గోరిక నుదార్చహారై రఘుప్రభుండంతనే

పెద్దకాలంబుగ ధరణి సంప్రీతినేలి

మిత్రులనుబ్రోచి శత్రులగో ద్రుగవిఁ
సుతులు తేకుండగాంబు లోహింపుమతమున
నెలమిగావించె౹ బుత్రకామేష్టి యతఁడు

వ. అక్కాలంబున.

ఉ. రావణుచేతబాధ నమర ప్రభుముఖాదిగ వేల్పువెల్లల
శ్రీవరుపాదపద్మములు గర్త్రన సేయుచు౹ బోయికాంచిరా
పావనశౌరి దైత్యముఖ పాపినిరోధ జితాధికారప
ద్మావవిభోధి దాసజనబంధుర సేవ దుగ్ధ వెలాయధిన్

క. తనిదాయుగ౹ జనిపొడని
వినయంబున జాగిబ్రొక్కి కేల్ మోడ్పుగవారి
ట్లని వినుతిసేయ దొడగిరి
ఘనతరసమ్మోదవార్ధి గడయుకొనంగన్

సీ. ఘనశేషపర్యంక వినుతాబ్జజప్రాంత
జనితవారిచరాంకశమితేపంక
మానిమానసహంస మధుకైటభధ్వంస
సనకాది సంశంస సదవతంస
వరకరుణాపాంగ నిరుపమశార్వ్యమాంగ
పక్షిరాజతురంగ భవవిభంగ
అగణిత గంభీర జగదవనోదార
నిగమాంతసంచార నిర్వికార

అప్రమేయగేయ అమలాంతర ధ్యేయ
సగుణ నిర్గుణాత్మ సర్వగాత్మ
భువనజనన హరణ పోషణ కారణ
యిందిరేశ నీకు వందనంబు

గీ. అన్ని దిక్కుల కన్నులు నట్టి మోము
లన్ని మొదలను శిరములు నట్టి నోరు
లన్ని వంకల నంఘ్రులు నట్టి చెవులు
గలిగి వర్తించు నీ వెరుంగనిది లేదు.

క. ఆపన్నుల మయి వచ్చితి
మో పరమ దయాబ్ధీ మాకు నో హేలాయనవే
మాపగఁ దరిసెం గన్నులఁ
జూపగదే నీ దురాప సురుచిర మూర్తి

వ. అనుచు స్తోత్రంబు సందఱు దేవధ్యానపరాయ
ణులయి యుండిన శుంభదంభో ధర గంభీర గర్జా ఘోషం
బుగా నొక్క దివ్యవాణి యిట్లని పలికెను.

ఉ. దేవతలార! యెవ్వడు మదీయ తనూజ్జ్వల కాంతిక
న్గానక, నేవల శుద్ధ పౌరుషుల కేతద యోగ్యతే గావున నన్మన
ద్యాగములన్ని బారములు దక్కుడు దానవ శరణ్య రక్షణం
బో విధి జెల్లకుండెడిని యింక నై హృదయ పొంత్తి పెంపునన

క. దశముఖుని భీమహంత్రతే

దశముఖముల బరువ్రతిదుమఁ దద్దంగాని నిషన్

దశముఖములం దుఁడోఁపగ

దశ దశముఖుఁడాదిగాను దగ్రుత దరగన్

గీ. ఇట్టి విహారలుంతు లెవ్వగుదు నయినను

కాల మెవ్వరికిని గడుపఁజనునె

యింక విహారముఁ దీగి యేగుఁడు మహర్షి

గ్రహముల ప్రతి ప్రతిదిను నాకం

ఉత్సాహ. కంజజన్మ్మని వరము చేక గల్లదే రి తయిన త

ద్భంజినంబు మానవునికి దక్రానం దుకే నుభూం

మించ నించువాఁడ నగుచు మేటియయిన దెంకరా

యుగ్రంజరు నకు సుతుఁడ నగుచు తుజనము దర్శనార్థమై.

వ. అని వాడు కేలు పనం దక్కా వి నంతని నవివేత్ర మాంగులయి

క. ఎదఁ గలుగ నలేఁడు బడిబడి

పొందవం చేడె నదవాజాదకే పోతినిబెదన

ద్భుడం లేని గడప్రమా నతువది

పృథివిఁ దగ కొంతమియి పృదుపురుషప్రవరా!

వ. అనిన నద్దేవ్రుండ ఓంకారకయు నివారి నందర నామంత్రణంబు

సేసి.

ఉ. అతుగపాయుదార సురల యాత్ర రవంబులకుం గృపాళుఁడై

భూరాతలనా ధపంక్తి రథపుణ్య సరోమణాలుం దునేమిది

వ్యాపకత తేజముం జొనిపె నద్యుతి మెప్పగ నాల్గురూపులనే
గాంతుకమొప్పఁగం బ్రమినుల గర్భిణులయి మతికొన్ని నాళ్లకున్
దినములు మెరుగారగ సుర
లకుం బజమగు ప్రీతిఁ బొందఁ గనగ్రలు వేడ్కం
బెలిఁ వెలుంగఁగ గృహాంతము
లాంకలుటి మనుష్య స్థలిగుటు నుబ్బికనంగన్

సీ. దశరథమేదినీ ధవునకు సంతోష
దాయకంబుగను తత్సమయమున నపు
సౌధివలలాము కౌసల్యవమహాదేవి
సర్వజ్ఞు శ్రీరాముఁ బ్రసుగనియె
నతిమోహనాకార యగు నట్టి కైకేయి
సుందరి భరతుఁ బ్రసూతి యయ్యె
బారుకాత్రస్వరాంగారగా శ్రీసుమిత్ర
లక్ష్మణ శత్రుఘ్నులఁ దగఁ గనియెను
శిష్టరయున నయ వ్యాశిష్టము నాం దర్యుండు
జాతకర్మాది సకల విధులు
జేయుచుండె నంత ధీయుతులు యుకళా
భాగ్యసరతి మహాను భావులగుచు

క. అరువది నాలుగు విద్యలు
నరువది నాలుగు దినంబులందు నుమనసం

దరుదందన భక్త్యసించరి
గురునకు మోదంబు మిగులఁగా మురారతన్

అంత. చ. కరితురగాధిరోహణవిద్యా. మనసు గ్రాహ్యకాంతమూర్తులు
దృఢభుజసారులార్యవినుతుల్ సుకుమారులు సుందరాంగులా
భరణవిశేషులంచిత సుభాషణులాతుర దానపోషులా
పరమదయాసముద్రులు ప్రభాకరతేజులు రాజపూజితుల్

వారలలో. క. రామునిప శౌర్యజ్జగదభి
రాముని స్తోదరపిక్రాంతి రాజితచరూ కో
రాముని భువనాఘౌఘవి
రాముని మాన్యాత్ముంబు రాశి రాకాస్థితమున్

సీ. ఇంద్రనీలాకారు చంద్రముఖాధారు
వనధిగంభీరు పావనవిహారు
సకలకార్యధ్వశక్తి సత్యతోమరపత్రి
వనజాయతాక్షు కవాటవక్షు
సిద్ధితాంశిలమిత్రు బాంధవోద్ధత స్తోత్రు
సువర్ణకయాంవనపాత్రు గూఢజాత్రు
నతకరుణాపాంగు మతిజితాశ్రుజంగు
సమవిశ్వ కర్మాంగు తేజఃపతంగు
జూచి దశరథుండు శుంచసృహాత్మంద
జలధి నోలలాడె యులఘువేల

విష్ణుదేవుఁడవని విహరింపఁగాని య్యి
బుట్టిననునువు నతివిఘ్నలాంతే నుంటె. అప్పుడు.

౭. శశ్వద్బ్రహ్మముఖ్యే ద్వవేద్య నుఁదాంశాం పాత్రుండిం ద్రుంపుస
ద్వ్యశ్యాసార్ప్య దక్షిష్ట దుంపలేవు. తాత్పర్యగాంత సాంకల్ప్యదాం
త్రైశ్వర్యధర్మ్యఁడు సర్వసంచయుఁడు ప్రత్యక్షమైగ్రిదేవుండునా
విశ్వామిత్రుఁడు వచ్చెనప్పటికి సుకర్వ నాధునింగానఁ గనె

౮. వచ్చిన మునిపతికెదురుగ
వచ్చి నుతులొనసి గౌరవంబున పూజ
చ్చెచ్చెగ నిచ్చు పేరము
నిచ్చి విశ్వేశాత్ముఁడయిన నరేంద్రుఁడనియెన్

౯. ఈ మేము ~~[illegible]~~ నాకులాంగన
కామాన్నులు నీవెనూంబు [illegible] దరిచేవిగా
గ్రామగు నట్టులు చేసెర
సార్వవిరాంబాంపఞ్చర్థములను వాంఛలుగలవే ?

౧౦. అనుఁడు నానందమంది రాజాధిరాజ
సత్యసంధుఁడవాంహంతిశ్చంద్రన ట్టై
యమిత తేజుఁడు [illegible] వంబుజాంప్తాన్వయుఁడవు
వినువయు చెప్పెరవున్న నెూం [illegible] యుండెలియ
ఉత్సాహము. నవనమేను దాండంగి సన్నిశాం [illegible] ద్వజాగ్రలాం
నవనవాంస్వలగుపుఁ జేరి శాంతులయిం [illegible]

పవనంసిమన స్రవిక్షి జలదవోల మించివా
పవనుగస్థలకును విషము బాంధవంబ రాయమునే

ఉ. చేయనితను మారుమారు సేయనివ్విజన్మ
జేయు జాంవి జాంవి మానిచోతి ఏంతని.....
జ్ఞేయ విప్రుడప్రుడ మిరేడు జిష్ణురాము పైతే సం
జ్ఞేయు దద్దమై నమైన నివ్వి పౌరశక్తమే

క. రాముని ననుప్రవము ననుప్రవా
భూమిశ్వరశ్రీ ఘ్రమునసె పునరాంగము దాం
నామను జాంసులు బాదిగాని
శ్రీ మహిముంథసుచు సర్వసేవితపముదై

మ. అనినందెందము గంధసూను నెదవాయు జాంబికేత్యంతవ
దనదానాశ్యము దోపబెపము నినాథాంగాంధగూఢోగ్రమో
పవిశాంతైరా ద్వైకర్తైరా ఈగిపుటా పాంటూనె నిష్ఠాణేతు
ల్యవన క్షేమళతనాదుల భ్రనుజలయగ్యబాలసంసాధ్యతే

క. బాలునకు స్రవాస్త్రనబులని
జాలింబడకేసు బంపజాలనుకోలా
భాల సమిత్రోల యూతుల
కాలాంకృతులదర పాటుగని చెల్లలదే

గీ. చంద్రవదను రాము చంద్రుని దయజూడు
మాకు వలయ మెల్ల నెలమిగాంచు

నిన్ను గొల్చువత్తు నేను సేనల వెంట
దుష్ట దైత్య దమన దోహలమున
అనుచు నాగ్రహ వ్యగ్రుఁ డయి కౌశికుండు
తళతళమను దంత ద్యుతి
కలకల నగి బోంట రెవరు కౌశికు స్థితిం
ఛళఛళయను మధు గళాంసము
వెళవెళమను జుట్టు చక్క బెట్టుచు వెలుచక

గీ. అతి సు~~[illegible]~~ ఖాచర నిత్య సత్య ప్రతిజ్ఞ
పోయి పచ్చెరదన జన్మ వెలయు నృపుడు
ప్రాణము విడియుండ నా మహాస్థాన వేది
డిగ్గ మతికైన్య నెలవై వెళ్లి బెగ్గడిలగ

వ. అంత గ్రాముల వోదియగు తులాంగురుండవ్వ నిష్ఠలం డారంభ
పాలు నితోరాలం జేంద్రా రాయుండరాతీ మార్గముం దప్రతిష్ఠ
యుండ ప్రతి రక్ష విజయుం డజేయుం డు బాలుండని
తలంపతు.

క. ముని పతి పరిసగతిరా
ముని గుంపము చింత మానను పూర్తి బలుండై
ఘనుండు మహాత్మ్యుడయి సొం
ఛనయుం డయి మనిడి వచ్చు పావన చరిత్ర

ఉ. నాపుడు గారధి నందను మనంబు వికాసము గాంచ భూవర

త్రోవరుఁడంపె రామనరదేవుని సంతతజాతవైరదస్యద్రావ
ని ఖరాననఘోరాంతరసుపర్వమహాజనభూరిభీతిస్ఫుదిరాం
రావుని లక్ష్మణానుజవరప్రసమేత మహానుభావునిన్

వ. అంత నా రామచంద్రుం డనుజసమేతుండయి మునీంద్రుచం
ద్రుపిరుంద పుణ్యకథాశ్రవణంబున నానందంబు నొందుచు
ననేకనగరంబు నపర సరిద్గిరిగహనంబులు గడచుచు.

మ. చని కాంచెన్ మనుజేంద్రశేఖరుఁడు శశ్వత్ప్రాంచితారణ్యాటన
ఘనవశానిప్రకీర్ణ విఘ్నకారణమహాఘోర్ఘాని రాఘాటకన్
జనఘోరాంగనిశాటవాటకను సచ్చైవాంగశృంగాటకన్
హననాంచత్పటచాటకర్తృధుమదోద్వృత్తాటకం దాటకన్

క. రాకాంగి వాలిక నసుఁగాని
కోకోలాయని కేకియుఁ జొరఁగొంకక దాని
గోకదవఁ దలఁపోము వుఁడు
పత్రైవతినాఁ దగాని నేయుదు ననఁగన్

క. కౌశికుఁడనుమతిసేయన్
గౌశికముఖదివిజులుందగఁ గతిసుతిసేయన్
దాంక్షిశరమేసి వడిన్
నాశనికెవనమునకనిపె నరవరుఁడసురిన్

సీ. అంతఁగాధేయుఁ డుత్సవంతవిధేయుఁడై
రామలక్ష్మణులున్న సేమములను

జన్మంబు సేయ నుత్సాహ సంపన్ను
లై దాత్మీయుం డై యుండె నాత్మజాంబ
ఖేచరుల్లలగ మాంగళిక సంభాషలు
అగ్రంబు నై దివియందుం జెలంగె
ఖాణి కరవృష్టి నించుచు సంతోషముంబు
పూని సేయంగ నాభూమి విభుండు
నీచ మాంగళ్యచు నభగత కొంచుఁ జేసి
యాసం బాహుని బాండవితాన బాహు
శిరుని గావించి సతసమాంశ్రిత శరణ్యు
డప్పుడు పూర్ణముగా వింటెఁ గృపఁ దవిర్చ.

అంతగాధి నందనుండు నింతం తనయాని సంత సంబంధి సంపూర్ణమనోరథుండయి రాముచంద్రునకు సకల దివ్యాస్త్రంబులు నుపదేశించి జనకయాగ సందర్శన కుతూహలి పరుండయి రామలక్ష్మణ సమేతుండయి చనుచుండిన

3. పాపాణంబయి గౌతమ
మోహారణ్యంబు ప్రావనుండగ సమ్యగ్
ద్వ్యాహారి రూపత సుందర
నే తాంగిని జేసి రామ విభుపదరజముల్

4. ఆటజని మాంచాలా గుణగుణ లాంఛిత మిథిలాపురి నిరుపమ గోపురం
బటు తరశాతకుంభ మయ ఖచిత వాటిక వాత్మ ఘాసంర

ప్పటి సరసీదళ ఘటిత శోభిత మానస నందనాదరం
జటుల శతకోటి(గ) హయాంకరణ సంచలిత శోభాన్విత మేరుమందరస్
ప్రతిభార దేవతాహ్వాన మంత్రంబుల
వేదముల్ చదువ రుత్విగ్గణంబు
హవిరంశ హరణార్థమాహూతులయి వచ్చు
సమద బృందారక సముదయంబు
ఘన సామధామ మాళి ఘన గానాలితంబని
కేళి నర్తించు కేకి బృందంబు
శాల్యన్న సూప నాజ్య ప్రవాహ పూర్ణ
పరితృప్తి చెంగదు భూసురచయంబు
శోభదనరి యుండు బాంధవోద్దామ శాంతి
యఖిలజన రంజకస్ఫూర్తి బ్రహ్మాండ వేది
దూరదర్శ్య పాటల ద్యుతి శోభ టి
త్యాగ దానంబులను మేటి యాగవాటి
దానుంబునన్నె దనరుగ
సతులుండె వెంచి బహుళ సత్కారముల న్
మునివరుని రంగ కేళి మురుల
ఏ నిమలరంగ జ్యోసి మానిని మానస్వశ కనియెన్
ఈ నవ నాత్ర్మ నీ సుగుణ సుకుమారు సుందరాంగు
నిత వేషుభాగ్య సదమానుష వైభవ తేజము మహా

జానువిలంబబాహులతిశాంతసమేతులు వారలయ్యెడన్
మానవపాలసూనులిటకేమికతంబున నేగుదెంచిరో

ఉ. నావిని పక్షివితానిని వరసాంద్రుని తెలిసిన వంశజాంతుల
ద్దివసమానులాంబి జనతావరసూనులు రామలక్ష్మణుల్
నావరసందనావిహితే నిశ్చయశీలప్రము రుద్రాంపమం
జావగసంగనిప్పుడును చిత్రతవల్చరి ధర్మమానసా

క. అనుటయు.

గీ. బాంతకౌశికమున భూతలాధిపుండు
శరీర దనుప్పాలం ము చం(దు) నెదుట
ద్రౌపదజ నాళ్ల చౌల దెప్పించి పెట్టించె
సభ్యు వెల్ల సంతసమున ఆడ

మ. కలశంబంబుజనాభమొత్తు గతిపాక స్వల్లు మోపెట్టి దో
ర్బలమే పొరగ రెండుఖండములు గాశంగంబుగా వింటి
టబు వాపె నివ్వధి బాహ్యచ్చరించగ నజాండ ప్రాణు సుల్పంచితం
డల నందాన చెకొప్ప కొలయానాయు దర్శనాచ్చైఘాతంబునన్

క. జనకీ మనోహరదక్షమునను
ద్వనముసముద్రాల మంగుచువడి నాత్రములన్
ఘనముగు గాల్వాల పెదతెన
విను తుత సాశ్చర్యము నేడాపాచులతోడన్

వ. అంతవిశ్వామిత్రుననునిట్లనియె ?

క. జన్నవముకెు అకయుడ్వాం స్త్ర
దున్నినసితాంస్త్రరవుంన, దోచె నుమాంతా
కన్నియ సేవింపు [illegible]
నెన్నిక కెక్కెను మునీం ద్రు యాయామనకుం దగున్

గీ. వినగ నద్భుత మొక వార్త మునివరేణ్య
చిన్నినాండాయు కెంను మాంచిన్నిసేత
ధనువు బెరాం నుర్వృయు ఎత్తి యుం డెన [illegible] ము
కరముచే నెత్తి యారావల కడను [illegible]

క. సీతయు పరికింపఁజాగ
మాంతయు ను [illegible] దోచె నాంరా యుదయుఁడ
భూంతల పతిగాఁ దలంచిన
నాతెరఁగు బలంబుఁ జూడ నెఱి వింగలదే

వ. అని పలుకుచుండ.

క. సీతాం [illegible] నప్పుడు
చే తెరాం వెరాం దవుం [illegible] యుక గదళితాం
రాంతిని దశరథు సర్వస
వేంతు [illegible] లక్ష్మి యెంద గలి గున్నన్

వ. అని చెప్పిన [illegible] వృత్తాంతం బెట్టినియడిగిన

శా. క్రోడాంవరాను షవేషసుం [illegible] దయాంద్రో ధరాంత హౌతసుతే
క్షోదాంరాక్షిత పాదపంకరుహాం వాంగీశ స్తుత్యాం ఘాకరాం

శ్రీదాంపత్యాతి పావనవృత్త కంబుసంవిన్యస్త హంసాన్వయా
పాదాలంకృత పాత్ర కాంచిత లసద్బృందావనాసంచరీ
రంగజాస్త్రము. ద్వారవతీ దుర్వార విహారీ
దారుణ కంస ధ్వంసన శీలారీ
పారావార నిషక్త హృదయా
సారాంబారల సన్మోదయా
హంవిని. ఖరదనుజవినాశా! కామదానాలకేశా!
గురువరసుతదాయా! కంటితోంశోషమాయా!
పరమపురుష నామా! భక్తదుర్గాభి సోమా!
దురిత నికరభంగా! ధూర్తజారప్రసంగా!

గద్య.

ఇది శ్రీమన్నారాయణ చరణకమల ధ్యానపరాయణ
సకలసాధుజన సేవకాలంకరించుమనార్యనందన
భావననామధేయ ప్రణీతంబయిన
రఘురామవిజయంబను మహా
ప్రబంధంబునందు ప్రథమా
శ్వాసము.

శ్రీ

హనుమత్సమేతా భృత్యాంబరవశీకృత ఘృతపతి వారణ
సమేత శ్రీ సీతారామచంద్రాయ ప్రణామమస్తు.

శ్రీ శారదాంబాయై నమః.

రఘురామ విజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీపతికల్పితసేవన
గోపవధూరోచిరంచద్గుంభితవక్షా
కైలాసపతినుతైశ్వర్యాఖండిత
భూలోలామల్లెపుండీపురగోపాలా!

వ. ఆకర్ణింపుము శౌనకాది మహామునులకిట్లనియె

శా. అంతన్ సీతమనంబులోన రఘునాథాగ్రేసరుండా ~~...~~ రయా
కాంతుండౌనని పానులక్ష్మియును వేదగ్రంథాంచిప్రా...పరా
త్యంత స్థైర్యముఖాంగసాంఖ్యవిశేషాధిక్యముల్ పూండనో
కాంతంబారసి దూతీసంపె నతి చిత్రాకారతూర్ణిప్రతన్

వ. అదియునుంగాక కందర్పకోటిసుందరుండగు రఘునందుని
దివ్యరూపంబున నావర్ణించి త్రుంబునారదపటంబున లిఖి
యించి జానకీముందటం బెట్టిన

క. ఆపాదమస్తకంబుని
రూపించుచు నసమసుం...రుండితడౌరా
యేత్రాడ్డునితని కొంగిటి
లోపల తేకున్న నేనిలలో జియువగునే ?

క. ఎన్నడు తారాశశిబల

ఎన్నడు శుభదినములన్న మెన్నడు పత్యా

నన్నంబు గుడిచెన్నడు ఇంకె

నెన్నడు విరహాబ్ధిఁ గడవ నాడె దనను మున్

తెరము విడెరా గానలవుం

దరతరముయి పెరుగు నొంగయును తేనుగని ... ద

త్రిరము నఁజెలు లాం లాశ్ కెరా

త్రిర దగళారాం శయ్య [illegible] యయ్యా రింత్రిరిజాతికే

హంస్ననం వేడి నిట్టూర్పుల మదివెర

గండు నట్లుగ మోంవిగందు వార

బంతే చౌఁ కెకి ట్రాతి కొతేఁ గాతిం చి [illegible]

మోంమరజాంబిల్లి గోముమారర

మేశగడిక [illegible] రి మోతివిం తెం కవృలు

అపరంజి కెంకవన్నియుపరివరాంప

నిదురెరుంగక వెతనొందుపృగాం దర్శంబు

శారదనిమ్నగాంభాంయ దోప

ప్రియుఁడుడో చినయం ట్లోయిన బయలు గ్రామసి

కొంగలింపనను దనవెలితేలై బ్రూంచి

రాంమరాం మయుంవను ప్రేమంబిలుచు

మేదినీసంతే విరహాబ్ధి నాదు రెంనంచు

౭. అట్లుండునప్పుడు,

క. అన్నులుకాంతరవాం[illegible]
సన్నులగుమ సీత [illegible] బారంబులనా
కన్నియను నరయుము బు(ప్రే)మను
గన్నులఁ గప్పుకొని యుండఁగాన వ్వేళన్

సీ. రథ్యల విరుగువార[illegible] యొందలపై
జూపట్టె నాస్కారమార్గమనఁగ
మారకారుఁడు పొంధమ ధనార్ఘమల్లులు
గాంచ[illegible] ట్టిన శిఖి కేకావములనఁగ
నిజగృహం వెళ్ళిని నికషఘూపారత్వ
రజములు ధరఁబడ ప్రాఁతెననఁగ
ప్రతి నిశాంగ[illegible] పెళ్లిపూంజులకు నయిం
ప్రోగి రక్తకింజల్క పూరమనఁగ
సంగ్రామాం[illegible] భూలోక సమితి నెల్ల
మనమువెల్లను నాశ్చర్యమగ్నముఁగ
రమ్యగోత్రు రహంతజపరాంగమిళిత
జరఠమహిం రాంతపము బర్వాజ నతియుం ను.

ఉ. రాముఁడు సీత నెళ్ళి ననురాగము తెలాడను బెండ్లియాడు నే
ప్రేమ హసాయమై భవము ప్రతిగఁ జూడఁగ బోయి రావశ్యే
మనుమాడి నస్రగిరి నారజ మిత్రుఁడు చౌరెపద్ని[illegible]
ఖాంతు విరాసతం దరగె బాంధవియోంగత సీతఁ బోయి యున్

సీ. మంటపాలను సంశయం యుండు బెగ త్రోయ
జెండి నెత్తురు వింటఁ జెండె ననఁగ
కే చెళ్లి కూంతురు ప్రేమ పెళ్లసు గిత
తొంప్ప దుప్పటి నారజాంతీర ననఁగ
వరుణాని పృరిథ్వై టక్నై రి పొందవ్పుగ
వేయఁబడిన వాసన పూలపందిర ననఁగ
అనన్య దిశా తనువ్వాల పతి దికొంతే పై
పరసాన్నఁ జల్లు వసంత మనఁగ
వివిధ సౌందర్య గహన వేణు లసికా లాలిత
జనిత దావ దహన చందురు చుఱు
గగన దర్పణమునఁ గాన్పించె ననుమాంతి
రమ్యము ననుము సౌందర్య రంగ వెలుపె.

క. ఘనస దనస దర్వస్తు విన్నే
ధనరహింతంబు గు చమహాంధ తర చిత్ర వనవో
వెన్నువమల జాంధగో ళిము
ననుతమముసరింపె నజ నకరందంబై

క. సురలు రఘునాథుం పెండ్లికి
వెరవున ముత్తెములమొల్ల విరులను దివిపం
దిరి వేసిర ననఁగఁ దారలు
దరతర వంయి పెద్దపిన్న తేనమునఁ దోచెన్

ఉ. నస్త్ర సురేంద్రనీల రుచిజాలవియన్నదినీదరుండై నే
కస్తురి తుండమునైత్రి గలగా మహానాయువిశాలశాఖ్యర్లో
స్త్రనుహారమధ్యగతనాయకరూపకరావిలంబియై
కౌస్తుభరత్నమో యనఁగఁగానఁగనయ్యె విధుండు తూర్పునన్

వ. అంతశశాంకుండు రెండవశంకరుండునుంబోలె గాఢశర్వ
దివ్యాంగసుందరుండయి అంధకారభంజనంబు సేయుచు
కళాకాంతుండునుంబోలె నంబుజాసనుండయి తేజో
నిరసనంబు గావించుచు శ్రీధరుండునుంబోలె సుధాస్యంది
కరుండయి బృందారకానందంబానల్పుచు రాజాంశధా
నుండయి జారచోరహృదయదళనంబు గావించుచు
పవనతనయుండునుంబోలె పాదన్యాయంకరుండయి
సప్తంతకనయనకుండలితకుండలేశుండునుంబోలె కళంకా
ఘిరాంకముండయి సాంద్రచంద్రికాసమానుండయి యు
న్నత్తిరసపూరితకాంతకుంభతంతుంబునుంబోలె సాంద్ర
చంద్రికాపూరితంబయి ద్రిహ్యోదంబు వెలుంగ చకోరాని
కరంబులు ముకుళనంబులుగా మొకిళ్ళు నికిళ్ళు సొకుళ్ళు
గాడుచుం నేరుచు దోజుదిల్లి సకలజనమనోహరంబయి
యున్న యవసరంబున మనోజుబాణదోదూయమాన
నయగుణాన్వేషణంబాచిత్తిన్నమానసులయి వేలులం
దలిం తోపోపణమనార్థంబు అంతికవనాంతరంబునవేం

సురసుందరాంకము వెన్నెల వేడిమికి వెరచి చెరంగు మునుగిడ
కమ్మతెమ్మెరలి సోకను కుంబమ్మెర వాపుచు మెయిలపలు
కులుకులుకుచుం అసహ్యంబుగా మెట్టివిట్టిట్టు దాడిని
పదంబులు మొల్లపడ నంతంత పొన్నగున్నల నీడల నిలుచుచు
శీలాసనంబున తిలాంకల్పిత పల్లవతల్పంబు అగ్నికల్పంబుగా ద
లంచి సెజ్జపయి మేను వైచి యూరకున్నంతసఖులందఱు భావి
కార్యవ్యగ్రులయి చంద్రకర్దమందపవనాదులఁ గురించి యిట్లు
నిరి. సీ. ఇందమామా తానుకల్ జైం దమామా చెలి నేచ
చందమామా నీకు నే చందమామ!
పాలించు వారం పలుఁ లాలించు వారం వెతల్
బాధించు బయార్థి శంబరారి
కేరెనా నిద్దుర గూరెనా నియార్జ్యజ్ఞ
మీరెనా నియమము బమారుతంబు
సరసమానా కేమి విరసమా తారాపర
సేవ పరుసమా యూరకుమ్మ పరభృతమ్మ
ముద్దుగిరము పలకకె బుద్ధి తోడె
గండుతుమ్మెద వతా నమ్మ గలిగియుండు
మను బాబులుకు చు మది నింక దనర నిట్లు
వేరు వేరన నిట్లని దూరదృదము
క. మామాట నుండితె ననిను

మామాయను లోకమెంత మహిమనట్లగా
మ మాయం దటుగాం దటు
మామానిని గరుణింజూచు మామామనివిన్

శా. దోషాచేరుడవయి తళ్ళంకీవుడవయి దూరంబునం దుండియా
బాషాణంబుగరంచి నాటకలపంబాదంబు గాంచిప్పరో
భూషంజేయగ చంద్రవిస్మయముతే పాపామాపానొపెంపునే
౧౯ మోపాదోషము వెంటఁదోలుతెంని నిన్నుగ్రాహియయి కర్యదే

ఉ. చల్లని రాజచంద్రునిను సత్ప్రథవర్తి విపాంథ కెూంటిపై
జల్లెడు నిప్పులే విషము సాంగరజాంతమగాదె నావలెన్
జెల్లబా మొల్లకాల వింటు చెప్పెనె గౌతమయాంఖపేరుచే
చెల్లము తెంండ దగ్గరిన పెల్లులు రాళ్లను సాయుతాయగా

క. మారామనెంచ నేటికి
మారామ పేక మేన మామను జూచో
మేరా దోసము దలచవ్ర
మారా దయ జూడుము శిరితుమారారా శూరారా!

ఉ. అంగము నాత్మగా నిశివుడయ్యెయెు నాహృదయంబు
మాండద్యానంగలము స్ఫుటాయె నదియేమనినంబుటమంశుద్ధమై
యుంగజదోషకారి గుణమంతయు జోపలు దెలక గూయనే
యంగబలంబు మంచిదగు నాత్రవశంబగు నెల్లకాలమున్

వ. మరియు నయ్యెద్ద టింగురించి.

సీ. తల్లి చెల్లెలయిన దయపడి చూతురు
సమయమయిన వెతలు సలుపుచుండ
యింతబాలుడెదగుచు పెచ్చుగుందుచుండదమ
దుడుకు వానులరు దురిమివారు.

శా. దోరాంభాల నొవారిపై నెలాంబుడమి దోడ్తో జాంరుపం తేజశా
శారకోష్ఠడము నాంది మందగతి సతోంబుల్పదష్టాంచదు
ర్వ్యారంబయి ఇనపదాంగమాంయుద్ధము రాంవర్తించ నెట్లోరతులరో
నారుల్లాత్మ ఎవ్వొంక పోడితలు చెంతే స్నారు మందానిలా

గీ. పుట్టుగైనె నేమి పొందుగంధపు చెట్టు
నున్నదంచు సూత్రులగుట . . . .
కలలము చెరిచి విషము గురియ మృష్టసించెనే.
గాలి గాంధములుల గ సరకుందుకు

క. అలమధువు దమునసగదే
వలయకకలౌసె దప్పగాక యదిసత్వవానా?
కలుగునె పెంపుడు గున్నకు
ముకుక నిమతె గాక నోతె సుబుద్ధమహితపా!

క. శుకమా! చెలికను గానుమున్
సుకమాకే శేషు చెనకసుకొరవు సంవిష్ణా
మొకసకొ ఱముతెటికినా
యక చక్రెరవెట్టికుంటె నటగూంతుపులె

క. కంపుగల మధువు దాగిన
పెంపున బాండిదవు మధువు పో పో! బాలున్
సంపెగ కాగా నేకద
సంపెగని పెద్దవారి సాహస వృత్తుల్

వ. ఆ సమయంబున నొక గ్రామంబు వారలి నయ్యవి నాలోపె
జరింగనుంగాని.

ఉ. వెన్నెలవాడు నా యొడలు వేదన చేసి యువేతురమ్మ నా
కన్నుల పోరడు నిన్నుగని కాంతలు జింతల జిక్కి రమ్మయా
వన్నెల ముద్దుగ రమునువందురి చతేర మెక్క దమ్మ వో
కన్నియ! యోలు పాలవ వెగల్లగ ధైర్యము దెచ్చుకొంటమా!

సీ. ఓ తల్లి వినవమ్మ నాకంత్రాజు నకలందు
నా తెరంగెల్ల నా రంతి రెరిగి
బాపనయ్యల బిల్వ బంపె లగ్నము నిశ్చ
యింపుడన్నను వారు నెల్లినం(ధ)
తోరాబలంబులు నాగామ చం(దు)న
నాతగా తెస్సుంగా రూఢియున్న
వని నిశ్చయము చెప్పి రధిపుతో నక్షిపు.
సర్వ దోషఘ్నము స్వామియ నిన
నమ్మహిపతి మంత్రుల కాజ్ఞ నిచ్చె
సకల శోభన సంభార సంఘటనకు

ననినవై దేహిం సంతసమందుచుండె
అంతటను వేగువగు జాము నరుగుదెంచె

క. నికఱమెడమొత్తి నాల్గుచు
రెకఱలు సాఠించి విసరి రేపరెమనఁగా
తెంకఱన తెరాయనురవమున
గువఱటములుగరాఁగ తాంవుకొంటు పొందలడరన్

చ. మొలఁగిరతిక్రమంబడర మెల్లనవాచెఁ బ్రాంతవాయువున్
చెలఁగినదోవటంబులతుఁజేరి రికర్మిత విప్రసంఖముల్
తలలతలఁగూయ పిల్లలనుగూళ్లనుడించి చెరించెఁబక్షులున్
బలబలదెల్లవారెననుబ్రహ్మాంతర సారథి దోచెఁదూర్పునన్

చ. అరులకు మోావ ముంగువలయంబులతెల్లనుశోదము న్నహరి
సురవరదేవతానికర సూరులవాంగభి వాదముల్లబం
ఝరములతెల్ల ఝంకరణబంధురనాదము పద్మకోరకా
తేఱరములకు నిప్షోదముగన్నెనుండుదయాద్రినెకిఱనన్

వ. అంతజనకేశ్వరాంపోలుని యోగంబున, బ్రాధానవర్గంబు
పట్టణాలంకారంబు సేయుఁదగువారిని యోగించి నసప్పరంబు
లాంప్పుగాఁగల్పించియు పన్నిటనలికించియు ముత్తియంబు
లు ముగ్గులు పెట్టించియు రంభాస్తంభ పూగపోతకుంభా
పూర్ణకుంభంబులు ద్వారపార్శ్వంబుల స్థాపించియు
నవాశ్వర్థ మూంతెపల్లవంబుల తోరణంబులు సంఘటించి

యు నానావిచిత్రపటంబుల కేలకేతనంబులాయతంబుసేసి
యు నివ్విధంబున బహుప్రకారంబుల నలంకరించి యాసమయం
బున మహామౌహూర్తికులు లగ్ననికటంబుం బ్రకటించిన పుణ్యాం
గనలు భూనందనను మంగళార్థంగ స్నానంబు సేయించి సమకట్టి

౨౧ సీ. ఘుమఘుమ వాసనగలుగు తైలంబున
తలనంటి గోళ్లను తదువు దువ్వి
నులివెట్టి జారు వేనలి గాను సవరించి, మేనెల్ల
జొబ్బిల నలానె నారని
నునిసాన చేసి వెన్నియ్య నహరిద్రా చంద
నంబునను ద్వర్తనంబు సేసి
కస్తూరికాగంధ కర్దమంబుననట
కలివెట్టి నులివెచ్చ జలము మార్చి
మొదలను స్నానోదకంబునం గడిగి నార
చెరగుచేలను తడి మొత్తి బారగట్టి
ధూపవాసనం గురులార్చి రంపకాంత
లమ్మహాబాహు తనుజను బాలనమ్ముదమున

క. జలజానన విలసిల్లెను
పులగడిగిన ముత్తెయంబు పోడిమి మెరుగన్
పలుమారు చికిలి చేసిన
జలజాంబకు మోహనైక సాయకమనగన్

ఉ. తిన్నగ కొప్పు పాపటయుం దీర్చియు మర్చిన చేరు చుక్కగా
త్రైస్థలంబు పయి మెరయ త్రైత మెర్గులో యని తెంపద బాడగా
సన్నులు చక్క దిద్ది నుదుటం దునకస్తూరి బొట్టు పెట్టి తా
పున్నమ నాటి చందురునిం బోలిన మెలుగు తళ్కు తేరా యనన్

చ. సముదిత చిత్రపత్రయుత శాతతరంబు గాంచి తేలాడశా
బలమున కుద్దతిల్లిన దిపత్రము చెక్కడ బారి పోవునో
రమణి రా కప్పు కప్పుమని బ్రామిక యొందదియు మొక్కర్కుచ్చెగా
క్రమముగ నమంత్రియం ప్రతిబింబకంగట్టెను కేన వృయుమున్

ఉ. చెప్పులనంజనంబునను రేఖలు దీర్చి మొక్కరు పచ్చెగానో
యప్ప! యిదేమి? రాత్రులను నందము నొందెడు నల్లగల్వపూ
తిప్పుడు నను స్వకాసమున నేగతి నొందెన టున్న చందురున్
దాపున వద్దనుల్లసిలు నో వనితా! యిది చోద్యమా? యనన్

వ. ఇవ్విధంబున

క. ఆ సుందరాంగి నప్పుడు
నా సుదతులు సకలభూషణాదుల చొన్నై
చే సిరి యంతకం లగ్నం
బాసన్నంబయ్యె దశరథాంగి పుడంతన్.

క. జనకుని సుంత నూర్ణిలల
జనకుని ధర్మసా కన్యక లహూ ళ్యా
ఘనుం ఘరము నకలం నేశితకే

ర్తిని శత్రుఘ్నునకు నియ్యఁ బ్రీతిని నడిపెన్

గీ. జాతకౌతుకమున జనకుండు కూతుల
దాశరథులకియ్యఁ దలఁచి లగ్న
మునకు దరలిరాఁగ బనిచె వారును మహో
త్సాహలీల వచ్చు సమయమునను

సీ. దివ్యాంగరాగ ప్రదాత్ర శోభాకృతుల్
జ్ఞాత నవ్యాంబరోద్భాసితనులు
పాండురుమా విశాలాంత తేజసులు
నవరత్నమయ భూషణప్రకాశుల్
౨౨ వైరావణోచ్చ వేదండాధిరూఢులు
దర్పకకోటి సౌందర్యనిధులు
భేరికానక మదఘాంకార కాహళ
శంఖ ఝంఝార ఘోష సాంగత్యయుతులు
వేణు వీణాగణోద్ధత వివిధగాన
బారువారాంగనాల స[illegible]సంముఖం
రాకుమారులు శ్వశురగేహంబునకును
జని దశరథుడు వెంట స[illegible]హితులలగుచు

వ. అంతఁ జనకుండు వసిష్ఠశతానంద పురోహిత ద్వయోపదిష్ట
విధివత్ప్రకారంబున నావరణ[illegible]యంబునకు సావధాన
మనఃప్రాంబును బాంధవ గృహం[illegible]లాంఛనంబు మాంది వ్యశ్రీ

బును బ్రాహ్మణసమారాధనంబును నిర్వర్తించి శౌరాభ
ణశీత్నవాగత ఖలాంసుర కవాశ్వర తొరణాళికవందిమాగధగాయ
కలాంశుక వైతాళిక నర్తన వారకాంతనివహంబులకు జాంబూ
నదాంబరాభరణంబులొసంగి సత్కరించి యమ్మిథిలా
ధినాథుండు.

చ. అరణము లిచ్చెం గూతులకు నల్లురకుం దిగజేంద్ర సన్నిభా
కరణుకరింద్ర సింధుభవ గణ్యతురంగ రథాంగ సంగతో
ద్ధుర భటకోటి దంబు ఘన దోర్బల దాసవిలాసినీ మహో
త్కర మణికాంచనాంబర వితాన ముసంభరితాంతరంగుడై

క. గాఢానురాగ మొనయన
వోఢాసుందరుల మణిమయోత్తమ...
గూఢాంఘ్రి శకలనుసా
రూఢలగాంచి చనగ త్రైలోక్యరువడిన్

ఉ. అడ్డము వచ్చె నచ్చటి నా కినార్పుచు వెంవ్లెటు రాచవారలం
గొడ్డలివాంత నౌతలలుగాఢ్ఢిన వాటెటవింటి నేర్పునన్
దొడ్డుగ నేర్చినట్టి బలుదుండగ పాయన బాపనయ్య గా
గ్గొండలత నానానాక్రూవిలు గొంటినుమాటలుగద్దులాడుచున్

వ. రామచంద్రుని యుత్తేత్రణంబుల నిరూక్షించి

గీ. శివుని దంటనాకక్రూ శివుకు విల్విరిచియు
నరవ మేల? యిదిగో కంజనాభు

వరశరాసనంబు వడిఁగలవాఁడవయి
తేని మొక్కు వెట్టు దృఢత ననఁగ

క. అంతయుఁ గని దశరథభూ
కాంతుఁడు భయకంపమానగాత్రుండయి యా
వంత ధృతి లేక పదా
క్రాంతుండై పరశురాముఁ గని యిట్లనియెన్

ఉ. బాలుఁడు సద్గుణాకరుఁడు బాంధవలోలుఁడు సాధుపోషణ
శీలుఁడు మీకు నాఁగము లుసేయుఁడు దేవర తోకు మాడు నిం
—23 బాల నేటాంత్మ దృష్టిగని చల్లని వాంటుల సాదరించుఁడో
యేల బలంబు మీకు నను బెంతయుఁ బ్రార్థన సేయుచుండఁగన్

గీ. అంతకంతకు నదరిపాటుగ్గలవుగ
నంతకాలాంతకాలాంతకుని బోలు సత్త్వపటిష్ఠ
దారుణాకార మాంత్రింబు దశరథేశు
నడ్డుభాగంబునకు రామమాయా గ్రహమున

శా. ఉగ్రాకారతరంగ గజనిస్త్రాణ ఘోర స్వాదు నింబవెఁ నో
వస్త్రే జాంఘాడవంగ తింశుల మెన సాంహంకార దుర్వ్యక్తముల్
వ్యాప్త క్షత్రియనేల పవెఁ దవ్వు గర్వంబెల్ల మాన్పించెదన్
కుస్త్రామణ్యమునుంగట్టి పట్టుమని దృప్తెట్రాకాంతఘోరాధృతిన్

శా. శుండాదండసమాన హస్తము ననస్త్రేకభ్రూసార కెరాదండం
బంది ఘనోద్ధతిందిలి మాద్వళ్ళల మోరోపట్టి వే

కాంతంబా కృతి నారిగూర్చి నేసు రతాం ఖండింతు నాయం ద్రిప్రాతిం
వెలంతి మేనియము మారు సేయు [illegible] మ్మాయయూ హింపుమా నామతిన్

చ. అ[illegible] భూతి నాందిమునినద్ధుతమందు రజావ దక్షుడా
త్మను దలపోసె నాఘనుడు తామరసాం[illegible]డు లోకనాయ
కుం డనఘుడు ఇందిరాం[illegible]డు నాం పరమేశుడు గాంచియోగిరా
సన మొనరుండు నెక్కుడగు జాయినే యా[illegible] నేలపొంపితిన్

క. బలి మొల్లవింటి వెంట[illegible]
దాలగె వంహాంబ్రాదిముదము తోనుందకయా
వలువని పగఱాంటిని వెత
తల నుండును ద్యాజుని బుద్ధిఁదా నను టరయున్

గీ. అనుచుఁ దలపోసు వెను నుద్వైర్యంబు గల్గి
రామచంద్రుని మున్ను తామరసమునందు
చలనిమందని మూండు గ్రుబు నాలయుఁ జొని
ఘనత రోత్తుల నిట్లని వినుతి జేసె

చ. సరసిజ నేత్ర సారఘుజ రాఘుని ఘు ప్ర[illegible] సీలధా
మరుబ ముఖారవింగ సురమానిత సారా నృత వాక్య సేవితం
దిరవరనాథ వినతప్రియ సోమ వినిత్య సౌరుచం
శరమణా సంగరా నుపమ సర్వజనప్రియ రాఘువేశ్వరా!

శా. దేవా నావ్య సమస్త జంతుజ విసరాధా నుండవ ద్రోరమా
దేవా నాథుఁడవయు నవి ష్ణుఁడవు ప్రోత్సాహ నాంశంబు పో

నా విద్యార్థునిఁ జేసి నారద నను ముద్రా తత్ప్రశిక్షార్థమై
యేమంతకే నీసుతు నేర్పనేరములు తండ్రీ! తండ్రీ! సైరింపవే!

క. కావున నాకావ్యము దయనను
నావన నాశరము మోఘము మది తప్పదనం
గావిని భార్గవరాముఁడు
౮ భావించుచుఁ జెంత రఘుపతికిట్లని మొక్కెన్

సీ. పుడమికే స్వప్న సంధారణ సేసి నాఁడు
నీవటు వాసి మహేంద్రాద్రి కేఁగవలయు
పదము వేయుతే స్వర్గ సోపాన మార్గ
మేయుఁడన రాముఁడటు చెన్నె నేగె దపసి

వ. అంతట దశరథుండు పరమానందకందళితాంతరంగుండయి
కతిపయ ప్రయాణంబులం జని సూసురపుర సౌభాగ్యంగనాత
వితతప్రాప్తతల్ మౌక్తికలంబనోరాజి నాలంకృత శిరోమ
ణారవిందులగు కెందువులుం గోదండుల నానుసుశుంఘము
హలార్తంబున నంతఃపుర ప్రవేశంబు చేసి గృహదేవులం బూ
జింపి సుఖంబున నుండె నంతఁ గాలంబుఁ జనిన

ఉ. రాము గుణాభిరాము ముఖరంజిత సోము సమగ్ర సాహస
ధ్ధామము వివేకపాకశమధాము జయింపశత్రుసోత్రుస
త్ర్రామునిరాంతకాం భృగురాము విదారితకామపాశ
స్తామువిశారదోమ గని సుశాస్త్రసమ్మదుఁడయి మనంబున

పెద్దకాలంబౌను వృద్ధి విహరించితే
శత్రుసంఘమ్ముల సమయించొని
తక్కిల యాగంబులనతి వేడ్కఁ జేసితి
దానముల్ బ్రాహ్మణోత్తముల కొసఁగి
తనుతరాల ధారభూమి గాను వృద్ధుఁడనయితే
ఘనతర సంతాన కాంక్షరాండిది
పుత్రరత్నముల నద్భుత శీలురను
గంటి జగతికై తృప్తతృప్త జనుఁడనయితే
బాలు నాకింక వలువని జూలి విమలల ?
రామచంద్రుని సకల సామ్రాజ్య భూరి
భారధౌరేయునిఁ గఁజేసి శక్తి వైరాడ
సారవాంఛగాఁ బ్బదనను దినంబు
అని తృత నిర్ణయమతియయి
రఘుకుల పురోహితుఁ వసిష్ఠ సమ్మతిఁ బౌరు
లెల్ల మునసంతసమ్మందగ
తనమంత్రులఁ బురాలరాజ లేమ్ముడి ట్లని పెక్కు
మాకులపావన మూర్తిని
రాకేందుముఖారవిందు రాముని రాజ్య
శ్రీకాంతునిఁ గావించెద
సాకల్యశుభాభిషేకసంభారంబుల్

మ. సమకట్టుండన వారు సంతసమున నే సత్కారము గావించి శూరా
రమణా భూషణమై నయోధ్యాపురమున్ నే రామాభిషేకంబు
బ్రాటవమహిమోత్సాహము నేత నంపెనను ఘూర్ణింబుయున ఘోరనినా
దము భేరీ జాటిన వారు వెల్లవిరియ ద్యన్నాద నాదంబులన్

వ. అప్పుడు

ఉ. చైత్రకము నైన మోంగమున గాదివిదాదయి మంథరాఖ్యనే
త్రేకుటిల ప్రచారమున ద్రిమ్మరు వా పురమ్ము నందున
స్త్రోక విచారాంతి సంఘటిలు శోకన నాఘోరవము చూచి రామచం
ద్రైకమహాభిషేక శుభదంబగు వైభవమంచు గ్రుంకెనన్

క. దాసిని వాంకిటి వారలు।
దోసిక్రైం నుచున గరుబాంచ్చ మున్నాఁతి దేయఁగా
దాసింయు వాటలచేత నను
దాసీనతి క్రైక్రైం దవదానిట్లని యెన్

సీ. వినవమ్మ కైకరో విభుడు నా మాంద నె
దయగల వాండని విలయము చేమం దు
నదిమొల్ల నిపుడు వమ్మయి పోయె నయ్యో వెరా
రామచంద్రుని నేడు రాజ్యమునకు
పట్టాభిషేక మొప్పగంజేయుచు న్నాడు
నాకులోలుండయిన నృపవరుండు
నాపుత్ర కౌసల్యకును నాకు లార్తిలేనయుండు

భరతుండును నా రామన్న ద్రూనకును

సాంఘికంబులేని యమునుంచవలెనె

నంతే భరత వృత వర్తించు ప్రీతి నావు

ఎట్లు ప్రతి చెదర వత్తునో! హీన వృత్తి

నిందు వారిలో దలవంపులాయె తల్లి!

౧. అని పలుక విని విషాదము

దనకయుత్త నిగ్ రోషపోషిత యయు దా

నిలిగని పాకే దానికి

నను వృవి తాలించు మంథరా చెప్పఁగదే

౨. అని మంథర బాల మనసులో సూచించు

కైనను కేకయరాజ తనయ కనివెం

దశరథుండు దేవదానవ యుద్ధంబు

నాడు నాకులకు సుదోడువావ

సమరంబునై లోయు సమతక చేయ నా

వేళలో నత్యము సోల విరుగ

నప్పుడు నావ్వు నా యంగుళము దురకు

బ్రతికించి నెత్పింపఁ బతియు నాకు

రెండువరముల దయచేసె రెంటిలోన

రమణా! మొదటను రాముడరణ్యమునకు

పదియు నాల్గబ్దములు నుండు భరతు నొకటి

గూర్చి పట్టంబు గట్టంగ గోరితి నౌ నృపము

ఉ. అవ్విధి నీ తెఱంగు చెప్పిన నియ్యకొంటి లాలిత్యకై కేళిమం దిరం
బున మతి నాంతు కంబు ననుభూషణ హీనత నేలబండె నా
మనుజాధిపుండు వచ్చి ప్రియమానిని గన్గొని గుండె గుబ్బునం
ఘన మధురోక్తులంబలికె గాద్గదమునేలా విరాగ వేదనన్

మ. చెలియా! యేమిటి కల్గెనో? చెప్పుమా చిత్రంబు రా దిగ్గనా
తలలో నెందుకు నా యెదుమాటలకు నోగా దంటి నా కంటి నా
పలుకే పావురి దివ్వైన పద్మనయనా ప్రాణంబుతో మోనియే
నిలుపంజాలను మోము మాపగదవే నా పాదపత్రుండ నేన్

క. చెలిత్తని ప్రాణాను ప్రేమ
నొత్తైన మామాటలు ఱా నావ్వ మతి వనిగోపా
యత్రే వేఁబడియుండగనే
చిత్రము రాఁ కుండనేమి చేసితి! చెప్పుమా

క. అనియిట్లు పలికె కైకా
జననాథున కనియె నా వ్రపదయుతి నా [illegible]
మును పొసఁగిన రెండు వరములు
నిన వంశజ యిమ్ము టన్న నిచ్చితి వనియెన్

వ. అనిన విని కైక సంకేతంబు లంబాంత వియ్యాంభూరాశాంయున వల్కెను

గీ. రాము పదునాలుగేళ్లు నరణ్యభూమి
నుండ బంపు భరతుని సౌరాజ్య నిలుపు

పట్టభద్రునిఁ జేసి యాంపగిదితేంతు
వరము వియచ్చ్యాంగవలయు నిర్వచనము నను
వ. అనిన సైన్యరతరోర తెలాంటి శతశంబాస్త్రం భనిర్ఘోషమై
వనితావాక్యము కర్ణకఠోరతరములకై ప్రయుక్తినే విదారింప గ్రు
వంగ్రన నేలంబడి మూర్ఛనొంది బలవంగుంచంగ ధాత్రీశుఁడ
ల్లన చైతన్యము నొంది పవిత్రవచనలో ప్లావింపరుంది నతనే
ఉ. అకటా! నావిటుఁబల్కఁగాఁదగునె ఆహా! నెల్లుకైరాదె నే
వెంబునుండయునెనా నాడు ముద్దు తెరుకొమ్మ! నీకు మారాడెనా?
సకలాంమోదకరుండు నా తెంకకే కుర్ణ సహ్యంబు నాకుండెనా?
ప్రకటింపన్నది లేనె బూన్సిన తద్ధారంబు రామ్మసే!
గీ. విడుతును సుప్రదివి నిరాజ్యమను
విడుతును సుగులనతుల హితుల విశ్వమునెల్లనే
విడుతును ప్రాణములయిన నను
విడువగ నేఁజాల రామవిభుని మహాత్మునే
వ. అని శోకింపుచున్న కైకేయియు పాంచాళ్యాం లెంతయు వంతగా
తనయాన్నహ మహిళయున పరుబలబంధంబందియా వంకగా
ననలన్నాం చీత రెందువంతలను ఇష్టపట్టి దవగాంజకర్రయాం
యున యయార్య్లలను నూగుచుండె నట గాఢాంధొళ్లే సహస్రాంశులే!
గీ. అరాజేమి యయున నగా
నేరాతక శోకవహ్ని నొనిగి తొంగులు బుచ్చి

గాఁడును వెడలియుండఁగ నట
తాం ప్రసంగంబెల్ల వారలె ద్వ్యమణారియుఁ బాఁడిచెన

సీ. శ్రీరామచంద్రుండు షరాధియశారనిధి
కాల్యకర్తవ్యసత్కార్య మెల్ల
గావించి శ్వేతాంబరా గంధ మాల్యాంబర
కలితుండయి యింద్ర సంకాశుఁడగుచు
జనకుని మందిరంబునకేఁగి యుత్సాహ
శూన్యమయి యుండఁగఁ జూచి లోని
కనిన యారాజు దుఃఖావేశ దీనత
కనుచు కైకేయి రాజతనయుఁ గాంచి
జననీ మా తండ్రిగారున్న చందమేమి?
పలుకరు నాతోడఁ దప్పు నావలన నేమి?
గలిగెనో! యిందుకుఁ గారణంబు
మోమాటపా యన్న నైకనె వెన్నా ముదిఱయు

తే. తల్లి దమందిరాఘువృదా వన్నదుగన్నా కమాంట తొకయాం
కల్లరి కాంత నిందలకుఁ గారణమయి తగఁ బెట్ట రాముని
చల్లనిరాజ! నెన్న విను చల్లకు వచ్చి యడుగుచుంటే దాఁచగా
జెల్లదు కావునం దెలియఁజెప్పెద సర్వము రాజసన్నిధి

సీ. నను మెచ్చి యిచ్చె భూనాథుండు వ
రంబులు వేఁడ తత్పూర్వంబునందు

ఇప్పు డవసరమయిన నే నవియడిగిన
నిచ్చుటే నని మొనే నిట్లనంటి
పదునాలుగేండ్లు తాపసవేషధారి వై
వనములనే నీవు నిల్వంగఁ గాంకటి
భరతు సర్వంసహా భారధౌరేయుఁ
గావింప పట్టంబుఁ గట్టఁ గాంకటి
కోరితెలన నిట్టులన్నాఁడు గూండ దే వెం
తండ్రి సత్యము నిలుపఁగాఁ దలఁచితే ని
నాదు వంశంబునకుఁ గీర్తి నిలిపితేని
శ్రేయము నాకతి రాము! నిశ్చింతవై పొ

క. అనుటయుఁ దద్వచనంబుల
ఘనుఁడు పరించి భావికార్యము నతె
ల్లనను నిది మొ సాధకంబని
మనమున వెరాదించి కుటిలమానసవని మొన్

సీ. తల్లికిఁ బ్రీతి తండ్రికి తంతంబగు కీర్తిని జానుజాతుం సం
దెల్ల విభూతి యూ వనిమునీంద్రుల దాంగను భూయు యున్నియుం
గాల్లిన నాకుఁ శ్రేయము సమకూరెడుఁ గృతార్థుఁడనయితి తల్లి నా
తల్లికిఁ దండ్రికిం బ్రియము దాయనిపుత్రుఁడ పౌత్రులేడుఁ దయుఁ
అనవి సింహాళమి నందనిని ఖేశ్వరు వెంట నను నీవు నోగా
మనమున నిశ్చయించి నను మానము వేకెన రెండు నాపిరుం

దనని దెనేను వచ్చెదను నన్నెవ రల్పుఁగరాకు పన్నినా
వనమహాపత్రులనే వసుఁదు వారిజ సంధినిఁ బెట్టఁ నవ్వ భూప్

ఉ. ఖాండవ మహోగ్ర దైత్య గణ బంధము రోష విషాగ్ని నలోరగా
ఖండము నిత్య సంచరిత గండక సైరిభ బృంద లోక వేద
దండము దుష్టకంటక వితాన శిలాంతర నిమగ్న నిర్ఝరో
దంతర ఘోరకాననము గన్గొని వెగ్గలి దవ్వు జానకీ

క. నా విభుఁ డుండు మేనను
వేవేగము వత్తునని విన్నగు చున్నా
దేవి కనుంగవ నశ్రువులు రాలించుచును
నిసుక రాముని కనిచెన్

క. నిత్యానపాయిని నను
సత్యవ్రతయు పల్కుఁ జనునే నోసాం
గత్యము మానిన జీవము
దైత్యము గాంచెదు ముని నృపసుతుఁడు నయనే

వ. అంగీకరించెనంత లక్ష్మణుండు రామాజ్ఞ శోక విహ్వ
లిత భూషణుండై తండ్రి నతి ప్రేపించి రామ నిదోచేని
వారి తమ్ముండయి వనవాస గమనైన ప్రస్థానంత మైత్ర సంత
ఁ రామచంద్రుండు నైకేయిం గనుంగొని

క. దేవి ఁరో నున్నకైకయుఁడా
చోవలయును నడవికేని నీ బాలుకుని తన యు

ంచముజ నముల తోయజ
నా వల్ల [illegible] ంబుల నమ్ముందటను బెట్టింపే
నా తాం నుజ సహింతేంబున
నా తాం ముదుజతుల వల్లగ్రాంబర తులుగం
భారత వై కుం నిమాంతో
గారంబున కేగి తల్లిగని బ్రోతుగటయున్
కౌసల్య నందనుగాంచి కొందము రఘుల్లు
మననగముప్పటి వెరాద వుంత బాలు
కతుం బిన్న వా వ్రతము కొదుక నేజల్లయూ
ముని వేష మెకగడ మొలచె నాకం
రాంబు నిర్ణక్ష్నరా రాజు జోస్ని దనన్న
రంజిల్లి నమ్మిత తేరా కువతా
పట్టాం ఖాషే కేసంగ్రమము కిన్నులు వల్లి
గాంబుడాండ భాగ్యంబుంగలదావోదా
మాతవ [illegible] ప్పుంతు టన్న తాంతు న్న తన్న
తల్లి తడుపు చురుకుగ్గ తా నున దవి
కైగుబం ంబునా ద్యాంత మెరుగ చెప్ప
పదతుకప్పుడు నిలువ్ [illegible] యొందలు మరచి
నరికి నిష్ఫాసి నతంగ
డురత ధరనే ప్రాయికరణి నారగుము మూర్చా

పరవశయయి దడుపుకుండె
పిరి మొదలుచలు తొంమచంద్రుఁ నే క్ష్మాపతికెన్

శా. అన్నా! తండ్రి సమానుఁడుం మఱియునే మన్నాదగున్ నేర్పగా
కన్నబాత్మక యుట్టులాండిసను తొనట్టొండగానావునా
నే త్నౌబోవంగఁజూం మెదేల తేనంగాండికెంగఁ కఁ దాంతేకనే
కన్నట్లొల గ జింతలం జివకనాం కారుణ్య పాదోనిధీ.

వ. అనిన రఘువరుండు.

క. అవ్వా పేదవఁ బాఁగ వెడు
సువ్వా పో పో యురమ్ము సంతేయు నిదావి
చివ్వా యుసుజ్ఞ ధారవ
గవ్వా మనకులము పొందిగనుగొన నవవ్వా

గీ. అనుచుపాదుకెనిడొ సగ్రబు వాండిఁల
త్మ్యనౌయుఁడు చెప్పిచనిమె సాంధ్వ నీత
వందనంబుసేయ వందురి యూం యుం
వదన మొంము వర ముదము తోడ

మ. లలనా ముమ్మెడబాంయుఁ జోసె విధియూం లాంగంపనే నోర్వాం
గలనాం విాంయు సుకెల్లి దాని దగలుం గయుకెంమ్మకొ పొంపన్హాం
హలనా మొందము నాసపొము హింపు నైయుంబయ్యెదిమ్ముద్ధ గొ
డలనా రాముఁడు నాతు నిల్లుఁడు సంవిాం దన్సుసు విాంకానలన్

వ. అనిమొనాం రఘుకుకు మేంద్రుంఁడు ప్రియానుజాం సహిం

తుండయి సుమిత్రాదేవిం గాంచి తమ వెరంగెరింగించి
వాడుచెనని మొ లక్ష్మణుండు వైమాత్రేయ సనాయము నయ
తనికి నిట్లనియె.

ఉ. రాముడు నీవరించవర శరణ్యతమ్ముడయి నరమొంది సాధ్యుగా
యీ రామిధి తేం ద్రుగణం తేజముచ నేశ్వరి దుర్గ పవెరొంధి
కస్యగాం, సాంమునిసేవ్యమయి నవనవంత యము నా హరి వుంధిరయిగా
నామదిలో దలంపుము స నిశ్చలభక్తినింగా యుపుత్రా

ఆనిచెప్పంగవిని వాడ్రా నై
చని రాము వ్వారు నా జనపదతమనాం
ఘనసరిదుపవనభూసవ
ద్వనభూంతర సన్యజ్వ సమి వరుసంగనుచున్

ంహరిగ్రద్ధర. కనిరంత నృందరాం గత గనతలలసత్రాండరంగతరంగన
జనఘోరారా ఘూరా గన్ం గనవనస మయ సజ్ఞ హుత్పికసాల్తసంగన్
ఘనరోద్ధోసరాంజ నృత్యకేలనమరగనుగ వ్యాళ గరాన్యదంగన్
వ్యసుతంపా సత్యసొంగన్ హరచరితజటాం హరి సత్యంగసంగన్

క. వెరమునందుంగాంచి రసద్రుక్పలసూరముపక్కశాలసం
చారము సారమేయగణశశ్వదనూనని నాద మందిర
ద్వారముఖిల్లరాం జగుహంధన్య విహారవందనస్యవప్నసం
ఛారము బద్ధరాంగనపుంనేజసాంరము శృంగిబేరమున్

మ. శబవేశుండెడుకగుడెంచి ముని వేషంబెల్లనా క్షించి యూం

ప్రబలుం బవెఱ్ఱ నిదే మికారణావు భూపాల సత్వర బహ్మావుల్

విబలుం బొరలుచు నుజ్జగించుచెరి దేవి యుత్కృత్త్రైనాపుడా

శిబి విస్తారయశుండు తద్వృత్తము సౌబత్స్యంబునం జెప్పినన్

విని నిషాదవరుండు వేదనఁ జెందుచు

దశరథేశుస్త్రైక దలఁచు దూరి

యుంతె గంగ నావ నావలఁ దాటించె

నతని సానిబ వారలరుగుచుండ

ఉత్సాహం. అజితౌరులఠిగికాంచి రాజటాజ నాంబురుల్

భ్రాజమాన దుర్గ్నగర్త్మభసిత ధవళితాంగుస

త్భాజితాంత వాసికల్పభూజ ఘనశ్చ్య నాశర

ద్వాజు సన్నుతాజు దుర్వ్యనాజు దాంగమాంతరుల్

క. విరాజవిరాజితము:- ముదము నవారున మోనమాయంచును

త్రైబుకేల్ఱముఁజేరిన మోందమున్

నెదురుగవచ్చి ముసంద్రుడు భ్రాజ నవిచ్చి యుపేతము విచ్చియుదా

మదిదలతో యుచుమానియిదెంతేయు మాధవయత్నము నన్

కదవిఠి వారును కాంతయు రాముసు కాన మొకాన విశాసమున న్

కవిరా... ము:- జనకతనూజకు సంతసమందగ బల్లి నిపొన్నల బాయులనా

కనికని పాలు మృగమ్ములనమ్ములగప్పుచు రొప్పునవాటము కా

వనములుబర్వులు బర్వులు వారుచు దూరుచు వంతెల దారుచు వర్తిలుదా

జనుచుఁ గొలంకులు జంకెలు గాంచుల జారెడు బన్నల సంతులమున్

వినోదంబుగాం జూచుచు ప్రయాగాది పుణ్యక్షేత్ర సదానదం

బులు గడచి.

నాటు గంగాంబరంత ధరణీయుత కిన్నరబృందకేళితా

వాటము చిత్రరత్న పరివర్తిత హేమ వితార విస్ఫుర

త్కూటము సిద్ధయక్షముని దైవత నిరంతర సాంధు బాంధవ్యం

గాటము పావనాకృత మృగద్రుమ కీటము చిత్రకూటమున్

అందుల నుండెడి తాపసు

లందరు నారామచంద్రు నవలోకింపన్

బృందములగుచు నమందా

నందస్వాంతారవింద నవవికసనులై

మున్ననవేనె దుర్గాణి సమర్చన విచ్చితే జాయ మూర్తి సం

పన్నసుధారసంబు దమమాన సవాంఛలనింత గన్నులన్

దాన్నెలి త్రావి హాజివికి తుల్య విహీనత దేరమంజు హా

కన్నస్నాత ఖండ రము కర్ణపుటంబులం సంజూ బుండగన్

బెకినాడు తన విభు నూరు ప్రుతల గడ

గాంచియు నించియుం తోంత వేడ్క

నుండుగానాంక కాకి యుర వడి నై వెంచి

మెడురు దన్నెరు సకి హాం ప్రవృత్తి

ధరకరాంచా పృథు తుబాంవరమున

ఖంబుల జోతి యుంత టంబోక సంతరి

దనుజేశ కెరాపచిత్ర విష్ణునై త్రుళ్ళివేద
ననుబాష్పములు జారఁ నాతియున్న
కరుణం దళుకెత్తఁ జూచి తత్కారణంబు
దన్ను నడుగంగఁ దెలియనం దరుణి చెప్పె
బాష్పకోపంబు నను రామచంద్రుఁ డపుడు
నాకయు షికమాన్నమంత్రంబు యదరిపడఁగ

వ. కాకంబు పయినేయుటయు నది బ్రహ్మాస్త్రంబయి రామ
చంద్రమనోనుకూలంబుగా తదాయ ప్రాణంబు హరణంబు
సేయనాల్గిక జ్వాలాజాలకరాళంబయి వెంటనంటి చరచర
నెరుకలుగకకగ మరింత నెగసి పరువఁ దొడంగిన దానివెంటనంటి
యప్రాంత చిత్రంబయి కాకాయసూచ కాకాసురుండు కాకియయి
హస్తకోలలు వెంటనంట స్వర్గలోకంబునకుం జని సకలసురా
సురోగణాన్వేషితుండయి సుధర్మాభ్యంతరంబునఁ గానివున్న
మహేంద్రునాంచి

క. రక్షింపుమయ్య రక్షింపుము
రక్షింపు సురేశ యనిన రక్షింపఁ సశకాంకి
నోపీమి దేవనాథుం
డ క్కముగ్రుడై పలికె నిజహృదాయరో వెల్లిన్

ఉ. నావెరంవనెరుంగుడు న్ని నీచమతో! యిది నాతరంబె యా
భూతలవాస దుష్టనరభోజనులన్ దళించినంతరా

పేతుండు చక్రపాణి యుదయించె నంతట మన్నరేంద్రచంద్రుడై
కాంతురె వెల్గులయిన తిరుతంపము నొందచేసి రామమంతుని నిల్
ఆ రామచంద్రప్రభువనా
ధారుని దాసానుదాస దాసుని దాసానన్
నూరకోపాలనం జేయుచు
ఏరోజైనను నిన్ను గాంతు ఇది నా తలపే!
నేవలసిన మొదకేంగుము
నావృధుచ సత్యలోకనాథుని వేడుకన్
ఆవనజాసను డెంతేయు
భావంబున నెరింగి యసురులు తెంచె దెవి యన్
రాముండు నాకు తండ్రియు ధరాసుత నాకున్ దల్లి వారికిం
దాసవృత్తిం జేసితివి వప్పటు గర్వపరాధి నిన్ను నే
నేమని కాంతు నయి నవినహ నమతో! యిది నాకు శక్యమా
వామహనోయమూర్తి శరణాగతవత్సలు నాశ్రయింపగా
అనవృధు కాక దాసవృందు అక్రోటం చెండు వారి పాలితే
మనవును సమ్మాపేదుమని మాంటికి మాటికి నుండాసిరా
ప్పనగని వాసు శంకరుని ప్రార్థన చేసె దనంచు నేంగి గ్రక్కున ~~స్థాన~~
కులనేశర ~~వత్స~~ వత్సచాండనగనం గోళ్లున నేడ్పుచు కంపితాంగుడై
అట్లు కైలాసమున కేగి హరుని గాంచి
పాహిమాం పాహి యనుచు దీనభాషణములు

సాగియున వైరుక్తిగాన నసురకుల శంఖుండని వెం
వాని వృత్తాంతమంతయుఁ దానె చెంగి

ఉ. రాముఁడు లోకరక్షకుఁడు రాముఁడు సర్వహృదంతరాత్ముఁడౌ
రాముఁడు దేవహోమయుఁడు రాముఁడు దుష్టవినాశకుండు ఆ
రాముఁడు జ్ఞానదిరావరుఁడు రాముఁడ యోగిమనోధివాసుఁడా
రాముని నిగ్రహించుచున టరాక్షస! యెవ్వరు దిక్కు నీకికన్ ?

క. శ్రీ రామ రామ యనుచును
సారె దేవియును నేను కలకాలంబున్
సారమతి జపము చేతుము
ఆరాధ్యుఁడు మాకు నడ్డమాడఁగఁ దరమే ?

క. ప్రేమ్మైచటి కయిన నావృకఁడు
క్రమ్మరఁ బలుకంగ వెరవి కొనము పాపా
శమ్మున శేగిన నగదానవ
లమ్మానుమంటయును గాకి నందఱు గనుచున్

ఉ. కొందఱు వారసులందఱుఁ గొందఱు భూవివరంబు దూరఁగా
కొందఱు మూర్ఛిల్లనుసుఁ గొందఱు కంపము నొందితూలఁగా
నందఱు నన్నివంకలను నాతురులై చన ధైర్యవంతులై
కొందఱు కాకరాక్షసుని గోపము నంగని బిట్టదల్చుచున్

గీ. ఓరి! వంశనాశ! దారుణంబగు మంట
వేల వెట్టితివి నేల బాఁటు

జేరియున్న మాంతుఁ జేటుగా నెంచి త్రవ్వన
చేరి వాటి మీదఁ బెట్టెఁ జనునె
గొబాపు మాంతుఁ దెచ్చితి
నాబాం! పొమ్మనిక వారి నిష్ఠురములకున్
దాబంతే నాం దికాంకనూ
బా బా! యౌవనమదము యింతఁ జేసెనె యకటా!
అనిమ జేయుం దనలోన
సరసాన్నపానాది సర్వపదార్థంబు
తిన్నానుగతి భుంజియింపఁగలిగి
దేవకాంతలఁబోలు వెరవలతెలాఁగూడి
సేరుచు నెప్పుడు భోగించఁగలిగి
యెల్లలోకములను ఇష్టానుసారత
విహరించుసామర్థ్య విధము గల్గి
వర్ణింపఁదగునట్టి వంశంబువారలో
ఘనమయిన పెద్దరికమున్ గల్గి
యిలలోన యింతి నటకం బోయినను నేమి?
చారచోరిణి కాంతల వలచఁదగునె
యే విధంబున బ్రతుకుదునే దెరగు
గుడిచి తాత్పుండి గాంధ్ర చెనో కుంకుంటి
అకటా! లోకము వెల్లనేలు ప్రభుండై యూంశం ఖుందాని హత్యాయా

రకనే మూంటలు పంద్రి వెట్టిరి హంహో! ప్రాణంబు గావంగ బూ
లతయాం కరాడికేగు వాడు జైలునే లజ్జించగా దిట్టరే
ఆతలంకాప్తులు కాలిచేస్త పగవార్రై తారెయిరే దైవమా!

గీ. ఆసుమ విలపించి విలపించి యసురవరుఁడు
తనకతలు దికెట్లు కడకుఁ దొమిం దలంచి తలంచి
ధీరగుణమెంచి మదిలోన దిగులు డించి
సాహసంబున నిట్లని యానంత పలికె

ఉ. రామనరేంద్రుఁడే భువనరక్షకుఁ డంచు విరించి పల్కె నా
స్వామిపదారవిందములు సన్నిధి నే శరణంబు వేఁడెదన్
దామసవృత్తిమాని కృపసామ్యమె గల్గిన మేలు తప్పునా
యీ మహితాత్మ్యు గల్గినను నిత్యయముక్తిపదంబు గాంచెదన్

వ. అనియిట్లు బాణ వేదనార్తుఁడై నిశ్చయించి వేగంబున

గీ. కావు కావు మనెదుఁ గర్త దస్వరమున
కావు కావు మనుచు తరుణ మున్నను
పరమభక్తి సాగి పడి వేవతున్నను
కమలనాభ నన్ను కరుణఁ జూచి

క. కాకా! మతి చేతి టుంచి
కానైతివి యింక నిన్నుఁ గాంచితి నయమున్
దైనె తెలారకుం మొకటి చెప్పెద
నా కాండ మమోఘ మగుట నయనము నొకటిన్

సాయుతమున కిచ్చి వనువున గాతంబు
మొందవార్థిబోవ నాదులండి
మొదలఁ బ్రాణమున్న నాకృత కన్నీరాలు
ననుచు నేత్రమిచ్చి యరిగెనాతి
అంతమునులగారి స్థానారామచంద్రుండు
సీత లక్ష్మణుండు ద్రుతిఁగాలువ
నామహాద్రియందు నత్యంతనియతితో
నుండె నెలమినొక్క మొంధ్యయందు
రాముఁడు వనమున కరిగిన
రామన్నా! రామచంద్ర రామా! యనిరా
రామస్మరణము సేయుచు
భూమిపాలుఁడు పుత్రమోహమున దివికేఁగెన్
భరతుఁడు కేకయపురవరపట్టణ సంస్థితుఁడౌచునున్న స
త్వరవిలపించి యరా దశరథక్షితినాథునకగ్నికార్యములన్
గురుమతిఁజేయుచుంచె మునికుంజరుడైన వసిష్ఠమౌనియు
త్తరగృహకృత్యుడై భరతధాత్రికమఁడాలెవ్విచారభృత్యుడై
రామునేల నేల ప్రార్థనఁజేసెద
ననుచు చిత్రకూటమునకుఁ బోయి
తనబలంబు దూరమున నిల్పి నియమించి
సరసులక్ష్మణానుజన్ముఁగూడి

సీ. సుచరిరాజహంస తేజోహారి పరపూరిత
హరితా విపిన సంచార వృత్తి
నాగేంద్ర వాహ హాసే నా నాయకులు గాఁల్బ
సార్వమితా నావ నేచరులు గాఁల్బ
మహిత లక్ష్మీవాస మందిరంబున సుందు
ప్రభున కానగరు ఈ పట్ణశాల
దివ్యమాలాంబర నవ్యభూషలు దాల్బ
శ్రై నౌతకా వలప్ర లభూరాత్రిజుడు
లోక సంరక్షణుండు న సాత్త్వగుణుడు
శ్రీమ సైరా నాథుడనజాలు రామవిభుడు
కష్టుడయిన ఋష్టిమాంత్ర ళ్లి దైతకతన
నింత వెతనాంద నే చల్లి యేమి సేతు?

వ. ఇట్లు పలుకుచు దూంద గర్భ నంతరఘాతనుండయి రామచం
ద్ర పాదారవిందంబులు దన శిరంబు సోక సాష్టాంగ దండంబిడి
దేవ! శాశ్వతంబుగ పట్టాభిషేక విభూ కరణా దుర్గ్రవేతయ
గు దైతనుత్తాంతాంచరణముండన నిదానవ దనుండయి యున్నా
దవే పునః పునరాలింగనంబు సేసి పైబు కీర నేత్రు ఘుప్పం
గాంగలించుచేని కరుణాంతరంగితే పాత్రుండయి కూర్చుం
డి యాంభరతువలన దశర ధు మరణము విని యాశ్వరుండయ్యె
మనుష్య విభావంబున భారాన్నమజన మేయుండయి విలపించి

సతునికి యథా విధిగా పరోక్షంబులు నిర్వర్తించె నంత
రతుండు రామచంద్రుని క్షేంబి తెలి మొఱ్ఱిడ్డి.
. కేలీ మానస పక్షారాతి విమలకీర్తి ప్రతాప ప్రోజ్వల
శ్రీలాం తిష్యుడు వాకు నాకు దరముల్ చింతింప దిక్కాలకుం
డాలంబుంగని దేమజాం చునటులం స్నాయుట్టి నభుండ గాఁ
భూలోకాధిప మేదినీశ్వర వను నేబియా నంగరొత్తుండనా?
కాంభునని ఘూం ఖారము
దేవర నే తామ్మానిన తిరుగని మత్తోన్
తావరు దుష్కరతం నతు దన
భావము దెలియంగ చెప్పి పంపె నే ఫలితి నే
ఘనుండు రాముపాదుకా ముఖంబున నైలు
చుండె ధరణి నట రఘునాథ ద్వ హయంబు
ఇవటి కెప్పుడు భరతుడే వెంబె నాశయని
గరిమ ఱాచ్చె దండకావనంబు
అని చెప్పినవిని కాలంతంబున వరువాంత్రికవృత్తాంతం
వెళ్లునియడుగుటయు
. నిరతాంఖండిత వృద్ధ్య ప్రణ్యజన రాక్షసర్గాల వృత్తాంతము కాం
రణాన్నిరక్షివాం సవాంసవశితాం నంరాది ప్రసానమూ
రుండె శ్రీక సుతోం ధన్నోన్నధన యుద్ధ స్థైర్య స్థైర్యధా
భరవాంభాం జముఖీమ మైరాహర .. ప్రస్తూయమానోదయాం।

మత్తకోకిల. ఖండఖండిత ... బాణ దిశాగ్రముఖ్యసురప్రచే
దండతుండ సమాన దుర్జ్ఞజ దండఖండన మండితా
ఖండచక్రకరాబ్జ నిస్వన దారితాఖిలశాత్రవా
ఖండ యాంత్రబలానుగర్వగ వార్క్ష్య తార్క్ష్య మహాగదా!

ఉత్సాహం. శ్రీనతేయ! పక్షిరాజ వాహ ధీరవాన సా
ఖ్యానుతైక దివ్య వాహ సప్తంతే సాంవిదారణా
వానర్షభ నైక మిత్ర వాసవాది వర్ణితా
గానలోల చక్రకేతనాంచితా సువేలబారతా

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణచరణారవిందధ్యానపరాయణ
సకలసూరిజనసేవిత వెంకటరామనార్య
నందన భావనారాయణ దేవప్రణీ
తంబైన రఘురామవిజయం
బను మహాప్రబంధంబు
నందు ద్వితీయా
శ్వాసము.

శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు

శ్రీ.

శారదాంబాయై నమః

శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శ్రీశారదాయై నమః.

రఘురామవిజయము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీకర! కారుణ్యాకర!
రాకేందుముఖారవింద! రంజితవిబుధా!
నాకవినుత భక్తశ్రితవన
ఖరాంతకా మహైప్రాండిపురగోపాలా!

అకల్ప కథకుండు శౌనకాది మహామునులకిట్లనియె.

ప్రకట యకుంఠైరింబిబి వరాహవలీముఖవాహహైరిగం
డకచమరీబిడాలమదనాగమృగీమృగపుండరీకజం
బుకవృకరంకుకేసరిచమూరురుజంగశశాంకగోధికా
నికరకఠోర ఘోరవనినిర్భయులై చని సంతసంబునన్
చనిచని.

ర. ఆరమ్యోల్లాంబి ఉగ్రవ్యసనకర మహావ్యాఘ్ర సర్వాపరాధున్
శరాంశాల ప్రయుక్త ద్వ్యతీయుతము సలాపే ద్ధాంత దేవాధినాథున్
ంర ధార్వనాట్టహాసోత్తరశితశమసుందర్పదుర్భాన్య సాధున్
ార క్రోక్షావరోధున్ గంజనముని మధున్ ఘోరవాదున్ విరాధున్
ాండనువారలంగని క్రో
ాదడిమిగతియంగబాంధి వసుధాస్థలతేవెరా
బొండక నేత్రకపోవంగ

తోడిమి దరుగంగ వాక్యములు స్ఫుటముఁగన్

గీ. ఆసంరసీత దింపి యంతకాకారుద్రై
పితృగ్ర మొదవి కబ్బనికేగ్ర మనుచు
భూలాప నందనుల నుమాం పునవిడుకొని
చనుచునుండె గగన సరణి వెంట

కం. అన్నాయి ద్వరిఁ గనింగని
యన్నావహింలంగనున్న నితి నిష్టురతన్
అన్నా దమ్ములు దనునె
న్నన్నా దోషా చరుండు న దంతా తనరుఁగన్

కం. ఖండింబిర సురవ్యంజ వులు
రెండున్నవారి ద్వయును ధరిత్రీపతిస
తులగ్రాండల యుతమగరిరమం
ఖండలుఁ డుష్టి నుతే వేసి యగ్రతులగ్రన కెన్

కం. శాపవి మోచనముగ్రసన
రూపము ధరియించి యంబురుండున్ను మోదం
చే పాంగ నారవికులి
దాపతులనగు జాంగి మైత్రికి దివము నతరిగెన్

మ. నరనాథోత్తముఁ గాంచవచ్చిరి మహానందంబు మోనాశ్రమం
తర మానుప్పుడి యూరు వేలుశిలవేముం డొ దద్వలంజూ బిభ్రా
సురశాం దర్శనము మెంటి మన్మథుల మెచ్చుంబాస్మ టంచు నేమహా!

భ్రాంతిని జూపు బహుబహు భంగులం దాయుండగ నే వెంచుచున్
సుందరాకార నిష్యంది సుధారసం
బాలోకనములచే గ్రోలి గ్రోలి
మంజువదాయ వాఙ్మాధుర్యమంతయు
నాసక్తి వీనుల యాని యాని
శశి దర్శనంబున్న చంద్రకాంతంబుల
కరణి మనంబుల కరగి కరగి
దరిలేని మోహసాగరములో నిట్టట్టు
నరుగ నేరక స్రుక్కి మోలలాడియాడి
మితుగ డించగు శక్తిని జాతి గ్రాతి
చారబోరాని చింతల జతిగ జతిగ
అస్వాద స్వాదిగనై లజ్జ నడగి యడగి
భ్రమరి యుండి మునులు నిర్జితనపుడు
ందు గాందరు దములోన
రమ సిద్ధాంగ చిత్తులవుచు సర్వలుముయి న మహనీయ పాదధనో
రులవు నేడ కారణావు తోలివి దూరు చుమ ఈ మహాత్మ్యనం
లతను మోహమందితి విత ధ్యాను ఈ పురుషోత్తముండు స్రు
గుడు సరోజ నాభుండగు దత్తెం గరుడ్మైన తలం కప్పుట్టునే ?
నితల పోయు చుసందద జూ
న ముఖు వరదించ వోక ముగుపులు తే రుణాలం

గనిరాగ వొందు బాధ్యున
నన ఘూర్ణత్మ్మనం జూచుచుండి రతి విభ్రాంతిన్
సీ. అప్పుడుంబ్బరాంజాంతే యతి విస్మయంబున
తపసంలచే ఫింగితములు జూరంచు
విన్నంనాజ్ఞనే ముని వేషముగ్రైతెంనై
వెరవలుస్త్రీడతే వెంబు రే మెు
సవతికాపురమె ట్లున్ననలుపంగ నే క్బేద
అమ్మ కర యింతరహం స్వమగునే.
మెుతపత్నే క్రతుం డితేదుం రంద జుం
అకట! యీ మాయబాం కాయనా క్రో
తప్పనా డితీగాక యుదారయశుండు
రామచంద్రుండు బాంపల్య రతుండె తలంప
ననుము నూం హించగా నం యునునె ఆంగి
జానకీ జాని మందహాసంబు సేసి.
పంచబాం మరవం. విదేహ రాజనందనా వివేక హాన మెల్బారం
మ దయ మానసంబు దె ప్పి మారు గాం దలంతురాం?
శ్వ దేవదార ముధి చ వృత్తి దప్పదో యశస్య మాం?
యిదేల? నాకుం వట్టిబంతే! యింతవింగ లాంయెునాం?
సీ. అనిగారవంబున జనకజ మదిలోన
సందేహమెల్లనుడించు పరచి

మునుల మోహములఁ బాంచి ఘనతర మోహంబు
గలిగి మీరుండుటగా నుపించె
నేక పత్నీవ్రత మీయవతారంబు
ఇప్పుడు మీకెంతొ కీర్తి రవ్వగాదు
ద్వాపరకృష్ణావతార కేళిని మున
మీరెల్ల కాంతలై మేదినందు
బుట్టి నాదేహ సంగతి బొసగు మీరు
మీమనంబుల లోన నమ్మిక గనుండు
ఉనిన వచనములు సంతసమందిరాము
కేవునే మెప్పుము తీర్పించి ధృతి గలుంగ

శా. దేవా నీ వపుడా మునీశులను మాదృష్టిని సంయంచె మీ
భావంబిట్టుల నూహ చేయుటకు మాభాగ్యంబునా బోలునా
నా విశ్వేశుఁడు వారి మానసముల త్యానందముం బొందనో
హోయీ! వారి ధున్నికాయులారయ నితాంగ్నై పాయముం దెల్పుచున్

క. ఆమునులకనేక విష్ణ
స్వామిక హయమేధ వేళ నారాధ్యకృతిచే
హేమపు లేమను జేయుచు
నేమంబున్నయది దాని నిర్ణయసరణిన్

వ. ఆరువది నాలుగు వుల్లలుగు నచ్చిప్ప మేలిపదారువన్నె బం
గరమున బొమ్మఁ జేయుచు గతుకు సజీవము వచ్చుదానికిం

గురుతుగ దానియంశముల గొమ్మలరై పదియారువేలు నా
రరుదుగ బుట్టినా రతనువు నంటిసుశోభితురు గాని పొందరనన్

క. అందదు పరమానందము
నొందిర ఘురాద్వహులై వెలాడను గ్రనిశాటుల్
త్రుంచుగను స్సారవనై
యుండున మాంబోంట్లెల్ల నతిశోకరులై

క. వందారుజనులకెల్లను
మందారము వైన నీప్రభావమునే వాంఛల్
జెందక యుండగ గావుము
యిందవరనయన రాఘవేశ్వర యనినన్

సీ. వారిదైన్యమునకు వరదుండు కరుణాత
రంగితాంతరంగ రమ్యుడగుచు
కాలమేఘ మోషగంభీరఘోషల
వానిచేతకాళి మననములర

చ. వినుతయశోవిశాల రఘువీరుఁడు వేదప్రతిజ్ఞచేసె
వనగిరిదుర్గమస్థలనివాసుల దుష్టులదైత్యకోటులన్
గనుగవగన్నవారిని సఖండపరాక్రమువైనవారినే
దునుముదు బ్రహ్మరుద్రముఖదోర్బలు లెవ్వరువచ్చికాచినన్

వ. అని పొ,సంత, వారు నుదెందంబుల డొందుపడ నిజా
శ్రమంబులకేంజనిన.

క. అంగనయుం దానుదమ్ముఁడుం
వెంగటఁగని తాంబరమర మలచిత్రుండురెన్నై
భంగునియమశృంగుని శర
భంగుని వేరుక్కై కలనద పొంగని నెలమిన్

చ. సముచితలీలమై ముకిగ్రమునిసత్తము సత్క్రియ నెల్లనాం దిస
దివ్యములన్ జాంబవలోకనమవిత్ర్యాయుద్ధైన సుతోక్ష్మవిందవ్య గో
ప్రమదహార ప్రశస్త్రని ప్ర తాంతేష్ట నగస్ఫ నగస్వ సోదరం
గ్రమమున గాంచి ఫ్రాజనుల నైనెను నియోర ఘటజాతుఁడొగ్యగన్

క. కుత్తి దుశ్యుఁడు ఖద్గము
నత్తయశర శరధియుగము నైంద్రము చాపం
బక్షీణశక్తిగై నెను ని ~~రాక్షసగణాళయ~~
రాక్షసగణాళయ దుండైయురక్త్యమునందున్

క. అటఁజనియాగోదావరి
తటమున ఫలసూనయుతల తాంతరు ఫణకాంచ్ఛ
త్క్రటముగు పంచవటంబున
నుటజముతా నరించువారుండిరి వేడ్కన్

వ. ఉందునప్పుడు.

సీ. వెంగట దిరుగు సారంగాదిమృగములు
దొలఁగగు ధ్వనిఁ దోలి తోలి
తరుతుంజమధ్యలతో డోలికల గేలి

నారడియు యాళ్ళాలూఁగియూఁగి
అందని పాటలనందమొందిక కైత్తి
గుత్తుల గ్రావ్వి రుల్లోసి పెరాఁసి
కమలకల్హార సౌగంధికసరసుల
వేడుక పెరాఁ జల్లులాడియాఁడి
యారకమైయున్న పొందరిల్ల నాఁగియాఁగి
యీ విధంబున సుదామ సుదాని ష్ఠమైన
బహువినోదంబులను స్వేచ్ఛ రత్రజూచి
జనక నందన మందహాసము నంబలికె

ఉ. దేవమజీయువాంఛితము దేవరయానతి మన్నలింపెదన్
నాంపుడామును జేసి రఘునందను డుల్లన నవ్వి నాతునా
దేవి యిటాండఁగాఁదగునె తెంపున నంబలి లాతిగాక నేనన్
న్నవనవ్వెదవున్న యదె నామది తెరాఁలికేరుఁగఁ జెప్పుమా

వ. అనిన లజ్జావనత వదనయయి

శా. వక్త్రాదేశమునందు నివ్విరితివి పూర్వంబిట్లు నన్నునెలకా
టాన్యావర్ణ కలఁగాతిని కుర కామ్యస రాజ్యాంతైక సంధానతో
దక్షత్వంబున నందు వాంఛగల దాన్యజ్ఞానతు నన్నసరో
జాత్రుండా దరమాన సుందగు మభార్యంబు పెంచమోదంబునన్

క. నామనసుని ట్లుడన్నది
నామాంగిశోషవిపినవాసాక్జుంబుల్

ఆ మేని మెరుఁగు సుందరము

కాముకులని మనల నారులు గాదనకుండన్

భూంతలములో ననెవ్వరు

నా వెరవెరుగంగ నావలె మాయా యాతుండ నాతలె మాయాయాం

సీత నాతలెఁ గావింపుము

చాతుర్యము మెరసి యంబుజముఖి యనినన్

ఆ సుము పోడ బలుక యప్పుడా జనకదాంబ

విహింతజనక దళౌతే మహింముబౌతో

తనదురూపు గలుగు తీరుణి నిర్మించె

సకల సుందరాంగ సౌష్ఠవములు

అప్పుడు.

ఇది జానకి కాదు కద

యదిజానకి యదియుఁగాదు అది గాకున్నన్

ఇది యది యదియి దియన్ను చు

న్నది సంశయమతిస్మయములు నరపతి కెందవన్

౯. అంతట రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గన్గొని మాయురే నడున్

చింతగఁ గాంత సేసి తివి వేడుక పుట్టెను మెచ్చు నెచ్చెదన్

దంతి విధాంతయా నయన తామరసానన సింధు జాంబవా

సొపాంతము సంతసింపుట ఓ మెం బాలు నుత్కృత్యము సేయుఁడాయనన్

౧౦. నందిత ధారుణ్యైయ ఘను నాఘుటనా పటుతరం దరా

నందననాత్మదేహమున నంటున నంటగఁ గూర్చి తెత్తునే
సుందరమూర్తిఁ జూచె తన జాంబవనేతను నవ్వ నున్న హరి
నందమునన్ సహస్రాక్షి ప్రియముఁ నాయతుఁ డుండిరి యుద్ధతంబుగన్

సీ. ఒకవంక లనుజాటూ తాతు ట విస్తారంబు
నొక [illegible] యు సేమంత కైరా దయంబు
నొకకంఠాంగమున నంబుతోర్ధ్వ పుంక్తోర్ధ్వితం
బాక వెంట నగ్ని శిఖోజ్జ్వలంబు
నొకవంక దిక్సింధు రోరు తలం దాఘంబు
నొకకపి సమ ద్యుతియుతంబు
నొక పార్శ్వమున రుబ ప్రకట విశాలంబు
నొక దెస పేన పవొం ధరంబు
గ[illegible]వి గిరిశిరమున నీటలంబు కరయుగంబు
బారు వక్షంబు సత్ప్రకాశంబు గాఁగ
బుస్తతముఁ డయి నయ్యర్ధనారీశుఁ డనఁగ
రాముఁ డొప్పఁ డనే తొంటి రాముఁ డొప్ప

తే. అంతట కృతకాంగనయును
రంతరమును దన్నుఁ గొలువఁ బ్రమతి నిత్యమ్ముగాం
డెంతయు వన్యఫలంబుల
సంతుష్టుని జేయు రామచంద్రుండుండెన్

ఉ. రావణదైత్య సోదరి ష[illegible]ర సవల్లి శూర్పణఖా నిశాటియా

ంవన దంతకాంతిని ఁబల్మెరుగ్రు ప్పురుమందిరాం షువ
ప్రవరు నాశ్రమంబునకుఁజేరం ప చౌరువ సంచరించుచునే
భావజు వెరాటి సుందరిని పార్థివ సత్త్రముఁగాంచె దవ్వులనే
ఔరా! యీ సౌందర్యం
ఆరా! గాంభీర్య మహిమ యెవ్వరా? తేజం
ఆరా! సదయాలోకన
హౌరా! యీంతనికే నమరె నైశ్వర్యమునన్

ఇంద్రనీలప్రకాంతి కేశాంతమేఖాంతము
సోమునిగోమునను గీము మోము
అంభోజరుచిగన్నయున్నులు కన్నులు
నయమయిన వెన్నెలన నవ్వ నవ్వ
కరిశయాశ స్ఫూర్తికి వరములు కరములు
నద్రిశృంగంబుల నాపృయూఁపు
ఆతని సంస్థాపిత మతులితమ్ముగురాము ॥
బడిసి[illegible]గములకళిగ్రా డొంకము నడుము
ధికరించుచునా బాగుళ్ల నువెక్రించు
నరుణాంకముల్లంబులను బోలు చరణ యుగము
కలిగి సకలాంగ సౌందర్య కలితుఁడగుచు
నిప్పటికి నామహాస్పతు డెవ్వఁడొకొ ?

పదునాలుగు లోకంబులు

ముదమున మాయన్నతలన మూఁడువరుసలన్
విడివెంబున నేఁ జూచితి
మది విస్మయమయ్యె నిట్టి మానిసి గలఁడే ?

క. ఇతని చెలువ మెన్నియుం ద్రుని గెంద్రుని
సమత గంతు గెంతు చంద్రు గెంద్రు
నతివిలాసమున జయంతు నియంతుని
నడవచాటె వారి నొరవెడదె

క. అనుచు రతక్రాసి రూపంబునను బొచ్చి
మనుజకాంత విలాసంబు మట్లు పట్టి
ధీరమానసు నంతంతే జారవచ్చు
సురచిరోత్తములనిట్లని చుప్పనాతి

ఉ. ఎవ్వరు మీరు? ఏకతము నింతియ యుండెదలింపు చున్నవా
రివ్వన భూమి రాక్షస మృగేశ్వర దుష్ట మహోరగాదులం
డెవ్వరు వారగా వెరతు రేటికి? నీకడ నుంటి రన్నదా నవ్వుచు
జవ్వను నాత్మవృత్తము వినంగను మస్త్రము దెల్పెదానితోన్

చ. అనుటయు దానవాంగన నరాధిపునందతి మోహచిత్తయై
తన విధమంతయుం దెలిపి తా విముదాలి నరేంద్రునాపయున్
మనము గరంగి చిత్తెర్ర ననుమానము దక్కెర్ర సమస్త భోగము
ల్గనము విహార భూముల నమర్చి సుఖించుతము పోదమిమ్ము లిన్

క. ఈ మానిని నీ తమ్ముని

నే మింగెద నాత్మ దేహంబు యీ తోడు నెల్లన్
బోవమన తమము నినరాం వుండు
నా మాయ నిఃబాంచి పలికె నపహాస్యముగాన్

౧. వినుమా దానవి యీ సరోజముఖి భావింపంగ నిత్యాన్య సా
యని నాతు నివ్వద గూఢ దాసవతి సౌశీలా వంహాస్యసుందరం
డు నం నంకైవ్య్వను లక్ష్మణుండు బకరుండు నాప్రడె యున్నాడువా
మ్మనఃగారత త్రాసి శ్రవ్యేయుంగ కటునా యార్యారంబు నంబోయినన్

౨. దానిగని లక్ష్మణుండును తేద్వధంబు
దెలిసి తెంని నవ్వ వచ్చిన ధరుండగుచు
లోననడచుచు రాక్షసి తెరాను బలికె
నెలత! నా వెట్లు నన్నుగామించు టెట్లు?

౩. నే నారాముని దాసుఁడ
మానిని ననుజెంది మోసి మాటలబడునుం
బానిసన వన్నదా మొలికె
సౌన వెన్నదా ప్రభుని జెంది సత్యము చెప్పుమా

౪. అనియిట్లు విపరీత వచనంబుల పరిహాసంబు చెప్పిన
విఫలమనోరథయయి యన్నిశాటి మరలి వస్త్రదేవ దేవు
సహితుండయిన రామభద్రుండున్న చన్నదియయి ను
మెలాటీ ద్విపిత వానన యయి నిజ నిత్యాల్త రూపంబున
నా సరసిజాక్షి నిలంబున నన్నుసరతు నేయవని హుంకరించి

యమ్మాయాసీతం బట్టి తెనుతలంపున నదియు రామచంద్రుం
డు శరంబు వాటు పోసి లక్ష్మణుం బిలువ ననంతరం బురక నేతేర
నా దుష్టాత్మురాలిం బట్టి వికలాంగిం జేయుమనుడు నతండు
వాఁడి చురియ నూరదీసి దాని నాశికకర్ణచ్ఛేదనంబు సేసిన

క. ముక్కిడిదాని విదితముక్కయి
చిక్కటిలఁగ నేడ్చికొనుచు పృథునాదమునన్
రక్కసుల దొరకుఁ ఖరునకుం
వెక్కుచు వెక్కుచున్ దన దువిధ మెఱిఁగించెన్.

క. ఖరుఁడప్పుడు క్రోధదీప్తుఁడు
ఖరువృందగు ముండి పంపె ఖరకాండసమ
క్షరసురసింహనాదము
ఖరులనుపదునలుగురను నతం బిలిచె బలులన్

చ. జవననిశాటులా నృపతిచంద్రుని వాసనసతీరాం పలాంచిరా
హంవవిహింపెరారు నాదముల నాగతులైన నరంతు దెవ్వఁడా
పవిధరుఁడుబ్బిసంబాగడబోదు చతుర్దశసాయకంబులన్
దవశిఖికాననేర్పు ~~కానస~~ గతి దాహము సేసెను వారినందరిన్

వ. అంత ఖరుండు శూర్పణఖాని వేదిత దనుజాయతనంబున
రోషభీషణావేషుండయి దూషణత్రిశిరస్క దండనాయ
కసమేతుండై చతుర్దశసహస్రదానవసమన్వితుండయి
పంచవటీనికటదేశంబునకుం జనుదేర గజబృంహితె

స్వనంబులు వాజిహేషా ఘోషంబులు రథనేమి ధ్వానంబులు
వారఘట ఘటు హుంకారంబులు సింజినీ టంకారంబులు బ్రహ్మాండ
బులు నిండ దింఘాన సముద్ధూత ధూళిపటలం బంబరంబున నెగయ
మన్నుమిన్ను నతుల తత్పరణ ఘూర్ణితంబు దిగాక్రాంతంబున నెఱ
గింపంబో వృచందంబు యెన్న నట్టి యెడ.

ఉ. రాముఁడు సోదరుం బలికె రక్కసి దైత్యులఁ దోడు తెచ్చెనో
మా మదిరా త్రిదో తెలుపుము నేఁగుము నా అరి మీఁది కన్నా
తామరసాక్ష దో తెలుపుము తమ్ముఁడు తో చక్ష సంతసంత వే
జ్ఞాన మహెూగ్ర విగ్రహంబు ప్రచుర స్థితి దివ్య దేహుఁడై

శా. తురంగా ద్వంద నియోజితాంసుఁడు తన ద్వేరగ్ర సంధాన వ
ద్యా శాస్త్ర నసుఁడున్న తెరాజివాల తటమా నవ త్రపాడయుండడ
మెల్కొరో పటి స క్రౌద్రవేంకుఁడు మహా కల్యాణ సంహారిబి
బ్రాణో ద్యోగుఁడు రామచంద్రుఁడు సవిత్రిరంథుఁడై నిల్చెనే

వ. అంత రత్నావలులంబు శరాసార ఘోరంబుగా
గవిసిన.

శా. మందస్మేర ముఖారవిందమున రామన్యావరుండా సమా
సందోహంబుల డాకదెకుల హస్తంబంచు పై రెన్నగా
నం దే వందమునాగాన రాకచ్ఛటి తర్య శ్యాంగముల్ ఛూాంస్థిలిం
జెందం జెన్నె నిమేషమాత్రమున దోస్థ్యము ప్రతాపంబునన్

క. రథికులు గవిసిన బాణాలో

స్వాధిపతులఁగా వించి రోషమాయుల యాద్ధ
ప్రధిపతుల దూషణు త్రిశిర
నిధనము నొందించె ఘోర నిశితాస్త్రమునన్

స్రగ్ధర. చండ త్రైలోక్య ఘోరబుధయో సుజ్వాల చరదగ విస్ఫారుఁడై యాంఠినవ్యా
దండజ్యా సంత్రస్త తుష్టి త్రిటయము లు వగులం దారొసంజేరువారున్
ఖండించెం గ్రోధభావమున్ ఖరుని సురవరుం గాఢ దంభో నిశాతన్
గాండీవయుంచ న్నగూతెం గుతలయుతే తకు న్నృతవ్యాప్తిటవాల్లుల్లినారున్

వ. ఇట్లు ఖరాసురుండు చతుర్దశ సహస్ర రక్షోవారులతో
గ్రుడింత గోచరుండగుటయు ఐత్స్యుండు కిరనితో
స వేయుండ హాయి మరలనే తెంచె నిట్లు వారలు సంఘంబున్న
యవసరంబున హంతో వశిష్టుండగు నాకరికసందు భయ
భ్రాంతుండయి రఘువరుండు తనవెనుకం దగు ఖచండంబున
గాన్పింపించిన మరలి చూడ నోడి యతి త్వరితంబున లంకకుం
జని.

క. అమ్మమ్మఖరా ర్యమను చనను
బమ్మెరవోవుచును దిశలు పరికింపుచు తా
క్యమ్మమిరానకవణుంకుచు
నమ్మెంగు దివించు తెనంగ నిర్జరవైరుల్

గీ. వెరవకనుచు ఇట్లు పాపైజరచుచు
శాని పాదము మొం వెక్షే వెూ మొం

పట్టెననఁగవాఁడు నెట్టి తేలతుఁబదె-

నాతుఁగాంచు వెఱ్ఱి యింతు ననుచు.

వ. రావణాసురు నగ్రహణంబు నతుంజని

క. అరుదెంచె దండకావని

పురుషోత్తముఁ డొకఁడు నచటి భూరిబలులనా

ఖరదూషణాది దనుజుల

నురువడి బదునాల్గు వేల యోధులఁ దునిమెన్

వ. అనిన రావణుండు రోష విస్మయంబులు మనంబున నుప్పిరి

గొనిన నతండెవ్వాఁడతని వెరంగెఱింపుమనన నద్దానవుండు

క. రవికులజుఁడు దశరథభూ

ధవతనయుఁడు రాముఁడాలు తమ్ముఁడు దానుం

బ్రవిమలగతి గురువాక్యము

తవిలి యొనర్పంగ వచ్చి దండకయందున్

వ. ఉన్నవాఁడమ్మహావీర ప్రతాప గుణగౌరవంబు అప్రతిరూప

బవాక్యంబు వినుము,

సీ. నిఖిలజగంబులు నిర్మాణ మొందించు

అలధాత తండ్రిగా నతఁడు దగును.

౪౩ సకలలోకంబులు సంహార మొందించు

నలికాత్మ్ర హంతకా నతఁడు తగును

బహుళచరాచర ప్రాణిపోషకుఁడైన

యారమా వరుఁడుగా నతఁడు దగును
బ్రహ్మాండ కోటి తేర్పడ దొంతరలు చెల్ల
న విభుఁ డ్రోయంగ నతఁడు దగును
అట్టి రాముఁడు దండకాటవిని నిహతి
సరవ సరవాంస హాచ క్రూచపల దుష్ట
ఘోర దైతేయ కోటులఁ గూల్చి కాని
మరలఁడని తెలాఁచుచున్నది మనసుఁ జాంద.

గీ. త్ర్యారుని భార్య సౌందర్య సౌతు మార్య
మహిమ శోన్నల త్వ్యంబుల సహితనాళ
పొంగడ నాకున నేతున సుఖాలి గి పతికి
పలు జైవికి నిలువ కుసల విగాదు.

క. ఇందిర గుణములు చెప్పఁగ
విం దుహా గదవ నమునింత వేయింటికి నీ
సుందరి యాంతుమ యుసఁ దగు
కం దర్పుని పుట్టినిల్లు గద తేను కాంతుల్

మ. అని పలుకు నివ్వని గొంవ నాయుండు మనమత్యంబు వెం దించఁగా
జని కాంచెం దన పూర్వ మిత్త్రు నతి నచ త్తే ష్టమారం చుని
ఠినతా దైౖ యుతఁ దర్భలి చ్చి నవుదా నాయుండు నైరామచం
ద్రుని జాయ ంహరణ ప్రయత్నమతి వా కృవ్వ స్నదుం ఖోలుడై

క. నివ్వెర పొంటు ముహూర్తము

నివ్వటిలగ నుండిమొల్లనే దశకంఠుఁడన్
నవ్వ్యమువె గ్రను నే మది
నెవ్వఁడు హింతుమాండిగ్ర నాశహేంతువు చెప్పెన్

మ. ముదమున నుండి నీ విటుల మోఘ పరాక్రమము జనగ్ర నేలనే
మదిసుర వైరి నన్నయుఘి మానము పెద్దయు నుండుఁబోలు నా
మదమటుగట్టి పెట్టి విష్ణుమా నినునోదు పితామహాదులా
కదసిన రాముబాణముల గాద నికాండ్రైడు వారు రావణా

గీ. అశని ~~శరా~~సంకాశ ఘోరమయి యరుగుదెంచు
రాముశరముల నోర్వంగ రాదు సుమ్ము
నాకు ననుభవమతిని బాణప్రభావ
మవనిపైఁ బుద్ధవారు వెఱ్ఱిన వినవె

గీ. చిన్ననాఁడె దొడ్డ చెడిదమౌతన్ని బుత్ని
నాటిగొంటిది గాదు నవవయస్సుగ్ర
ఉదరిపాటుగ నిన వయుః త్రులగుండె
లద్దిరన్న! తెగువ వద్దు వద్దు!

క. కులమును నీ వన్నం ప్రతుకం
దలబన నోయి దుద్దుబడిగి తరలుము మరలన్
బలుమాటు లోని నీకున్
జెలినాటను వెరప్పు లోక చెప్పితిఁ జెలియన్

వ. అనిన రావణుండు మగలి లంకేశ్వుండనియున్నయవసరంబున

శూర్పనఖ వికృతవేషంబున రావణు పాలికేఁగిని తనయవస్థ
కుం జూపఁగను క్రోధఘూర్ణితాననుండయి యున్నయన్న
పాదంబులంబడిన నతండు దానివలన తద్వృత్తాంతంబుం
విని యెఱింగి కాలుండువలె నప్రేరేపింపఁబడి మారీచు పాలి
కేఁగిన నతండు నెప్పటియట్ల తనకుం బుద్ధిచెప్పం దానంగిన
సాగ్రహోదగ్రుండయి చంద్రహాసం బెత్తి దన్నుఁదెగవ్రేయు
నమకంబున నమ్మారీచుండాత్మగతంబున.

క. ఈపాపకర్ముచే మృతి
నాపన్నగతినిఁ గూలుట యుత్తమపథ్యం
బౌ రాఘవాస్త్రముఁ దుంచిన
నేపదు నిర్వాణపదము సిద్ధము నాకున్

గీ. అనుచు నసహాఁ జేసి నా దశకంఠుతోఁ
బలికె నీతిసరణిఁ బలుకవలెనె
గాక నా దుమారయు కడనుండి మారుదుమా
యనుచు నతఁడు చిత్రహరిణమయ్యె

ఉ. కాంచనరత్నచిత్రతనుకాంతులు దిక్కులఁ జిక్కటిల్లన
త్రెంచరుఁడా రఘూద్వహుని కాంతకు వేడుక పుట్టునట్లుగా
సంచరణంబు సేయుఁగని సంతసమందుచుఁ దాని పెట్టి తె
ప్పించుమటంచు జానకియు ప్రీతినిఁ బల్కఁగ నా రాముఁ డాత్మలోన్

గీ. ఏకాననకిట్టి తనుకాంతు లెందుఁగలవు

దనుజమాయాంత్రులెంబడి యేపుదైన
ఖాండవారణ్యంబు నతనిది పద్ధతేనుచు
నధిపుడపుడు ధనుర్ధరుఁ డగుచుఁ దరలె

సీ. దరసిన గెళ్లురుతు గాంఢశల మేన్నోఁక్కు
గ్రాంబనైనతేన నేదమాంబెదరు
దితుర్లలుపరితెంచు గను(ల) నబరుగిదు
తుంజవులనంచు చంగున నుదాంఁటె
గారగార పొందడూంరు గరితపొలెఁచలఁగారుతు
చేతికల్లి నయము ట్లుగౌరితి రుగు
ఎంతమాంవ్రులుగని వేఁగుజలంబని
పలుదెరంగులనిట్లు వెలసితిరుగు
రాత్రనాంతకుడైన యూరాఘవుండు
ఘోర నారాచ ఘూంతిచేఁగూంలనైయు
హేనమతివాఁడు రాంతయునేలుంగునంగి
బిట్టు హాలక్ష్మణా! యని పృథివిఁగూంటె

కం. అప్పుడు మాయాంః నకజ
ముప్పిరిగాన్దైవయోంగమును దను(ది)ప్పన్
నిప్పులఁజారవినగతిమది
నొప్పి గదుర లక్ష్మణుంగనుంగొని పలికెన్

కం. నీయన్నదైన్య రవమున

నీ యనన్నా! శౌరె నిన్ను నుగ్రవిమతదై
తే యన్త్రాంతం బావని
ఏ మొగము తోడ రాజ పుంగవు కడకున్

ఉ. సాధ్వులు లక్ష్మణాయుండు లలనా! యిటుమీరలనంగవచ్చునా
యీ వరభూమి ధరన ధీశ్వర తానక జంతు జాలసం
భావితభూమిజ చక్రమున స్థితి వేగ దనమీంద ప్రాలస
ద్ధా వృథుడు ధరుండు కృపణాభాషలు పలుకనే రాముడాత్మజన్

క. రాక్షసమాయలున్నవి మీరా
నాక్షి! యిదిగాక రాముడత్యంతముని
రక్షణ మేమరకపలదెనె
యీ క్షితి తన నోకటై నుంచి వేయిజనగునే ?

చ. అనుటయు నాగ్రహించె సకసా దనుజాన్వయ హేతువై
జననము నొందినట్టి మహిజాగ్రత దై తవ సీత లక్ష్మణా
గని సవతారి బిడ్డలకు గన్నెనె నద్దియ యొక్క తమ్ముడే
పనికేటు బాగగ విభవంబున రాజ్యము నాక్రమించడే ?

చ. కుటిల వర ప్రబారుడు దావు కుస్థితి కారణాశేష మూలక తన్
కటకట నన్వహింతునని గానుకైన మీన వాండు వేమొని
స్పుటముగ వేయిరూపులయి పోవ దెశాలల జిహ్వాబద్ధదై
పటుగతి గాడె యత్రియము పలికె యద్ధో గతిగూలనే టి తిన్

క. ~~ఈ~~ రాతిండ దన్ను కర్నత

శౌరంబుగ బలిఁ గనుకటం ద్వయమున నా
వారిజ ముఖిఁ గని లక్ష్మణు
డారూ.... గద్దె మునిఁగి యుల్లసిలు వెఱన్

శా. తల్లీ! యీ విపరీత భాషలను పుత్రప్రాయు నన్నున్ మదిన్
ఝల్లున్ బల్కుచు తంగ వాడియగునే? చింతించక రాదు నీ
సూక్తంబులు వెక్కసంబు దరు జంతు ప్రాణ సంహార మా
నల్లప్పలఁ గనుచో యువతున్ నని పోఁ గా రావణుం డుబ్బునన్

ఉ. దండల సత్రమండల యుత ద్యుతి బాహుల యుగంబు లొప్పగా
కుండిత మారశిరంబున సముజ్వలిత్తై లేగు కాంతి వస్త్రము
త్రెండు కటోన్నం జంబులను త్రిలయాతిశ్వర వేషమొప్పనై
లప్పుడు హారిహర రాయసుం డోఁ దెంచ దారుణ మవ్వాంత వెంతలన్

వ. అట్లు వనుదెంచి యా యుటజ ద్వారంబు చేర జానకీదేవి
యతిని సన్యాసి గాం దలంచి యతెంచడుగ తనవృత్తాంతం
బంతయు నెఱింగించె నా సమయంబున రావణుం డీక్షేవి
వనమందిర ద్వారంబున వసియించిన వాని త్రిలోక బహు
మాన పాత్రుండనగు దు నని తలంచి యుచ్చాని వెంట నిట్లనియె

మ. తరుణీ! ఇత్రసమాజములు నతిక్షేద ప్రాప్తి నాశ్రతి వెంట
నెఱిఁ జింతింపుచు నుండ నేల? వినుమా నే రావణాఖ్యుఁడన్
వరకారుణ్యాంత త్రిలోక జతు వసు విన్నాణంబుగా నేలుమా
స్వర వేలాంకృతి నీ సన్నుగా నైద సుమారాసం పత్ప్రీతి నేర్పదకున్

క. అను ఓయమురాత్మసుందనితన
మనమున నెన్నియ మందిరాంత మాయరాణ్ణిస్త్రీం
గనుగొని కోపముగదురగ
వినయము మెయి విడిచి పట్టితె ఘోర ఘనస్వరోక్తుల్

మ. అదెరా దుర్జన రామదేవునకు సహ్యాంబైన దురావక్త్రయముల్
మదమాంసంబుల నిట్టి పతివ్రతావిభూమ సాక్షార దోర్వక్రమా
సవరరాక్షేంద్ర నిరంతర ప్రచురరూపమ్యాప్తి పెట్టేరు నిన్
గదన త్రైరాశి సపుత్ర సోదరబలుంగాం తావశేషంబుగన్

గీ. అనిన నై తన్నంతము వింశతి హస్తములను
దశశిరంబులభీకర దంష్ట్రలతల
ఘోరరూపంబిగ బాహుబంప కనులయా త్రి
భీతిగన్గొని మారుతి వృద్ధి విప్రాతె.

క. కడువడి కాంతేప రత్నమున
నిడుతేని దానస్ఫురద్దు పొంగి నింగి తెగసినం
బడతుకకేష యావహన్వాలమై ,
యమునగక పెట్టిద్ద వాండు నుదుగతి నరుగన్

క. అరోదన నాదము విని
కాదుకొల్వ ముచే గలించ ఘనవేగమున
వేదురస మకాయము నురునఘం
ఘోరమున్నాగ్రాయము దుడు శకుంతాదిప్పుడున్

గీ. అరుణాస్పదపురంబు నింటియును వయ్యాసు రుద్రాంకి
వెలఁతి దుష్టాత్మ యిరాసాధ్వి సురతనోవ్వ
పట్టుమైన బోరవ బోరి నియ్యఖండనమున
నిన్నుఁ జెక టూర్పు నసుచు నా నిర్హరారి

ఉ. వేఁ రికిపాకన్లై గదిసిడిగ్గన వాజులనెంచి దైత్యవేం
ద్రారుణాలు(జుంచి విరధత్వ మునొందక నక(జేయ నుగ్రుఁడై
కృూరనిశాతహేతి విహంగు న్వడి కంఠగతో నుజేసె లం
కారమణోయుండు పట్టణము గ్రక్కున జేరి మహాగ్రముదంబు నన్

గీ. నిజకుల నారసాటవి నిర్దహించ
గడంగి మెయి నినవట్టి నంగారకణతుష్ట్రొంది
వెళ్ళుతన కేళివనములో దెరవనుంచి
గుట్టిన నటింజాచయుండె నా కలత్రయుండు

వ. అంతనక్రూర

చ. అనఘుఁడు మాయవేడి దెక్క గుంభి నివాసము చేరఁజొచ్చి
వసునెదురేఁగు దెంచు బుధవర్ణ్యని వేముఖ్యాని దుఃఖమానసాం
గనుఁగొని యరాత్మజో దెలిసి కారణము ట్టులుగాఁ దలంపుచున్
మనమునే యుంగనక వనునా? యిటు లత్తుణా సెవదింబరాన్

క. ఆత్మస మారయంబుపె కుబ్రాబు
ఈ తృతీనొవంటి సుగుణాయుఁడ టురాఁదగున్నే
ఆత్మజులూరా ష్పమున తే మన

కుత్రీధ్వరుఁ జురాబుశైలాంతకుం డితగళుఁడై

క. జానకిపతికిన పలుకుటుయి
హీన స్వరమున ననుజై ప్పఁదుముద్వఁగ ననుజున్
దూరా నఁ ' డింబ యుం దివేమ
వెూరా నా కికిఁ గడు దాకగు తుం దరనన ఘూరా

వ. అనుచు నతిత్వరితంబుగ ననుజసహితుండయి పర్ణశాలకేతెంచి గానక మోహవూ నవృందంబున పలువెరంగుల విలపించుచు, దమ్ముఁడు నుండా నును సేతాన్వేషణాపరుం డయి వనంబు సంచరించుచుం.

సీ. కుందమా! ఇనపిచుమందమా! కద్రుమా
కందమా జానకి యుండు వెదె ?
సాలమా! ఘలిత రసాలమా! లలితహిం
తాళమాలమా! మిథిలేశతనయఁ గనరె ?
కీరమా! ఇనయదనాదారమా నవకృష్ణ
సారమా! భూమిజ జాడ వినరె ?
భృంగమా! మత్తసారంగమా! జవన వి
హంగమా! సీతనె యుంగ తెరె?
యనుచు నన్నయుఁ దమ్ముఁడు నతి కృపకాంత
తరుల గిరుల స్రుసరుల గండరుల యందు
సరసుల సరిత్తులందు నిర్ఝరవరాలందు

వెదకుచు నుబ్బరియు పొంగియు యూవిపిన సరణి

సీ. దంభోళి తోఁ బ్రఘాతముఁ బత్త్రములు పెరా ~~నేల~~

నేలఁగూలిన మేరుశైలమనఁగ

సకలలోక త్రయ జంతు సంతతికిని

ఘోరమైన శతార తైలాటి యనఁగ

బహుకాంధకార దుర్వ్యాప్తమై యుండిన

ధరణీ ధరేం(ద్ర) కంధరమనంగ

సాంధ్య సాంగ ధృతి జన్నమై విలసిల్లు

శారదనీరద జాలమనఁగ

మేనురెక్కలు గోళ్ళును నాసయును

శోమము గుచుండ దశకంఠ పృథులహేతి

హతనిర్భిన్న ఘనకాయు ప్రకటకంధ

రాంతరాయము జటాయువు నపుడు గనిరి.

గీ. కాంచి వారెఁడు క్రూర దైత్యుఁడు గాఁగ నోపు

ఘోరమిజ నుమ్రింగి యుల్లంఘఁబోలు ననుచు

వింటి బాణాంబు సంధించి విహగవిభుఁడు

ఇనకుల చంద్రునకల్లన నిట్లు లనియె.

క. ఓరఘుజ టాయువు దశరథ

సూరతమా కాని సఖుఁడ నరుణా పుత్త్రుఁడఁ బత్త్రీశ

కృపాంగుఁడు రావణాక్రాన్తుఁడను

నాంతి మఱి సీత రోదనము సేయంగన్

గీ. ఎత్తుకొని పోవ నే నోర్వ కిచట నతని
మార్కొని పోరి పోరి యవ్వాని చేత
హతుఁడనై పక్షి యంతకగతిఁ జెందెన
ఘనులు రాజన్యు లధిక దుఃఖమునఁ బొరలి

వ. అవ్విహంగోత్తమునకు నగ్నిసంస్కారాది కృత్యంబులు
నిర్వర్తించి చనుచుండ యోజనబాహుండును వికృతవేష
భాషణుండును నగు కబంధుండను రాక్షసుండు
వారలం బట్టుకొనిన.

క. ఒర వెఱికి కృపాణంబున
నరికెను కర మొకటి రామనరపతి యనుజుం
డురుకందర నేసె పెడచే
య్యరుదందఁగ వాఁడు దివ్య మగు రూపమునన్

చ. వలఁగొని రామచంద్రునికి వందనపూర్వముగాఁ గ దేవయుఁ
గలిగెన నాకు నిట్టి యఘుకాయము సన్నిశాపజన్యమై
కలుషము వెల్లఁబోనె మన గంటిని నే ధను నామధేయుఁడన్
వెలసెను మీ యశంబు బహు విశ్రుతమై జగంబులోపలన్

క. దేవర! దేవిని జొరఁగొని
రావణుఁడేఁ గెను నరేంద్ర! రవితనయుఁడు సు
గ్రీవుఁడను కపిపతి వెంగా

నీవు సఖిత్వంబు సేయు నాకగు జయముల్

వ. భవత్కార్యంబు సఫలంబగునని దివంబునకరిగె నంత నమ్మ
హావీరులు నతిఘోర దావతరు సాంద్రంబులగు వనంబులు
గడచి.

క. చని కాంచిరి దాశరథులు
మనము ప్రమోదంబునొంద మహిత శ్రమణిన్
చనుదాని ధర్మ్యనిపుణన
ఘనసార జటావిబుద్ధ శబరి నెశబరిన్

గీ. అత్తపస్విని వారలకర్ఘ్యమిచ్చి
స్వాదు ఫలములతో బద్ధ శ్రమము బాపి
మొదలు సంవర్ధితాగ్ని కాహుతిగ జేసి
యువిద జెందెను వేగంబ నూర్ధ్వగతికి

వ. అంతరామలక్ష్మణులు మనంబున నద్భుత హర్షంబులు
వెలుంగ నా సుగ్రీవ నివాసంబగు ఋష్యమూకంబు చేర
నరుగు నవసరంబున

మ. వరఫుల్లాంబుజ గంధసారము దుహం.వ స్వద్విజేంద్రాదిమం
తుర వాపూరిత తీర్థ నీరము వరత్రోయ షిత కాంచ తి
త్తిర చక్రాహ్వయ హంసయుక్త కులసత్ప్రాంతారము న్నర్తబం
ధ రమ్యాంతరము నీలనీరము నుపంపా నామ కాసారమున్

గీ. కాంచి మోదంబుతోరంబుగా నిగూఢ రతములు

గాని యుదగించి పొనాన గాహంపులను
తటములాంతో నెంతొక దొడ్డవరువు నాడ
విక్రమించిరి వలగ రొద్దు విసరుచుండ
అంతట సుగ్రీవుండు తా మలక్ష్మణులం గనుంగొని వాలిపంపున
వారలరుదెంచిరో యనుచు భయభ్రాంతచిత్తుండయి వాయు
వేగంబున వరుశాఖలు విరుగ విరులు రుల ఫలంబులు రాల పర్ణం
బులు భిన్నంబులగుచు పడ గండశైలంబులు ద్రుళ్ల నతి దూరం
బు చని యొక గ్రాఁగిరి గహ్వరంబు దూరి తెందంబు తటతటి
టనదర కంపంబు గదర నుండి వానరుల నియోగించి ప
ర్యాప్త మార్గంబులు వేణుకంటకావృతంబులుగా సురులం
ద్రోయించి బుద్ధిమంతుండగు హనుమంతుం బంచి
మ. ఘనతైలాందండ నిబద్ధ తూణములు కరాగ్ర స్ఫారబాణముల్గ్రా
త్తను గర్వాణులు శోభితగనిమ సత్వోన్నతుల్ హస్త్యత్తుల్ పో
ధనువేషాన్విగుణాగ్రమాణులు నని ప్రాణుల్లయామొంగన
రతనదృప్తేక్షణులు దివ్యాకారతనుత్రాణుల్లొయా ధృత్వీరుల్
క. ఆఘరుషోత్తముల నెవ్వగా
కాపట్యంబే మొనలేకా ద్యాజ్ఞాదనై
వేవేయి తెలియుమనవుడు
నాపావని ప్రముదితోత్తుండగుచుంబనియెన్
ఉ. దవ్వులఁ జూచి రాఘవు ననూనతతపోహరిజమునే ప్రపన్నుడై

నిష్కుటిలంగ నద్భుతమునె మ్మదిబుట్టగ నాథ నుద్ధరుం
డెవ్వరొ కాని యీజగము వెల్లను నేలగ జాలు యీ ప్రభుం
డవ్వనజాసనాదులకు నయ్యయ నందగు నంచు తెల్పె నా ర్యే

గీ. అనుచు దగ్గర నరిగి సాష్టాంగ మొరగి
కేలు దమ్ములు నుదుట నుఁ గీలు కొలిపి
ఆనిల తనయుఁడు హనుమంతుఁ డ్రునన్ను
నాంజనేయుఁ డు దశ పుత్రుఁ డనయ్యలార!

క. ఎందుండి రాకవారలు
ఇందులకేతెంచుటేమి? హేతువు దుఃఖ
త్సందర్శనమున హర్షద మా
నందంబయ్యెను కులంబు నామయు వెల్లన్

చ. తెలియగ నాననెందనిన దీనిధి యగ్రజు నాం ఁడాంజ్ఞ లక్ష్మణుం
డిలరవివంశుఁడా దశరథేశుఁడు మాజనకుండు యన్నద
మ్ములము నితెందు రాముఁడు సముజ్జ్వల తేజుఁడు లక్ష్మణుండనే
నలఘు బాహుండు వెంట్రుద నానంపఁగ నియ సదారయుక్తుఁడై

గీ. వనమునకు వచ్చి నాయుఁగు వచ్చె రంబు
లుండ నియమంబు తైరావచ్చి దండకాఁడ్య
గహనమున నుండఁగా మహాకపటవృత్తి
రావణుండను మహారాక్షసుండు

క. ఈయన భార్యను దైరఁగొని

బాలే మొదమ నేర్వ క్షణమున బాణములు నేర్పిం
చే యమ నమ పా యముగా నక
హాయుం త నొకతకం వష్ప్రతిమి నిజమని నన్నే
౭. సామారు అంతయును సంతోషమిత్తుడయు
రాముని వైలా దేవ! గవిసుతుండు
సుగ్రీవుడనుమ హర్షించారుండు కపిరాజు
~~ఈ~~ బుష్యమూకాద్రిని ప్పనుండు
నతే నిబుంటుగ నేలు మతనిచే నేకార్య
మెల్ల సాధకముగం నినకుం జే
మా దృశ ~~ల~~ ప్లవగులు మంత్రులుంగు దావంతు
గొల్చురనేకులు కుంతసతుల్వ
లనుడు రఘుపతి సంతసమాంవహిల్లి
నట్లనే యము దమని లజినంబు బాం.ప్త
త యము దారెై మ్ము పాంమ్ము నధాం వనమున
బారి యు పంకజ బాంధవ పుత్రుబూరు ని
౮. ప్రతికి చెవి నిచ్చు సుగ్రీవ ప్రభువు నాతు
గలిగె నాపద వెల్లను దొలగి పోరు
నా ప్లవగరాజ్య మెల్లను నేల గలిగె
పగయుడంగెను నా భార్య మగుడ దొరికె.
౯. అనుటయు నేమిరన్న ము దమ్మెన్న తో గమయ చెప్పువహపా

వనివరు సందరాంగరున వార్తలు నాయన దివ్య తేజమున్
దనుజకులు జేంచ బూనుటయు దాం దనుదోడ్డొని పోవవచ్చిటన్
ఘనతరయుక్తి జెప్పుటయు గాంధముదంబున నరప్రవృత్తయున్

ఉ. చెంగున దాటుచు న్మెలంగి జంతలు వేయుచు వాలవాస్తమున్
నింగికి నెత్తుచుం బరతనేటుయి నెట్టుగ బరువ వారుచుం
జెంగట నున్నఘోరాజ ముల జివ్వలనెతుచుం నేల నురుచుం
దుంగ గిరిం ద్రుశృంగముల డోర్బల మొప్పగ బట్టి యూపుచున్

వ. ఇట్లు లోనిహంబున స్వజాతీయచేష్టలు కొన్ని ప్రచరింపుచుండు
ముంతంబులు.

క. అష్టాటవికి రాం నొడెర
నెప్టాటనువాటిగనునా ... నెం పునకై
వృష్టాంతరి నాకారంబుల
దెబ్బున మోందంబు నాం క నేజమునాతన్

వ. నేనుంబోను దెంచె దనివృనుంపేగంబు నంబని యప్పుడు
శ్రోత్రములందోడ్డొని రమ్యాని పంబున నలంతు నూంబని
వినయంబున కైంకర్య దేవారాహైశ్వర్యంబున తు
సుగ్రీవుండు పరమానందంబై వాలితల నిశ్చయంబున
నిటవు రాం నాడియు న్నవాండనై వారుడుగతి ద్వా
త్రాంతంబు నైలాంబంపుచుం దోడ్డొని వచ్చిన సుగ్రీ
వుండెదుర్కొ గుదెంబు నియమ శక్తి వినయ సంభ్రమంబుల

సాంఖ్యాంగ దండ ప్రకాండంబు ధరించు నొక్క రమ్య
స్థలంబున వారు సుందాను సుంగూర్చుండి వాలికిం దనకు
నయిన వైరకారణంబు వృత్తాంతంబుం డెలియ విన్నవించిన

చ. కరుణ దలిర్పంగా నృపశిఖామణి భానుజు జేరం బిల్చియా
హరకములాసన త్రిదశులాదిగ నానిన నయిన వాన రేశ్వరు
శక్రసుతగు వాలిం గూర్చి యవశ్యము నిన్నపిరాజు జేసెదన్
తరుణి శిబిన వమ్ము. మంచు నొంబు దండము జేసి దాశరథుల్ మించగన్

వ. ఇట్లు నతని గద్గద నువచన రత్నప్రశస్తంబుగ హస్తంబు నా
మొయుచు యిచ్చిన సుగ్రీవుండు మోదంబునొంది యొక్క
తే విశ్రాంతియయ్యిట్లనియె.

ఉ. అరక్కతులాంతకంస సుజనావన యొక్కటి విన్నవించెదన్
మరకటబుద్ధిగా వ్రన సమగ్రబలుండగు వాలిలాంవృమిం
కరక్రోసతేట్టమ్ముండెలిసి కానిమహేంద్ర తనూజు నంజనా
దరక్రముపింనా హార్యమనిత ధ్వము నన్నగు బ్రాలనాముదిన్

వ. అట్లుగాన్నన వాలి పరాక్రమంబు వినుండు.

సీ. దుందుభియను నొక్క దైత్యవరుండు వాలి
దొండరం తయుద్ధము జేసి మడిసి పోయె
వాని శరీరంబు వాలి పాదంబున
నెగజిమ్మ యోజన శతమునకు పడియె
ఘనతరపాంశముల్లు లవ్వునా నేడు

వాలి మొత్తెం గ్రత్త గ్రటి వాలహాతిని
ధరణిగూలవడి శ్రేయము తిద్వ ధంబున పొందు
చేయంగన మైంద సిద్ధముగను
అని వాలికి నిశ్రీరాముడలతి నగవు
చెలాం వుదమ్మని సెలవొంద స్వామి పిదప
గ్రహంవు తెత్తెంవుక రణి లక్ష్మణాంకపంద్ర
హనుమదాదులు గొల్చిరా న॥ ౧౨ యు॥ ౧౨

గీ. ఆకగ్రాబప్పెండవు దుందుభి డాకగ్రాజాబి
సరపతుంతుపదాంగుష్ఠ నఖముతోత
మిాంట దశ యోజనంబులు మిాట్టిపడెను
నందుకాశ్చర్యము సుచాంద తరగ్రసుతోదు

క. నెత్తురు నంబుడు నేనా
డెత్తు తలినిందుదూరుడు కాక యిప్పుడు మిాపా తల్
చిత్రంతలు నిలిచెను బ్రాంతోనే
తత్తర పడరం దువాలి తకంగ్ర వయసు బాసే

వ. అని బదులికి సత్రాలొక సమిాపంబున కుంజనిన

ఉ. చింటిసునారిగూర్చి రఘువీరవరుంతర షణ్ముఖాంకాం పే
డింటిని జూచి పేంయబలుడేగ నఖంబున గస్తిపలు గ్రలం
దంటయగాంటిబాలెవ గతితాల శపు పడు న్తు ద్రుంబతెంబు
నేలంటగన అగుబ్బాళుజగాంలయు హాతవమూబూంబ త్రుటీరనే

గీ. పిలుపునకు శౌరి వేల్పులు పలుకు కరణి
నారఘూద్వహుఁ డానలేక దాంతి యుండె
దివిని నిర్ఝర సంఘము ల్మెవిని సూర్య
తనయు వాయుసుతాదులు వినుతిసేయ

వ. ఆ సమయంబున సుగ్రీవుండు తన్మహ వన త్రయ సామ్రా
జ్య విభవ ధారేయుంగాఁ దలంచు తెంచి రామచంద్రునాజ్ఞ
కిష్కింధా నగర ద్వారంబుం జేరి.

ఉ. కొండలు గూలవృక్షవర కోటులగుండెలు వీలమింటనుం
దుండజపంక్తి ప్రాలశరధాదులు తుంపుల దూలవంకలుం
గొండ ఘోరగంగిరాల శ్రవకారగ్ర మహాశని కోటి ఘోష
ఖండత బోలంగాల విరసంబున నుబ్బిన బాహ్వ వెట్టినన్

ఉ. వాలము ద్రాతురావద్ద షణ్మై భక్తి దండనిఘాంత దుష్ట శా
ర్దూలము లోతి నాజ్ఞాశత ధూతమ హేలాంజ్వలనంబు బాధ్పనన్
వాలి మహాగ్రహంబు నమనంబు వికారము బాంధవా నుజున్
డోలు దుర్గంతు సంగు ఘన దోర్బల మొప్పఁగఁ గనస్థ్తై

గీ. మెరుగుమ్మంగిలేళ్లు వేతురాన చేసి మెరయు
నిందు ముఖ మొప్ప నవ్వుత నిష్ఠ దేవ ధుర
ఖాషణంబులు వీనుల పండువుగను
తార చేసెం తెంచిపతి కైను దారసరణి.

వ. దేవా! నవ దేవశరణాగను నన్ను మన్నించి నా విన్నపంబు వధరింపు

మ. రాజనీతిలక్షణంబు సంధివిగ్రహ యానాసన ద్వైధీభావ
సమాశ్రయంబులుగ నుంగాని సామ భేద దాన దండ చతుర్వి
పాయంబులెఱింగి తదా శత్రుభంజనంబు సేయం దగిన యంది
యిప్పుడు సుగ్రీవుండు బలవత్సహాయసంపన్నుండయి
యుండుట ఓంచాస్సి నిన్ను యుద్ధంబునకుం బిలిచె నీతు నిప్పు
డు సుగ్రీవుతో సామంబునకు సమయంబుగాని దండ
కార్యంబునకు సమయంబుగాదు గాదు కావున

వ. కమలజముఖ్య దేవతలు గాదని బాలి మహాయాన్న సుందుండు
రమణీసమానుండు రఘుకుల రమ్య వంశ పూర్ణచంద్రుండా
గమన సమయంబేద దాశరథి కల్యాణుండు రాముండు దన్ను బ్రోవగా
సమయమును జేసి కెలంకు ఘన సత్వ సహాయత నిన్ను జెరిచెన్

గీ. అంగదుండు వచ్చి యిట్లనె పంగవింటి
నరుని మాటలు విను ఓ. కార్యంబుగాదు
మగుడుమన్నను తారనె మొగ్గగ ముఖ్యాంబ
పలికె నా వాలి క్రోధ సంహారములు

క. నాపేరన్నను తేనె పాండ
చూపడునె వెన్నాడలనట్టి సుగ్రీవుడు నం
దాపడిపిలిచిన నోరున్నె
మోపడగ గ మొత్తి మగుడ నాదేమో తెంపున్

క. రాముడు వెంటాడుగలండని

రామాంపతిప్రతిమ ధర్మరాజితయశోదా

భూమీశుఁ డేల మనకై

పామరుగతిఁ బ్రవాండ పాయము సేయన్

వ. ఇట్లు పలికి తారనంతరః పురంబునకనిచె ననిన తర్వాతి

వృత్తాంతంబెట్లని యడుగుటయు.

శా. శృంగారస్తవ నాయరూపగుణరాశీ స్వాంత సాంత్రాజితో

రంగన్మంగళ సూత్రబంధ కరణ ప్రవృత్త సత్కాలస

త్సంగస్వైర దస మగ్రవిగ్రహ ప్రదాస మైత్రా దశశ్వత్ప్రా

సంగాలింకన సూర్యజ్ఞాంవదన సత్పద్మాం బడిండీవరాం

ఉత్తేజ్ఞహంవము. మారకోటి రూపజృంభమాణాశౌర్య దుస్తూం

కారంరమల్లి దండకంస నోడితద్విపేంద్రసం

హారరతేణునాద మోద యజ్ఞ కాంలమత్తనై

దార్య నైమిస్తక ద్వి రేఖ హారి చక్ర సంపదాం

ఇంద్రవజ్రము. పలాశివంశార్ణవబాంధవాంఘ్రి

బిపేశ్వయూధేశ్వర భక్షిష్ణసాంది

విలోకనానాం దిలే విశ్వ లాకరాం

కలాపి పింఛాబ్జ త్రకక్రమాండాం

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణచరణ కమల ధ్యాన పరాయణ సకల సూరిజన

సేవకాంచరామనార్య నందన భావన సామద్రి యప్రణీతంబయిన

రఘురామవిజయంబను మహాప్రబంధంబునందు తృతీయాశ్వాసము

రఘురామ విజయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీ జృంభమాణ మందిర
రాజిత విహగేంద్ర తురగ రమణీయుదయా
యోజిత సుందర నయనాం
భోజదళా మల్లెపూండిపురగోపాలా!

వ. ఆకథకుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె నట్లు
వాలితారనంతరిప్పురంబునకనిచి కిష్కింధాపట్టణంబు
వెలువడి సుగ్రీవుంబూనిచైత్రాంధ ఘూర్ణమానసుండయి
యుద్ధంబునకుం దలపడి వెనిట్టిద్ద ఉరుంగ విని
లయుగ్రాహి. తత్తరము నందరుణోత్తములు పేసులను
దుత్తరముల్ తిరుగ వెుత్తమను పెళ్లాని
ఖ్యాతములను వేతోరుగు నైతములను వేతోరుగు
నైతుకశరీరములు జాతులగవాయుధను
హతుమను తాకన్
మత్తరులట్లు ఫులు వెతమును హలమ్ము బం
జిత్రము నగ్రోశ మిగుకాంతి విను విధిన్
బత్తి నివింపుల మహత్రను తంబ్బులగ
సత్రిని బోరి రక్షగ చిత్రవనపుత్రుల్

వ. అప్పుడు.

క. మికుఁటపువాలిబలిమిని
అకటా మలసుహృత్తుఁ మును గ్రోక్షనంజాఁదతిదీసుంత్తై
నికుఁ జసు నికుఁ బండసుగన
వెతఁ నసు సుగ్రీవుఁడను వసిలా ధవుఁడున్

చ. ఉరుకశరంబుశాపమున నుంచి పరం దెగనిండఁదీసి బం
ధురబలశాలి వాలినతి మర్మదళోలి నిఁజూంచి వేసినన్
ఉరముక వాబ్బి పెద్దపిడుగుకఁర దాఁకిన యట్లుబిట్టుపై
స్ఫురమువియంగ నాటుకొంన నురిదై నిఁగూలె మహాత్రిశాలికన్

సీ. అంత సుగ్రీవుఁడావాలిఁగనుంగొని
సోదరప్రీతి నిరోదనంబు
సేయంగ రఘుపతి దాయంగ నేతెంచి
యరఁజుసూరారాక్సైన చటికప్పుడు
తారాదివనచరతరుణులుకపులును
నవ్వాలి ప్రియసరానుఁడుంగదుండు
అరుదెంచి చూంచి హాహా! నాదముల మహా
క్రందన ధ్వనిచేత క్రందుపడిరి
అప్పుడుకొంత ప్రాణముల వాలి యుమ్మీయుగము
వచ్చి హీనస్వరము దెచ్చి పరవర్య
రాఘవేశ్వరు పదపద్మ రసములాత్మ
దాల్చి యిట్లని పల్కెఁ దత్తరము లేక

శా. అయ్యో! సర్వ సమాంత వృత్తి మహి రాజ్యంబెల్ల బాలించుచున్
నమ్మోన్న! మఱిప్పుడెందుఁ జేరుదు నన్యాయంబు చేసేతురా
కయ్యంబెవ్వఁడుఁ జేయురా? మొఱుంబు వకాల్కొంప నిట్లేసిరా
దయ్యంబే తన పాలిదప్పెనః! మద్భాగ్యమిట్లున్నదా?

వ. మదాయుకారార్థంబిట్లు జేసితినంటివేని,

చ. నను దగ బంపు వెట్టిన పినాకధరుం డెడఁ జొచ్చి కాచినన్
జనకజఁ గొంచుఁ బన్న దను జప్తచుఁ రావణు దుష్టచేష్టమ
ద్ఘ్న నవర వాలరోమమున గట్టి జగంబుల నెత్తఁ గ్లిట్టఁద్రిప్పి పా
వనచర దంష్ట్రపద్మముల పజ్జను బెట్టనె మొక్కఁ ద్రెళ్ళిడిన్

ఉ. శారతుల మోహంతుంద సుఖదంబగు రాజ్య విభూతి తేర్వతు
స్వారణ వృత్తికి నే ~~[struck out]~~ వగవ నా ప్రియనందనుండై నయుంగదుం
దూరము జేసె దైవమని దుఃఖము నొందెద నైన నాపదాం
ఖోరుహ పాదపద్మంబున నుబ్బుడనైతిని బంతిదఁ దిక్కులన్

వ. అనిపల్కు నా సమయంబున

సీ. వనముచేఁ బగము హేమవనముగా నొనరించు
గంగామహానది గన్నవాఁటు
~~[struck out]~~ సనకాది యోగీంద్ర సంఘంబులనిశంబు
వినుతించి కానక వెదకు వాఁటు
భాగవతోత్తమ ప్రతతులను హరహం
బును మనంబున దలపోయు వాఁటు

బలినాఁడు (బ్ర)హ్మాండభాండంబులోపల

నంతట నిండిన సం[illegible] శక్తి గాదె

పద్మసంభవ భవ దివస్పతులు గాఁడె

వేయి విధముల వినుతింపఁ జాలెడు

దుష్టరాఘౌఘములఁ బారఁద్రోలునట్టి

జానకీవల్లభుని దివ్యచరణయుగము

క. పతితేంబు చూడఁగాఁ (శ్రీ)

హరియును రఘుపతికిఁ జేయు నపరాధంబుల్

హరిహయనందనుఁడగు నా

హరినాథుని తెరుకపడిన నిష్ఫలియెైనన్

వ. దేవా! భవదీయ దివ్య (శ్రీ) పాదారవిందయుగ సందర్శ

నంబు నం జేసి మదీయాపరాధంబు విట్టి దని నా తెలుంగంబడి

యె నది యెట్టి యనిన (శ్రీ)మన్నారాయణ దేవుండవగు నీవు

విరించి (ప్ర)ముఖ నిఖిల గీర్వాణ ప్రార్థితుండవయి రావణవధా

ర్థంబుగా నిక్ష్వాకు వంశంబున నవతరించు సమయమున

నేతత్కార్యార్థంబుగా భవదాజ్ఞం జేసి నిర్జరాంశంబు

లగు ఋక్షవానరవీరుల మయి యవనిస్థలంబున జనియిం

చియుం భవజ్జాయయు జగజ్జననియు నగు [illegible]నంద

నిని నపహరించు నెట్టి లోకవిద్రావణుండగు రావణుండు నిమ్మా

ర్గమున్నెంజను నవసరంబున నప్పాపాత్ముం జూరిగొని

జానకి విడిపింప సమర్థుండయ్యును మదాంధ భూలి చేతను బ్రా
డనయియుండితి నదియును గాక పూర్వ కాలంబున నద్దశకం
ఠరు తెలా సఖ్యంబు గావించితి నిట్టి దురాచారుండనగు నన్ని
దండంబున కర్హుండనగుదు నయినను భవద్బాణ పాతంబునం జేసి
పూతాత్ముండనయితి నింక నా ర వేదన తుంబాల దానిం దా
లగింప వేయ ప్రార్థించిన

సీ. అప్పుడు శ్రీరాముఁడ వాలిఁ గనుఁగొని
నన్యాయమున నేసితంటి వావ
దుష్టనిగ్రహమును శిష్టరక్షణమును
దరనవతారకృత్యంబు నాకుఁ
దమ్ముని భార్యను ద్రుండవై చేకొన్న
దుష్టాత్ముని నిట్టు దును మవలసె
శిష్టుఁడై నా బంటు చేరిన సుగ్రీవు
దయను రక్షింపుట తరవుగాదె
యికే విచారముడుగు మిట్లు నా చే శిక్ష
బడితి గనుక బాసె పాప మెల్ల
పుణ్యాత్ముఁడవైతి పురుహూత నందన
యనుచు మజీయు నిట్టులనియెఁ గృపను

గీ. ద్వాపరంబున కృష్ణావతార మెత్తి
గలిగియున్నాను నేను నకాలిమును నను

ఆర్జునుండను పేర నింద్రాంశమునను
పుట్టెను న్నాడవాఁడు నాపుత్త్రుండవగుచు

క. ఆనాఁడీ సుగ్రీవుఁడు
తానే సుఁడు సూర్యజుండు కర్ణుండనుచున్
మానవులన ధరఁ బుట్టును
నేనుంజేపట్టి యూరకనింబంటించుచున్

వ. అని యంగదుం జూచి.

ఉ. ఏమర నేనె నీమజ్జనకుల్ నాయనయుం జుమిం దైన్యమొందుచున్
నామదిఁ గుందఁగా వలదు నాపితు నేసిన సూండు దారను
ద్రామ తత్పృష్టబంధ దవతారవరాంతమునందు నాపని
ల్లేమరియున్న నన్నుఁగని రేనె దవంగద! యెంచువాఁడవై

వ. అని యివ్విధంబున నంగదు నూరార్చినంత వాలివర
లోకగతుండయిన రామచంద్రునాజ్ఞ సుగ్రీవుం డం
గదు తోడ వాలికి నూర్ధ్వదేహిక క్రియలు నేయించి
కృతకృత్యుండయి యరుగుదెంచిన సుగ్రీవుం జూచి రఘునంద
నుండు లక్ష్మణుం గిష్కింధానగరంబునకుం సుగ్రీవునకుం బట్ట
ముం గట్టుమని యొసంగించిన నతండు కపులనియోగించి పుణ్య
తరంగిణీ జలంబులు దెప్పించి శుభముహూర్తంబున సుగ్రీవుని
వానరరాజ్యాభిషిక్తుం జేసి రామానుమతంబున నంగదు యువ
రాజుం జేసె నాసమయంబున రామచంద్రుండు సుగ్రీవునితో

వర్షాకాలంబాసన్నంబయ్యె నిమ్మాసంబులు మాల్యవంతంబున
వసియుండె దమున నంత సీతాన్వేషణంబునకు తగు తప్పులంబు నప
వలయునని సుగ్రీవునింకి షిగ్రంధక నిపి తాను న దమ్ముండును
మాల్యవంతంబున వసియుండె నప్పుడు.

క. వెళ్ళవెళ్ళమనుచును మెరుపులు
తళతళమనునాలవర్ష ధారాధరముల్
ఔలుచు నురక కాసారము
విలసై గమ్మని సుగంధమెడలగ, గురిసెన్

ఉ. కప్పున నేలనింగి పయి కయ్యము సేయంగ బూనినాలి చే
నెప్పున రేణుజాలములనెంతయు గవ్వగ నా గ్రహార్తి, తెరా
నుప్పుశరాలి తోరగ గన్నము గ్రుక్కలబి తను రివ గ్రుక్కనన్
బప్పులతోరడు దాపెన నుంగంగి దన కైదు వానసస్యముల్

చ. తరమెడుకాల తేష్ట సుదితంబుగు నట్టి రజః ప్రసారణం
బరుదుగ గాన రాంగ తులి నాంబర మైమ హిరాంకవాసరాం
తరము నమూలకనో దకముననే శుచిమై నను గోళ్లు దాసిల
కర్గర సముబారుట్లు వెట్టిరనగా నబడెన్ దరుగేంద్రగోపముల్

ఉ. కందళులందమై పొడమెకన్నములందు బలాంకపంక్తులా
నందమునొందుచున దమునం ప్రాసరింవె నదానదంబులం
దందదారంగి పొంగి దరికగ్గలమై ప్రవహించె దోతలం
జిందుచు పంక నీరములు జెందెను దజ్జల దాంగమంబునన్

వ. అంత, గొంతకాలంబున

చ. జలములు దేరెఁ బ్రములఖాలి విశేషము లెల్లఁ బండె నా
వెలమున నబారు నివ్వగలు దాఁటెఁ గఁ గాల్వడల మెన్న జన్నవైఢ్యా
కలశేశ్వవృంద యూముప్వ దిశగా నఁ బొడెన్ ఘుటిఁ జేరె రాహం
సలువరమాన సంబున్నై పయి సంతేస మొల్ల దరంగి పోయినన్

క. శారదలక్ష్మి కిసంఠిదా
ధారలు వెలిగా సౌధ వెలయు దాల్చి నవాంగినౌ
నారెల్ల బోయి దికుటల
నారూఢింబరగె పాండురాంబుదపంక్తుల్

క. పూంని నిలిచి శరదంగద
మానిచె బాణాసన శరమంజుల హైమ
క్షోనవిన నయన శరములు
నేనాఁటను జరఁఘయు సతి వెన్నగఁ దరమే

చ. అరుణాంశుశోంబుజంబులు వేదంతర తాంచన దీప్తి కర్ణిక
ల్పరశోత పర్ణపంకజ దళంబులు బారు వినీల భృంగములు
లసరసులఁ జూడ నొప్పె దరశారద రాయను శోభ మెల్లిఁ
స్ఫురియుం నైదు పన్నియల మ్పగ్గుయరంగము వెలైనోయనన్

వ. ఇట్లు ప్రవర్తిల్లుచుండ రామచంద్రుండు మండలిగి కృతవా
మాంగి సహితుండయి వివిధ వినోదంబులు సల్పుచుండ శరత్స
మయానంతరంబు ~~[illegible]~~

నరావతారవధను సూచింపుచు

క. రాముఁడు కార్యాత్పరుఁడై
సౌమిత్రిని ఁజూచి పలికె సౌమిత్రుఁడు ద
స్నేమమిత్రోలోనె యుండై
భూమిజ నరయంగ (గపు)ల ఁబుచ్చెనొ తేదో

క. తిర్యగ్యయు గ్జంతువునకు నయు
కార్యజ్ఞత గలదె యైన కడగనఁగవలెన్
సూర్యజుని యొద్ద సచివుం
డార్యుఁడు హనుమంతుఁడుండుఁ వృథయగునే ?

వ. అయిన నుం న్నయంబుల~~తోరా~~ దోపంబులుకవల యయు నామూ
ఉగాసు(గ్రీ)వుని తైంగ నిట్లను ము. ~~వానలు వెల్వగా~~

ఉ. వానలు వెల్వగా మహిజ వార్తలు నారయ నన్ని బోలెట్లుకున్
వానరకోటి బుచ్చి యిది వచ్చె దనే నని యింటి కేగి దు
ర్జ్ఞానని దాన మరా ప్లవగ రాజ్యసుఖంబున జాకిఁ తేలును
న్మైనను నెండెఱుంగ విడి మిత్రత నూజకృతఘ్న పాండియు

ఉ. వాలిని దాఁగురించి చనవ్వై ఖరిబోయెద నం కుజూచె దే
తోలయుకాలు న్నంగి వినమూందల కింపుచు వెంట నంటుచున్
వాలిని నేలఁగూలిచిన వాలికె తుంపి ఱూ నిన్ను(గ)మ్మరన్
దోలుకవచ్చినన్ వగపు తోఁ దలవంచెదు సుమ్ము తౌషన్.

వ. అనిలక్ష్మణుం బంచిన నతండును సజ్యకారత్నక ధరుండయి

కిష్కింధా నగరమ్మో ప్రవేశంబుంజేసి బలుముఖంబున దక్షిణసుంద్రోగ్ర
శాఖామృగంబులు తండోపతండంబుగ వారువారలు మృగంబుల
కరుణాంచెదరి చెదరి పరువ సుగ్రీవమందిర ద్వారంబు చేరుసమ
యంబున నేదాంగమనంబు విని.

క. రాజకుమారుని నెదురుగ
రాజన్యులు పౌరముఖులు రాజన్యశ్రేణి
రాజసములు గాని వారినరర
రాజుపిరుంద దెసగూడిరా యయుత్రిన్

వ. హనుమాంగదనలనీల సమేతులయి పోయికొంచు ప్రణమించిరి
సుగ్రీవుండు సాష్టాంగంబెరగి తోచి కేలుమోడ్చియుండి యున్న యవ
సరంబున లక్ష్మణుండు సుగ్రీవుంజూచి లోచనంబుల గాంచను
లంబులనను కరించ రామచంద్రుండన్న తెరంగున నుమని యిట్లనియె

ఉ. వానలు వెల్వగా మహింవ వార్తలు నారయునన్న బోట్లకున్
వానరకైరాటి బుద్ధి యిదె వస్సి దనేననై యుంటివే గిదు
ర్హా నన దాన మాప్రవరరాజ్యసుఖంబున జాకిగ్రమేలునవున్
మేను మరెందెరుంగవిగ మిత్ర తనూజ! కృతజ్ఞపాడియే?

ఉ. వాలిని దానగురించి చను వైఖరిలోయదనం మజాంచెదే
మోలయకాలుభంగి నినుమూదల కింప్రుమ వెంటనుంటుమన్
వాలిని నేలగూలిచిన వాలికమూపి టునిన్ను గ్రమ్మరన్
మోముకవచ్చినన్ నగవు మోదలవం చెదుసమ్ముఖంబునన్

క. అనిన విని తాపసుఁడు భయ
మున మేనెల్ల నువడంక మోమెత్తి కలి
త్స్నుగాయపాదపంకజమ్ములు
గనుచుండెను వాయుసంతుఁడు సారవమొప్పన్

ఉ. దేవ దినేశపుత్రుఁడు సుధీమణి మీకు శుభంబె కేలారెడిన్
దానవకృత్యమేమఱ గృతఘ్నుఁడె మున్నె భవత్ప్రియంబుగా
భూవలయంబులోఁ గలుగు పోఁటరులాతపి యూధనాథులం
గేవలకాలకల్పుల నకిష్కిష బిమ్ములఁ బుల్వనంపుడున్

క. వచ్చిరి మిమ్మును గానఁగ
వచ్చెదరిటు [illegible] వసుధేశునకా
ముచ్చటలు చెప్పఁజాలదము
విచ్చేయుండనుడు ననేఁడు వికసితముఖుఁడై

వ. సుగ్రీవాంజనేయాది వానరవీర సహితుండయి రామసన్నిధా
నంబునకుం జనియె. సుగ్రీవుండు భయభక్తి వినయంబులం
బ్రణామిల్లి నిల్చిన రామచంద్రుండతని నాదరించి హనుమంతు
వలన తద్వృత్తాంతంబంతయు విని ప్రహృష్టహృదయుండయ్యె
నంత.

సీ. తారుండు గంధమాదనుండు గవాక్షుండు
కుముదుండు జ్యోతిర్ముఖుండు నలుఁడు
మైందుండు గజుఁడు సంపాతియు ద్వివిధుండు

కైలాధనుండను వాఁడు గోముఖుండు
గవయుండు శ్వేతబలి గ్రధనుండు ఋషభుండు
జాంబవంతుండు కేసరియు వేగ
దర్శి సుషేణుండు రంభుండు నీలుండు
పనసుండు గవాక్షుండు వినతనాధ
సుముఖాదియు ననేకులును బలపరాక్ర
మోన్నతులు రత్నహరి యూధపతులు
కోటులు లక్షదపద్మముల్ శైలకోటిశంఖ
ఖర్వాదిసంఖ్యలఁగలుగు నుంచేరిరప్పుడు.

వ. రామచంద్రుండు సుగ్రీవునింజూచి

క. సీత వెదకఁబంపు నాతిశాలుల వృత్తి
చరుల ననిన సుగ్రీవసంభవుండు
నాల్గు దిక్కులకు నం నయవిశారదులను
నేర్చి పంపె త్రోవ లెల్లఁజెప్పి

క. ఆ తెఱఁగుఫలుల నదక్షిణ
దిక్కునకు ~~అనుపు~~ ననుపంచో వృమారుతికి నెఱిఁజూచి ముదం
బెక్కఁగ నరరత్నము త్రిక
ప్రకటనమం దిచ్చె ధరణికాంతుఁడు వేడ్కన్.

వ. ఇట్లు సర్వజ్ఞుండగు శ్రీరామచంద్రుండు హనుమంతుని
చేతికి నంగుళీయకంబిచ్చి యిట్లనియె.

క. మతిమం తుండవ్వ, మాకెంత
హితవంతుండవ్వ మహిం జనెందెందు మహా
ధృతిమంతుండ వై యారని
యతివంగని వేగరము అనిలజయని వన్

వ. ఇట్లు పంబ నసందలుం నయ్యాయి దిక్కు లతుంజని పూర్వోత్త
రపశ్చిమం ... తుంజని నకప్పులు జనకంబ నెందుంగానక మరలి వచ్చె
దెంబతి యవసరంబున

సీ. హంసమదాదులు దక్షిణాశ నన్వేషింప
జని మహా గిరులని ... దులబరుల
గం ధరంబుల సాంద్ర గహనంబుల సమార్గ
మారణ్యంబై పోవుచు మహింజనెందు
గానక దుఃఖించు ఖగపతీ సంపాతి
రాముని దేవ్వని రావణుండు
లంకలో దాచుట లంకకుంజను త్రోవ
తెలియంగఁ జెప్పిన ధరులగు వచ
కప్పుఱుజల ధి దాటఁ గాంచాలకుంద టుం
వనిలసుతుని వేడు కొనిన నతఁడు
నూరు యోజనములు వారాశి దాటంగ
నురు బలాఢ్యుఁడవ్వు దూహ వొప్పె

శా. జాగ్రత్వము ... బగు రామ మ ... బా రాముని గాంచుట

సమీరంబునన్,

వైర్యామవార్యపకుండొవం డ్రోవసుర సంబారంతేంబియాసింహ్యారమున్
భీమప్రౌఢి మనోజ్ఞదేవతల సంప్రీతి స్తుతు ల్సేయంగా
రామార్థోశ్వరు నాత్మ నాత్మ నిలిపి దలచి తేర స్తాత్రిపై గ్రక్కునన్

కం. ఉరగపతి తలలు వంగగ
ధరణీయు సంచలించె నొందఁ దపసు నిగతిన్
సుర విగ్రహుఁడై పావని
ధరయు మహా సమముగా సు దగ్రతన రితెన్

కం. అంతట భానుఁడు నపర ది
శాంతంబున కరిగె నంతఁ జా హింతుఁ డుదంతెన్
వింత వెలుఁగు వాప్పు పువ్వా
బంతియయ సంబ్రోబి దోఁచె బంధురకరుఁడై

వ. అప్పుడు

శా. శంకా పోశవమా లేక మారుతి మహాసంరంభుఁడై పోవ బో
లంకానామ నిశాటి నిర్జించి తత్రైలోల సన్నిత్వ ధట్టించినన్
బింకం బెల్ల నణంచి ముష్టిని హరించి ఛేదించి బాలాన్నిన్నారా
టంకత్రోడను లంక సంతు బివేగా త్రుంచా ప్రాథమంతుఁడై

ఉ. తోరణ లగోపురంబుల నుతుంగరశాలల మందిరాదులన్
మేటిసువర్ణసౌధముల నాల హరిన్నుతా హర్మ్యరాజులన్
దోటలలో గెలంకుల నుధుర్యముఖాంగణముల దేవశాలలన్

నాటకగేహశైలముల నిర్ఝర వొంగ్య విహారసపంతంలనే

వ. వెదకుచుండి యచ్చని యశోకావనికా మధ్య శింశుపా

తరుమూలంబున

చ. కనియెను మారుతపౌత్ర్యజుడుత్కటతపసీతను లంబాలకన్

ఘనవిరహదుఃఖమానస నఖండితభూష్పకపోలకన్ కృశాం

గిని మహాంశుకాశిరస్సరసకల్పిత బద్ధ నజస్రు మానసరో

జనపటుతర్జనాలపనసంత్రయజీవనసంతతవ్యథన్

ఉ. పెన్నిధి గన్నయట్టి నిరుపేద విధంబున బట్టజాలఁ డం

గన్నులు వచ్చినట్లు బహుకాలము బాసిన కన్నతల్లి నిం

జిన్నికుమారుఁడొందుగతిఁ జేరికె బూఁచెనరీతి దూరమౌం

జన్నగ యోగ్యమైన నిధిసన్నిధిఁ జేరిన చందమున్ నుబ్బుచున్

వ. కని డాయంజని యాసన్నమహీరుహశాఖోపశాఖాంతరంబు

చేసి యున్న యవసరంబున రావణాసురుండు జానకిం దలం

కం దర్పబాణాతిపీడితుండయి యశోకవనంబునకు వెంచే

జానకిం జూచి చెన్నిహీనవాక్యంబు లాడిన యన్నాతి

కేలాపించి తృణంబు వట్టి దట్టించి యద్దురాత్ము

నుద్దేశించి.

సీ. కలుషాత్మ! దానవ! తలఁద్రొవ్వి నీ చవా

క్యములు లన్నన్ని ట్లాడఁదగునే

(బ్ర)హ్మకు నాత్మజు పౌలస్త్యుఁడవు పెంప

వృత్తికి నేమియు వెరవ వేల?
గా విభుని కురించి నట్టి మాంద్యమొందెయు
మున దెబ్బతిని గాక జనవరేణ్య
[illegible]ల కగ్గమై కదనోవ్వ మేని
మగుడ నేతెంచి నే బాగుడు [illegible] డు
గాక యటు లేల విను దశకంఠ నిన్ను
పెక్కు మొనగాడ మియ్యె నా పలికియు సుజ్ఞ-
నేమి దాళకి నిందు చేనామనంబు
నందు ప్రతికి తేనంచు సన్నాడ వేవ్వ

ఉ. పుట్టిన రోజు బంధుమనే వెదలు పొంకపు పొందులుబో లుచూడ్కికిన్
నెట్టిగ గాంచి మైపృథమి కేనలుగుల్ పయిగ్రుచ్చి నోచిలల్
గొంటిదు నాడు నెత్తురులు క్రొంవెడు నాడు వెలింగి చేయులుం
దిక్కులు సేయు నాడు మది దెబ్బ తలంచెదు నాదు పాత్రముల్

క. అని యుయుగోపంబున నా
దను దైశ్యుడుం డుగిడి చనిమె తన్వియు శోరం
బున నుండె నంతమారుతి
వినయంబున రాముకి రామ విభు సతికి నిమెన్

మ. హనుమనా మఱి మారుతాత్మజుడు రామాంధ్ర శైలత్వాదనా
ఘనుడుం డెనేమియు నారయుం గవ్వాల నుగ్రప్రాంగణా పాపేతులనే
నను నా వంతల కన్న వచ్చితిని కన్నార నిన్నుముంచుబూ రొంబు తీనే

జననీ ధన్యుఁడవైతి కీర్తిగతి రివల్ సంభావ్యై లోకంబులన్

మ. అనిన నష్టాంగసుతసంప్రశ్నంబునకు దయ మహైశ్వర్యమున్ సంశయం
బును బుత్త్రంబున నర్థవిల్లబలితెనే బో దైత్య యూంమాయమం
బని వేదనన్నను వాయునందనుఁడు సామ్యసార్వంముఁడై యాంధరా
తనయం బ్రత్యయ మారావహిం ల్లఁబలితెనే ధారాధర ధావనుఁడై.

క. అంబామాయ లపన్నద
రంబా మాంబ్రాలనేన రఘుపతి దూంతన్
శంబాయుధాతి కృతతప
టంబాకాదమ్మనమ్మఁడానాపలుకున్.

వ. అనిమ జీయు సాంఖ్యజ్ఞానంబుగా నిట్లనియె.

క. ఇనకుల బాలకుఁడు దశరథ
జనానాయుతనందనుండు సర్వజ్ఞుఁడు పా
వన మూర్తి రామచంద్రుఁడు
మునివరుగా థేయుపిరుదఁ బొవృచు నెలమిన్

ఉ. తొంటి తెఁగటాంబబలు దైత్యుల యాంగవినాశకారుతా
పోటరులం జయించి భటతేజులుషణు విలిప్వదళింబమిమ్మున్
నేటున వెండియాండి మహానేయ పరాక్రమ జామదగ్న్యుబో
రాటముతో మదంబడంబ రాజ్యసుఖంబు పరిత్యజించుచున్

గీ. అయ్యపంపున పదునాల్గు హాయనములు
వనములో నుండు నట్టి భావంబు వెలందు

మాని విధముల దమ్ముండు దాను మీరు

వచ్చియుండంగ ~~[illegible]~~ దెలిసి రావణుండు గడఁగి

క. మాయ యుపన్యాసమునకపటో

సాయమున్న మిత్రము దెచ్చి భానుకేలుఁడుఁ

తాయత్తుఁ డగుచు వెదకెను

ఆయువు మారీ చెరఁగు చెప్పుటం ధర్మతి దాల్చెన్

గీ. మిత్రము నరయు చుపంచాసరమున్న పొంత

నన్ను దయనే నీ సుగ్రీవ నమ్మ పలికి

యజని యగ్రజుం వాలిని హతుని జేసి

యునవీన యము   గీ సామ్రాజ్యమున నునిచ

క. మిత్రమ్మును వెదకం గం గవ్పులను

బొమ్మను బోనన్ను బలిబ భూపతి మాంతున్

నమ్మక గానోయుంగర

మమ్మా మాంకితమ్ము నిటుం నదిపతి యిచ్చెన్

వ. అని ప్రభు వెరంగున ముడిబ డాబ యున్న యుంగు భోయకంబు

నాంజుగన్నాల వెలితెం దిచ్చెన.

సీ. మొందంబు పెంరామ ముద్రిక గ్రైకొని

యురముక గన్నుల శిరమునం దు

నదుము చను డెప్పాని యుంగం దబాంష్ఫములే

జడిగొన బులకలు నొదల బొందమ

చిరకాల దర్శన స్నేహంబు పొంగఁబడి
కనుఁ గొన్నయట్లనె మ్మనము వెలుఁగ
దరి తేని శోక సంతాపంబు శాంతింప
మొగమున కెంతటింత మురువు దోప
మారుతాత్మజుఁ గనుగొని శూరతిలక
నీ కతంబున బ్రతికితి శోకవార్ధి
పారమునుఁగంటి నీవంటి పతి హితాత్మ
కైన ప్రత్యుపకృత్యమ్మదెయ్యది యరయఁగలదె
గీ. బాలకుండగ బ్రతికించె నాథునన్ను
చెరను బాపించు యత్నంబు సేయుమయ్య
రాఘవేశ్వరుని కుశాగ్రమున దెమ్ము
నీయశంబన్ని దిక్కుల నిండవెల్లి
వ. అను వచనంబులు పలికిన లజ్జావనత వదనుండయి యుకపివరుం
డు.
శా. తల్లీ! మీరిటులాన తీఁదగునె మీదాసాను దాసుండనే
నెల్లీ మాకుశలంబు రాఘవ ధరాధీశేంద్రు వెల్గం జెప్పెదన్
ముల్లోకంబులు మెచ్చిలన్ కపిబలంబుం గొల్వగా వార్ధి దా
నుల్లాసంబున దాటి వచ్చుని దిగో నుర్వీశుఁడిచ్చోటికిన్
క. వచ్చెడు పతి దశకంఠుఁడు
వచ్చెను దన బలము తోడ సందియమేలా?

విచ్చలవిడి విహారవృత్తికిన్
విశ్వేయం గలరు మీరు విభుఁడు సుజననన్

సీ. ఇనకుల దీపక కాంచన వాంఛిమ్ముగ్నాథు
బోయి రాఁవ వెనన్న యాం పృథ్వ బోటి
హాస్యమిగు రాత్రిగా నుత్తమాంగ రత్న
మనిలజుని చేతికిచ్చె నెయ్యంబు మీర

వ. హనుమంతుండున య్యమూల్య రత్నంబుగ్గైకొని
గమనోన్ముఖుండయి యూరక పోవ నేల కెంత పరాక్ర
మంబు నేయుదునని తలంచి వనంబునకుం జని.

లయగ్రాహి. పూలములతోఁ బనస సాలములు ద్రోయుచు
గూలఁగ తమాలములు విలన్
గెలివడి ద్రోయుచు నను వాలమున బుట్వాలు
ప్రవాళమును బండులను రాల నవలన్
కొలుచునం దన్నువనపాలకులు భీమశరజాలముల
గప్పలయ కాలచరుమాఁడిగన్
పాలములు గన్నులు కపాలములు మేనులు కపోలములు
నేర్పడని మేర రణకేళిన్

మొంది
క. ఉత్సాహ హంతాంవశిక్షన
రాదులు దశకంఠు కొలఁద నా కథ చెప్ప
నైగాఁగము విస్మయము నుమతి

వాఁడు మెసఁగ నతని మీఁదఁ బటు విక్రమములన్

క. పంచధ్వజినీనాథుల
బంచె దశాననుఁడు వారు బలసంయుతులై
పంచాస్యములై జనుకరి
పంచకమును బోలి యుకపియువపావని కడకన్

క. పిడికిళ్ళను కడకాళ్ళను
పెడచేతుల జానుఘాత పృథ్వాలహతిన్
బడ నడచె వారి నందఱ
నుడుకన్ రావణుండు మఱియు నుగ్రాసురులన్

గీ. మంత్రిసూనుల నేడ్వుర మత్తసేనుల
సంపె వారుతి ఘనమైన ఘోరకాగ్రపరిఘ
మునను బిట్టు పడల్పడ మోది శీఘ్ర
మునను నందజుజము పాలితని బహ్రమై

వ. అదివిని రావణుండు.

ఉ. అత్తుని పంపె ఘోరవికృతాత్తుని పాలకహేతుజృంభమా
ణాత్తుని జంబుషేది దివిజాదివిపత్తునిఁ దైత్యదానవో
ధృత్తుని జేసి వాఁడుఁ జనితాంతెను శాత్రవగంధదంతిహా
ర్యత్తుని ధీవిశత్తుడు మహోత్తర రాఘవకార్యదత్తునిన్
గాంబ్బున రావణాసుతుండా
గుబ్బుగ బాణంబు వేయుగురుధృతి కపిదా

సబ్బుల బొబ్బల దెబ్బల
నబ్బుర పొందగ టొందవఁజేసెన సురాంవళికిన్

ఉ. అంతటఁ జోకమాంరుతిలయాంతక దండము వొ నిముష్టిచే
గంతను వెంటనెత్తురుయుగారశిగంబు బగిల్చె రాయు మిం
తింతలుగా ధరంజడియు నేసున వేయుము గుగొటణాం చరో
దాంతర మెల్ల బూరటిల నార్చె సుదైత్యులు పెచ్చలింపఁగన్

క. తమ్ముని పొంటు నెనరు నుశాకొ
కమ్మను గోపమ్ముగ దంరగాం వెడవెనుయాం
ధ్ధమ్మున నరుశత్రుజిత్కు త.
రమ్మున రాంగమ్ము వెలాంద రాంవణుఁడు నుపన్.

వ. అట్లు ఆవజ్ర హనుమంత శౌర్య ధైర్య గాంభీర్య
తేజోవిశేషమ్ములు చూచి యున్న సాధశానా ధుర్యాం
డయి బ్రహ్మాస్త్రంబుం బ్రయోగించిన

మ. ధరణీయుం దిత్తిరం దివ్గె తొరలు పెల్లుగ దుల్వె చంద్రభాం
స్కరగతి దప్పె దికరారటి సంఘము లాంకరంఁ డొబ్బె సస్త సా
గరములు బిట్టుబ్బెను సురగ్రహములోవము సంచలించె
నిర్జరుల తేజోతినాం దిరి దిశాంతకులం దమ మెల్లగప్పఁగన్

వ. అప్పుడు.

క. రామయ నుదివ్యామంత్రము
సామీంఠపించుచుండె నమమత్తుండై

యాతుమహనీయాస్త్రముగతి
నేమియునుంజేయలేక హితమతిగట్టెన్

వ. ఇట్లు బంధించి కూర్చుండఁబెట్టిన హనుమంతుండును
దనకుఁ బూర్వంబున బ్రహ్మదేవుండిచ్చిన వరంబుం
దలంచి తత్ప్రభావంబున బంధమోక్షణుండయి.
రావణాసంభాషణార్థంబు బంధుండుగా నుండె నంత
నింద్రజిత్తు తన మనంబున.

ఉ. భాగవతోత్తముండగు నభాద్యుతనాకపిగాంచి తత్క్రియన్
బాంగక పీడనంద కొంకరిమ వమునాడక యుండ నేర్చునే
యేగతి నీమహాత్ము హింసనెన్నడు నద్భుతమాంవహించెడిన్
నాగదినాధుబాణములు వమ్ములయి పోవుటేమి హేతువౌ

గీ. బంధులు ప్రహ్లాదు కథవు తిమ్మ చెప్పుదురు కథల
నేడు ప్రత్యక్షమాయెనని నేనుగంటి
ననుచుం దొరైచెనే తన్నిజమనకు వడకం
బంధనంబుల తెలారదా పవనసుతుని

వ. అప్పుడా హనుమంతుండు రావణుని కభిముఖంబుగా
వాలకృతోన్నత పీఠంబున తత్సమానుండయి కూర్చు
న్నయెడ రావణుండు ప్రహస్తుం జూచి

క. ఎవ్వఁడు దను నంపెను దా
నెవ్వఁడు పేరేమియిచటి కేటికి వచ్చెన్

అవ్వన నేటికి వెఱచెనా ?

త్రైభువనని క్షేల బోసె? మేలాంతినవు గుమీరా

వ. అనిన హనుమంతుండు రాఘవునకుం జెప్పెను.

మ. వినరా రామంగ! శ్రీరాం శౌర్యాకరుణా విష్ణుండు శ్రీరాం తేజేలా

నైన సేయందగు రామచం ద్రుణ ఖండుడన్ నే వాయుసంజాతుడన్

హనుమన్నాముడ నామహా స్వతంత్ర జ్ఞాయస్వాయ పేసాధ్యడే

చ్చిన జాంతల్లని వార్థి నంబుగాని యానేల నిర్గళాకేం జాతిన్

గీ. మగుడి పోవ్వ రుకరుణా సమగ్రబుంటు

గనుక దయ వచ్చి నాబాధ్యగ నగ

బుద్ధి చెప్పంగ వచ్చితి సుద్ధా తెల్లి

వినుము బ్రోవంగ దలచిన వెల్లి దనుజ!

చ. నలువవరంబు నే నమర నాథముఖాదులగెల్చినం పదల్

గలిగి మనోహరాంగనల గైకొని నావ దనూజ కొంటిత

మ్ములు హితులుం బ్రధానులు సమున్నతి దామర లంపదై బలా

బలనయు బుంతో నేయక నృపాలుని దేవిని నిట్లు దెచ్చుటౌ ?

క. రాముని మానవమాత్రుని

గా మది నూహించె దేమొ కములజ దివిజ

స్తోత్రములకు వందనీయుడు

పమిట్టి శతదిన రోధ మెడలుం జెప్పుమా

గీ. ధాంశ్రైయాలు వెతికి గ్రంపం దరముగాని

కోశబలములతోడను సుగ్రీవుఁడనెడు
వానరాధీశుఁడు గాల్వ దుర్వారబలుఁడు
వచ్చుఁ దమ్ముఁడుఁ దానును నీ వార్త వినుచు.

క. కాలాగ్నిజ్వాలలనస్త్రశర
జాలము నిన్నంటి కాల్చ వననానకనో
వేలాధికంబుల దూరెద
వేలాగున ప్రేలెదవు వాఁడ వెయ్యది తెరువో

వ. అదిగావున.

చ. ధరణిజ జోడు తెంచుమని దాసుఁడ తప్పులఁ గావుమంచున్నా
పరమదయాంపయోనిధిం బ్రసన్నుఁడవై శరణంబు వేఁడి నన్
గరుణతో నిన్నుఁ గావ దశకంధరయుండుచు నే సుప్రాంటము
వ్వారునలఁబాంటి చెప్పితిని వద్దు స్వామి తలమెల్లఁ గావవిరా

వ. అనుటయు నారదసంయమీంద్రుఁడు కాలబోధితుండయి యాగ్రహం
బున హనుమంతుని కట్టుండు తెట్టుండని నిన భాగవతశ్రేష్ఠా
గ్రేసరుండగు విభీషణుండు రామదూతనఘ్న సేయకుండని
వారించె నంతరావణాయనియోగంబున నయ్యనిలజు వాలం
బున చేలంబులు చుట్టి యనలకీలలంటించిన నతండు
నిశాచరులందఱుం జూడ స్వర్ణహర్మ్యంబుల కేళికలు
వలె వెలికానిచందంబున సంజల్లనయి యుండెనయ్యవసరంబున

౬౬. ఉ. మొందమునతొండమొక్కలముఖ్యుఁడు బంధములెల్ల నింత్రి

స్త్రాదులు ప్రతీనాం దక్షరమంతయు దాహము చేసి నీలతనూ
క్షేదము వాయుగాఁ దనదుత్తమము చెప్పి పయోనిధినే మహా
నాదము మీరం దాటె ఘువసంబులు భోరున సన్నుతింపగన్.

క. వనిమొదురు చూఁ చుతేషులం
గని జానకిఁ గనుట లంకఁ గాల్చుట మోదం
బునఁ జెప్పుచు నినిఝని మధు
వనమెల్లను గొల్లగొనినమె వనచరయుతుఁడై

వ. తదనంతరంబు.

క. కాంతామణి మతివినఁగా
సంతసమున నన్నరామచంద్రుని పాదా
ప్రాంతమునఁ జూడామణికృప
రాంతకుఁడగు పవనతనయుఁ డవనిపుఁ జూచెన్

మ. తనుఁగాంచుటకే మిథిలేంద్రనందన సలంకామధ్యనే వేచెనే
దనుజశ్రేణులు తర్జనాలుపని నిత్యత్రైతియా త్రోందన
స్థాన సంతాపనివారకారణ జయభవలగ్నం జాతపద్యం దనం
దనుకాయాంతములకే శక్యంబు నసదాగాంభీర్యగణ్యం దనన్

వ. అనినవిని మహోత్సవమున రఘుపుంగవుండాదిగా సర్వం
బునుండెడు పదకనైతిరించి జానకిదైన్యాలాపంబులు
విన్నవించి శిరోమణి నొసంగిన నారఘువీరుండు రావణవధ
నార్థం బరణ్య వానర బలంబుతోడ జయము హుహార్తం

బునంగదతె నప్పుడు హనుమదంగదులు రామలక్ష్మణుల
దమ మూఁపులనెక్కించుకొని దివ్యులు వదంత దక్షిణా
దిగ్భాగంబునకు నడచిరంత.

శా. ఆ రాజన్యులు గాంచిరప్పుడు మహేంద్రాద్రి శృంగ సంఘాతముం
ఘోరావృత్త పదాంబుపూరముల సంక్షోభ పూర్ణార్ణవమ్మున్
నీరేజప్రభవాండ దారకములై తన్నక్రకూర్మోరగ
క్రూరగ్రాహ తిమింగిల ఘోర లవణాకూపారమున్ ముందరన్

క. వేలాప్రాంతమ్మున లయ
వేలాంకుటిలాఁ తకాంచవారక హస్తుల్
వేలార్ణవమత్యద్భుత
హేలాంగతి విడిసె దివిజులెంతయు బొంగన్

క. రావణుఁడా దానవవి
ద్రావణమగు కపిబలంబు రాత్రిఁ సభయుడా
రాణ్మున విడియ వినియుసం
రావణి బలిపింపువారి కంతేయు పైపైన్

గీ. మంత్రులు సాప్రమిత్ర సామంతవరులు
బహువిధంబుల బంతము ల్బలుకుచున్న
వారి వారిం బినాతి విశారదుండు
శాంతమాల్యసుండునా విభీషణుండు పలికె

సీ. వైదేహిం జనకజ బొవకమున్న వారలు

చెల్లెలి ముక్కుఁ జెవిఁ గోసినాఁడు

అందుకు వారిపై నదరి పోవకమున్నె

ఖరుని రాముఁడు దాంసి నరికెనాఁడు.

మారీచుఁడ పరంజి మాయ లేడై పోక

మునుపె భూపతి వానిఁ దున్మెనాఁడు

ఈ రాజు నీచేఁ గొంపోగు దేరకమున్నె

వారయి దండించవచ్చు నాఁడు

మనము చేసిన నేరముల్ మఱచిపోయి

యెదురు దన్నైన ఈయంగ కేమ దయ కతన

కేరి పంతంబు లాడిన వారు దెగరె

విన్న వారలు నగరె మోవెజ్జులార !

ఉ. శైత్యని చేనె యింగ కిటు గూర్చిన యంతనె నేమి గల్గెనొ

దప్పుల మిమ్ము నిట్లు మది దల్లడ మందగ చేల్పువానిగాం

దెవ్వఁడు వారిలోఁ గప్పనే ఫలమా యొగ్గి నవా కుఁడాయుచుం

డివ్వన రాశి దాఁటి మనమిందరముంగ ననంత సేయఁడే

వ. అని రావణుంగనుంగొని

క. దేవా వెయ్యిం జెప్పెద

నా విన్నప మాదరింప నయహీనత నా

దేవారు విట్లు ప్రేలెదు

రావా మాటు వినంగ నిశ్చితము నీకున్

క. రాముఁడు మానవుఁడనుచున్
నీమదిఁ దలపోసెదేమొ నిర్జరలోక
గ్రామణి ఖరునిం ఖరుని
స్తోమానగ వృత్తి నడచె పృథుసత్వమునన్

ఉ. అంతియ కాదు వానర బలాధిపు వాలి పరాక్రమంబు ము
న్నెంతటి నింతటిన్నెరిఁగె విని బ్రాంతము కన్నులఁ జూచి నాకు మా
యంతము జోడు నెక్కుడుగు పాలుగఁ జేసి మదంబడంచెరా
కాంతుఁడు రాముఁడెంచ సురకంటక కేవల మర్త్యమాత్రుఁడే?

క. నాకుఁ జూడ దైత్యనాయక రాముఁడు
కేటి భుజంగశయ్య విడిచి వచ్చి
పుడమి బుట్టినట్టి పురుషోత్తముండు నా
రాయణుండు గాని రాజు గాదు

క. సీతయుం దిరాశజాంత జగన్మాత
గాన మానవేశకాంత కాదు
నా [illegible] వృత్తిఁ దెచ్చినావు నిందుంబిన
నాఁటనుండి పురికి చేటు దోచె

ఉ. పమ్మిన మిమ్ము రాజ్యము సమస్తము గావగ బ్రోవ మీరు బి
త్తమ్మున నూహ చేసి నను దానవ నాయక రామదేవుతో
నమ్ముగ సంధి జేసె వెంనను నిప్పుడు వార్ధిగడాకేమున్నదే
గమ్మున లంకఁ జుట్టు కపి కంధిసముద్ధతిఁ జుట్టుకుండగన్

చ. ఘన నవరత్న స్వర్ణ షణ్ణి కాంగ... మెండ నరేంద్ర చంద్రప్రా
వనచరణాంబుజాతముల పజ్ఞకు జానకి గాం... నేగి వం
దనమొనరించి నా వలని తప్పు సహింపుమటన్న గాము నా
యన తరుణాప మోద్ధితగణాగత వక్త్రబుడా త్వరాంబునన్.

వ. అని రావణుండరిపడి.

గీ. తాపసుల తోన దిరుగాడు చూపమాత్ర
నేను శరణన్న నవ్వరె నిర్జరాదు
లంతు ... టి చెప్పక యూరకుంట
సోదరుడవైన దాళ్లను మోం దివిడుతు

వ. అనిన విని విభీషణుండు మరియును

గీ. బుద్ధి కర్మము వెంబడి బోసగి నడుచు
వెట్టి మతిగాక నీతిరు బంబ యున్నె
మనము గాత్రైడి కమలసంభవుని కెప్పుడు
~~సోదరుడవైన దాళ్లను~~ పొసగ్గదసువాని గాలవ్వ నతాదుష్టంబె?

శా. జాఖ్య ఘోషంబుతి భోషణంబుగ సముద్యద్దిష్టిర ... రాఘవా
మోఘాజిమ్మఘు ముగ్రకోలల గతిన్ మున్నున్న లోకత్రయా
శ్లాఘా వైశిర నొప్పునాబులము నెల్లన్ గాల్చుగా నేరాతే ...
నో ఘోషాతము వైన జూంబమటేనా యుక్తత్వమది నేదో వెడిన్

వ. అనిన నలండు మూరాపాటోప తకుటిలస్వరాంతుటి దుష్టిరోష్టుండ
గు బడు నవ్విభీషణు పదహాతించేసి యుండుండ నరుషాంధుప

పొమ్మని వెడలం ద్రోయించిన నబ్భాగవత శేఖరుండును మంత్రిచతు
ష్ట సహితుండయి జననికిం జెప్పి వీడ్కొని నభో మార్గంబున సము
ద్రంబు పయి జనునప్పుడు దూరంబున

గీ. గగనమార్గంబునం గని కపికులేంద్రు
లనికి నడువంగ నలదు శయంబు వెత్తి
దినకరాన్వయుం గొల్వనే వెంబ నారద
నెలమి ననుగావరయ్య కాశేశులార

క. దనుజాధముండగు రావణు
ననుజుండను నే విభీషణాహ్వయుండను ఈ
మనుజాంశులు నామంత్రులు
జనవిభు నతుం గనుగొనంబుల్లి జకరగఁ జెపరే!

వ. అనుచు విభీషణుండు పలికిన నవ్విధంబు వానరవీరులు రామ
చంద్రునకు విన్నవించిన లక్ష్మణ సుగ్రీవ నలనీల జాంబవదంగదాదులు
బహువిధంబుల సంశయంబుగా బలుక ధీమంతుండగు హనుమం
తుండు కరంబులు మోడ్చి దేవా యీతండు జన్మంబున దనుజుండుగాని
సర్వసద్గుణగరిష్ఠుండు ఉత్తమపురుషుండు నయానయజ్ఞుండు
లంకలో నాలేనింజూచి నంతం గొనె నిమ్మహాత్ముని భావనందు నాతు
నంబు కరంబు సంతోసించియున్నయది వాలినిం గొంచి తద్రాజ్యం
బును సుగ్రీవున కొసంగిన వెరంబున దశకంధరు వధియించి తద్రా
జ్యంబు నితని కొసంగ నర్హుండు దేవర చిత్తంబు వేని భాగ్యంబనుండు

నమ్మిహరి సర్వజ్ఞుండగు శ్రీరామదేవుండు నట్లయగుంగాక

క. కప్పులారరహో యుయరాలకై
కృపవిస్తారక మెరాడి పోడ. కేవలముగనే
కృపణాయనిగా బలి ధర్మము
ఉపమింపగ నింతకగ నున్నది తెలియరే

వ. మెరాడి వెం నవ్వుడు వారెదు రెగి మెరాడెం చుసమయం
నవ్విశేషణయుండు

సీ. అఘసంవిదారణా యరాత్రపరాయణా
రక్షించుము నన్ను రామచంద్ర
గారా గుణోదార దానసన్నిధార
రక్షించు నన్ను నో రామచంద్ర
[illegible]లాధినాయక యూపన్నివారక
రక్షించు నన్ను నో రాఘవేశ
దుష్టశత్రుగణ శిష్టసంరక్షణా రక్షించు నన్ను
నో రవికుల వేశ
ఆశయదా నమ్మినా కేమున్న శుభచరిత్ర
పరమ కృప మెరాదబూను మో చక్రమిత్ర
నన్ను బ్రోవ్వనిగా నైయు నవిన నెలతే
అనుచు బయలుదేరంగ నయుగుదెంచె

వ. ఇట్లు వెంట సాష్టాంగదండ ప్రణామంబాచరించి వేచిముకుళ

ముకుళిత కరకమలుండయి దేవా దేవర రాజాధి వా సద్రోహింయును
దశకంఠుని తమ్ముండ విభీషణుండను వాఁడ నీ లెంకనే ప్పుడు నాతిగాద
నియును వత్సరకంబు శరణంబు బారుమ నియును నట్లుగాదే
నినాస్వారణంబు నకును మానంబునకును హాని యగునని యును
బుత్తి చెప్పినం గోపంబు గదుర నన్ను పదతాడితుం జేసి వెడల
నడిచిన నవదోప్పదారవింగంబు లాశ్రయింపంబునాడు ...తీన నివిన్నవి
న్నవించిన నా ప్రపన్నుండు పరమానందగంబున నభయంబు సంగి
త న్నగాంబున లంకా రాజ్యంబునకు నభిషిక్తుం జేయుంచి వడలి
గడచు వెరలగడిగిన నలందులు లబ్ధింపగుల్గించి తేన్ని వేదితమార్గం
బున నిజనవలయునని.

క. విభీషణుయాగ్య వలయునై
 కొల్లాట్టులగుచు నొంద ప్లవగ సమూహం
 బిట్టాంగ తబాంగడశత్రుని
 బిట్టాబుడంబుధి గట్టించి వశీపియుంచుండెన్

క. అల్లుడు మామయు గానక
 బల్లిదుండగు దేవు నట్టి ప్రార్థన సేయన్
 గల్లోలమాలయం తేయు
 నల్లము నా మోదమంద నుబ్బుచునుండెన్
 తన చిత్తమెరిగి వారధి
 తేను బాడగ నరాంతయున్న తొవ్వాంత్తెండై

తనశరబాధ బుశ్శిక్షి చే
తను శోషిత జడునిఁజేసెం, దడయకే యను దున్

౨౦. శా. చంద్రాస్త్రాంధము తొంరఘుం ద్వహలిఁదు ఘరాంబ స్త్రంబు గంపించెరా
దండంబట్టి గుణాస్త్రనంబు ఘన శో దర్శ్య వరాళంబునన్
నిండన్ సజ్జ్యముచేసె మింటనమరానీకంబు భా వేల్లఁగా
కొండం బారక్రూటి నాలిగూర్చి సుదృఢాం వర్గాంతకర్ణంబునన్

వ. అప్పుడు.

ఉత్సాహము. తల్లడిల్లియుర్త్రిమాలి తనదుడెందమున ష్ట ఘల్
రుఘుల్లనంగ గళవళంబ జలము వింతగాం చుచున్
మొల్లగుల్ల పెల్లరాళ్ల మొత్తములను బయలశో
ఝిల్లికిండిలోకమెల్ల పెద్దగాను పించఁగాన్

ఉ. ఈగతిఁబాలశోషితసబాశ్వరుఁడుం తటమూర్తి వంతఁదై
వేగముననే మహానదులు వింతగు కొంతల మొప్పు వేష్ణదో
భాగము నందు రాఁగ నృపపాలికి నప్రుల నేఁగు దెంచెనా
భోగవతోపురింగల యుప్రూర్కః మణాయుల్ దగఁగాంచు గ్రక్కునన్

గీ. అట్లు చనుదెంచి ధాత్రి సారస్వరంగ వాఁడి
కేలు దమ్ముల నుడుటను గాలు మోడ్చి
జయ యతుం జక్రియుం వినయము సంస్తవము లొప్ప
బహువిధంబుల నిట్లని ప్రస్తుతించె.

సీ. ఆదినారాయణా యక్షి వైత్రవాంగా

దీన పరాయణా దేవశరణా
శేషైక పర్యంక శ్రీవత్స వక్షాంక
స్మేరాలిక పక్ష్మాంక శమితపంక
వక్రకుంతల ఘరాంశ చక్రసాంద్ర నదోష
కేలిమానుష వేష కేరి భాష
సకలలోకాధాతృ సామజసంరక్ష
సరసిరుహనేత్ర విస్తార వక్ష
నాకవందన మోహనాంగ దేవవంద్య
నాకదండంబు దాన నాకదంత
నాకు త్రైలోక్యదనిరత మున్నైక పుణ్య
నాకున శ్రయుంబొసంగు నిర్విక నిత్య

గీ. ఘరాంబిష్టైన నన్ను దుష్టుల బాధపడుచు
నవతరించితిర యయ్య రామావతార ఇపుడు
మాంతం నష్టంబుగల దేవుళ్ళోకములను
ఇట్లు కోపంబు సేయ నేయనే నెంత వాండ్ర.

క. కటకట జడమాత్రుని పై
బటుతరమగు బాణమేయ బాడియె నాకున్
దటతటన దరిదంపు దండపు దము
దిటము చెడె నన్ను శరము తెగయుడు పగదే
ఆసుసు బరమార్థ చరి చెనఘసుతింపు

మన్నకరుణా పయోధి పయోధి కరుణా
భాషణాంబుల శాంతి సంశ్రితుఁ డగుచు
నశ్యయుతా నంబా నంగుచు నాదరించి
గీ. సైన్యమున్న నేమి నిను దాఁటు సరణి యెట్లు?
నాయమూఘాశిలో మంగ మెంచు నైయ
వలయు? నే శిరింపుమన్న సవ్యారి రాశి
వినయమున చేరి యెట్లు నివిన్నవించె
౨. సీ. కమలాప్తకుల విశ్వకర్మనందనుఁ డగు
నలుని చే సేతుబంధనము నిపుడు
గావించి దాని దైత కపులు సమారలు
సమరసన్నాహులయి చనఁగ [illegible]
నాతు సుత్రరమున ననుబోలు కర్తంబు
దృశ్య గుల్మంబున చేయబడి యెట్లు
సందులోని రాక్షసుల నిశంబు వసియించి
ననుబాలిచా ధింతు రనఘ వారి
విదానికాంక్షా నియము నవియ వార్య
యమనుదు నట్లు (ప) రాగించి వనధివాద
నిలుచుమె దలగు నకల వానరబలముల
సేతుబంధన మెప్పుడు చేయుచుంటి
క. నెట్లుకొని కపులు సేతువు

గష్టగనా కయుతుంత వ్యగాంధరుడవయితే
నట్టై యుసంకేవారతియూ
గట్టు పయుం దులిపి మరల క్రమ్మర వ... నే

వ. ఇట్లు పూర్వకృత పుణ్యంబున తీర్థస్నానంబులచేత నారాయ
ణుని పయి భక్తి కొదమి తైర్థ్యంబు సేయందలంచి నడి
మొంటి నయి సికే సేతువంగట్లు కొడంచిన నదిమూలకరు
ణా సముద్రుండగు రామచంద్రుం డా నింగ టూర త్రించి వనహ
స్తంబున దానివాప్పుడు భర్వ చుండిన సకలపూచరులు దాని
భాగ్యంబున కతుసతి విస్మయంబున మెచ్చు చున్న సమయం
బున నారాయణుల వొక్క దివ్యసుందర విగ్రహుండగు నొక్క
పురుషుండయి దేవవిమానం బెక్కి సుగతి కేంజనెను.
నాటంగో తెరఘుంవరున కరుణాదెయుప్పుడు నమతేలవాప్పు
నర్ణస్థ్నాయ రే.ఖలనావ్పునుండె నప్పుండు సముద్ర వానరులం
బు... నద్దతంబుంది యుబ్బునంజెలంగి కెంండలు మెండుగా
దెప్పైనను.

క. వారు నుతిత మెరాంజనవి
స్తారము దక్క మెరాజి నాయుతంబుగ నుపధా
కార ఘన సేతుబంధన
మారూఢింజొసి రజహరాదులు మెచ్చన్

క. తెరాంలాంహ క బహుం కంబుగ

గోలాంగూలములు ఋక్షాతంజరు సైన్యాలన్
నేలిగంటినదవంఁజని చెంతన
వేలావలమాశ్రయించి విడిసిరి కడకున్

సీ. ఆనే గ రావణుఁ డాంతుల బంధుత్వుఁడై
ఁ కపిబలంబులఁ జూచి ఘనవిచిత్ర
రత్నగోపురమెక్కి రాజులోసనల
గనుచింతచుండఁ దనస్తలకేనతని.
కప్పుడు లట్టన యుసంఖ్యాతంబులై పట్టి
గాండువులు ర రరిశ్య. కెదయులెనె.
నవ్ధతంబయి యున్న నల్ల జూంతులబెల్ల
బహు గంధకారి సంభరితమగుచు
వస్త్ర శైల నమెన్న వేర్వురు పతాక
భయదమయి యున్న జానకీభర్తయివ్వి.
భీషణుని జూచి యిది విమపింపుమనిన
వినయమొప్పంగ నతడు నవ్విధము దెలుప॥

శా. క్రోధావేశతరాంఘవేశుడు కేవతాత్ర్రాణంబతంబె సెదై
తాళ్ధిక స్ఫుర దాంతపత్రములపైనాసాయతంబుస్రవ.
చ్చైధారి రుద్రముఖాండులఁద్దుతము నచ్చాక్షింపుచుండం వధారి
వీధిఁ బర్వ సువర్ణ రేఖపరిధిన్ విద్యుల్లతారూపతన్॥

శ్రీరామాయనమః

ఉత్సాహము. ఆరుగుదెంచ గ్రుమరి పాంథ యమసమగతిని సమగతిం
బరచితేజ్జిలకును ముకిపంకజముంబుని
ఖ్యరతే దెంచు మాంథి ... పత్రములను త్రెత్తిడిన్
నగ ... గరుతుమనగ నన్నిగుంతు కల ... డెగన్

వ. అప్పుడు.

ఉత్సాహము. తలలుపాదములు వలుంగ దప్పితొందరావణా
... ఘనలంగి తొలంగవారి కొమ్ముగు ముమ్ముటొండు ...
గళవళంబు యమ్మరబ్రతు ... గవిగెజాం నెడెదుమునన్
దలలు దకెరన్నయమునదాచెపా ... యుతిల్లకున్

వ. ఇట్లు సర్వకర్మైర్గాగణాక్షయదంబయి సర్వగజాజయలయు శబ్ద
శేగయమానంబయి నిజప్రజాళివారి నిపతిత సముద్ధిత
బహుళాకార తపత్రఘూంబోకంబు మింటమూర్వ ప్లోషంబు దాటి తపప్లో
కంబుతె గదుచ స్వర్గలోకంబు దాటి తపప్లోకంబుతె క్రమంబు సత్యలోకంబు
ము ంబ యుకెడుశతొ నందాని చె నియమ ప్రాంజివంబయి మరవి
యతలవితలసుతలరసాతల పాతాళంబులు దూరి ... నర
బలంబులు సంతసంబున గంట యుతయు రామదేవ తరాంకో
కంబున ... యుండెనయ్యవసరంబున

క. కలాప్పం ... బునన్నళిరా
... ల్పుని బరమాజ్ఞాపాంగి దరిమింపెడిన
స్వల్ప ష తెలారాసులకుం

గల్పంబై ప్లవగబలము గద్దన నడచెన్

వ. అని చెప్పినవిని తరువాతి వృత్తాంతం బెట్టిదని యడిగిన

మ. శకటనిశాటపాటన విశంకట ధేనుక ఘోరశంబరాం
తకయుత సాల్వదుష్టజనమర్దన దర్పసహంగ దర్పలస
త్ప్రకటిత సైకతస్థలి నిరంతర గోపవిలాసనా వినో
దకర సమస్తలోకశుభ దప్రమదోజ్జ్వలదాన సభార్గవా
మానిని. నీరజలోచన నిర్జిత దుర్జన నిర్మలమానస నిత్యశుభా
చారితకీర్తి కరాంతర పుణ్యసుపోషణ దనుజ పుష్పముల సంస్తుత
స్తూయమానవరా
శారద చంద్రవికాస విదూర వితాన పద్మదళంబుల కాంతియుతా
సూరిజనప్రియ సుందరకాయ విశుద్ధచరిత్ర వసుప్రబలా
పంచబాణధర. జగదీశ సూర్యప్రభాసహస్ర జాలమహా
ర్ణవరాశిసూర్య లశుంభ సౌందర దాంపత్య
స్థరాది సర్వభావ తత్త్వసంభవా
శ్రవణాంచనాంబుద సర్వ వైభవోజ్జ్వలా!

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణాచార్య కృతమల ధ్యానపరాయణ
సకలసూరిజన సేవకాంతరంగ నారాయణ నందన
భావన నామధేయ ప్రణీతంబయిన రఘురామ
విజయంబను మహాప్రబంధంబునందు
చతుర్థాశ్వాసము.

రఘురామవిజయము.

పంచమాశ్వాసము.

క. శ్రీగోవర్ధనధీనగ
మోహన శ్రమనోంబురుహ సముజ్జ్వలకరుణా
సాగరమర్దితకాళియ
భోగవరామల్లెపట్టాంఢిప్పర గోపాలా

వ. అకల్మషకుండు శౌనకాద్య మహామునులకిట్లనియె నట్లు కపిబలం
బులు లంకపయి నడిచె.

గీ. పశ్చిమోత్తర దక్షిణ ప్రాగ్దిశస్థ
విశ్రుత ద్వారముల నభిపాలురయిన
వాతసుతు నరఘుపు శ్రేష్ఠుని వన్నెతనయు
వాలినందన ప్రముఖులను బంపి యునిచె.

క. లంకాపురి మాధ్యంతమ
లంకార విహీనముగను ఝాఘామోఘా
శంకిత వానరబలమా
వంకముగా వింటె ఝూంకరము దనుజులవెదర్నే

ఉ. అప్పుడు నీతిశాలి యయు దయాపరమూర్తి యయ్యు నా రాఘవుం
డప్పటి పొంటి శాత్రవ సహాయ పరాక్రమ సంగదుం బ్రియుం
బొప్పుగఁ జేరఁబిల్చి మహిమోర్జితయుక్తి విశాలపాయి నీ
వప్పలలాపి నాథు గనియాడుము మద్వచనంబు మాఱుగన్.

చ. కమలజవంశజాంకుర! దశకంఠపరాంగ ~~...~~ యశాలివయ్యుఁ బేం
నమతిఁ బరోరవృత్తి మహినందన దే ... దర్పమొసితై
నమద మదకే ... జానకి నినాకు నొసంగి పదంబులంటి నన్
శమనకు నిన్నుఁ గావ దనుజాంతను గావరా నమ్ము మునా మదిన్.

క. కట్టిన పట్టంబులు తెరా
గట్టిగ నా వెదటికైన గదు బులు వృథికిన్
బట్టఁ బరాంబుని భాషణంబు
డిట్టి వివేకమ్ము ... తెర మెదటిటి వేనిన్

శా. క్రూరవ్యాఘ్రము హరా క్రకాంతర యమముల్ గాప్పంచ నాకంఠముల్
ఘోరంబై పడ ద్రుంచి గంపెదవు ... కైలాంబు నందారి నన్
నారోజాంతము దూరి పోయిన నమ్మిటిం బడంబారి నన్
గారోగార దులబాంటు జాడ్యనను సంగ్రామంబులో దుర్మతిన్!

వ. అనితర పిపంపిన తారాసార సుందపుడు, తారా మార్గమున నేగని
దనుజులు వెదరన్. దారా ధ్యానము నమహారా
దారసురారాతిస భకు దాంత్రత దిగి వెడెన్

వ. అట్లు డిగ్గి సావకపంబున గట్టె దురంగంబాను ... సద్దనుజుండు
పహరాసుర్యంబుల యిద్వనా ఉండేమిని విత్రంబున నచ్చినాడా
తెలియుమనిన నతండు నంగదునడుగం గని వనచరుండు రావణుని
నుద్దేశించి యిట్లనియె.

మ. తనుగాన్నప్పుడె నిన్ను బట్టి పెద ... లంటించి కారాగృహం

యునర్తోయించిన కార్త్యవీర్యని కరాంభోజాత సాహస్ర. మున్

ఘనమౌఘోర కుఠారధారఁ దునుకల్ గావించి యనేకంబులన్

(బ)రాటుతెంచాందిన జామదగ్న్యు నరణైప్పన్నున్నువింటి గదా

గీ. అట్టిపరశురాము ననిభంగపెట్టిన

దివ్యమూర్తి రామదేవ్య బంటు

నిన్ను శౌరిఁ గనట్టి నారథ ముంచిన

యుట్టివాని సుతుఁడయ్యెఁగ దండ

కం. నారద ... సాగరుండగు

శ్రీరాముఁడు నాకు బుద్ధి చెప్పఁ దనుని చెన్

ఓరామ వరదయ నృపతేము

గారాపాత్ర ... చెప్పనా విను కేరారా

చ. కమలజ వంశజాతుఁడగు వశుందపగాక్రమశాలి వయ్యహో

నమతినిజోరవృత్తి మహింసం దనచెప్పుటలప్పు చేసితై

నమదము దక్రజానకిని నాంకునాసంగి పదంబులంటగన్

శమితను నిన్నుఁ గాంచెద నుఖంప నురావణ నమ్ముకొని మదిన్

కట్టిన పట్టంబులతోరా

గట్టిగ నాతెచ్చటెవైన గద యమువృత్తికిం

బాట్టుపరాక్రమ విఘ్నహరా

దిట్టి వివేకంబు తోఁక మొదలి తీర్చెద నిన్

శా. కేళారవార్యాళి మహారా గ్రహాంధతయమ్ములఁ గుప్పించి నావంతముల్

ఘోరాటంబై పదుగ్రద్బాం వంపెదను ఏ తెరాకాంబున నం దూరి నన్
నా నే జాంతవ [illegible] వెంచి పోయి నను మున్నిటంబుదుంబారి నన్
గాంభీర్య [illegible] సంగ్రామమంది [illegible]!

సీ. బలువెం [illegible] చిట్టి పంటకులనోలిం
పరశురాముని దయా పరతేయాంతె
గంధ శై [illegible] న పగార్ధంబా నర్చిన
కాకాసురుని కృప కరిగి విడిచె
పగతో [illegible] ని నుంచదగ దనిలెంకనక్క
శరణంబొచ్చిన విభీషణుని గాచె
బడు తెరుంగక తైర్గావ యుండకున్న నడలించి
మరుగు పేరి [illegible] నిల్ప కరుణా జ్యోతె
ఆరు [illegible] తయి పాద పద్మంబులాం శ్రీ [illegible]
వాని యపరాధములు దన [illegible] నవ
నన చూడెంతే యు [illegible] పట్టి నమ [illegible] గాని
రాజమాంత్రుండే దశరథ రామవిభుండు

క. అరామచంద్ర చరణాం
భారతం [illegible] ముల శరణాగుణు మువు [illegible] మూలాలి
జేరి కలసి సుఖముండు మహా
ఎ [illegible] ముద్దునాం దెదవ్వ తెస్సు ఉపాటి నెదవ్వ సుమా

వ. అట్లుగా నుండిన

గీ.—ఆయమనమునఁ దుంగరిమశకాంతరంబు
చారిమాలోన నెవ్వని బాలుఁడావు
సమరమున వృత్రశత్రుని జంపినట్టి
నగచరుని వార్త వెల్లను విన్నవా తెదా

వ. అది వినుమాంజనేయుండు నా సముద్రంబు దాటి జానకింగాంచి యశోకవనభంగంబును అక్షయకుమారమారణంబును లంకాదహనంబును జేసి యేతెంచిన నప్పుడు తనెంగప్పులందరు గని యోరి బలహీన! వాలంబు గాల్పించుకొని యేతెంచుమనకులంబునకయశంబు దెచ్చితివని తండవారదనంబుం జేసి వెడలిపోవ్వనిన నోడిగిలంబడి యున్నవాండు అట్టి ప్రచండబలవానరుల జారింబడి మొట్టుబ్బ తిట్టెదవని సనతండా గ్రహంబున పట్టుండు పట్టుండు కొట్టుండు కొట్టుండనిన నతండు.

క. కొలువున్న మేరుశిఖరము
గులగులనై విరిగి నేలఁగూలఁగ వాలన్
జెలుచందన్నమునఁ జవ్వన
వెలికొని నాంకగంతు కొను మధి ఝుం కడకే నెక్క

వ. అని యుక్తిని యెం.

క. దేవాంగాంతనాకై యున్నఁడు
బాంవు నతుడేగించినాఁడు సొంపుంటున్నా

కావరమున నేమెరుఁగని
దేవాదులకెంతటి నీతి తెరగెట్టి నృపా

గీ. అనుమ విన్నవించె నంగదుపలుకులు
నెల్ల విను మరాఘవేశ్వరుఁడు
కపిబలాధిపతులఁ గనుఁగొని లంకపయి
నరుగుఁడనుచుఁ జెలియనానతిచ్చె.

కం. అగ్గలికెను గామాజ్ఞను
దగ్గరు వానరకోటి పైఁ దటులున వెరాధుల్
లగ్గలకెక్కిరి దైత్యులు
దిగ్గన సమరంబుసేయఁ దెగి సర్వార్తిన్

ఉ. ఇంద్రజిదాదులుబ్బి నమదేభతురంగ రథాంగసం...ల్
సాంద్రతఁ దోడురా వెడలి సంగర మద్భుతభంగి జేయరా
జేంద్రుఁడు యూధనాయక...హ నపరాక్రమవృత్తిఁ బోరని
స్తంద్రత దలరెండుసేనలు కొంకెచియయు ద్ధము సేయుచుండగన్

గీ. మాయచే నదృశ్యకాయుఁడై యామేఘ
నాధుఁడపుడు మింటి వారిదమునఁ డి
నాగబాణముచే నావరాత్మజులపై
భోగులప్పుడువారి బాధఁ ద్రుకినియె

సీ. అప్పుడు నాథుఁడు రామదేవుండు
వేనగరుడధ్వజుఁడు నిరాంధి

సకలలోకంబుల (బ్రకటింప నూహించి
యహంబంధనమ్ముల నున్నట్లయుండె
శైతలంతమున నున్నమైన తేయు (దులేన
స్వామికా మేల్కొనన మునసెరిగి
-కేతుకతెలావనోం వేగమై చనుదెంచి
దికుల(ల తేజంబు పికటిలగ
నప్పుడు రక(లగాదున్న యమ్వహులమాంద
బరెవ(గర్వంబు తెలాడ సుపరువ్వలారవ
ఫూంరవ్వ ఆరావరౌ తెల్లన ఘురవధైరవ్వ
మెల్లడిల్లంగ వెల్లనై నెంాళ్లు దెరవ
వ. అప్పుడు సాము తెల్లను ఘయంబుగ దురం దొరంగిన
ఉ. పుట్టలుగాన్ని దూరె వలఘుస్గజ వాంఛిత శైబరాదెం
డిట్టలగాన్ని దారె నలు దిశ(లు ఘూంమలగాన్ని వారెనాం
చుట్టను వెరాజన త్రయము చూండగ పాముల పెరదంగెబూం
పట్టిరి తెంల్లికంటె నరపాలలశసూ జలు కాంతీయత్తుత్తై
గీ. అట్లు చనుదెంచి యవ్విహంగాధిపుండు
మానవేంద్రుని పాద తామరసముల కు
దండమొసంగు చు పురుషసూక్తంబు చదివి
మనము సంతోషమున తూంగ మగుడి చనియె
వ. అంత రావణాపంపున.

క. సేనలతో ధూమ్రాక్షుఁడు
పూని నడవ నెదిరి పవనపుత్త్రుఁడు వానిం
గ్రానాశాలయమందెద
గా నడచెన్ నొకఁడె పోక్షిప్ర ఘాతముచేతన్

ఉ. అంతట నంతయున్ విని దశాననుఁ డంపె నకంపనుం జమూ
సంతతితోడ వాఁడు జనసంగర క్షేళి విలోలుఁ డాహవా
మంతుఁడు వజ్రపాతసమాన కఠోర మహాజఘాతిచే
నంతకుపాలికిన్ జనె సురాధముఁ డా కపిసేనలార్వగన్

ఉ. ఆయతబాహు విక్రము మహోద్ధతసంగరభావము న్నాతమహా
కాయు నరాంతకుండనెడు గాఢమదంబున వాఁడు నేఁగి దీ
వ్యాయుధ శక్తిచేత ప్లవగాంతరి ద్రుంచుచుఁ డీలుచున్నతో
కేయుఁడు వానిఁ గూలిచె నవిప్రకరాంశుఁగ సర్వవాలధిన్

మ. సురరారాతి కుంభకుఁడుం తయుతుఁడైన ప్రహస్తుం బంపె సేనాధిపున్
వరగర్వంబున వాఁడు కోశులను దుర్వారస్థితిం జంపఁగాఁ
గురు...హరిబలశాలి నీలుఁడు కన వెల్గెన్ దండు నాదం...
ధరణీంగూలె గిరీంద్రశృంగహతి నిన్ దారుణ దురద్ధావసూత్రు

క. సేనానాయకుఁ డిల్లద
శాననుఁ డతిరోష చిత్తుఁ డయి సేనలతో
దానని సేయఁగ నడచెను
వానరులం దండధాతి వడిఁ బారంగాన్

క. సుగ్రీవుండాద్యై తన్నాని
యుగ్రాకృతిఁ బూంచి భయద హుంకారము చే
నాగ్రహమున నెదురేగి ద
శగ్రీవుని దాఁకె సంభయమ్మై న్యము బాఁగడన్

క. కొండలగుండులను నొడ
ఖండముగ నాపాలుసు డింతి పొవితలనేవం
న్యాండిపడి యుతేఁదున తే౯ం
గండుల నెత్తురులు గారఁగాఁ బడినేసెన్

సీ. అట్లు నాఁచ్చి మూర్చ్ఛ నరగపుత్రుఁడు పోలె
సంతపవ నపుత్రుఁ డతని దాఁకె
పటాకె నారయి పంక్తివదన నేసలనాంటి
గాండ్పసుతుఁ డూడ వింతేగాం నుసుము
సీ. త్రైలోక్యయును గట్టికెం న్యార్ధవనా వేఁ
లంకననినజాంలలజ్ఞ తెలాంద
నతేఁడువయుష్టిబాఁడుప నాంహం నంపుం చేయుంఛు
తెలాంపమున నసుఝాంలనేపగవిఘ

క. నెళ్ల రికే యంతేని మాంద దను
వెళ్లన మొదు రావమ్ము బట్టు పెతజరచినం
నాళ్ల పదింట సునె తెర్రరు
బాళ్లన గ్రుక్కు బంను వాఁడు బారవెను ఛరాంబిన్

ఉ. అంతకు మూర్ఛ దేరి విలయాంతకు భంగి దశాస్యుడా మరు
త్సంతతి జాలనాంచి యతిశాంత మనస్కుడై సనాలుడుంత దు
ర్దాంత ఘనాజా విజృంభణా తంద్రుడు కేసరారి రథంబు మీదికిన్
బంతము మారగంతలు మెంని నంబ్బైనకేతుకిరీట పంక్తులన్

వ. అట్లు విక్రమించి నాలు పరాక్రమంబౌర్వక దశగ్రీవుండశా
సహ్యండ నలాస్త్రంబు ననలని మూర్ఛితునిం జేసి రామదేవుని
మీద తనయరదము వరప లక్ష్మణుండెదుర్కొన్న వారు సనాళ్య
సనాధనాం బెంతలము బుల సొమ్ముసి విరంతరం దేరి రావణుండు
రాఘవుం గదిసిన.

ఉ. చంపని బల్త వృత్తి నృపచంద్రుడు వాని హయాళి సారథిం
జంపె శతాంగ కేతువులు పెకలుగ్గిసి కిరీట పంక్తు నిం
పొంపు దరంగ ద్రుంచ్చి నగు చాపుల నాప్పని మొట్టె రాలలన్
జంపలుగొట్టి పొమ్మనిన సిగ్గున బారె నతండు లంకకున్.

క. తడదడడెం దంబదరన
గడగడనై మ్రొక్కను వణకగా బడినో ళ్లన్
బొడికొండి కావడమా టలు
దడబడలం కావిష్ణుండదు దనుజులకనియెన్

గీ. విడుగు దేమి బాం తేపెడి దంబులయిన వచ్చు
రాముశరములు తోర్వ రాదు మనకు
పుంజకర్ణుని మేలు మేలు పుడము గొబ్బున

నిఁడంతా వేళ్ళ వానికి దనమునకుం
అనవారు కుంభకర్ణాలయంబున కేఁగి
యతఁడు కొలుగ్రనుటవై యాత్రిశంఖ
భేరీ మృదంగాది పృథ్వుల రవంబులు
గావించియాంతనిగాం ద్రముసను
ఘోరాంకశముఖ్యాల బరుగులు దోలి వంత్తసాం
మజములు దాకొల్పి మట్టి త్రొక్కించి
యుదుకువ్రైలము నూరుగడవలు చెవులలో
నాసికంబులలోనఁ బోసిరప్పు
డతఁడు మేల్కని భోజనమాచరించి
యన్నకడ కేఁగి బుద్ధులు కొన్ని చెప్పె
సమరసన్నాహుఁడగుచు రాక్షసబలంబు
గొలువ నేతెంచె వానరబలము గలఁగ
వ. అట్లేతెంచి కుంభకర్ణుండు
లయగ్రాహి. వెంగటేను దన్నుగని వెంగుననుదాటు భ
లుంగనుచు మాంసము పొంకనిరుగలన్
గ్రుంగవడిమేం డుచుకను ద్రుంగుచును నార్చి యెదు
రంగనిన వాండ్రు మదిఁ బెంగటిలి గూంలన్
సంగరధరాతలము నంగస్తిమసంగి ద్రుమ
రాంగములు వైతుంటు వమునింగి పొరలాడన్

సింగిణిని చింద్రలు గలంగలయ కొలల యమునకుం గి
ఘంట కరు డుంచెలంగి సమయించెన్

క. సుగ్రీవుడు ... సింగని
యాగ్రహమున శిఖరి పెఱికి తొంగుని వేయన్
వ్యగ్రమతి నాకవాంతుమ
హైమాగ్రంబై నొంచి మార్తాండు నొంది చెవడిన్

గీ. అట్లు నొచ్చి పడిన యరదమును గప్పి
నిశిసురారి లంక కేగు వాడు
మార్తాండు రథి ప్లవగ [illegible] దాంతని మునుగ
చెవ్వులు గెంబు గొంటు చెలగి దాంట.

వ. ఇట్లు సుగ్రీవుండు తన్ను వికలాంగుం జేసిన నతండు కుంభకర్ణుం
డు మరల కూడి చెచ్చెలికి దోడు మరలి కూడి యున్న గలిగెన సుంజనా
పహాగ్రస్వం బెట్లు సహింతున నప్పుడు షష్ఠ్యము పొలంపడిన
సంగతిం గాంతుననిశాటరిత దిగ్గాంసుండయి చెప్పరు చెంద
[illegible] దంబున మరలి భయంకర హుంకారంబున చెదరి పరచు వన
చరులం గని బిట్టు నగుచు నారామ దేవు సింగదిసిన సాధన
ర్ధర శేఖరుండు.

స్రగ్ధర. కెరలపాంటో పడుచు వెల్లి నివడి గుణ ముంగూర్చి
పంబాంశుకంబు
దాపించ న్నాస్థి యొయన్ దెనిపడె వరముల్ దైత్యు మస్తంబు నంగ్యూల్

వ్యాపించెంగా యమవ్యాప్తాంతమగుచు ధరన్
హరియుం బున్నరాదుల్
హాపో బుంచో యియూరావణా నతం,
తెలియన్ వానరు చెప్పంగ నంతన్

క. శౌరిదరుం డొల్లిన కతవిని
షేదము తోరావణుండు కోశంబుపైనా
మోదబలయుతుల సుతుల మ
హోదారుల నార్వురను సముద్ధతి నంపెన్

వ. అతికాయ త్రిశిరస్ దేవాంతక మహోదర మహాపా
ర్శ్వులు యుద్ధసన్నద్ధులయి చతురంగబలంబులతో వెడలి
వానరసేనలం దలపడి పోరునవసరంబున.

సీ. త్రిశిరుదేవాంతకు నశనిపాత సమాన
ముష్టి చే మారుతి మొట్టి చంపె
గుజ్జంబుతో నేల గూల్ల నరాంతకు
నంగదుండుర చేత నడచి గెడపె
[illegible] గాం నార్ద్వ నమ్మహాపార్శ్వుని
రుషభుండు వాలాన రోలి గూల్చె
గజముండ గోళ్ళ చంపె తవియ మహోదరు
నీలుండు కాయని ప్రోలికె నిచె
నఖిలవానరభయదుండయ్యె [illegible] యురుసుదెంబు

నతికాయు బాహువారు

ప్రథితబలకాయు నతికాయు బాహువారున్
ఘనుండు సౌమిత్రి బ్రహ్మాస్త్రమున ధరిత్రి
గూలనేసెను దివిసురతోటి వాంగద.

గీ. అప్పుడు మేఘనాథుండు నాగ్రహోదగ్రుడై
పురము వెడలి బ్రహ్మాస్త్రము గురిచెపరాంము
తెలవింజేసి తాం దునై లెంచునట్టి సా
ధనము తెల్లంగా నుండు దత్తరమున

గీ. గగనమున నేగి దృశ్యుడుగాక సకల
వానరుల మీద నారఘువరుల మీద
బ్రహ్మాశర మేయంగా రామ చంద్రుడప్పుడు
గాంచి తనసుతు వరము చెల్లించె దలంచి

క. ప్రతిహతమునేయుకుండిన
నతిభాసుర బాణాంబూల మందు ధ్వనమై
పతులను ఘనవానర సం
తతులను శరవితతిగప్పెద అద్వరశక్తి

గీ. వనచరులు లక్ష్మణుండు మూర్ఛము నిరియుండి
రనిలసుతుండు విభీషణుండు జూవరమున
తెలిసియుండిరి తెలిసియుంతెలియునట్టి
యూరకుండెను రాముండు తూరు తేయును

క. మందులకై లంబులకున
నందగ లేంబోయి సురసమాజము మింటన్
పొందుగ బొగడగ నందుల
మందులకై గిరియె తెచ్చె మందిలబలుడై.

వ. అప్పుడు శ్రీరామదేవుని మహానుభావంబున నద్దివ్యాస్త్రం
బున ననువ్వుల దారంగత మూర్ఛలం జెందిన లక్ష్మణాదులును
వృత్త్రచరులు నుగల త్తల్ప వేదనులయి లేంటి యంట్ల తేజరిల్లి
యుండిరి. పావని యుమగుడి నన్నగంబు నునిచయే తెంచె
తదనంతరంబు రామచంద్రు నాజ్ఞ కపులు లంక తలం తనాం ద
ననలకీలలంగాల్చి రయవసరంబున రావణు పంపున కుంభ
నికుంభ ప్రజంఘ యూపాక్ష శోణితాక్ష మకరాక్ష కం
పనులే తెంచిరంతు.

ఉ. కుంభ నికుంభులుం గడచి కప్పారలతో మరలట్టి సేననుంచగా
జృంభణ శక్తి సాహస వశాత్పుల శత్రుఁడు సూర్యసూతి వి
ద్రుంభ విహారి మారుతియు జంపిరి నద్దరి నిం గ్రమంబుతో
కుంభదరాతి కంపుఁడు సూర్యసుతు వెల్గుఁడు బాలిమొ చ్చగన్

గీ. కంపనుని నాప్రజంఘు నంగదుఁడు గదిసి
చంపె పెట్టుల నిందరి జంపి వైనె
మందు యూపాక్షు మైందుండు మడియఁ దన్నె
శోణితాక్షుని ద్వివిదుడ సువులఁ బాపె.

మ. పటుశాంతాస్త్రంబు ఖరాస్త్రంబుం దునుమఁగా త్ర్యంబకోద్దీపితబాహార్ధనుః
పటుటంకారతసేనలం దరుము రుంజైరాఁగ శ్రీరాముఁడు
తగుటం కెలాంపంబున వాయుబాణమున నాదైత్యౌఘముం దండ్రించెం
గటితంబుం బనిమేషమాత్రమున రాక్షసుల్ వడిం బాఱఁగన్.

క. ఆకలహాంతశేషులచే
రాక్షసులదొర యొంటిఁగ రావణాకి నంపెన్
ఆకితవృలు వెతమాయలు
గైకొని పర్ణంగభూమి వాంతంబులకన్.

క. మదిలోపల నూహించెను
కదనంబున వాఁడు మృతుఁడుగాఁ డితరులచే
త్రిదశారి వీరఘనుఁడు
ర్నదవారణుఁడు లక్ష్మణుండు ప్రుందించువడిన్

వ. అని లక్ష్మణుం బాంచయుట్లనియె.

చ. హరిహయుఁడాదిదిక్పతుల నందర నాజి జయించి యుక్తిఁ
స్మరగురుఁడౌగాను మరగణంబుల దోలినవాఁడు వానినె
వ్వరు జనకంగ వేరు పపివాహిను వెల్లను దూరె నింత నా
శరములు మేనఁ గ్రుచ్చ దనుబాలు గతిం నుడిచెయు మిత్రిన్.

వ. అదియునుంగాక నింకనొక్కకారణంబు గలదా కర్ణాం
హ్వాంక్షనుబుంఁడు చదుర్దశవర్షంబులు నిద్రాహారం
బులు లేనివాఁడై పోవెంగాని యితరులచేత వధ్యుండుగాఁడు

నే ఘను మద్యపానవ్యసనంబుల నిద్రాహారంబుల వర్జించి
మద్భక్తి పరాయణుండవయి వసియించితివి గావున నట్టి
దృఢానువర్తనంబున నుండెడు నీ యెడ నా సేయు కైంకర్యంబున నెల
స్వామి సంబు సంతోసంబున బొందియున్నయది యని మహీయు
నైష్టికివో.

సీ. నీ మదిగల వాంఛ యేమైన బలుకుము దనకట్ల
దాన పరత్వస్థాన విశారదముననసు
బలిమిని క్రమమూర్తినై ప్రబలెదు నాకు నే
తమ్ముండ నగుచు మోదంబొందనర్తు
నా మీద నవని మహాధర్మాత్ములై వెలు
జీవ్య తెలుగుల నాదేశ్యమె బాలకవియు
గంబున తెలుగు ప్రకాశరాయలు రామానుజులు నని
సంస్కృతకులు సేయ
నవతరించెదు వందు నిర్నిద్రయుంచి
నీ మతంబున వర్జించి నిష్ఠ గావించి
నైత్యపు తలంబున భ్రమల గుణ నానా సమూలములకు
పరమపదమిత్తు నికనాకపలుకుల వినుము.

గీ. సారమతీ నా యుగంబున
తిరంగము గందు నిలిచి శేషుండ నగుచు నే
గూరకెతేజోరనగా

గూఢి మివెలయంగ నీకుఁ గూర్చెద నఘా.

వ. అని యివ్విధంబున భక్తవత్సలుండగు నపరమదయాపరుం
డును నగు శ్రీరామచంద్రుండానతిచ్చిన మృదుమధురభాష
ణంబులు నాలక్ష్మణుండు పరమానందంబునుం బొందుచుండె

సీ. అని చెప్పిన ను శౌనకాదు లిట్లని పలి(క్రె)రన
ఘూత్య వినగ నత్యద్భుతంబు
కలియుగంబున సులక్ష్మణుండు(శ్రీ) భాషణ
కారణ ప్రకారము బొందినప్పుడవని
లక్ష్మణాం బరవగ నులకునెల్ల మా
క్ష్మం బొసంగు ఓ సహాంజంబుగాక
ఆ. తనికిశేష ... దనావొర్పదనని పలుక
ఊరుత వె... కన వెరాగిపలికె
నారద ... ని దివిజ్ఞామనంగం దగునె
భక్తనెవరయిన ... కు బ్రపత్తివట్టి
వందనములాచరించినవారికెల్ల
దండమున కీ శ్రీ పరమపదంబు కృపను

గీ. కదుమ దండములకు నిదమొత్తములకన్న
వసుప్రెద్ది తేమివారికప్పు
వాండ నగుమ వారివద్దబాయనుకేయుంతు
ననుచు నింది రేశుండ నిమొని యుల్లు.

వ. అట్లుగావున పరమపవిత్రుండగు లక్ష్మణుని కీర్తివర్ధనంబుగ
వరంబొసంగు టాశ్చర్యంబు గాదుగావున సమరక్రమంబు
వినుండు.

శా. ఇద్ధోర్వీశతపుత్రుఁడైన లక్ష్మణుని శత్రుద్వేషి రాట్పుత్రకై
మాంద్యధ్వానరసేనతోఁ గనుతటుం బ్రౌఢి బాజంగచ్ఛ
ద్వ్యద్వ్యాద్వ్యాణాంపుకేతవాని శిరముం దున్మాడి దాం ఖ్యింపెఘూ
ఘుద్వోష్ణక్షోతము ముద్ధతమ్ముఁడుసుర స్తోత్రాంత్మ్మయై పాంతగన్

క. ఆసురులాఘునను పయుతను
మాసారమనఁగురిసి రంత నడివినిదై తప్పా
దాసవిడిచి జీవవముహై
గాసిలి దుఃఖాబ్ధి మునిఁగికరుడై నృపుని నన్

వ. సమరంబునను మాలబాలంబులనాజ్ఞాపించినం దత్సై
న్యంబు ఘోరాంకారతూర్యనాదంబులతోఁ వెడలి ర
ణాంగణంబున కేతెంచి నిఖిల హేతి ప్రాతంబుల నఖి
లవానరబలంబుల సమయింపం దొడంగిన వానరానీకం
బు వెరచరిచి విరిగి పరచిన నప్పుడా రాఘవేంద్రుండు
తెలాదండంచెకి - గుణంబు సారించి వేసవినార సాంత్వ
బుదహించు జాతవేదుని చందంబున నా కౌ- నిమేషం
బున ననేక బాణజాలంబులు వరపి నష్టైచాంతం
బుగావించిన నా వృత్తాంతంబుం దేయు రావణుండువిని.

సీ. ఫురఫురనెంతయుఁ బొంగుచు రావణుం
డాయంబునేసి యుగ్రాన నరుగుదెంచి.
సమరంబులో విభీషణుఁ గాంచి వీనిచే
నిజమర్మమెల్ల గుర్తించి వీరి
తెఱిగింపఁబడుట నాకే చేటువాటిల్లె
వీనిఁ గూల్చెద నిప్పుడే నటంచు
కమలజదత్తభీకరశక్తి యతనిపైఁ
బూని వేయఁగ భూనభోవివరము
చటులఘంటా ఘణంఘణ స్వనము నిండ
మంటలు మియుచు రాఁగ లక్ష్మణుఁడు కరుణ
నాశ్రితునిఁ గావఁ దలఁచి సాహసము తోడ
నతనికడఁ జొచ్చి నిలిచెను నదె శక్తి.

వ. అప్పుడు శ్రీరామచంద్రుండు మకరికాశాప విముక్తి విచారించు
మారయక యూరకుండెనా శక్తి లక్ష్మణాయుధంబు
లం బ్రతిహతంబుగాక లక్ష్మణుని వక్షోదేశంబుం దూరనతం
డుమూర్ఛనొందెనంత రఘుపతి హాహావశేషరాక్షస నిధ
నార్థంబు యన్నయంబరివార్చ్యఁ కమరుకచుర కంఠ నెరకుల
నొప్పించిన లంకేశుండు కొండికొకుండయి లంకఁ జొచ్చి
సెజ్జపై మేనువ్రైచి వేదనంబొరయుచుండె నంత రఘువరుండు
క. ఆంజలి తెరుదుకుఁ గనుఁగొని

సంజీవని దెచ్చు పవన సంభవయనినన్
రంజిల్లి ధరణిలో ధరవర
కుంజరుఁడతి శీఘ్రమునను కుంతిత బలుఁడై

సీ. పోవుచునుండఁగ ద్రోవలో రాత్రియం
దతివమున మారీచసుతుఁడు కాల
నేమి రాక్షసుఁడు మాయా వేషమును దాల్చి
తామౌనియై యుండి శిష్యులతోఁ గూడ
నున్నచో మారుతి మున్ను దానె జేరిన
మార్గంబు గాదని మాయిక దేల
వంబు యుంబని ముని కుంజరాద్రి తోడ
కరిగెదు త్రోవ నా కెఱుఁగఁ జెప్పి
దప్పిగ దీరెడు జలమున్న తావు జెప్పు
దనుఁడు నా నాకయు నిత పటాసుగుండు
కొంటఁప యువ్వల చే మకరి ఘోర మకరి
సంచరించెడు సరసి జూపించు చుంచె

క. వారుని సానారసారము
మారుతి కింజూపి కచ మానసుఁడై తా
స్నారముల్లో దిగి త్రోవంగ
ఘోర మకరి యతని బట్టి కెంని వడి త్రొంగెన్

క. అప్పుడు మారుతి కోపము

ముప్పిరిగొని దానియుదర మున్నఘములచే
నొప్పుగఁ జొరుచుఁ బ్రాణము
లప్పుడు వెడలంగఁ జేసె నాశ్చర్యముగన్

వ.—ఆ సమయంబున

సీ. మొలకల మొగులుతోఁ దొలఁగి వెన్నెలచిన
క్రొక్కారు మెరుగొ యీకొమ్మలాంగి
యమరనిరం(ద్ర)తుంజమూబొంసి
పొడచూపు బంగారులతికయో పద్మగంధి
త్రిజగముల్ గెల్వఁగూర్చిన తుంటవిలు
కానితూరరవబాణమో యబ్జపాణి
భువనంబులను మోహపుచ్చువచ్చినజగ
న్మోహినీదేవియో ముద్దులాడి
యనుచుఁ జూపరు విస్మయంబుఁ జూడ
సరసయౌవన సౌందర్య సౌష్ఠవ...
మధురవాణికటాక్ష సంపదలు గల్గి
మకరికావినియమున సం(భ్ర)మతరియయె...

గీ. అప్పుడాంజనేయుఁడతి విస్మితాత్ముఁడై
కాంతఁ జూచి యో మనోహరాంగ
మకరివైతి నీవు మగఁడెవ్వఁడే జాతి
నామ మేమి తెలియ నాకుఁ జెప్పు

వ. అనిన నదికరంబులు మొగిడ్చి దేవా నేనచ్చరను ధాన్య
మాలియనుదాన నత్రిదత్త విమానంబెక్కి సేవ్యమ్మంది
రుగనాంకఁ నాఁడు గంధమాదనగిరి సమీపంబున శాండిల్యా
ధనుమాని నన్నుఁ బంచబాణ శరలక్ష్యమానసం దయి తే
నలానే నిక్కి విలోకించె.

చ. కనుగవ తేరు వేసగు మొగంబు నాయారము చేతులంద మె
త్తని గడు తింపఁగా దరమానల్లపు వేమి తి నోరు గాక హెం
చ్చని తల తోసి వింటికెన యరాటకంగా [illegible] దపంబులో నయము
ని నటువటుగాక తక్కె నను నటు చలించి యిలవాంటికిగ్.

చ. వలి పెప్పయింతలాలె మిగులు వత్తువతై మెరుగెక్కి ఘుట్టిపై
కులుకు మిటారి గబ్బి చను గుబ్బలతో నతి బోల్ప వచ్చు ని
క్కులు కడు గూండి పాయమొక చక్కని జక్కవలు న్నచక్కనై
[illegible] రుచుని చుమించు నిసుమంతయు లేక నగంబులుండి నన్

ఉ. చాక్కప్పమోవి తేఁపకైన జూచి ననెద్దియు నోడు గావ్య యు
ష్మక్కు మొక్కితే దనియదరామృత పానము [illegible] నీ తో
మక్కరతో సుధారసము నానఁగ నోరు దురే? మెరుంగు కే
మొక్కు గడు గాసి కెరార్చి మదియించి నాకప మోధి నిర్జరుల్

వ. ఉదంకారుడు గుండె చందురుడు యయ్యాతి మోహము నొందెడి వేళ్ళెరల్
వదలక చల్లి సూర్పుల విలాసము గన్గొని పొరఁబొచ్చైన ~~వె~~
వ్వెదవి [illegible] కాదు దృష్ట్యుడయి వాగనోరంబులు నాటు ద్రాక్షా [illegible]

ప్రతనెలి వాండ్రచూపులకు బాంటివె యెటికటించు రోయాచన్నె.

గీ. చకితనేయుచు నతని వెతికెటు వెరా
వెరసి నిలిచియున్న వెరవొ యొరవొ.
పటికనాల్గు నట్టిబంగారు రూపొ మన్మెరో
కాంచియున్న నిట్టి కలికి గలదె!

గీ. అనుచు మోహమ్మెలాడ సంయమివరుండు
తనమనోరథ మెల్ల మైత్ర నన నాంతకు
దెలియ జెప్పిన నో మునితిలక
హేయమూలంబు ఈ వాంఛ సేయందగునె?

వ. అని పలికి యా విఘ్న భాషణంబుల వలన నాతపస్వి
కుపితుండగునో యని మఱియు నిట్లంటి.

గీ. యతివ గాత్రవనేర తుమతిని మాంత
నంట నర్హంబుగాను సన్మానాంతము నను
తిరిగి వేమెంచి మా కెరాకెల్ల దర్ప్పెల నుండు
అనిన నాగాంత యని పతివ్రత నివెందపసి.

ఉ. అంతట గంధమాదనవనాగ్రవని నేజరియించుచుండగా
నంతకముఖ్యదిక్పతుల నందఱనె త్రిప్పి దశాననుండున
త్యంత విభూతి భ్రమ్మరుచు నచ్చటికింజనుదెంచి నన్నుని
గ్రాంతిని జూచి పవెర్రను దురాలవనంబులుగాన్ని నాగతిన్

సీ. దాని చక్రాంగ గళ నాంభ పొత్తుల పనిశార్క్ష

శంఖచక్రముల ధో త్ర్యక్షుఁడు డాల్చె
దానికే ల్లర యౌరు తెలిసిన వ్యాలంబులు
ననిశంఖుఁ డహిచంద్రులను ధరించె
దాని బాసి చనబాహువు మానితస్వసమాన
మని కాంతయంఖోరిజ మును వహించె
దానిమేల్మిఘనైరా రుయాన సుందరమని
యింద్రుఁడైరావతంబెలమినె నెక్కె
లలన క్రీయుతంటి వార వెదలుచరింత
లలిత శృంగార హాస విలాస రూప
యౌవనంబులుగని కాంక్ష మనఁగరాదు
వసుధఁ గొలవలనెంతటివారలైన.

౩. జిగదక్షుకుఁ దెకుఁ గారా రా !
సొగసుమిటారంబువెలి తుమ్మెదలయారే !
వగలాడి మొరపులాహా !
యుగు నన్నియును నడుమె కేలంచ వయ్యొల్లాల జైలితికీ

౪. అనామకుఁబలికి నన్నునంటఁగూడదు రజ
స్వలనట్టంగవాఁడు బలిమిఁబట్టి
రతిపొందు నర్పె నప్పుడతి కాయుఁడు దయించె
నతని దోడు మెను నును నతఁడు జనితె.

౫. నే నాల్గవ వాసరమున

స్నానము గావించి మౌని సన్నిధిఁ జనిన్

నానవకము జరుగుట కని

మౌనసమునఁ గోపముదుర మతరిదిఁ గాంగన్

సీ. శాపంబు నాకిచ్చె సత్రాగ్రహస్వైరమతి

నిను బావ్యుఁ బుట్టిన నిర్జరారి

పుత్రమిత్రులతోడ భూతిగాఁ గలఁడని

దారకాంబుగఁ బుత్త్రుఁ దపసి కేను

వినయంబు తోడఁ బలికె ముని నా దశాపంబు

మగుడింపుఁడన హనుమంతునె పుడు

నీవు బుట్టిన యంత నీ శాపమోచనం

బగునని ముని యెగ నాంజనేయ

శాపమోచనం నాకటాక్షంబు చేతఁ

గలిగె నేఁ బోయివచ్చెద కాలనేమి

మాయమౌని యాచు నిట్లంతరాయవృత్తి

నిన్నుఁ బనిచె వాని దండించి చనుము

మ. అని సంభావన మొగుడెంచి ఘన మాయావక్త్ర నాదైత్యుగాం

చ్ఛన నిర్జీవునిఁ జేసి ద్రోణగిరికిం బోఁ గారు చుంబోయె ద

గన దద్భుతతులం జయించి గిరి వేరఁ గొంచు మార్గంబునన్

దనతో రాఁ దోరి దైమాంల్లన వత్ప్రముఖులం దర్శించి చర్చింపుచున్

క. తెంరతల బాంధవ చెప్పలం

గుండలములుగదల కేనేత   ముళులన్

మెండుఁదనికాంతి వెదలను

నిండన్నతఁడేగుదెంచి నిలిచెఁ గపులలోన్

వ. అప్పుడు రామాజ్ఞం జేసి సుషేణుండు ఔషధప్రయోగంబు

న లక్ష్మణు మూర్ఛ దేర్చినహనుమంతుండు గిరివరలను ని-

చె వచ్చినంత నారంభోదయంబున.

గీ. బలములన్నియు గలనిలోఁ జాలసి పోవ

రావణుఁడు భీతినొందు వా రాత్రిసేశు

గురుని భార్గవుఁ గాంచి పైదరమితోడ

నెరుగఁజెప్పెను తన దుఃఖమెల్లఁ దెలియ.

సీ. వినుకావ్యుఁడతనికి వేగ మేరకాజయ

హోమమంత్రములు సమక్తిఁజెప్ప

నతఁడు నాగతిఁజేయ నతఁడు విభీషణుఁ

డెఱిఁగి రాఘవునకు నెరుఁగఁజెప్పి

పంపించెనంగద ప్రముఖకపులవారెల్ల

లంకలోఁ జొచ్చి నిశ్శంకవృత్తి

జరియించు రావణుజాడఁగానక విభీ

షణు భార్య సరమచే సన్నఁ జూపఁ

హోమమొనరించు గుహఁ జొచ్చి హోమసాత్త్వ

గాంచి వానింతిసి వట్టి గాసిఁ జేసి

పరికరంబులు నందంద(జూర చేసి
విఘ్నముగ(జేసి రాహురాము విభవము సప్పులు.

కం. పంక్తికంఠుఁడు వారల(బార(దోలి
బాంధవ దశ(గంగనిక స్వాహా సొంగదనుచు
హనికి సన్నద్ధుఁడైనను వినికలంగి
వచ్చి మండోదరియు పంక్తి వదనుఁబలికె

ఉ. రాముని రాజమాత్రుఁడని రాక్షసనాధ తలంచెదేమొ యా
తామరసాసనాదులకు దండ్రియనంబడు వాసుదేవుఁగా
నీమదిలోనఁ జూడు రజనీచర రాజ్యము నమ్ము బ్రోవఁగా
నామహనీయమూర్తి శరణాగతవత్సలు నాశ్రయింపుమా

వ. మఱియు నమ్మహానుభావుని పూర్వప్రభావంబులు వినుము

సీ. జగదేకనిర్మాణ చాతుర్యుఁడగుటను
నాభినుద్భవమయిన నలువ సాక్షి
గణుతింప సర్వలోకవ్యాపకుండౌట
నుదరభాగంబున నుండు సాక్షి
కరమొప్ప దానవరక్షాపరాయణుఁడౌట
మకరిచేఁ బడిన సామజము సాక్షి
పాదతీర్థము మహాపావనంబగుటకు
శిరమున దాల్చిన హరుఁడు సాక్షి
శాశ్వతంబుగఁ జేపట్టి చతురుఁడౌట

ధ్రువపదంబున నుస్పట్టి ధ్రువుఁడు సొంత్రి.
బాలు శుభమూర్తి దేవతా చక్రవర్తి
మహిమ నుడువంగఁ దెలియ బ్రహ్మకు నలవశమె

వ. మఱియు నిప్పటి యవతార మహిమాతిశయంబులు వినుము.

సీ. జనకుని కెంతయు ప్రాణపదమయిన చాపంబు
త్రిజగతి తృణముగా విరచివైచె
చలపట్టి ధాత్రి నిక్షత్రంబుఁ జేసిన
భార్గవ రాముని భంగపఱిచె
ఖరదూషణాది రాక్షసులను బదునాల్గు
వేలఁ గూలఁగ నవలీల నేసె
జగదుత్పత్తి యనఁగ నా జగతి నెన్నికకెక్కు
వాలి నొక్క ముల్కునఁ గూలవైచె
సకల మునులకు నభయహస్తం బొసంగి
దుష్ట దనుజాధములనెల్లఁ దునిమె దండ
కావనంబెల్ల నిష్కంటకంబు సేసె
శౌర్యధుర్యుండు శ్రీరామచంద్ర విభుఁడు

సీ. గిరులనెత్తెడు వాఁడు గిరుల మొత్తెడు వాఁడు
మగఁడు భావయు గాఁగ మనెడు జోటి
విరిని బుట్టిన విరిన బట్టిన వాఁడు
గారాపు సముఖుగాఁ గవిగి తల్లి

తె. గీ. మేటి జవరాండ్రు మొదలుగుగాంతురై మేటి నాటి జవ
రాండ్రు, మొదలుగుగాంతురై గాంర్పు కైవన్ను
కమలంబుల నవ్వు బోటు కమలారిఁ గను బోటు
ఇల్లుబొయి చిల్లున నాయుగురు బోటి కాటి
విభవముల గట్టు శుభముల వాఁడు బట్టు
ప్రమదముల రావు చక్కదనముల త్రోవ
సంపదల తావి శ్రీరఘుస్వామి దేవి
సీత గణుతింపఁగా జగన్మాతగాదె ?

క. కావున నా నశాం మహేశ్వరు
నావశ్యయము వేఁడు తెనుము నీసుఁ దయఁగావున్
లాంఛలటు గట్టి మెడదరిని
బాంచనిజము గంటఁ గట్టి ఖాంటితి నోకున్

గీ. అనిన రావణుఁడనియె నో యుజ్జ్వలదన
నీవు చెప్పినయట్లనన్నియు నిజంబు
రాము దేవున తేను దుర్మానినగుదు
సీతఁగొని వచ్చి ద్రోహంబుఁ జేసినాఁడ.

వ. అట్లు గావున నద్దేవుని చేత శిక్షణీయుండఁ గాని రక్ష
ణీయుండఁ గాను ఇది దైవసంకల్పంబు నాకు వగువంబుని
వేదు ప్రాయమ్మని లోనికనిని సమరసన్నాహంబుఁడయి కాలకేయు
సూంతకతిపిల రథంబెక్కి రథ్యాం వారుల నేకులు గాలువే

ఉవె వేంత

సీ. అప్పుడు రఘురాముఁడాత్మలోఁ జింతించి
వానవారి తెంస ప్రవాసరములు
రణముగా నున్నట్టి రమ్యాలతాంత నీప
జనకజ దమ్ము నేయ నితలంచి
భూరాదేవి తెరాంఛాంత వేదు నిరాఁదల్చి
తన సంతతి తెంనియమున్న ధరణిసుతను
వెదకించి రత్నాసింబయుండుదని
హేమకాంతమునఁ జెప్పె నిందిరేశుఁ
ఉపవారముక్తై లాంసమునను నేలఁ
దోడుతెంని పోవ శత్రుండు దగ్గఁదాను
ఎదురు సనుదెంచి శిఖరాగ్రమిరవు చేసి
పూంజిఁగా వింపుచుండి రాంఘరాము సుతను

గీ. అగ్రుఁడయిన సమగ్రమున తదుద్యుక్తుఁడగుచు
నినతు తెశుండు గుణాపుష్పాంయించి నిలిచె
నసయ బలములు వారాశి నిమ్నములగుచు
తారసిలి పోరుచుండెను దగ్గ్రతి.

వ.—ఆ సమయంబున

గీ. ఇట్ట రోమము నిమారుతి గదపి చంపె
కరచియారాసప్ప రోమము నంగదుఁడు గూంత్రెచె

కోలినొకండు వృశ్చికరోముఁ గడపె
నగ్నివర్ణుని రఘుపతి యతనిఁ గూల్చె

క. ఆతని నింద్రుఁడు సూతుని
మాతలి రావించి నీవు మనరథ మిపుడా
~~[struck]~~ రావణుడుని మెదుం
భూతలనాథునకుఁ గొంపఁబొమ్మనె వేడ్కన్

ఉ. నావుడు తేరు తెచ్చె నరనాథుని పాలికి నింద్రసూతుఁ డం
ద్దివ్యరథంబు మీఁద నరదేవుఁడు బూనితె నంతఁ దాఁకెనా
రావణుఁ డున్న మహోగ్రగతిగా[illegible]ని నిర్ధరుని ట్లుదాయనా
శ్రీవరుఁ డాత్మలో నతని శౌర్యముఁ బొంపని బుద్ధిఁ బూఁను బన్

వ. కొంత వినోదంబు సేయం దలంచి

సీ. పది వేయు నాగసుబాణంబు వాలి పరగించి
యలఁడేయు నమ్ముఁ హంతమునేసి
మరుతుమరుతు(?)న గెరతలు నాటించి చలమున
దివ్యాస్త్రములఁ నుంబొరి
గట్టనునైత్యురుల్గాఁ రఁగాఁ నొప్పించి
తలలు చేతులు నంరాసులుగఁ జేసి
అనలాస్త్రమున నాఘ యమ్ములంబు నింకించి
మేఘహోరాస్త్రంబు విఘ్నపోరి
పిదప బ్రహ్మాస్త్రము నసురప్రీతి గాను

పంక్తికంధరుఁ డెగటార్చె భానుకులుఁడు
సమ్మదమ్మున నావిభీషణున కిచ్చె
దైత్యపతిలంక నాచంద్రతారకముగ

క. భూతలపతి కౌరయుంతమున
దైతేయభూభుజుం డతిబల్యుఁ గానంటె కపి
వ్రాతము భ్రాతయు ఘనశుగు
హేతువులుగా నింద కెురకు జెలువంబలితె నే

సీ. నాంతి విను నిన్నునే నప ఖ్యాతి వారాయ
చెరను దొలఁగించినాఁడ నిశ్చింత తొలఁద
నిన్ను నైనను దుష్టమందిరమునందు
నున్న దానవు పొమ్మన్న నొండుకడకు

గీ. అనిన పతివనిత యాగ్రహేయాంపే తన్నై
నెట్టు వెట్టులాడ నాయమగునె
నరవరేశ వినుము నమ్మినాపె ద్ద
సొంద వెునరప్పుఁడిపుడ జాంచ్చె వత్తు.

చ. అనుచుఁ బయురాఘవాను మతినప్పుడు కేళులు ~~[illegible]~~ దెచ్చినారసం
ధనములు బ్రోవు పెట్టి చియ దస్థితిమంటలు మింట నంటఁ జొ
చ్చిన కపటాంగనా సుతసుశిస్మిత మొప్పఁగ గాలలెందుఁ గా
ఙ్ఞాని నడచెన్న నభశ్చరులు పువ్వుల వానలు గురియించిరం దఁగనె

వ. అప్పుడు హరిహర హిరణ్యగర్భులు ఇంద్రాది సురలు సకల

దేవతయోనులుం బనుదెంచి భయభక్తి వినయసంభ్రమం
బులొప్పఁ బహువిధంబుల నుతించి దేవా యాదృశ
భవల్లీలావినోదంబులు మాకశక్యంబు నా విక్రమంబు నలోచ
నంబెకుండగు దశకంఠుండు మడిసె నీకటాక్షంబు నంబర
బు నంబాంగు మున్నవారము జగన్నాథ యగు సేవన
మారిట్లానతీఁ దగునే యంత దాష్ట్యంబారెవ్వర మాంహృద
యంబులు ఖేదనంబాందుటంజేసి నీవద్దర్శనంబునకేతెంచి
నారము నవసరంబున

క. జానకి మహిమను మాయా
 జానకి యత్యద్భుతముగ జనిమాయంబై
 భూనందనఁ దోతెంనుయా కృ
 శానుఁడు భూదేవిఁ గాంచి సంతసమొనఁగన్

గీ. అట్లు తెలాడి వెచ్చి యందఱు బుధాదులు
 రామచంద్రు నొద్ద భూమిజాత
 సంనిధి నుత్కి రచనిరి యుల్లాసమునబాంది
 రక్షిలి కేపులు దైత్యాలి ధిపసులను

మ. సురసంఘంబుల వెలాడవచ్చి నమహా శూరుం దశశ్యందనం
 బరమానందము వెలాడము వ్వారు నుసమ్యగ్భం దనాబాదులం
 బరితుష్టుండుగఁ జేసి రంతటం ప్రజంభద్వేషి రామాజ్ఞచే
 గురియించెన్ మృతవానరులు ప్రతుకఁగాఁ గౌరవ్ర సుధాసారమున్

ఆ. ఖరారి విభుండంత వేల్పులఁ బోవఁ బనిచి
రావణానుజుఁడు వెంట్లకిన్నర రాజుగెల్చి
బలిమి విడిపించు తెంపని యుంటఁ బదిలముగను
దాచుకొన్నట్టి పుష్పకోత్తమము నెక్కె

సీ. దనుజులు వానరుల్ దమకుఁ గొల్వ నేఁగుచో
సుగ్రీవనగరంబుఁ జూచి సీత
పతి మోము వీక్షించి ప్లవగకాంతల నెల్లఁ
బిలిపించుఁడనిన సంప్రీతి నినజు
నట్లనియోగించె నా దేవదేవుండు
యంగదకేశుఁడు బోయి యఖిలకపుల
కాంతలఁ దోడ్కొని కడు వేడ్క నేతెంచె
వారు వైదేహి కభివందనంబు
చేసి తత్తమనాథుల డాసియుండి
రఘువిభుఁ డట కన్ను కడుపు లోన నరిగి చనిన
గంధమాదను భార్య యుపేంద్రుడను తనదు
ప్రాణనాథుని గానక రాముఁ జూచి

చ. ఇనకుల నాథ నా విభుఁడు నెక్కడ నుండెను ఇందుఁ గానరా
డని దయాపయోనిధియు యాత్రశరణ్యుఁడు గాపునేమనం
బున దయవచ్చి యా కపిని పూర్వనముఖ్యాల రూపశేఖలన్
బున సుదితుండు గాఁదలఁచి పుష్పకవాసుని జేసి యుట్టెనన్

గీ. లలన! తెలియంగఁ జాలఁడు తిండిలేనివాఁడు
చక్రయుగ్మాఁడు పొమ్మన్నఁ బ్లవఁగబాలి యు
గంధవాహ నసుగని వేదఁగ దిగి యుండె
విస్మయంబున బాంధవ వేళ కపులు.

[illegible] జని చిత్రకూటంబుం జూచుచు చరణ్యాశ్రమంబు నతండు చేరి యు నిజాంగవాసంబు భరతుని కై తెరగించి బావసింబు నిర్మలతదనుగతిం దారుసంబుజని

క. అంతట కృప చూడామణి
సంతసమున నెదుటఁ గాంచె సకలారాధ్యున్
శాంతబలిపరామోదున్
సంతసముత కృపప్రాప్తుని సాంద్రసవామోద్యున్

సీ. కాంచి ప్రవేశించి మంచి మాహాత్మ్యంబు
ననుగురునను మతిజనులు వొగడ
బట్టాభిషేక సంభ్రమమొప్పఁ గైకొని
భరతుని యువరాజ్యపదమునకై
నగచరదానవ నాథాంబునేయుఁడు
లతనను వేడుక సమాల్యంబులయిన
మణిగణాది చిత్రవస్త్రపుణ్యాంబరవిస్తార
కాంతిఁ బొలాదులు గట్టిని జ్జి
సరస భూరి ..... దలనర ణాశ్రమమువాంఛ

యుచితసల్లాపములను బహూకరించి
కార్యమ్మును వత్పురుగాని మీర
శిక్షకడతేఁగుడని యాజ్ఞనిచ్చియనిపె

వ. అప్పుడు విభీషణుండు కరకమలంబులు మొగిడ్చి దేవా
మీ శ్రీపాద సందర్శనంబు సేయుచు నిందు యుండెద
మరల మనంబు గాల్పదనిన నారఘుకులేంద్రుండు మంద
స్మితసుందరవదనారవిందుండయి మత్స్వరూపంబగు రంగశా
యిని నీకు నిచ్చెదం దత్ప్రకారంబు వినుము.

ఉ. శ్రీరమణీశు నాభిసరసీజము నందుదయించి యాగమహా
దారుని గాన వేద పతితోపము చెందుచు దాత నిష్ఠతో
గోరి తపంబు సేయ నటుతుంబును డెంచి ప్రసన్నుడయ్యె నం
బోరుహపత్రనేత్రుఁడు సముజ్జ్వల వైభవ శేషశాయియై

ఉత్సాహము. వరదుడైన శ్రీశు ద్రైవ్యాల ప్రాలి నలువ మనము లోఁ
గోరతెల్లఁ దెలియ నడిగి కుంభిని భరాని రం
తరము విమ్ముఁ బూజఁ జేసెదను మదాయనే హవము
దిరవుగాఁ గనుండ వలయు నెల్లకాలమనవుడున్

వనమయూరము. శ్రీమొదఁ బ్రసన్నననునాబుజసాంద్రాం
ట్చాయితనంబు రాజనవా నల్పుగు మన్నన్
శ్రీయుతని జాలను తీసేయుచును గాంచున్
బో మొగవులారననుడు పోడ మిగుడొత్తన్

మత్తకోకిల. ఆదిదేవుడు బాలుఁడై యమునం ... ండెన
న్నాదిదైత్యుల దడచెనం తరవుమ తత్పూర్వ వంశ... న
వెన్నదరంబున్ గొల్లపెమ్మ దయాశుద్ధియుండి ... భా
గ్యోదయంబున గన్ననీకు నహంవిభో ... మేలగున్

~~...~~ము. ఈ వృత్తమునారం నేయున గాంచున్
బాలవమునైనా ... నాస్థలి డించున్
దేవుండ ... దాన పోషనం
భావంబాప్తుఁగ బాయకుండెడిన్

వ. అట్లుగావున బదిలంబుగా నని వలయు నని.

మనోహరవృత్తము. రామునిడా సంగెన్ విష్ణు రంగపతిన్
విమలాంతస్సనకాసుర వారున తన్
ప్రేమంగాని విభాషణుండా
కమలాసహితున్ ఘనకాంతియుతున్

లయహారి. మరియుం దన కేటి లేఁక మురారయు నాంకతరము
ఇన దుంతి వనుల దరము నని వరణాముల చూపన్
పరపగు మన్ను రగముల దార యమురక మరుదుగన
... కుడికరము నెరులార నికేను పట్టిన్
దురమున నను సురరి పులశరముల రువడి గడిపి విరి
కుమున నరకుం బరికరవ విలపిల్లన్.
మెరయుంచును పరమపద పురమున నను నిరతము నను

దిరవుగ ననునియుమశిరవరు[illegible]నింబర మొశునే.

తరల. కనివునంబులరంగ దైవశిఖామణిరంగ నిమాంప్రవిహా

దనుధకింకె దశాస్య షేదికి దండ మొప్పంగబెట్టియా

యనుయనుజ్ఞ వెుసంగి ద విడవుహా సరిధ్వజ శైలకా

ననచయంబులు చాటిదానవ నాథుండా ద్రవిడ[illegible]

క. కావేరా తీరంబున

బావన తను ద్రావపట్టి భావంబులరన్

బోవగమాంత్రము విడువం

గావక్సెను మిగులద్రైవ గతినాంతనికిన్.

మాలిని. దనుజుండప్పుడు జంకనే దైత్యసంహారుండుండెన్

దనకికవెంటులంచున్ దల్లడంబందె దికుల్

గనుగొన నాకద్రైనం గల్లడవిస్ఫువర్యం

డనుమదారక కుంస్ననే హాహారోయం బుంబెన్

లయవిభ్రాంతి. ప్రదమినిడగూండదగపదమపదుమైననికి,

దడయుండునికొండుసుడిపడితింగద—నినే

వెుదలననియూండుమనుజిడివుడి కెగవుయ్యనున

బుడిబుడివిహారముల దుడుకడ చైత్రావన్

పడపడగ శైలసుతకెండుకప్పుడు దైవగతి

దొండిబుడనుగూండె చెదగడరు నదతెూండన్

వదుగువతె నంత నొడంబడెదు నితండొకండు

వడిగ నెదు రేఁగి వెదవెదగలిన బతెఁన్

వ. విప్రోత్తమా మహాత్మా త్వద్దర్శనంబుంగాంచి శుద్ధాచమనంబు,
నేఁడె మగుడ నేతెంచెద నేతత్పర్యంతంబు నా శేషశయనుండున్న
సజ్జశిరంబు మీఁద నిడుకొని యుండుమీ యని బహువిధం
బులాలించి పలికిన నట్లే తలఁచి నియ్యకొని విభీషణా
పనిబాలుంగల దిక్కుటం దడియుంగూడదము మద్దరుండు గోపించెదున
ట్లుగానొవ్వన మూఁడువారులు నిన్నేలుం చెత్తి పిల్చెదనంతట
నే తెరతుం డితివేని యుం ధరణీతలంబు నందెట్లు పాలెమెద
ననవ్వుండు నొవ్వ బలుకు నంతే వదవ్వ చేసెద నే యుని యుత్తని చెతే
కప్పెట్టియ మొసంగి కించిద్దూరంబున మహాత్మా త్వద్దర్శనంబు
నుంజేసి శుద్ధాచమనంబొనరించు నంతలోన నతఁడు పటువటుండు
ఇదిసమయంబు నాకే తెలుంగున విభీషణా విభీషణా విభీష
ణా యని పిల్చె దా త్రేటంబున నిదె యంతరాంత్రించ గోత్తమం
దత్తర్వరితంబున జలంబులు వార్చి మగుడ నేతెంచ చూచి కేల
నొదిర్గపిత మానసుండయి యుత్తేనింగదిసి.

క. టాంగున మొత్తినంతట
గింగురు మనిదెవ్వులగడెలు గళ్ళా నమింటన్
రింగుమనపోయి పడెమా
తంగాననునా. దాక్రపర్వతముపెఁజెలుచన్

వ. ఇట్లు పడియమ్మిన నాయకుండు బ్బిఁ పిళ్ళారి యను నామంబు

న విశేషకారంగు ళంబులం దెలుపు శిరంబున శ్రీరంగసమీపంబు
న వెలసి సకలమ్మరాజసులకు నారికేళ ఫలాదిపదార్థ సమర్పణం
బు నం బ్రసన్నుండయి యిష్టవరంబులొసంగుచు నాటంగోట
నెప్పటికిజగద్వితంబుగా నున్నవాడంత విశేష కారుండు.

లయగ్రాహి. పొట్టివడుగాంచ ళ్ళర వెట్టుమతి దోసమి
గట్టుమెయిని పొలతివని తిట్టుచును వాతేన్
దట్టినడుమంచి గియలు జుట్టి జగదీశ్వరుని
పెట్టియుకరాబ్జములబట్టి పలుమారున్
బెట్టుగను హనుమన్నుచు దక్షముగ వెంజమట
పెట్టగళ్ళమందు దగ దొట్టగను తోని
ట్టుగదలింపగ నెట్టుమెన బంగరపు
గట్టువలెనున్న నల ఉడిట్టులనిప వెఖ్

పంచచామరము. ఆ దేమిసామి రావు నేమపాపరాధిగానున్
పదద్వయంబు నమ్మియున్న బంటె బరాజె సేనదన్
సదా ముదంబు తెలాడ రామచంద్ర దేవ మూరుగా
పదంగదయ్య మద్విషంబు పావనంబు నాయగాన్

కవిరాజవిరాజితము. అనిశము జంగశయానుడు పుణ్యజనాధిప
పరుగ్దయాపరుడై
తనుగాని పతెక్కనికంబె నంగిపనిగాదిప్పుడి ప్పటి కారణము
న్నను నెలకొంటిమనంబున గుందక నాదగు సేవ ఘనంబుగ జే

యనుసుజను దెమ్మ (బ్రా)యంబున నుత్సవము వెల్వడు కాలమునందుఁ దగన్

క. నావాఁడు మురారి మనుమం డెదర

నే వేళను వినుము ధరణికి వైకుంఠుడు నదుఁడుం

గావేలియు దేశంబుల

[illegible]రాజ్యంబు నిడియు వర్ధంబున ఘూం

వ. అట్లుగావున నీద్దేశంబున వసియించితి నావు పురంబునకుం

బొమ్మ్మని నతండు కృతార్థుం డయియె.

మాలిని. వారణాక్షేద నివారణ సత్వర వారిజసంభవ వంద్యహరీ

దారుణ దైత్య విదారణ మందర ధారణ లోకవిశోభన సుసం

గారణ పూర్ణ విచారణ మాన్య సద్గుణ పూరణ ధామాత్రయకా

కారణ నంచలకారణ నామ వికాశ విదార వికాసిమతీ!

గీ. అనుమతిను తింబ లంకకునని గెదనుజ

పాలనము సేయుచుండెనా భాగవతుఁడు

అంతరంగస్య రుండుడాసాత్రి చక్ర

జనులరక్షింపుచుండెను జగతియందు

వ. అంతన వొంగ్రాన్య పట్టణంబున

సీ. కవలయాంధ్రాగిదంబు కెంరకునయి విహరించి

క్రియము తాముసపక్షసమితిఁ గూర్చి

వాహిం నిశ్వర సముత్సాహ దక్షితగరి

నిజరక్తకలన సద్విజుల బెంచి

యమునా తటగు కాంతార ప్రాంత దేశము గల్గి

లీలా కలంతరు శేత్రల నమరి

సవాళ్ళల నంబునై జవముగాఁ గనుతికెక్క

చల్లి సుశాంజన సంజ్ఞ నొంది

జారచోరాది చేష్టలు జారఁజేసి

ధరణిజనవందనాంబు తోదయము తఁబ్రబలి

తమ్ములు మహాప్రకాశనతఁ దనర వెలఁగి

జగతిఁబాలించె నారాయణ ప్రఁడప్పుడు

వ. అనినవిని తరువాతి వృత్తాంతం బెట్లనియడిగిన.

ఉ. సప్తసగంధ ఘోర వృషసంహార సాగ్రజి దేవ యోం ధరా

లిప్తవిలేపనాహతి సంభవతృప్త వత్సనుగంధివారుదరీ

దృప్తరస ప్రసంగ సుఖదాప్త సముత్సకరాదికావధూ

ప్రాప్తమనోనుదంజన కరస్ఫుటమందచపేట ఘాంటికా

సరసిజము. పారావారదారవిహారా!

భవభయహరణా శరణాభ్యుదయవరదా

ధీరానందా భారకుమారా

దితిసుత నిహాగహన దవదహనా

సారాకార స్ఫారశరీరా

సరసిజదళరుచిరధవళ నయనా

కారాగారోద్ధారిత మౌని కటితట ఘటిత కనకపటలనా

తరల. పరమపూరుష పాండవార్జున పంకజాహిత సారథిం
కరుణా సప్త తురంగవిద్యుత జద్యవింశా విదారిని
ర్జర ఘన యంతర శంఖచూడ విహంగ సూర విఘాతినే
పరి సమర్పిత భారి జ్యాన్వక్షణా వక్త్ర పాప విచక్షణా

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణ చరణారవింద ధ్యానపరాయణ
సకలసూరిజన సేవకా పంచరామనార్య నందన సంహారవన
నామధేయ ప్రణీతంబైన రఘురామవిజయం
బను మహాప్రబంధంబునందు పంచమా
శ్వాసము. శ్రీరామాయ నమః.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

షష్ఠమాశ్వాసము.

క. శ్రీరుక్మిణీమనోహర
ఘోరతమో రక్షోవంశ శకట కుంభిమృగేంద్రా
దారితబాణాసురాసుర
భూరిబలారామ శ్లేష్మాంతిపురగోపాలా!

వ. ఆకర్ణ ధనుండు శౌనకాది మహామునులకిట్లని చెప్పె. నట్లు
రామచంద్రుండు అయోధ్యాపట్టణంబున రాజ్యంబుం
జేయుచున్నయవసరంబున

ఉ. ఆ నగరంబులోన వసుధామరవర్యుఁడు వేదశాస్త్రవి
ద్యానయశాలి సూరిసవనాహ్వయుఁడుండు నుతాత్మతుండువ

బ్రాహ్మణుఁడాడు చుండియును నావయ వేమింగా లేకయూరకే
ప్రాణములం దొరంగె బహుభంగుల నుం దవి దండ్రు వేఁడ్పగన్

క. ధరాసురుఁడ ద్దుఃఖితుఁ గనుఁగ
పారసుండగు సుతుని జూచియడలుమను దయా
భాసురుఁడగు రఘువరుఁజని
వాసవమున కంచెరవచ్చి వనితయుఁదా నున్.

ఉ. శ్రీరఘురామ నాగర్రర తులోదధి సోమ సమస్త దుష్టదై
త్యారివిరామ నే ధరణికాపద మెయ్యది లేదు నేఁడ యో
కారణ హేమి యోయరగ గద్దనడించ తుండ్లా నార్తర
త్నారమణీయమాననయశోంబగు బిడ్డని ప్రాణమింగదే

గీ. మండిసి వఱికరని బాంధవరు మొదలని చట
పె ద్దలము చేము చూఁడనే పిన్నవాఁడు
మృతికి నర్హాండె యిందుసు గతియునే వె
యూ హరగావింపుమీ బాలునుద్ధరింపు

వ. అనివిలపించుచున్న బ్రాహ్మణుఁడా నాలాపంబులాలించి యార్త
పోషణపరాయణుండగు నారామదేవుండు తనమనంబున తత్కార
ణంబూహించి శూద్రతపశ్చరణంబున నేయని స్తంబానన్నంబయ్యె
విరుద్ధకర్మాచరణుండగు నతని వధియింపవలయునని తలంచి పుష్ప
కంబును దలంచె.

సీసము. ఘణఘణా మనుచు హరి ఘంటానినాదంబు

కిణికిణిమనెడి కింకిణులరవము
ధగధగమను కనత్తపనీయ తద్యుతుల్
నిగనిగమను నింద్రనీలకరములు
చకచకమనెడు వజ్రసంఘపంక్తులు
ధళధళమను కలధౌతహారులు
పకపకనగు యంత్రపాంచాలికాళులు
ఘుమఘుమ వాసనగలుగు దిశలు.
గలిగి వెలుఁగొందు మానసగతులు నడచు
ఘనవిమానంబు దైవాలను గానుపించ
నందు వేంచేసె నా జగద్వందితుండు
నదియు హృదయానుకూలి యయి యరుగుచుండె.

3. వనములు నగరంబులు పా
వనఘనంబు లఝరులుశైలవర్గంబుల దూ
ర్పున నుత్తరమున్, బడమర,
గనుఁగొనుచుండ దక్షిణాంశ కడతుం జనుచున్

లయగ్రాహి. కమ్మని సుగంధముల ఝుమ్మనుచు నానసుమ
రమ్ముల నునింపొసఁగు తమ్మివిరులొప్పన్
నెమ్మదిని మీలనెగరిమ్మనుచు మ్రోఁగుచును దొమ్మిగను
బక్షినిచయమ్ములు గ్రేంకా
రమ్ములను దారముల గమ్మనైన యుండ హరిణమ్ముల్

జెలంగి యుదకమ్ములను గ్రోలన్

సమ్మతిగ హంసనివరమ్ములు కరళ్లను దిరమ్ముగ నను

నూం గుబ్రమదమ్ము సమకూరన్

వ. విలసిల్లుచున్న యొక సరోవరంబుం గాంచె తత్తీరంబున.

సీ. తలక్రిందుగా నొక్క తరుశాఖ గ్రేలించి

యుడుగక ప్రేయుచునున్నవాని

మంటకుజ్జున మొగ మంటంగ నగ్నితో

విడువక నాహుతుల్ వేల్చువాని

నుపవాసములచేత నొడలు చర్మాస్థులు

శేషింప నిష్ఠ వహించువాని

దన యిష్టదేవతం దలంచి మనంబులో

పలుజాతుల చను ప్రాణనుపడెడువాని

భసిత రుద్రాక్ష ధారియై పరగువాని

నఖిలసురలకు నద్భుతంబైన వాని.

దపమొసియుం గదర వైరాగ్యవమ్ముడుం గాని

శూం ద్రతాపసుగని వెనొ నాసాంధ్యతుయు డు.

వ. కని దాయం జని యతని కిట్లనియె.

క. ఏకులమువాడవు విప్రుల

నాకులగణి తపము సేత నాకము కై లాసో

నాకులు నీ లోకే కుయి ద

ర్వ కర భూతంబు వారు వెరగందంగన్

గీ. ఈ గతిని ఘోరరవము నమమేలుకాంత
జెప్పుమన్న నతండును జిత్తమలర
రామచంద్రుని పెండ్లి ధరావరంబు
విన్నవించె న విప్రుడు మద్భుతము దెలియ

శా. దేవానాలవజాంతవాండన జగద్వ్యాఖ్యాతి సాధ్యాంబి తోరం
దేవాధీశపదంబు దెరుచకన్నై ధీయుక్తి సేనలతో
న్యాయవ్యాప్తి త్రిశక్తి వశీయుండై దనే గరుడాద్రి పై రంగనిశ్చేటికిన్
నా నేవచ్చి ఉన్నేను ధన్యుడగదా నే తేజుప శ్రీత్రిత్రాం

ఉ. నా విని రాఘవేశుడు మనంబున విభ్రమమూరు నిన్ బున
క్షేవితు చేయుగ త్వే మది బింత దారంనె మ్మృత్యుజం
హా విధ ఘోర ఇద్దమురయంబున దోసి నిరామయు ధున్ లస
ద్గౌర్వుని నా తపస్విని కృపంబురికించగ నె ట్లని చెప్పు ధున్.

వ. అని బంతించుచున్న నుతం పాటిశయంబున

గీ. ఘనసమ గుణదిగుణ మహాదేవ సుతేశ్రీక
దానద్ధాపణాముయు వేగుడుజాప
నా దయాసముద్రుడా దానమందారు
డందు నందు సంశయము ననుండె.

క. భూదేవార్తరవంబులు
ఆ దేవున కప్పుడు చెవులు నలమినయటులై

ఖేద మొనరింప శూద్రున

కాదరగతి సుగతిగల్గునని వెగుడారికిన్

వ. అట్టి వెట్టిచేతలకు విప్రబాలప్రాణరక్షణార్థంబు శంబుకనాదు శూ

ద్రుని దెగవ్రేయ నిశ్చయించి యసిధార నుత్తమాంగంబు దెగవ్రేసిన

క. ఖేదనమందుం దుఃఖరవములు, జారు నగు సంభవముల వానసుర వెసగింపన్

జై రెన్న శూద్రుఁడు సంగతిం, బారెను ద్విజసుతుఁడు వేచి ప్రాణయుతుండై

సీ. అప్పుడా శంబూకుని యుప్రాణములవ్వటి

కాసారమంతయుఁ గలయ నిండ

నదియుం గారరూపమై వచ్చినా దేవు

పాదపద్మములకుఁ బ్రణతిఁ జేసి

దేవ నా కీ శూద్ర దేహరక్తంబున

భరమైన పవిత్రంబు ప్రాప్తమయ్యె

నిది యెంతయు నతని పాదమును గాల్చి

యొండు స్వాంఛ్యము నిందు గృప నిందుమాకు

ననిన గరుణించి యయ్యాజగజ్జనశరణ్యు

డాదరము చేసి పవిత్రనయ్యబల తోడ

ద్వాపరంబున శ్రీకృష్ణరూపము నూనను

నవతరించంగ నున్నాఁడ నతివ వినుము.

క. ధరపై నిలు జ్ఞానకారము

ధరియించి జనించఁ గలవు తత్కాలమున౦

దరుదగు మత్తను సంగతి
దొరకెను నటు మీందసంగతి దొరకుం దరుకో

వ. అని చెప్పి మరవి చని సాకేతపురంబు ప్రవేశించి యుండెనంత నక్కా
లంబున.

క. పరముపదమున సకల సంపదలు జారదలు
నఖిలమాంగళ్యగుణశాలి యారక్షపాలి
యబ్జముం దిరలాలెల విద్యావిశాల
విమలవరపద్మసంభృత కమలకమల

ఉ. తానుభక్తోంద్రశాయి నిరతంబును నిష్ఠవినోదవేలలం
బూని చెలంగుచుండె ఘన పొందము తో వినయంబు తోనమా
దానస మేతుఁడైన మధుదానవ సంహరు మోము చూచి దం
తాంగనకాంతులుల్లసిల నల్లన పల్కె సుధైకమాధురిన్.

ఉ. పంకజసంభవాదులకు భక్తజనవ్రజవహ్నిహిమోన్నతుల్ నిరా
తంక విహారముల్ దెలియ దత్త్వధియోల నిరంతరంబు మీ
కింకర ద్వైన నాకు పరికింపనశక్యము శేషభోగప
ర్యంకశయాన సాధుజనతావనలోక విరోధనాశనా

క. దుష్టనిగ్రహము శిష్టరక్షణము ను
బూని సేయు మారు ఘనాంమింతుం డు
నవతరింతు రెప్పుడు నఖిల రూపంబుల
నమ్మహాత్మామెన నలవియగునె.

గీ. ధాత్రి నిప్పుడు రామావతారము నెనసి
సంచరించెడి నా సము జ్వాల విభూతి
జూంత పేదురయ దర్శను సుందరాంగు
దోడు చెప్పించుమిటకు నస్త్రీకవిభవ

వ. అనిన నమ్ముద్దియ పలుకులకు దరహాస భాసమాన ముఖార
విందుండగుచు నప్పుండరీకాయతాక్షుండు

క. రామా సుందరముగునా
రామాకృతిఁ గాంచి నవ్య ప్రమదాంతరవా
కామశర కోటి మోహన
నామిత జైవియుంపఁ జేయు పురుషుల్వైనన్

గీ. అనుచు సల్లాప మొనరించి యాదిదేవు,
డప్పుడు గాలిశుద్ధలు నిన నాత్రేణాంబు
కేలిశాలము పై వచ్చి చెలమరుల
నజ కేపాలము వల నెలయు గారుచుండ

క. పొందమూపి నషరారి కొండలు
గడు చేదుక గారవించి కమలదళాక్షుం
డురువర శివ శంస గమ్యాకము
వడి నేదువ్వ దుభాషణములబాశెల్గన్ ప్రవీణ్

ఉ. భూమిని నశ్వదంశమున బుట్టిన శ్రీ రఘురాము నారమా
కాముని జూడగోరెనదికంబుగ మోదము తొంద నావనా

రాముని వెంటాడి తేవలయు ప్రార్థితరంబుగు నీదు నేర్పునం
దామరసాసనాదులును నంబున నద్భుతమందె శంకరా

వ. అనుటయు శూలపాణి వినయంబునకు బట్టెర మెచ్చి తదాజ్ఞ
౯౪ జ్ఞనిచ్చి మొదటఁగోరగను సమ్మతిమీరదు ననుట్లు సేయఁగా
ననుఘనుఁజేసి పంపఁగను నా కుశలంబుగ మహానీయమూర్తి శ్రీ
భవకరదర్శనాలపన బంధురసంగతిఁ గల్గఁగానికన్

గీ. ఇంతకంటెను సంతసంబెందు గల్గు
దాశరథి మెచ్చెనింక రఘురాముఁ దోడితెత్తు
పోయి వచ్చెదనని శేషశాయి యంఘ్రి
నప్పుడు గ్రక్కున నంజనియొంగా లంతకుండు.

వ. ఇట్లు శూలాలోకంబున కంబార్యతి సహితంబుగ యిట్లు వచ్చి నమో
ద్భాగ్యపుర సమీపంబున.

సీ. బచ్చరతనపు దాంబ హెంచ్చైన నాసలిపై
రంజిల్లు నూర్ధ్వపుండ్రము తోడ
ప్రాలి తెలాయి బాలించ చెలువైన మేనిపై
పద్మనేత్రాలి వి వస్త్రంబు తోడ
పాము గొమ్ముల పుచ్చ పరమాను నామిక
దక్షాంగుళీయకముత్తమము తోడ
ప్రనుతు యేకల బాహువైన మూర్తిపై
ధవళకాంతుల జన్నిదములతోడ.

కేలఁజెలు వొందు నలినాత్మ మాల యొండ
జంకఁ నిరికించు నొక్క ప్రస్రకవము లొండ
జాలు వెలుగొందు ఉప్క తేజంబు లొండ
శివుడు ప్రత్యక్ష బాంధవు శ్రేష్ఠుఁ డయ్యె.

వ. మఱియును.

సీ. పొందవైన ననుగాత్రం నొందల ప్రాంతల బాప్పు
కనుల తాఁటుక కప్పు కలికి మెప్పు
నుదుట కుంకుమ బొట్టు బొందలు రౌకటి కట్టు
ఇరుగేల్కడ కట్టు తెలమి పట్టు
చెవుల కుండల కాంతి కవలబు ట్టైదు భ్రాంతి
తనెడు పేరుల దొంతి నగవలంతి
మట్టి రవళుల సొంప్ప మంజుభాషల నింప్ప
మెరుగు రోఁగుల చెంప్ప ముని పెంప్ప
క॥ గిజనవందనార్హమయి తానుపించు
వేషభాషల కలిమిన వ్వేళయందు
వైదికంబు ట్టిపడగ నామోదమునను
పార్వతీదేవి ఘూసుర భామ యయ్యె

వ. ఇవ్విధంబున నాపురాణ దంపతులు బ్రాహ్మణ దంపతుల
యుపల్లవిత కుసుమిత ఫలిత నానావిధ తరులతా లలితమ
హెూద్యాన కలితంబును కాంచన మణిమయ గోపుర ప్రాకార

సాంద్రాట్టాలకయంత్ర ధ్వజవిరాజితంబును నానావిచిత్ర
రత్నప్రభాభాసుర విపణిదేశంబును సమదగజాశ్వరథపట
సంకులరాజమార్గంబును భేరీమృదంగపణవశంఖకాహ
ళాదివాద్య ఘోషపూరితంబును నగుపురంబుం బ్రవేశించి
నగరి కరిగి కాంచననవరత్న దేదీప్యమాన సభామధ్యంబున
ననుజమంత్రిపురోహిత సామంతపౌరులు గొల్వగా నున్న
రామచంద్రుని సద్వారంబునం గాంచి.

శా. ~~ఆ~~ యుష్మద్గృహం భవనవసరారిసముదాయప్రతీకారభవ
త్క్రామోహాన్మద లోకకంటక సురారాతిప్రాణాపహారీ భవాన్
శూరామోఘమహాయశః పరసతో పుత్రేజనసంభూతాతీర్థసాంగోద్భవ
ప్రామోమాధృతి రక్షకో భవ మహారాజాయ తుభ్యం నమః

వ. వరంజనుడెంతసమయంబున దత్తేజోవిశేషంబులు
తదీయమహామోహాయవర్తనంబును నెఱింగి నవాంబుధివారి
యుభాష్పంబాడెరుంగా తనయుని యెఱుంగనియట్లు నారఘుకుల
తిలకుండు ప్రత్యుద్గమనాద్యుపచార విధానంబులం
బరితుష్టుం జేసి యాసీనుండయి యున్న యాభూసురుం గాం
చి రఘునందనుం డిట్లనియె.

క. ఎచ్చటిదివారి దేశము మీ
రెచ్చటి పేరేమి మీరలిచ్చటికిని వే
చేయుట కేమి నిమిత్తం, బయ్యా! భూమీసురోత్తమ యానతీయండే

వ: అనిన మందస్మితసుందరవదనారవిందుండగు మునినాథుసార
వరుండు శ్రీరామచంద్రు ననవలోకించి.

మ. ఒకదేశమ్మున నేము నిశ్చయముగా నుద్ధారమే మిమ్ముగాన్
లకలంకాత్మల పుణ్యపూరుషుల భాగ్యంబెరి సౌఖ్యంబునన్
సకలేష్టంబుల నొందుచుండుదము శ్రీశైలంబునం గాశిలోఁ
బ్రకటింపం దరుచందె యుండుదుము తీర్థస్నానార్థముల్ గల్గుటన్.

గీ. పేరు శంభునకట్లు వారాణసి కనుడ నేను
మతిగ క్షేత్ర మెప్పుడు మాననోయ
విజయుదార నామమే తెని యాడుచును
సుందమైన మామహోత్సవమానందంబు

తే. కన్నులపండువుగానే
మన్ననుఁ జూడంగ వలసి యరుదెంచితిమా
పన్నశరకార్య మాడగు
మన్ననఁ గాంచితిమి శుభము మాకెంతేనఁ గుండేన్.

తే. అనిని కథవెలిగించిన
ఘనసుశైత వభూమి సురుని గాంచుత్పన్నుఁడు భా
జన ప్రజ్ఞాని శ్రవణాంశాపం
దనములఁ బరితృప్తిఁ జేసెఁ దరుణీసహితున్

గీ. ఇట్లు సకలలోకరాఠంబు తెలిపిఁ జేయ
నధ్వరామరశేఖరుం డను దినంబు

రామచంద్రునకఖిలప్రాణవధల
ముచ్చటలహాసములఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచుండె.

వ. ఆసమయంబున.

సీ. సుతసారుతరుచతురంభ తతిగాఢపటిరంభ
జితశుంభ దారంభ నీతిజృంభ
మాంగళికనాదాళి భూంగళికహితకేళి
మాలాంహసంతితెంగాలజాలి
మమలశోభాషితకాండ కమలాత్రైరవఖండ
శమితారర్లవరచండశాలిదండ
మపరసస్వానంద కృపణాదిజనబృంద
విపరీతసుఖకంద వికచకుంద
మంజీరనూపురచక్ర నిత్యరమాదినాథ
సురబిరతరారుణోదయశోణజాశోప
చారప్రాంజాలిధాన విస్తారవిధ్రు
వాసమరుదెంచె నాధనుస్థానమపుడు.

వ. తన్నాసాంతంబు శ్రీరంగంబునం బ్రవర్తించునైకుంభవిరుసాళ్ల
మహెయాత్రావంబాసన్నంబయిన.

ఉ. మాళవసింధుసాళ్వకురుమత్స్యవిదేహవిదర్భరాళ్ల బంగాళ
కరూశకేరళయుగంధరవత్సపుళిందపాండ్యపాంచా
చాళకళింగకెంకణదశార్ణసుదేష్ణమరాటలాటనే

పాలకుఁ గళింగ దేశంబుల పారపరంపర వేఁగుదేరఁగన్

గీ. పరమభాగవతోత్తమ సత్యశీలుఁ
డమలధర్మప్రచారకుఁడౌ విశేష
కొండురంగోత్సుక నృపుల పండువగను
జూఁచు వేడుకనెంతెం బూపెఁ శమహిత

క. తనుఁగాని దానవనాథుఁడు
తన దురారంగత్తరంగ ఘట్టితరోద్గో
తనంత్తీర్థ భూరి భూజన
ఘన పాతకహారి వేదోరి కంగావేతిన్

వ. తదనంతరంబు

సీ. ప్రాకారముల చేత పరిఖాంబువుల చేత
సుద్యానముల చేత నొప్పుదాని
గోపురంబుల చేత గురుసౌధముల చేత
శృంగాటముల చేత చెలువుదాని
పథులచే నవ్యవీథులచేఁ గొల్లనాడులచేఁ
జాలనలరుదాని
దేవాలయములచే దివ్య వైష్ణవ బాల
బాలయంబుల చేత బరగుదాని
బహుకులాచార జనముచేఁ బ్రబలుదాని
బహువిధమహోత్సవంబులఁ బరగుదాని

బహుళంబులాంబార ముక్తిదాయకములగునవెలుఁదవి::
రమ్యమగుచున్న రంగేశు రాజధాని.

౩. కాంచితదాయవిశాల
దంబుల విభవంబు విస్మయంబున బారపట్ట
సంబుల పుణ్యాబ్దరితేరి
పంబానసుఁడరిగె మోదభరితోత్సుకుఁడై

౪. నగరమధ్యంబునందు పన్నగశయాను
బారుమణిగణాంకుపఙ్క్తిమ స్థానహేమ
తోరణద్వార సుధ్వజవిస్తారమైన
నగరమాత్రిని వర్తిలో నుండఁగనుచు.

౫. ఘుగఘుగని ధ్వానమొనస
నగరిల్లనుండు తెంనఁగ నానారత్న
స్థగితొజ్ఞాపద బత్తులు
ధగధగమనఁబరాబగర్హ ధామముఁగాంచెన్.

౬. పదమరశిరములాను నెదమ తే బ్బు దవిరాంద
నిడివి సోదంబున నెనంయువాని
దక్షిణాంతరముపధానంబుగాఁజేసి
యెత్తి శివిపదలంబయున్నవాని
దర్శనంబున మోక్షదములగుపదములు
సిరియంతముల చేర్చి వెలఁగువాని

వెలిదట్టి కరేకుల బెగడుచు సొంగసైన
తనుగవ నకలంక గనెడువాని
హారకటకాంగుళీయ కేయూరముకుట
బాంధకటిసూత్ర పీతవస్త్రములవాని
రంగదురగాంగణాయి శ్రీరంగశాయి,
గాంచి సేవించుచుతెని వెంరాత్మసవిఘుండు

వ. అట్లు ప్రణామపూర్వకంబుగా సేవించుచుతెని తోచి కరకమలంబులు మొగిడ్చి.

మాలిని. జయజయ జలదాంగా బారుభ్రాంనుషంగా
జయ విహంగతురంగా సజ్జనాత్యంతరంగా
జయశయ సభుజంగా సర్వదానప్రసంగా
జయ నతజయదంగా ~~సారా~~ స్వామిశ్రీరంగశృంగా

వ. అనివినుతించి యమ్మహాధంబునంగాన్నదినంబులు వసియించి వైకుంఠద్వారంబు తెరచిన తద్ద్వారంబు దూరం సమయంబున సమ్మర్థంబున నవ్విభీషణుండు ప్రమాదంబున నారక్రవి ప్రవడియుంద్రోక్రియాతసింగని జయ బ్రాంతుండయి యున్న నప్పటి యధికారులదివిలాసించి యవ్విభీషణు నధ్ధపెట్టించిన నతండార్తత్రాణపరాయణుండును నిజస్వామియు నగు శ్రీరామచంద్రుంగు దెంచి.

సీ. అఖిల దీనాధారులయిన యమస్త్యావహా

నైన శ్రీరాముని యంఘ్రి పద్మ
ములకు దాసుండునై పోషితుండగు విష్వ
క్సేనుఁడు సాష్టాంగంబు జాఁగి మ్రొక్కి
వినయంబుతోఁ జేయు విజ్ఞాపనంబునై
కుంఠిత తీర్థాఖ్యకుఁ గౌరి నేను
శ్రీరంగనాయక సేవార్థమే తెంచి
సందడి నాఁక విప్రుఁ బడియుండఁ గ్రో కత్రు
నందుకై యుత్రుఁ దధికారులు ద్వారపెట్టి
సారసనాభ పన్నగశయను నన్నుఁ బ్రోవ
పృథివిని పవిత్రులను గావుబిరుదు నాది
విప్రుఁ బ్రతికించునను గావ దేవ సార్థ్య

క. అని విన్నపఁ బ్రొనర్పుఁడు
దనుజారుఁడు ప్రాణపదే త ద్విజుతన్నిచే
బని విని వాఁడతి వేగం
బున సాకేతపురిని కేఁగి మోదమున మారంగ

గీ. నగరుమధ్యంబున నున్నట్టి నగరు గాంచి
ద్వారపాలుని తోఁ దనవార్త సెప్పి
తదనుమతి లోనికరిగి భూధవునిఁ గాంచి
దానకతి మ్రొక్కి చేతి శ్రీకరయము సంగి

గీ. రాయసమువారు కమ్మ శ్రీరామునకుఁ జూపె

యున్నవతల్గాఁ బ్రశ్నను నతఁడు విస్మయించుచు
నాశ్రితాపన్నివారకుఁడైన రాముఁ
డాసగాఁ గనిన బుధులెల్లా నని యెసఁపుడు.

క. వింటిరి కద యా వార్తలు
కంటిరె ప్రతిశారన్న మిథ్లి కష్టంబునకున్
దాంటిదగుక కృష్ఫలమె
ప్పంటికి ననుభవముగాకపోయునె యెవ్వానికిన్

చ. అనుపయు ననన్య వెల్ల వసుధాధిపులెలా మరుమాటలాడగా
మనమునఁ దోఁచకుండి నన మానుష పౌరుష శాలి సజ్జనా
వనఘుఁ శీలి దుష్క్రాంత ఘ వప్రకరాంధతమోంశుమాలి దు
ర్జన దయనార సావనిజ సంతత కాలి విఘ్నుండు గ్రకటుఁ గనన్

క. శ్రీరంగమునకుఁ బోవన్
గౌరవమున నప్పుడు పుష్పకము రాఁ దలఁచెన్
జేరెను దివ్యవిమానము
భోరున ఘంటానినాదములు మ్రోయంగన్.

గీ. పుష్పకారూఢుడై రాజపుంగవుండు
జనుచు పౌరాంగనాకేతుండగు శంఖంబులట్లు
రంగపతి సేవకై కళత్రంబుఁ దాను
నైనమయి వచ్చుటె జేఁగి పుష్పకము నిలిపె

క. వారలు సుదాన విమానన

మాంరౌ హంసమాంచరించు యతి వేగమునన్

శ్రీరంగపురసమీపము.

చేరంజని పుష్పకంబు శ్రీఘ్రతి దిగుచున్

వ. ఇట్లు పురబహిరంగణంబున పుష్పకంబు నిల్పి నియమించి బ్రాహ్మ
ణదంపతి సహితుండయి పాదసంచారంబున పురంబుగాంచి.. ఎ.
లయ్యగ్రాహి. గుళ్లను చిబ్రుప్పనగళ్లను వెయరంగు విరిపాళ్లను
విసెందప్పనాడ ళ్లు గలత్రైలన్

పిళ్లసిగలారాగగనాంత ళ్లాంత ళజా పెరుమాళ్లగుడి కింజానెడు పిళ్లలుంటాళ్లన్
చుళ్లమనుగజ్జలను ఘుళ్లనగు వైష్ణాయ పరువళ్లగుడి పాత్రులుర వళ్లజనుదేరన్
తుళ్లలను బాండులరుచూళ్లగడు నిండి సనిరి తెళ్లరుకు శుంరులకెంమాళ్ల గసుగాంచున్

వ. చనిరంగమందిరంబు ప్రవేశించి శేషపర్యంకశాయినందర్శనంబుంజేసి
మగుడి వృత్తబ్రాహ్మణా సన్నిధిన ఠకట్లనస్వ విభూషణంబుంజూచి దరహా
సభాసుర ముఖుండగుచు నే తెంచు రఘునందనుం నతనిసాష్టాంగంబు
సేవించి పెన్నిధిగన్న పేదచందంబున కరకమలంబులు ముకుళించి.

సీ. కరకరి నాంకపిగడచి యాంతని తండ్రి
గనినయిల్లాల వెదనె నపియులర
పాంపప్రా వేపు బావి మాంపు బాబాంయమాంపు
పై మోంపు మే వెంపుపల్లెముప్పు
తెం బులదార నేతి తెంరా వెదు నతేడుడ్డ
తలయిదం టడం నుబెంతల నుదనర

నాయాంతకమొకట్రైనై వేకంట్ర ~~వాక వైవె~~ వైవెుకట్ర
వాఁకపై యాగాయి మూంతమొకట్ర
పుడమి దిరుగాడుజేజేల వొందయఁడేను
ఇనుమడుగు వోము బొప్పెడు మనిసిదిండి
రేనిఁబొండవడచఁబుట్టిన మేనినల్లి
నయన్గాంతికిఁగాంకఁగ జాహారుసేతు.

వ. అనియనేకణంగులు వినతులు సేయునవసరంబున త్రిభువన రక్షణాప్రశస్త్రంబగు హస్త్రంబు బ్రహ్మణాశిరంబునంబెట్టిన నఖండపుణ్యసర్గవిలసండయి వేచి రఘుపతి నాశీర్వదించి నిజేచ్ఛంబునే నప్పుడప్పురంబున వారు నాశ్చర్యమగ్నమా నసులయిరి యంత శ్రీరామచంద్రుండు విశేషణాలంకనిబ యమోధ్యాపురగమనోన్ముఖుండయి తత్పురంజనంబునా బాలవృద్ధంబునా పరివేష్టింబరా శ్రీరంగంబువేడ వెనయ్యవ సరంబున.

గీ. అభవుఁడప్పుడు ఇది సమయంబు టుంచు
దనదు నాదస్వనాంకట్రాడై తన్నీగఁజేసి
సర్వమంగళ నేత్రంబు దనఁగఁజేసి
తదనుదటి తాము నరుగుసూత్రంబు దలఁచె

అప్పుడు

క. శంకరు నాత్మజ్ఞాయా

సంకేతపురకగసుందు చండికనుచిరా
లంకగతి నైత్యతైనని చని
పంకజముఖి భారవారి వెబ హయిద్దైన్యము నన్

క. నాథ నాథ నన్ను నాథ బాలె వెనువాఁడె
యొకగ్రదితి లేనాంబొఁడు ప్రాణంబి
నెత్తుత్తైనసుమఁజనెడి నొక్కరాంబునవాఁడు
పెంపుమయ్య నాడుపెంపు కలిమి

తరల. మనకుఁ దల్లియుఁ దండ్రి దైవము మారుతాత్మజ నున్నశ్వరుం
డినకులేదు రామచంద్రుఁడు ఇట్టి సత్ప్రభుఁడుండఁగా
దనుజుఁడేమియు మేనెలుంగక లొంగెమ్మ్యము చాందడా
ఘనునకింతయు వేఁగఁజెప్పుము గాక తక్రనఁగాదగున్.

వ. అనిన.

క. పరుపున వదిలెడు ధోవతి
మతిమతి బాగియుంగుపైననుమాయా విప్రుం
డురువడి జనములు దోలగఁ
దరువు పైనుచూపోక్కవిడుమఁ దత్తరపడుమున్

శా. శ్రీరామా రఘునందనా రవికులాసీతామనోరంజనా
కారుణ్యామృతసింధులోత్సారదయాకాటిల్యవిచ్ఛేదనా
దూరీభూత సమస్తదోష నికరా తోయాకరాంత్రకరా
నారజ్రుత్రవాండ షైంరదనుజా నాథైక సంహార కరా

క. నాగేహిని నాంతకుడై తన్యాడు
రాగముచే నెత్తి తెలుసుచు రయమున, జనె విరా
రాగోండు డొంగరకేగను
వేగమునం దోలి దాని విడిపింపగదే

గీ. అనుచు గరుణముగను సారథితై తను యన్యాడు
శంఖు చక్రు కపట సరణి తప్పడు
మనము లోన నగుచు నినతల లాంధ్రశింధు
వెరవకేనుచు ధర వృత్తి దెలిపి.

క. మాంతులనందజు మగుడం
గారవమున నిలిపె పృష్ఠతము ద్విజయుతుద్ధ్రి
యారోహించి రఘురాద్వహు,
డారత్రేగను వెనుక, దరిమె నతి వేగమునన్

క. ఆకపటాంసురుడున్నంత
~~[illegible]~~ క్ష్మాతమహాలోక సత్యలోకం దికప
క్ష్మాకతము లని యు, గడచని
యాకపు లన్ని వాండ వలితించని వెన్

ఉ. ఆవసుధాధిపాగ్రణి రయంబున నై వెన్నడి లెంగ లరాత్రను
దాంవలన్నరాజులానిల సభా సుగవిష్ణు పదాది సప్త ~~[illegible]~~ ది
వార్యవరణంబువెల్లినను మహాద్భుతభంగిని జించి ధరుద్ధ్రి
యాంవలనే గె దివ్యమగు సంశమ నంబుడు నొంకిన్పద్ధతిన్.

వ. చని చని పూర్వోత్తరమున నా రుదనదంబు దాఁటి గాంచి కోటి కోట
జనములు వారి యిమ్ముందట నసాంద్రగుణ రక్షణాపాంత పల్లవం
బు నఘనవనా ధరోపల సమంత్రిగమునే వంతరంద సాంద్రసా
లసాలహరీ వితానమున దంబు కోటాకల కీరగానమునే.

క. ఘనతరపూర్వ గ్రామమున్
గను వత్సలసీఘ వెనుక గాతస్నంధుడునే
జనుమఘండె నంత దూరవ
జనగారవ కోటి కోటి సంతాగం జై

సీ. అగణిత యామాజ్ఞా యుత యాతంబుగు దాని
సంతతము నిగూఢపు నమరు దాని
బారువ ప్రస్తుంగ సందోహములు దాని
పంచ నీలాతు ధ్వజములై రయము దాని
శ్రీపసంబగు నట్టి గోపురంబులు దాని
రమణీయమతర మందిరములు దాని
బహుళ చిత్ర ధ్వజ పంక్తులు గలదాని
నతులు కెంత తుంగ హర్మ్యములు దాని
కోటి రత్నాల హారాధ్య మొంటి దాని
సంచిత ద్వారబంధ దేహళుల దాని
విమల శౌర్య కాంత వేదుల వెలయు దాని
నితర తేజంబులను జూరనాని దాని

క. ఆసమాన గంధ కాంచన
వసరుహంములు చంచరీక బృందాన్వితమై
ముసరుచుంని దోర్ఘకల నుస
రసలంపన్నాందమిగుల రంజిలు దానిన్

సీ. శ్రీరమాశ్రీవత్సే నారాయణాయ నమోయనను
శౌర సమూహంబులను
వరదాయ భగవతే వాసుదేవాయన
మోయను తెరాయిల మొత్తములను
అంబుజాక్షాయ మహాత్మనే తే నమో
యనిపలు పూనవశారికావళియును
సర్వేశ వైకుంఠ సదన నమోస్తుతే
యనిపాడు చున్న మత్తాళి గణము
గలుగు కిసలిత తరుసుమిత ఫలితతా లలిత
మాలతీమాధవలి లతామంజకళ్ళ
తరువు పెంపు దార్వనములు చుట్టి నారయు దాని
పరమ తైవల్యపదమన బరగు దాని

క. శ్రీలక్ష్మీనారాయణా
కేళీమందిరము గన్నచు కేవలమగుము
క్తుల నృపాలుడమాయా
శాలుని వెనవెంటమ దియు సైలంగుచుంజను చున్.

కం. కాంచెను విరజాతటినిన్
దంబుతతోత్ఫుల్లోత్పలకమలహంసా
కుంబులచం చూర్యాలిన్
చంచద్వీచీతరంబుజ భ్రమదళినిన్

వ. అంతనా మునిసత్తముం డా యుత్తమ సత్తీర్థస్థలంబు
సాంద్ర శీతలచ్ఛాయా సుఖావబోధియగు బోధి ద్రుమంబు
గాంచి బహుయోజనంబులు జని శతసహస్ర యోజ
నోత్సేధంబును షట్సహస్ర యోజనవిస్తారంబును గలదర్శ
నాహ్లాదనకర ద్రుమంబుగాంచి స్వచ్ఛంబగు దచ్ఛాయం
జెలువు జ్ఞానులను పీతాంబరధరులును నవయౌవనులును
దివ్యసుందరవిగ్రహులును కోటిసూర్యతేజోవిరాజ
మానులును నగు దేవమాని దివ్యపురుషులం గాంచి యటఁ
జని బహుయోజనదూరంబున సంతతఫలపుష్పభరితంబు
లు సాంద్రచ్ఛాయలు నొప్పి సరస్వతియను నదీతీరంబున
ద్విసహస్ర యోజనవిస్తీర్ణంబును శతసహస్ర యోజనో
న్నతంబును నైన సిద్ధసారస్వతంబును వృక్షంబుగాంచి
దాని నీడ ప్రకాశమానులయి క్రీడించు విష్ణుమానవులను
దివ్యపురుషులం గనుచుం గొంత దవ్వరుగ శత యోజనవిస్తా
రంబున నొప్పు మోహిని యను హ్రాదినిం గనుచు నవ్వల సహ
దలక్ష యోజనంబులు చన్న కలహంసరవంబుల నిరవొందు

శ్రీపద్మసారంబును తారాసారంబుం గాంచి తత్తటంబున పంచా
శత్సహస్ర యోజన విశాలంబును శతసహస్ర యోజనో
న్నతంబును గల బిల్వవృక్షంబును నాకసుర శాఖం గాంచి
దానిపైఁ దేనియలు ప్రవాహంబు ఫలంబులయి తత్సారం
బున ప్రవహించుట నదియయి బిల్వపాదంబు నాఁబరగునట్టి
బిల్వవృక్షంబుగని చనియు నతిదూరంబున.

సీ. బాలారుణప్రభాహేలా నిరాసకృత్ప్లీలా
రుణోపల లాలితంబు
వరత కైలాసమల శాఖ మరకతాశ్మజాత
సురుచిర వజ్రోపశోభితంబు
ఇందుకాంతస్రావ సందోహకంబుద్రవ
నందదాయక కాంతి తుందిలంబు
శృంగార విరచిత తుంగ ఘనాస్వశృంగ
రంగదురుశ్రేణి రాజితంబు
పటుతరోన్నత కూటసంఘటిత నాల
దండ త్రిపుర కేతు వితాన కాంతి
శోభమానాకార సాధు కర్మామృతంబు
గోపరోత్సవకరమగు గోపురంబు

వ. కాంచి ముదంబున వొరంజనుసమయంబున

క. అంతట మాయాసురుఁడు ప్ర

రాంతకుం బ్రియకాంతఁ డించి యాంపోరఁ బడిన్
అంతర్హితుఁడయ్యెను మహి
కాంతుండును నా విప్రవేషముఁ గనుఁగొని పరవెర్న్

గీ. అవని గర్భాన నా దేవి నపహరించి
తెచ్చినట్టి సురారి యదృశ్యుఁడయ్యె
పుష్పకారూఢ జేయు నీ పొలతి నిపుడు
మగుడిపోదము మనము సమ్ముదముతోడ

క. కార్యత్వర వేమనమవి
బార్యతలోకాళి గడచి చనుదెంచితిమిం
సూర్యశత తెలాంటి తేజో
హార్యాకృతి గోపురంబు నల్లదె కంటి

వ. మఱియును నపారవిస్తారంబును నవరత్నకాంచనఘటి
తంబును నగు నా పురంబు ఎవ్వరిదియని యడిగిన నలంతు
దరహసితముఖారవిందుండయి కరతలంబులు వెఁగి
ఘూంమాంసోర్వరం జగదుత్పత్తిస్థితిలయకారణుండ
యును శ్రీలక్ష్మీనారాయణుండు ఏకపాదంబున జయ
ర్దశసంవన్నోన్నతవిస్తారంబగు బ్రహ్మాండంబు గల్పించి
తన్మధ్యంబున ద్రిపాద్భూతిని పరమపదంబు గల్పిం
చెనది యవ్వయంబప్రమేయంబనామయంబమృ
తంబతర్క్యవిభవంబప్రమేయంబు తాత్పర్యసందతరంబు

శ్రీవైకుంఠపురంబునం జెలువొందు

క.— ఆ దేవుండా పురమున
శ్రీదేవియు ~~నాదివముదము~~ దాసుముదముజెందుచు నుండున్

— ఆ దేవదేవు దర్శన
మాదరతం జేయుపుణ్యుఁడా దేవుండే

ఉ. నాంపుడు రాంతవం ద్రుదుంవనంబు వికాసము నొందశంఖ
ల్కావిని మ్రోఁగ యా పురము దగ్గరగా నిటు దోడితెచ్చె సం
భావితకీర్తి నైతిసులభంబున దుర్లభుఁడైనయా జగ
త్పావనమూర్తి జూచు మనభాగ్యము జెప్పదరంబె ప్రహ్లాదకున్

వ. అనుచు నారాయణాలోకాదేవ దర్శనోత్సుకులు వైకుంఠ
పురంబు జొచ్చి.

కవిరాజవిరాజితము. అనవరతస్ఫుటదంబుజకైరవ హారివిశాల
జలాశయముల్
వనములమందప్రబాందు చుం ~~గేహ~~రుచుచక్రిలు మారునివాదరువయుల్
ఘనవరరాజిత కాననమోంజిత కాంతివిరాజిత రంగములున్
కనకపువేదులు గట్టినవాదులు గాంటపునాదులు గల్పతరుల్

సీ. హరినీలమణిమయంబైనకట్టి వేదులు
గోమేధికోన్నతకుడ్యములును
రమణీయమయిన వజ్రస్తంభ పంక్తులు
మహనీయమరకత మంటపములు

కాంచన వైడూర్య ఖచిత కవాటంబు
లలితలలిత చిత్ర వాతాయనములు
మానిత దివ్య విమాన బృందంబులు
లసనాయ దండ కేతన చయంబు
అంచితోన్నత భద్ర సింహాసనములు
బహుళ శశికాంత రచిత సోపానతతులు
స్వాదుజల రుక్మ దీర్ఘికా సంతతులును
గలిగి చెన్నొందు నప్పురిం గనుచు జనగ

క. శ్రీకాంతుడు సీతారమ
జాకాంతులతో డనంపై సైన్యధ్వజం
గా కేళాదరాంతకుని సద
నాకము లోపారుజనిరి నెమ్మనములరన్

వ. అంతన విష్వక్సేనానుమతంబున నవాశ్వద్ధవటాత
పల్లవ మరకత తోరణామలికా విరాజమానంబును త్రము
తరంగాన్తస్తంభ పూర్ణహాటకుంభ కలిత ప్రతి ద్వారంబును
పతాకి తరంగ వల్లి సల్లలితంబును సుగంధ ధూపవాసనా
వాసితంబును నయిపొపు నప్పుర సౌధోపరి భాగంబుల
నుండి దివ్యాంగనలు లాజకుసుమ పత్రాంకితకాంత్రతంబు
లు పైఁజల్లఁ జొచ్చెడి గుండె పైఁడి పల్లెరంబుల నివాళులు
సుందరరత్నంబు లాసంగ మృదంగ దుందుభి నాదంబులు

తెలంగ కోటి పాదులు దాటి తన్మధ్యంబున నవరత్నప్ర
విభ్రమ పద్మరాగ హరినీలవజ్ర రవికాంత శశికాంతాది మణి
మయ బహుసహస్ర సంఖ్యాకవరణ దేదీప్యమానంబును
మణిమయ ద్వారతోరణ విభ్రాజమానంబును దివ్యతేజో
విరాజమానులగు నందసునంద కుముదాక్ష చండప్రచండజ
యవిజయ ధాతృవిధాత్రాది ద్వారపాలకతతిలంబును గణ
నాతీత స్ఫటిక స్తంభమంటప వేదికాభాసమానంబును సకల
జలపక్షి విరావ సంకుల కాసారావళీ శోభితంబును కీరశా
రికా కోకిలాది మధురాలాపన లలిత రసాల పనస జంబూ
జంబీర ఖర్జూర నారికేళ మందార రామారామంబును
నగు నొక్క మందిరంబుం గాంచి యానాలధవళాంగులు పుష్ప
కావతరంబు ~~...~~ సింహాసనంబున నిలిచిరి. అందొక్క దివ్యమం
టపమధ్యంబున

సీ. శశికోటి హిమధామ సౌందర్య తేజోవి
రాజితంబైన విగ్రహము వాని
రవికోటి సంకాశ రత్నకిరీటముల్
వేయుశిరంబుల వెలయువాని
సజలాభ్ర నీలిత రజతాచలము భంగి
నొందల నీలాంబరంబు బూనువాని
నంబుజాక్షైక నామంబులు రెండువే

ఖ్యింహాలకీర్తనశేషయువాని
హారితీమ్మదుపంక పర్యంత మయినవాని
నఖిలభువన ధురంధరుఁడయినవాని
కుండలేశ్వరు నమిత ప్రచండకాంతి
కుండలాకృతిగామ్రొగన్నొ నుచుమటియు
వ. తద్భోగశయాన్వితలంబున
సీ. నీలాంబుదంబువన్నియశరీరమువాని
పూర్ణేందుఁబోలు నెమ్మోమువాని
చక్కనైనట్టి నాసాచంపకమువాని,
దరదరవిందనేత్రములవాని
దిక్కరితుండాభ దీర్ఘబాహువులవాని
దరశోభ ~~శో~~ గేరు కంధరమువాని
బాగుకెవాటి విశాలవక్షమువాని
నలువకనుమూలమౌనాభివాని,
బటువరంభైన సక్రొటి వేటువువాని
కరముశోభించు నూరుయుగ్మంబువాని
తామరసముల మానువృపాదములవాని
మోదకర మోహనమహోన్నతమూర్తివాని
వ. మఱియును.
సీ. బారుమాణిక్య కోటీరమస్త్రమువాని

నక్రకుండలసుకర్ణములవాని
కటకాంగుళీయకాంగదబాహులగువాని
కమనీయమణికదంబంబువాని
గ్రైవేయకంబు హారంబులు గలవాని
రమ్యకాంచీనూపురములవాని
చెన్నొందు పీతకౌశేయచేలమువాని
ఘన ~~చూ~~తులసీదామకములవాని
గాత్రసంభూషితాంగరాగంబువాని
నఖిలజ్ఞుండ నైకనాయకుండైన వాని
రాజితాష్టాక్షర మంత్రరాజ వాచ్య
తాత్త్వదివ్యస్వరూపకుండైన వాని.

వ. మఱియును దర్శ పాంచజన్య కౌమోదకీనందక శార్ఙ్గవాయుధ
ధరుండును శ్రీవత్స లక్ష్మీకలితవక్షోభాగుండును భూనీళాకాంతాకర
కప్రకర విజిత విజనజాతవాతసుఖస్పర్శ తదాయముగ్ధ లోచనమం
దస్మితసుందరవదనారవిందుండును సనకసనందనాది యోగీంద్ర
బృందధ్యేయమానసైజమహావైభవుండును కోటికందర్ప
సుందరుండును అనంతానంతమణితేజోవిరాజితుండును నగు
శ్రీమన్నారాయణదేవుని సందర్శించి సానందసర్వాంగపులకాం
కితగాత్రులయి సాష్టాంగంబు సేవించి యమ్మహానుభావుని
యాదరణంబు వడసి యుచితాసనంబుల గూర్చున్న యవసరంబున

సమయాన్ని దాదేవుండుం దరాదేహింగ ప్రాంగాని

క. కాంతా నాదగువిటా।

కాంతంబు గురామరూపు। గ. సుగాంటి వె వి

భ్రాంతించెం దక ధర

స్వాంతంబున। దెలియ। బూడు సంతస మొసంగన్

వ. అప్పుడు।

స. సునంగా పుసవరించి చను కప్పు సడలించి

వలుద పాలిళ్ల పంపు సలవరించి

సరులు చికుర లుదర్చి విరులు చేసవి దార్చి

మోము సకెంక వింత గోముగా దార్చి

ప్రేమ దాంబు నిధి దేలి। క్రమ మోహ గతిలొని

క్రీడా స్వరంబెల్ల వెలికి నాని

పెల్లు నయము టువాని యుల్లసల్లన దాసి

చూడి కింజుజ్జ్వన చూర చేసి

ఘన తరా సక్తి గాంచె నక లమల గేహ

యతిశయంబ్బా కారు సర్వ మోహ నశరీరు

భవ్య సాంకల్ప్య ప్రదు కృపా సముద్రు

రవికులా గ్రవచం ద్రు నారామచంద్రు

క. కాంచినలుచ్చికి మేనబు

ప్రాంచెనుబుల కాంతరాళి నివ్వెరపాటున్

మించగ మానసమున నసాం
హించెను ధైర్యంబు లేక నెంతయు భ్రమతోన్

ఉ. నల్లని బాయమేనను నళినద్యుతిఁ గేరెడు కన్నుదోయి భా
సిల్లెడు నిందుబింబరుచి హాసించెడు నవ్వుమొగంబు సోయమే
నల్లని ర్చుపట్టుఁ దగ నంచితమైన యురంబు బాలరం
జిల్లగఁ జేసె నై సుగుణశాలిని సోఁకుఁగ మెన్నశక్యమే.

క. త్రిభువన మోహన సుందరుఁ
డిభవరదుండనుచుండు నాయన యుర్విన్
బ్రభవించ నంతకంటెను
అభినవుఁడు యార్యురె మోహనాస్త్రంబెవ్వన్

వ. అనితలపోయుచున.

గీ. మోహ విభ్రాంతిగను పద్మగేహఁ జూచి
నవ్వు మొగ మొప్ప జానకి నాయకుండు
పలికె గర్విత గంభీర భాషణముల
రదనకాంతులు దిక్కుల నొదవి పొదల

ఉ. పాంమరకాంత చందమున భ్రాంతి గనుంగొన నేల లోకది
కాపరకాంత కాంతిగుణ బంధుర సుందర భావముల్లవ
తామరసాక్షి పొంగకు నదాయి విలోకనము చేతన దెవ్వగా
కామితవృత్తి మానవు నిగన్నాని నేయఁగ నాకుఁ బోలునే

గీ. అనిన లజ్జానతాస్యయై యబ్జవదన

నీవు మర్త్యుఁడవే నీలనీరదాంగ
మన్మనోనాథుఁడవుడు దుష్టమర్దనార్థ
మవతరించితివిలను రామాఖ్య నిపుడు

మ. అటుగాకుండిన నీవు హేయోన్నతింగా దివ్యంబైన తేజంబు దు
ర్ఘర్షిం సౌందర్యము మర్త్యమాత్రునికి ధార్యంబౌనె నామానసం
బిటు చాంచల్యమునొందనేర్చునె సురాధీశార్చితాంఘ్రిద్వయా
కుటిలప్రాణవరావణాది దనుజప్రాణాంహ పత్రీశ్వరా

ఉ. నావుడు విన్ననవ్వునగి నాతిఁగనెవ ద్వసనంబు నిక్కమా.
నీ వరరామరూపమున నేకకళత్ర ఘనవ్రతంబునా
భావములో మహాద్భుతధమ్ము పంకజలోచన మోహచిత్తవై
నీవుగనుంగొనంబనదు నిక్కమునా చెప్పితి నిర్వికారుఁడన్

క. అని పలుకఁగి నుత తెరాఁగల
సినదరహాసంబు తోడ సిరితృష్ణుఁడవై
ఘనచారవృత్తి ద్యాపర
మున బహుకాంతా విహారమున ప్రీతుఁడవై

గీ. ఉండగలవాఁడవని పలికె నుల్లసమున
నంత రఘుపతియయ యర్యబి కాంతఁజూచి
నీవు పలికినయట్లు రాజీవనిలయ
నిక్కముగ వినం జెప్పెద నాకు పలుకు

క. నైనందఁ జెందువదనల

మెలఁగ ప్రవర్తింపఁగలనా తెలియ్యాలి నేడా
మానినులయందు నుండెదు
ప్రాణికనాకాంశమునను పూర్వస్ఫురణానన్

వ. అనిపలి - యవతార కృత్యకార్యశేషంబు చింతించి దిగ్గన లేచి యమ్ముద్దియకుం జెప్పినవాఁడై శేషపర్యంకమునకుం జెప్పి చెంత డా గ్రాని శంకరగారి సహితుండయి పుష్పకావరోహణంబు చేసి మనోవేగంబున వచ్చి బ్రహ్మాండంబుం జొచ్చి భూలోకంబునకు వచ్చి యయోధ్యాపురంబుం గాంచి నగరి కరిగి పుష్పకావతరణంబుం జేసి తనకుం జెప్పి వాఁడా గ్రాని జవాని శంకరులం బ్రియపూర్వకంబుగా ననిచి యంతఃపురంబు ప్రవేశించి సుఖంబుండెనని చెప్పిన విని పరమానందంబున తర్వాతి వృత్తాంతం బెట్లని యడిగిన.

క. అర్ణవగంభీర కరుణా
పూర్ణయశోదాకుమార నందధరకర్ణా
వర్ణిత వైభవ దేహా
దీర్ణమహాతేజసార ధృతకృతపూజా

వనమయూరము. వారిరుహనేత్ర నవవారిధరగాత్రా
చారుగుణపాత్ర దనుజాతవర జైత్రా
భూరిమయనేత్ర హరి పుత్ర నిజమిత్రా
శూరవినుతపాత్ర యఘశోషణపవిత్రా

మాలిని. సకలవిబుధవంద్యా సజ్జనానందవంద్యా
శుకముఖమునిహృద్యా శుద్ధసత్త్వైకవంద్యా
ప్రకటనిగమవేద్యా భవ్యసంశ్లిష్టపద్యా
వికటరజరక్షదా వారవిద్యావినోదా.

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణచరణకమలధ్యానపరాయణ
సకలసూరిజనసేవకావంచనామతినార్య ~~ప్రణీతం~~
నందనభావననామధేయప్రణీతంబు
ఐన రఘురామవిజయంబను
మహాప్రబంధంబునందు
షష్ఠమాశ్వాసము.
శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

శ్రీశారదాంబాయై నమః

సప్తమాశ్వాసము.

క. శ్రీజైష్ణరథవహోదక
తాజాగ్రద్విమలహృదయ ధరణిజావరిష్ఠ
యుప్పజిత సఘవితదానత
పౌలీబాలామల్లెపూండిపురగరీపాలా

వ. అకగ్రద్ధకుండు శౌనకాదిమహామునులకిట్లనియె నట్లు
శ్రీరామచంద్రుండు స్వయవసరంబున నొకనాడు

సీ. కాంస్యపకణార్వ మారగ్రండేయజాంబాలి

వరతంతు కౌత్స దుర్వాసకపిల
శాండిల్య నారద పుండరీక విభాండ
మాండవ్య సౌభరి వామ దేవ పాల
గర్గ శతానంద గౌతమ మైత్రేయ
కుత్స భరద్వాజ కుంభజాత
వామదేవాత్రి విశ్వామిత్ర పర్వత
శాండవ్య సనకచ్యవన వరాంజాయనాది
మునులు రాఘవ దర్శనామోదులగుచు
వచ్చి పేరోలగంబున వైష్ణవమున
నిండుగా ఉన్న రామునిఁ బుండరీక
నయనుఁ గాంచి మనములానంద మొంద

క. ఘనులా నఘుఁడపుడు ప్రతతిక్
ర్ఘ్యాద్యాది సపర్యమునుల దనుపము నుంచితా
సనాసనములను సుఖా
సీనులఁగావించి యున్నచిత్తంబలరన్

వ. శతానందుండు వసిష్ఠుం దనంబున వలుకొకించి,

గీ. తాంత్ర శాస్త్రమ్మ పంక్తి వంధరుఁడు నీవు
పాలు రకం వచ్చు గుండె నారు గాలమగుచు
సంచరింపును అట్టి వైభవస్వభావ
వనసిఁగూంచి చెనెం తపుణా త్తుఁ తితేఁ తా

క. అని రామచంద్రుఁ డూహించిన
ఘనుఁడు వసిష్ఠుండు నగుమొగంబున నాప
తిగ్రనయజ్ఞుఁ గత్వమున ఘనా
వినుఁడాశ్చర్యము రామచంద్రు విక్రమగుణావళుల్

వ. వినుము బాలుండయి తాటకా విపాటనంబును సుబాహు హననంబును అహల్యాశాపవిమోచనంబును గంగాధర ధనుర్భంగంబును జేయుట గాక యేఁగిన యడవి యందును విరాధ, ఖరదూషణ, మారీచ, కబంధ, కుంభకర్ణ, మకరాక్షాదులు నాఁ గ్రూరాకరుండు ముజ్జగంబులం జయింపఁజాలుదుర రావణుని శౌర్యబాహుశౌర్యంబు మహేంద్రునిం గెల్చి బ్రహ్మరుద్రాదుల కశైయుండయి యుండు నిట్టి దుష్టనిశాటులకే తెగటార్చె నితండు రెండవ పుండరీకాక్షుండు సందియం బెందును లేదన మున్నులందనాకప్పెట్టిన యింగులి బెట్టంగంబాగడ నందు గాంచు తమపూర్వకాల దుఃఖంబులు దలంచి.

౧౦౬ సీ. రావణుండదచిన రాతిపల్లని తన
జారిసి వక్త్రము ఝూపె బుధుఁడొకండు
పలలాశి మొట్టికాయలబాఁపులని తన్నత్తల
తలవంచి చూపెను దపసి యొకఁడు
దనుజుండు కళ్లెమొత్తిన వ్రేఁపుపుండులు
మానవనుచు ఝూపె మౌని యొకఁడు

దివిజారిజరయాండు, దాసినాఁడని మెండి
జడుఁజూపె సంయమిబుధుఁగాంచు

ఇట్లు పూర్వబాధ వెల్లఁడై చెప్పుచున్నైదు
రామదేవకరుణా ప్రాప్తికి సారం
మెందు హృదయము తెదు నిప్పాను గతి నున్న
వారం వనుచు మణి యుపవార్ష్య గతుల

గీ. పొంగడు వాక్యంబులను చురా మిగగ నతలము
నిండె నావేళ నాంధర ణోవరుండు
క్రొత్త దలవంచు కొని యుండె విమల నాద
మునసను హరిపదవారి యిట్లను చుఁ బలికె.

ఉ. రామ దశాస్య కొంటి సరిరాని సురారిశతాస్యనాముఁడు
ద్దామవిహార విక్రమజిత త్రిజగద్బలుఁ, డిప్పుడుండి నా
భామ పరాక్రమంబు విని పెద్దయు నల్గ్ర జనించి నిన్ను సం
గ్రామమునందు యుంతునని రాఁ దలపోసెడి సాంత్వ పాపరా

గీ. అదిప వెరాధి పెద్ద ప్రదిత శాఖ ~~ద్వీప~~ తరవ్వ
మునను మాంతయు యనెడు పురము నైలు
వాని సంహరించుచు రాఁ నాధ తెత్తున్న
సాంధుబాంధ తిరుగ సంభవించు

క. ఆనవాలు విని విస్మయ
మునబాంధి సంఘ వెల్లఁబురుషాత్త ముఁడా

మనుకులతిలకుఁడు మహానసము
దనరుగ ఘుటికాద్వయంబు దనకోసెఁ బూరావెన్

వ. చూచి యన్నిశాచరమధనంబుగాఁ గలదని యెంచి నవాఁ
డై యతని వృత్తాంతంబుం దెలియ నంత ఆతని నెఱింగింపం దలంచి

సీ. ఇనకులేశుం డగస్త్యుని మోము వీక్షించి
మునినాథ శతకంరుఁ డనెడు దైత్య
వరుఁ డకాలశ్రీ నెవ్వరి కతంబునఁ గల్గె
నెవ్వరి నందనుఁడె బుఁగఁ జెప్పు
మనవుఁడు కుంభజుం డధిపున కిట్లను
క్షితినాథ వినవయ్య కృతయుగాది
నధిక తపోనిధి యైన కశ్యపునకు
కామినామణులు పెక్కండ్రు గలరు
వారిలోపల దనువను వామనయన
పుత్త్రు నొకరుని గోరి యాపుణ్యసాధ్వి
క్షితిప మత్పాద్ద శుశ్రూష సేయుచుండె
మునివరుండును గాన్తాళ్లు జనిపి దప

వ. పుత్త్రదానంబుం జేయ సత్త్వంబలిచిన నదిపృ ప్రవతీయ
ంయ్యను సత్తై జంగె బుంగించక యతనింగ విసె నంతము
నిర్భావంబున బలపరాక్రమసంపన్నుండయిన పుత్త్రుం
డు మాంత్రదోషంబున రాక్షసుండయి శతశిరంబులు

నిస్తారుబాహులతెలాంజనియించి సర్వజ్ఞతరుండయి పె
రుగుచు నవయౌవనంబున.

క. శంకరు సంహారాని చయంబు
యంతరు పవనాశి నేంద్ర హారాంగదస
త్క్రాంతోరుని జూటంభృతహారి
కాంతునిఁ బరమేశుగు జూచి యతి వెందవమునన్

సీ. ఆసురవారుఁడు శౌత్రవర్గాత్తపమును
కేళాక్షి ఘనఘోర తపముసేయుచును మేన
నెంచజార్జాస్థి తత్తులు శోషించ నుండె
కాలకంధరుఁడతనిపైఁ గరుణాజేసి

౧౦౭ క. ప్రమథులుగొల్వగ గాతీ
ప్రమదాయుతుండగుచు వృషభమున నెక్కి ప్రమహా
ప్రమదంబున కరిదైత్య
ప్రమథనుఁడ సురేంద్ర వర్ణాలఁ బ్రత్యక్షంబై

వ. దర్శనంజేంద్రా నీ తపంబునకు మెచ్చితి వరంబు వేఁడు మిచ్చెదననిన
నతండు నయంబున సృష్టిస్థితిలయ సంగ్రామంబులెట్లు కిఁ బహువిధంబు
లనుతియించి దేవా నాకు త్రిభువన సంహారకారపురుషుల వలన
నపజయంబు లేకుండను మరుక్తంబు దువ్వలవనింబు థీనత ద్దాందు
వృవలన మత్సమానదనుజుండు ద్వితించునట్లుగా వరంబు కృపఁ
జేయుమనిన నప్పరమేశ్వరుండట్ల యొసంగినని మెన తండు

కాలకేయాది రాక్షసులు ప్రధానులుగా శాకద్వీపంబున మయని
ర్మితంబయిన మాయాపురంబున నిలయంబుగాఁ జేసుకొని యున్నా
డు అని మఱియు నిట్లనియె.

మ. దశదిశలన్ వడకంగ దిగ్విజయయాత్రా ప్రౌఢి మాయాపురిం
దశకంఠుండది వేడ్కఁ జొచ్చిన పురస్త్రీలు వేమారందంబునన్
దశమస్తంబుల పూర్వటంకన రవేతంబట్టి యాడించ నా
దశలుం జేష్టలు దక్కఁ బట్టుగ నడచెన్ దర్పస్తముల్ భూవరా

క. చురుకుమని నాకవై ప్రకటన
కరము విదిల్చిన లంకకరబడి దశకం
ధరు వివశుఁడయి చెప్పిరె
నరనాథ శశాంకస్య కథ వినంగ విస్మయమా.

వ. అని చెప్పిన విని బుధులానంద జనక నానంద నపూర్వకంబుగాఁ జాటువంబు
నిచాసెంరదర సంభ్రమ విభాషణా మహానుమదా ద్భుతపరివారయుతుం
డయి వారలతో నిట్లనియె.

క. మింటం బాండవుని వార్తలు
వింటిరె యిది మనము వినియు విననట్లున్నన్
బంటతనముగా దాసుర
కంటకుఁడే తెంచెనేని కార్యంబగునే

క. కావున మా మాచందము
భావింపఁగ వలయుఁ దెలియఁ బలుకులం దనినా

దేవేంద్రజితంతకుండా

ఘూంవరు తెంాంభక్తి వినయములనిట్లని యెన్నె

వ. దేవా యీ జంబూ ద్వీపావరణంబయి యున్న లవణార్ణవంబు లక్ష యోజనంబులు అవ్వలనే లక్ష ద్వీపంబు ద్విలక్ష యోజనాయతంబు నవ్వల యిక్షుసాగరంబు నంతియ వెడల్పు గలదా మీందశాల్మలి ద్వీపంబు చాంతుర్లక్ష యోజన విస్తీర్ణంబు నవ్వల సురాంభోనిధియు నంతియ యామీంద కుశ ద్వీపంబష్ట లక్షల యోజనాయతంబా మీంద ఘృత పయోధియు నంతియ తనరు దానికవ్వల క్రౌంచ ద్వీపంబు షోడశ లక్ష యోజన పరిమితంబునా మీంద దధి పయోధియు నంతియ విస్తీర్ణంబవ్వలి శాక ద్వీపంబిచ్చుటికి ద్వయాధిక షష్టి లక్షల యోజనంబులు గలదు.

క. ఏకగ్రాడిశాంక ద్వీపం
బేకగ్రాడివాం యాపురంబు ఏకగ్రాడి దనుజుం
డేకగ్రాడిమిస్సులవాక్యము
అకగ్రాటియుండుతుమిబాంర మర్త్యాంబగునే

గీ. సూరు యోజనములు వారాశి గట్టను
నొచరాత్మసాంఖ్య పింఛమరాచ
పంక్తిముఖుని దునుమబడరాని పాటులు
బడిబతిమింక వేనిపగయిదేల?

క. సాగరములు ద్వీపంబులు

ఏ గతి నింగడచువార లింబులములతోరా

నే గతి శతకంతున్నిబా

హా గతి మర్దించువార మాశ్చర్యముగనే

గీ. మదముకతన వాడు మనమీద దండెత్తి

వచ్చెనే నిమనమవార్య గతిని

సంగరంబున నర్చి సమయింతమిది తెలిసి

యనిన నతని పలుకులాదరించి

వ. భరత శత్రుఘ్న సుగ్రీవ విభీషణాదులట్లు పలుక విని హనుమం

తుండు మేఘ గర్జా గంభీర భాషణంబులనిట్లనియె.

మ. అతి దండెత్తగలండటంచు మనమాశ్చర్యముం బొందనం

బరమార్థంబరు దెల్పిన ప్పలుకు సమ్యక్ శైవ శరి స్వించుపా

మరువందంబున సుని గ్రావర గుణామే మాత్సర్య వెంగాశ్చనా

సురవైరిం బరిమార్పకున్న నగరే శూరుల్ త్రిలోకంబులన్

శా. మిం చిత్రంబున కించిదాగ్రహము జన్మించనే యుగాంతోజ్వల

ద్రోహి బక్షి ప్రశౌడు దేర నంద. గలడే. దోషాచరం డెంతయు

న్న్యమక్ష మిదా దుపదాగ్రమే గెలుచు సందేహించగా బోలునే

యమా చంద్రార్క ప్రముగా గమా. యోగము దేవాచరించి వర్తించదే?

పంచ ద్వీపంబులునే

పంచ సముద్రములు గూడ తన వశవర్తికిన్

గొంచపు కార్యాలు కట్టలు

కించిత్ప్రాత్యములు మీకుఁ జేతో సమముల్

గీ. అనినఁ జిరునవ్వుతోఁ బ్రభంజనతనూజు
మేలుగాఁ జెప్పితని మూఁపు తేల చరచి
గారవము మీరఁగాఁ జుంబుకంబుపాణికి
మృదుమధురభాషణముల సొంపు మీరఁ గనిపెం.

గీ. బలమునోతిని నెయ్యనిఁ బాయఁ జేసి
చె~~[illegible]~~లఁగునో సమస్తవాలోసి పెంచిన దితిప్లి
కుందనము స కుదాసనఁ గూండినల్లు
ఘోరవిక్రమ గుణమునే ~~[illegible]~~ నూరె నాకు

క. కాంవున ని నుబాలి విన స
ద్దాపుండేడ ధరిత్రిఁ బవనజ నాకు
న్ని వేసరి మతోర్యము
భావించు నరంబు నా దిగదబల ఘుర్రా

శా. శాంత దీపము మీరదికింజని శతాం స్వప్రాంత్యవాంత్రాంతత
స్త్రీ నైశ్వర్యనికాయము తాంయుగ నితద్దోషాం తరుంగాంచినా ని
ర్ఘకత్వంబున తద్బలాంబులముల౦ జ్రేత్రించి వేగంబునన్
కానీకంబుల్ నిను మెచ్చు రమ్ముఘున సంతోషంబు నంబావనీ.

వ. అనినఁ జెలంగి తుంగభుగునంగమునాంగఁ బ్లవంగపుంగవుం
డినకులనాథ మీంతరుణానిన చరాచర జంతు సంయుతాం
వనిఁ బాకతించిజైత్రనెఱవస్థితి నీవని యంతటంచు నాం

యనఁ గటుజాంగి మ్రొక్కు క్రమమున నాత్మద దంష్ఠ్రుయుని వ్వేదుఁ తన్

ఉ. నింగికి నిక్కినాఁగ నెగసి నారజామిత్త్రు నతిక్రమించి చూ
చెంగిరులన్న దానర విశేషములన్ బహుకానసంబులుం
దుంగతరంగవార్ధుల బృథుత్ర ధితంబుల దావుల న్మహా
శలంగిత చక్రవాళమున శేష ధరాస్థలి నెల్ల నుబ్బున న్

వ. అందులోన.

క. ఘనశాక ద్వీపంబున
తనరెంటాన్నత సాలహర్మ్య కనదామంతో
తనుగోపురములచే నిగిడు
దనుజుని మాయాపురంబు తప్పక కనియెన్

గీ. చూచి కనుదెప్ప యిడునంత శౌరతముడు
శతముఖుని పురములోనికిఁ జౌక శించి
సకలమును బెంగు వెంనిగాఢ సంభ్రమమున
నరిగె గ్రమ్మర సాకేతపురమునకును

వ. ఇట్లు హనుమంతుండు ఆమద్ద్వయంబునకుఁ గుమదనేతెం
చి రఘుపతిచరణంబులకుఁ బ్రణామంబులాచరించి తెచ్చి
కరతమలంబుఁబుటు దొంగిచి దేవాజ్ఞ ద దాజ్ఞం జేసి శాకద్వీపం
బునకుంజని దధిపయోధి తటంబున మాయాపురంబు
గాంచి తత్పట్టణంబు కాంచనవన వేష్టితంబును సహస్ర
యోజన దైర్ఘ్యంబును పంచశత యోజనాయతంబును.

గలిగి ~~దశసాలదుర్గంబులు~~ పృష్ఠకోటియును తృతీయకోటియు నాలుగవ
తామ్రకాంస్యరజతాంతరభాతస్వర్ణమయంబులయినవి నయిదవకోటియు
నావలనింద్రనీలపద్మరాగవజ్రోపలనిర్మితంబులయిన వయాఁడు కోటు
లునుం గలిగి దశసాలదుర్గమంబులు ప్రథమావరణంబున నవ ద్వాత్రిం
శద్ద్వారంబులందు నొక్కొక్క ద్వారంబున తుంగావళిగా నిశితాయు
ధపాణులు ముప్పది సహస్రదంబులు రతక్రసులు నన్నియును మదగజం
బులన్నియును జవనాశ్వంబులు నన్నియును రథంబులు నున్నవి. యొక్కొ
న కోటలంతను నాకొక్కొక్కటికి నెనిమిదేసి ద్వారంబులందు
నొక్కొక్క గవని వాకిట కాలకింకరసమాన రక్షోపారణటులు
శూలముసలపరశుగదాకుంతహస్తులు పదునాలుగేసియు
ర్బుదంబుల నక్షమాతంగతురంగశతాంగంబులు గలసియున్నయవి
తన్మధ్యగు ~~శ~~ల్యంబున కాంచనరత్ననిర్మితగోపురప్రాకారసౌధా
ట్టాలకయంత్రధ్వజవిరాజితంబును అగణితవీధివేదికాతో
రణోపశోభితంబును మనోహరసరోవరంబులను నయనానం
ద చందనమందారాది మహోద్యానంబుల నలంకృతంబయి శత
యోజనవిస్తారంబును షష్టియోజనాయతంబును నయి శతానని
లయంబు విలసిల్లు దానికిం గాంపుగా శార్దూలభల్లూక సింహశరభవరా
హసైరిభ ఉష్ట్రభయంకరముఖులును నతిదీర్ఘులు నతికుబ్జులు నగ్నవ
క్త్రులు నేకకర్ణులు నాయుధపాణులును నయి గజతురగరథావరో
హకులయి చటులహుంకారరవంబుల నేలయాంగిన వైరంగున నెవ్వఁడ

జూచి నందారంయయి యున్నవారు నివ్వధంబున సురాసుర
శ్రేష్ఠ్యంబయి యున్నయది యింతకంటెటి విన్నవించెద.

గీ. మీరు దశవదనాదుల(బోరిలోన
దునిమి వేసిన వార్తలు విని మహోగ్ర
కోపమున దండయాత్రకు(గూర్చువెడలుచు
నున్నవా(డు విమానముల్లాన్నివెల్లు

క. ఆశతకంధరుడా
దేశంబున నిచట వచ్చి విడిసిన గారగా
దాశరథి వందక గమనము గ్రా
కాశపరాక్రమత బోరా ఖండింప(దగున్

గీ. అనుచు విన్నవించ ననిలనందనపలుక
వెల్లనాదరించియినకుపేశు(
డంజనాతనూజ యయుతోర్ర సమతేజ
నాడుమహిమ(బొగడ నేర(డజు(డు

వ. మఱియు వసిష్ఠవదసంబాలోకించి హనుమంతుంజూపి

ఉ. ఈజవసత్త్వశాలి మిద్ధితేంద్రునికంటె సురలంతనుండ(గా
భూజతమాంతనుంగుశలము లివ్వినిపించెబలంబువాంటలన్
బూజలుసేయ లక్ష్మణునిమూర్ఛ దొరంగ నౌషధాద్రి వి
భ్రాజితవృత్తి(దెచ్చె నసురప్రభుసేనల దృంచెను గ్రలక్

గీ. అన్నిటికి వన్నెవెట్టె నీ యద్భుతంబు

దధి మహిమాంబుధి కడ మేది దాఁటుటేది
కొంచగఁగా రెండు జాతేది యింతటాన
రాంక పాపకిదియంత దుర్వారజవుడు

వ. అని నవసిష్టుఁడిట్టులనెన రౌద్రరసులాన్న వచ్పూర్ణచంద్రుని
జనకరుణారసమగ్రతను గంధవహాత్మజుఁడింతయెయుప్పెనిం
కనువినుపింతుననె విమత ఘుస్మరు నద్భుతరూపవైభవా
జ్ఞనుతవితతుల్ సేజముసు షామవిహారము విస్తరంబుగన్

క. లోకాలిరెల్లి హింతముగ
నాకములావరుని యాజ్ఞ హరతేజముదాం
నైగెను నిపవనుండంజన
దాకొను క్రీడించెనంతఁ దవ్రాముని కిన్

గీ. రమ్యకుండలకవచాంబరామరాత్రి
యాంతేఁడుదయింప భానుఁడుదయింపఁజూచి
ఘనఫలాపేక్ష నెగసె నాకాశమునకు
దిల్లపడిదేవగణములు దల్లడిల్ల

క. చేతగబళించి మ్రింగిన
నాతురగతి వెడలిపరచె నంబుజమిత్రుం
డతనిగుఱిదమున గ్రమ్మర
సేతెంచె నితండు దల్లి కెలమి ఘటించున్

సీ. అనఘాత్మ కెనెన్నె ళ్లు బనిన షిమ్మంట బుద్ధి

వంతుఁడయియుండె హనుమంతుఁడెలమి
వనజాప్తసన్నిధి వ్యాకరణముఁజదువంగ
నూహించి పతంగు కడను
జని తన మొఱఁజెప్పిన పంకజాప్తుండు
నాతని మహిమకు ప్రీతుఁడగుచు
వినుమొకట ని ~~[illegible]~~ ముఖంబున నువెలయొంజన~~ము~~
ములు దూరము చనుమదియ
రథ్యగతి నాతనొకచోఁ దిరంబు వేద
చదువ నాకెట్టు లొనఁగూడు నదితెలిత్రి
యనిన నారుఁడా సప్తహరినిఁ జూచి
హస్తములు మోడ్చి యద్భుతంబు మరలఁ బలికె
క. పంకజబాంధవ వినునే
వంతల నెడబాయ గూండి వచ్చెద నునిరా
తంకిగతి నననిన మోదం
బంతరితము గాంగన రుద్రుఁడో గాంచెను చుక్కె
వ. చెప్పం దాఁ గొంగె నప్పుడి కపి పుంగవుండు
ఉ. శ్రీ దర్శనందున నెట్లు నిజరూపము వెంచు దయాంశులంబుపై
పొంద మొకండున స్నగిరిపై నొక పాదము నిల్పి చూఁ చు త్రం
హరి దలుప న్నుతింప దయానన మరుగ్రని వెంచ త్రిప్పుచున్
మోదము తెలపన మస్తము నముజ్వలితం జదివె న్నహాను తిన్

వ: అప్పుడు సమస్త దేవబృందంబులు తన్నుహనుమంతుండును
కద్భుతంబంది యితండు శ్రీరామకైంకర్యపరుండయి సకల
భువనంబులకు హితంబు సేయంగలండని వరాం దేశించిరట్లుగా
వున.

క. నాకరుణానిండియుండుఁగ
నాకపి యేపనికిఁ జాలుఁ డినకులవిభువరా
లోకాలోకముకడపటి
దేకార్యంబైన సేయునితఁడేచాలున్
అనిన వికసితవదనుఁడయి యర్కకులుఁడు
మారుతిఁగాని గారవించి సమ్యగ్విహార
చిత్తుఁడయి దండయాత్రకుఁ జెప్పిపనిచె
నరపతులకును సకలవానరపతులకున్

వ. అప్పుడు శ్రీరామాజ్ఞఁ దలనిడుకొని సమరసముత్సాహంబు
నయనంతవానరసేనాసమన్వితుండయి రత్నకేసరాంగదుండగు నంగ
దుండును మహాశైలాకృతులతోరా విమతకాలుండగు నీలుండును శైలా
కోశబలంబులతోరా పరవసానలుండగు నలుండును మహాసంఖ్యా
సంఖ్యాక ప్లవంగానీకంబులు గొలువ శత్రుమర్దనుండగు గంధమాదనుం
డును మహియును ప్లవంగవృషభుండగు వృషభుండును శత్రుకుజగంబుం
డగు గజుండును ఘనసత్త్వవయుండగు వయుండును వికృతర
వాక్షుండగు గవాక్షుండును సంగంతుండగు మైందుండును ప్రభావిధుండగు

ద్వివిధుండును మైంది వినతుండగు వినతుండును పరిపంధి కరి కేసరియ
గు కేసరియును హరివీరోద్ధి దంష్ట్రుండగు దంష్ట్రుండును సహస్ర
సింహబలియగు శతబలియును ఉదారుండగు తారుండును ఘనవ
క్షవంతుండగు జాంబవంతుడును విమతభీషణుండగు సుషేణుండును మ
ఱియుం దక్కిన యూధాధిపతులం నాకృతకారుండు ఖర్వమహా
ఖర్వగణితంబులగు వనాటసేనల తోనా నేల యీనిన చందంబున
శలశాలవనంబులమాండ్రంజనుదెంచిరి మఱియు విభీషణుని యొంక
బున లంకనుండి చతురంగబలసహితులైర రాష్ట్రాధిపతులం చతురిర్వా
శతిపద్మంబులతో వెంచిరి. మఱియు వీడీహరాంకకళింగ బంగాళ కాశ్మీర
కర్ణాట వత్స అవంతి మగధ సింహళ సౌరాష్ట్ర మహారాష్ట్ర కొంకణ తెంక
ణ సౌవీర కాశ్మీరాంధ్ర చేది చోళ కురు కరూశాది దేశాధిపతులకగు
భూపతులు మాతంగ తురంగ శతాంగ సంఘటిత సందోహ ఛత్ర ధ్వజ
ఘోష తూర్య శంఖకాహళ నినాద సహితులయి సహస్రపద్మసంఖ్యలం
గల బలంబుల తోనా నానాయుధంబులం జనుదెంచిరి. ఇట్లేతెంచి దాన
వానరభల్లూక మానవ బలంబు లయోధ్యాపురంబు చుట్టును శత
యోజనాయతంబుగా విడిసి రయ్యవసరంబున రఘుకులేంద్రుండు
జయముహూర్తంబున ప్రయాణభేరి చరువంబించిన.

క. ఖండనభీకరఘనవే
దండము మైభేరి ధ్రేశతగ దాటించనే
ఢంఢంఢం ఢంఢంఢా, ఢండాం మను ఘోరఘోర నాదము చెలగెన్.

చ. పెటపెటఁ జక్రవాళగిరి బీఁకులువాఁసెఁ బయోధులేడు నా
క్రముకడి బెట్రాఁసెన క్రమలగ్నమికిం జెవుడుం టిడారెనమ
రఁటచయముబ్బెనం బెలఁకి గంతులువేసెఁ శతాంగ్య దెంచము
తఁటముగ గుబ్బుగుబ్బురని గ్రుక్కుఁగ నాజెకఁలు వాఁగె తధ్వనిన్

వ. తదనంతరంబున.

సీ. ఘుమఘుమవలచు కెంకమఫూంపుగంధంబు
చెలువుగా మేన జాంబ్బలనలంది
కంగులమెఱయు బంగరువన్నె సన్నపు
వలువలు రంగులువారఁగట్టి
బాలారుణ ప్రభాంచలాంచకిరీటము ధరించి
రమణీయతరకుండలములు పెట్టి
హారాంగదాంగుళీయక బాహుకేయూర
కటకంబు లెల్లఁ జక్కఁగాఁ దాల్చి
నెలంటిగందర్ప సౌందర్య సౌమలాంగుఁ
డమిత రవితేజ సంకాశుఁడయిన రాముఁ
డహలమారోతక్య కనకాంబరాదులయిన
వస్త్రములు వైష్ణవుల విప్రవరులఁ దనిపె.

గీ. వెదయుసమయంబుఁ బరికించి వృద్ధమిత్రనయ
ధవుని పాదంబులకును వందనమొనర్చి
వందహాసంబు మోమున నజెందులాడ, నతిమధురభాషణంబుల ననియెనతికి

ఉత్సాహము. మీరు నూరు తెలలు దనుజు మీద దండు బోవు చు
న్నారటంచు వింటినుండ నంబుజారద నామదిన్
గోశిరివమ్మెనా దురాత్రకు స్వరంబు సంగుడున్
చారవాం సతోలలాము యని నరాముడాత్మలోన్

క. ఆరసె గ్రాసుదము యుంపగ
నారామ జనించె మొదల నివరంబగున్
వార ప్రోలె సువరుజమున
నారూఢి దొలంగి నాంట్యమాడగ దాడగెన్

మ. అని తెరిగ్రంచు చు సీత జూచి మగువా యాంశైత్య ఘోరాంపైతుల్
గని ఛాతిల్లవెయంచు నవ్వుచును మేలంతప్పగా బలిగ్రతిన్
దనుజ స్త్రీలుల పాలిమృత్యువగుచున్ ధాత్రీజవై పుట్టినా
ఘనివనుం డోడా గ్రాని పోదురత్మ్న నృదేవుండా సతింబలుగ్రాచున్

వ. అని రథాంగోహరాంబు చేరి భరతశత్రుఘ్నసుగ్రీవవిభీషణాదులు ఛత్రచామరంబులు దాల్చి లక్ష్మణుండు సారథ్యంబు సేయ హనుమంతుని మొదలపయి చరణాంబురుహములు చాచి తెందుకరంబులు మెల్లనె వెంటను చారాడ నే నామకృత్యంబు నెపుంబుని మందహాసంబున హనుమంతుం జూచి యిట్లనియె.

సీ. దశకంఠు పయి నా-రదు దండెత్తి పోవుచో
నారు యోధ జనములవారి రాత్రి
వైని కేతువు గట్టి పగర సాధించితి

మిపుడీ బలంబు సంక్షేయమగుచు
నున్నది బహులత్వమై యొంజ నాయామము
జలధులయి దంసు గట్టి నలిగాదు
మననమాస్సె నలి తెలాండ మాంయాం పురముబెంత్ర
కేఁగను పొంయమూంహింపు మనిన
నతేఁడు మది కొంగరాము పొందారవింద
ములకు త్రైలోకంబు చు దేవయాం బలము నెల్ల
నెత్తు త్తెంని పోయి యాంయనురెంద్రుఁడప్పుడు
నెంద్రసుంచెదననవృడుం నుజ్జియలేఁడు.

గీ. పవన నందన నావంత బుంటి పాదు
మననమూసెనలు నారక్రుడు చనఁగవలయు
నిట్టి తెనువృన నెఝ్లు వహింయువాఁడ
వనిని సాంబాంరి పన్మ్యాది శాంత్యుఁడగంవ

చ. పెరిగెవరంతున్నతుండా ఘనబ్భాదముపై రవిమండలంబుపై
వరశశిపై తపౌన్సంవనవాంసులపై నరవింద సూంతీమం
దిర మగుసత్యలోకము నతిత్వరగాంంచి తదాయవాంసభాం
సురవిభవోన్నతుల్ గదికిఁజూచి ధ్యమూగాఁబరికించిమూంచుయుత్

క. రెండవ త్రివిక్రముండన
నుండెను సాంబాంరియప్పుడు ర్వ యుమ్నవియుమ్న
మాండలము సత్యలోకము

మెండుగ నుతివాక్యములను మెచ్చెను ప్రీతిన్

క. అంత రఘువరుఁ డో హో
యింత మహాస్త్రతశరర మేటికి పృతనా
సంతతికిర వగురూపం
బెంతో యంతే ఘటింపు మినసమతేజా.

చ. అనిన నలుండు వానరజనసహస్ర సమున్నతియై దర్భయో
జనములవిస్తరంబు సుప్రశస్త్రముగా దనువెల్లగుంబరా
మునిమిత్రేంద్రనందనసుముర్వరురాఘవసానుల నీశరం
బునధర ... చితిగ్నకరపుత్రు నిదానవలగేసన్ధునిన్

వ. శర్ణంబులు దరియించి చిగురుజంబులు నానా దేశంబుల జలౌకంబును
పరపగు రోమాంచితంబులగు మానవ ... ప్రైన్యంబు నుండా విచ్చి గగనం
బున వేగంబున నప్పుడు శోష్టలంబులు లతని వేగంబునకు నిలిచియుం
సనోరి కరంబులంబాదంబులు నవేని రోమజాలంబులంబె సంగి
పట్టి మెనిపెదరి జిరజరం దిరుగు మదకరి నికరంబుల సమ్మర్దంబున
నిట్టిట్టు మిట్టిపడి పరచు ఘోరాటక ధావనంబులం దొరకు టంబున
నికరకకరదవదు పదాంతంబులు నుంగలుగఁగరితురగ రథంబుల పగ్గం
బుల బిగ్గంగట్టుకొని యుండిరంత నలుతనయుండు వేగంబు నిలువా
తంబున మహార్ణవంబులు ఘూర్ణమానంబులయి యుండెఁ దపారు
బులంబుడియెత్తైలంబులతోడ వృషజాలంబు వెసఁగ గగనసంచార గంధర్వ
విద్యాధరాదుల విమానంబులు విటతాటనంబులుగాం బడం దగిలి దిక్పాలు

ఠ పురంబులు బదియుంబడి మెనిష్ఠ థంబున భువనంబులు మేలాలంపాలం
బులయు విస్మయంబునం జూడ బ్రహ్మహరేంద్రాదులు వినుతిసేయ ము
హూర్త ద్వయమాత్రంబున శాకద్వీప సమీపంబునం బ్రవేశించి
ఉంచు సమయంబున తొల్లి సగర ధ్రయత్నంబున హిమవన్నగంబు
ననుండి ధరావతరణంబు సేయు మందాకినీ చందంబున గ్రుజాగ్రాలంబు
నుస్యందన నమతంబును తురంగతరంగంబును సుభట వానర భల్లూక
విమానంబును చామరమరాళంబును ఛత్ర డిండీరంబును ధ్వజమ
హోరగంబును వాద్యఘోషలు దద్వానంబును నయి సేనాప్ర
వాహంబు పూరిత నిమ్నోన్నత దేశంబయి ప్రవహించి నిమేష
మాత్రంబున వాయుపురంబు నిరోధించి విడియు నవసరం
బున రామ నరేంద్రుండనుజ సహాస సేవితుండయి హనుమదవ
తరణంబు సేసి దివ్యరథారూఢులయి రంత నాంజనేయుండు
పూర్వవక్షరరుండయి నిలిచె నంత నకర పుంగవులు రామచం
ద్రునను జ్ఞగాని

సీ. ప్రాకారములు ద్రోచి పరిఖలు పూడించి
గోపురంబుల నేలగూలద్రోసి
ద్వారకవాటయంత్రంబులు బాగదట్టి
త్రెంగైన దేహళుల్ విరుగ మొట్టి
తపనీయకేతన దండముల్ ఖండించి
యిండుగూలగ బాతి గుండ్లడించి

రమ్యమహేంద్యాన రాజుల జెకవించి
చెలువయిన కాంసారములుగలించి
ఉదరి హేమ తెంచద సజ్జుల జదియమొంది
మెలఁగియు ద్విత్రికోటుల గ్గలతనెక్కి
ద్వారపాలురఁ గొంద జూబారి సమరి
చెలఁగయంత్రినఁ బురమొల్లఁ గలఁగఁబడియె.

వ. అప్పుడు.

సీ. తద్వారపాలుర దారుణాకారులు
కోంపారుణలితనైత్ర కోణయుతులు
ఘనమదావళతురంగమ రథారూఢులు
దానవాబ్జదములు ద్దామవేల
చాపగదాపరశ్వధ కుంతముద్గర
ప్రాసత్రిశూలాసి పాణులగుచు
ఘేరికాఘోర ఘాంకారముల్లెలగంగ
పురబహిరంగణంబున నతు వెడలి
జలధిజలనిధి వేలాదాంతు బంద మొప్పఁ
జూము క్షేచరుతెంతేంగు చోద్యమంద
ఖురహ వేలా ద్ధత రజు నంబరమును గప్ప
నగచరావళిదాకె శబాస్యబలము.

క. హుంకారంబుల ఘేరి

ఝాంకారములమితబాంప పటుతర మౌర్వీ
టంకారంబులు కటక
క్రేంకారములుం గ్రుపయి సరించగఁ బోరి వెస్

క. కరులం ద్వరదాక్షాలుపృథు
తురగములను మాంద ఁబర్వఁ దోలుచు రథముల్
తరతరముం దఱపుచు
హరిశాలల సంపగముల నాగిరి వెలుచున్

లయగ్రాహి. శూలములపె ప్రశరజాలములు శాతతర
వాలములఁ గప్పుచుఁ దటాలున నుగోలం
గూలముల నంటుఁబడి తూలి ధర మీఁదఁబడి
కూలి నిమిషాననవలిఁ దునుమాడన్
ఫాలములదికేలదిక పాలములదివాలమిది
తోలువిదితాలిదియకేలిదియటంచున్
జాలగను నేర్పరుప బాలకస మిత్రులను
జాలియొనరించెను సురాళికెదలోనన్

గీ. అట్లు గూలె దితిసుల నాంజనేయ
వాలిసుతనీల మైంధ గవాక్షరుష
నలులు గప్పుగా నారోష పన్నగుల లీల
సత్తులను మంటలుట్టంగ నార్చి పేర్చి

క. కొండల చేతను పెద

గుండులచే సాలతాలకుంజకూటములచే
చండగతిఁ గూలవైరి
మెండుగ రాక్షసులుప్పడము మీఁదఁ గూలన్

సీ. కంధరంబులఁ దోకలు చుట్టియు రివ్వట్టి
గులగులగా నేలఁ గూలవేసి
శితవైరాటి సంతాన చరణాఘాతంబుల
తలలురాడఁజేసి వసుధపైనఁ దన్ని
గరుడవేగంబుతో దగ్ర ఖరనఖరంబుల
కర్ణారవట్టలు చీరి చంపి
కరములు బట్టి వక్త్రములంట గ్రించి
బాహుగ్రనచెత్రుట గ్రక్రనాక్రి
దంతిదంతిని దాటించి ధరణిఁ గలిపి
గుఱ్ఱమును గుఱ్ఱమున నేలఁగూలఁ దోలి
రథము రథమున మిఱుగురుల్ రాలవైచి
భటుని వైచి భటు భరాతిఁ బిలిచెనంత ౧

క. దనుజాలను జంపితదర్ప
హనకరిరథతురగ సముదయంబుల మీఁదన్
వనచరులారోహితులయి
ఘనశరజాలములఁ గప్పి రిపులను చక్కన్

గీ. అట్లు చెక్రంబుగాఁ జోరహరిపతులను

ఝూం ఘణ్ణాంబర ఖేచరుల్ స్తుతులుసేయ
నుజ్జ్వలకాంగిరి వానరయూధపతులు
సగ్గలికెనుడుము దరితెంపున నగ్గిరకరి
లయవిభాతి. దురమునకు నాండారులగరప్పకాని చౌకి
పరితరములటు వెళ్లినను బరుసనక వేడ్రన్
దురదరవుహాజములు వెలితికాని వేగమున
చరణాపవిఘుష్ట నల ధరణీవదశాండన్
బిరబిరనువచ్చుకరి తురగములరత్ప—సుల
బరవరయిగాదరమి ధరబడగ వెరాదన్
నురలువి స్తుమాధిని బరిపరిగతుల
మెచ్చుచును విరులురులజేసిరగ చరవిరులవాదన్
వ. ఇవ్విధంబున మాసత్రయంబు యుద్ధంబు సేసి.
గీ. ఆట్టులసురబలము నంతయునడంచి
యూధపోత్తములు మహోల్లాటముగ
సింహనాదమును జెలంగిరి హరిశేష
రాత్మసందు తత్త్రవమున, దాలె.
క. శతవదనుగాంచి రాయం
బతిభాతివదంత మైకి—యమితబలము తోరా
త్రిశివరుడు రామచంద్రుడు
వితతంబగువన పురంబు వెలుపలడిగెన్

మత్తకోకిల. కోటిలగ్నులువచ్చివానర కోటులుతఱ్ఱిటి దారుణో
ద్ధాటి మెప్పుగ వాటమొప్పెటి తోటనంబులు సేయువా
రాటిమెంచక ద్వారపాలుర రాత్రినావళి మించిచో
రాటి మహోన్నత మంతవారికి నద్భుతంబుగ నచ్చటన్

క. కాలరుద్రులవంటి మర్కటులు వెరద
ఘోరయుద్ధంబుఁ జేసి రక్కసగ వేర
క్రిందఁబడి చేత నయిన యుల్లంబు తెనుపుచు
సంతసమంద జీసమయించి రుగ్రకపులు.

వ. ఇవ్విధంబున మానసప్రియంబున జారి రాత్రించరానీకంబుల
నిరవశేషంబుగా వధించె దైవయత్నంబున సేనాకర్తఱుఁ డను జాంబవతు
దప్పి కారప్రాణంబుతోడ నిటవచ్చితి ననిన నతడు నాగ్రహవ్య
గ్రుండయి.

శా. ఏమీమేమీ రఘురాముఁ డిప్పటికి దానేతెంచెనా? చూడగ
న్నేమేవచ్చెద నంచు నుండఁగ నతో నేవచ్చె మేలాయెనే
ఈమందాసురులం జయించి మదిలో నైరాజసుం బుండు
డున్నాలోమం చాకర్ఱటియోండ రుత్ర్రము నమస్ లోపంబుగానేర్చునే

ఉ. రావణుఁడాదిగాఁ గలుగు రక్కసులందు సమాధియంతటన్
జోవక దుర్విమేవతమున పాటించి సంబటు రాంగ నోఘనా
లాపె బుఁ గంకడ హెచ్చు యొకతుల్లస్థులఁ గూర్చిన ప్రావృగ్రతగా
నావిశిఖాంళముంచెద పినాకధరుండెడఁ జొచ్చితాచినన్

వ. అనిన విని తత్ప్రధానులందఱు నాతఁ బెట్టున.

సీ. కాలకేయుం డష్టకర్ణుండు మఱియూర్ధ్వ
నేత్రుండు దుర్ముఖుండు నీలవర్ణు
డాలంబునాసుండు హయముఖుం డబ్దుండు
శరాపకర్ణుఁడు యాండకుండయుండు
రక్తరోముఁడు మధ్వాంగుండు తుండిన్నుం
డేకపాదుఁడు దంతశరాంకితనుఁడు
మొదలుగాఁ గలిగిన త్రిదశారిమంత్రులు
చండత్రిశూలాసిభిండివాల
ముసలముద్గరకుంతముఖ్యసరుకాసుకు
దేవమము బంపవెట్టు మురావణారి
బలము నంతయు నంతకుపాలి కనిపి
వత్సమనుచు శతాస్యుఁడు వారిఁ బనిచె.

వ. అప్పుడు కాలకేయాష్టకర్ణోర్ధ్వనేత్ర దుర్ముఖ నీలవర్ణులయు
దుగురు దవేఁం దకిఁ న పడుం ద్రుమంత్రులు చతురంగబలసేనాసమ
న్వితులయి సింహశరభశార్దూలభల్లూకజంబుకసైరిభాదివాహనంబు
లెక్కి వీరదానవులం జనుదేర భేరీపటహకాహళఢంకారశంఖఘోషం
బులు బ్రహ్మాండంబు నిండ వెడలి మానవదానవవానర భల్లూకసైన్యం
బులం దలపడియె నివ్విధంబునం దారుణాని పోరు సన్నయుస్సేనల గజ
ఘీంకారంబులును సుభటహుంకారంబులును చాపటంకారం

బులును భేరీ ఝాంకారంబులు శంఖారావ రింఖారావ హేషారావ ఘోషంబులు
నొక్కటియగుచు చెలంగ రుధిరమాంసలంబులు మేదోమాంసపంకం
బులు కేశశైవాలంబులు నాతపత్ర ఖండ రీకంబులు చామరహంస
బులు మాతంగ తురంగ కళేబర గ్రాహ నక్రంబులుంగలిగి బహురక్తనదీ
ప్రవాహంబులు ప్రవహింపె నయ్యవసరంబున.

మ. కుటిలభ్రూకుటి దుర్నిరీక్ష్యులయి రక్షోరాజమంత్రిప్రభుల్
తక్రుటివేగంబున వారుఝులుం దరుముచుం గాంతు స్ఫసైన్యావళిం
బటుకాండంబులనొంచి సంగర మహాబాహాబలిష్ఠుండు మా
రుటులోకాంతకమూర్తి లక్ష్మణుఁడు వజ్రాస్త్రంబరశ్రేణిపై

క. కనుఁగొని నలుకెంపు దోపక
తనయరదము వారిమీఁద దరవు బనిచి శిం
జిని త్రోయించెను శాస్త్రవ
తనువుల భయకంపమడర దారుణశంకిన్

వ. అప్పుడు దైత్యబలంబులు ముంగవియయి లక్ష్మణుంబొది
వినతండు సేనలకులం గవిసిన.

సీ. శతకోటి సన్నిభ సాయకంబులు గూలు
అంజనాద్రులబోలు కుంజరములు
చండకాండములంగ సంధులు ఛేదించ
కుప్పలుగా ద్రాయె ఘోటకములు
కంకపత్రముల జక్కులువాని తునియలయి

పరపరలయి పోవ నరదములను
సంజుఖ్ఖైడై మొదలొవగించ తను నె దతేకే
వితొసులయునట్టి వీరగణములు
గవిశిరణా భూమి తుణుపసంక్రాంతమయ్యె
భూంతవేతా శగణములు జ్ఞాన శెలంగి
నోలలాడెను దైత్య కొలాలములను
గగనమున దేవతలను వెక్రసము దోచె.

వ. ఇట్లు ద్రుతి భీష్మ త్స్నయూనకంబుగా నాంక్రని మేషంబున తొ మ్మిదియర్బుదంబులు మత్త గజంబులను రెండు న్యర్బుదంబులు తురంగంబులను తోంబది దూకెంర ట్లు స్యందనంబులను మూండు ఖర్వంబులు వీరభటులను దవానలంబు నంబు ఱన మిడుతల చందంబున ప్రుంటి సంజూంచి

క. ఆలంబనాసుండవరా
భీలుండయి యతని మీద బిడుగుల గమి లెరా
జాలిన శరములుగప్పిన
నాలత్మ్యుండాగ్రహమున నవిరళశరముల్

గీ. నిందగప్పిమ జియు చండకాండంబులు
మేననాంటవాండ వేయ శరము
తేపి యార్వ నరవరేంద్రుని తమ్ముండు
భీమమూర్తి తోడ మెచ్చు పెరిగి

ఉ. సారథి జంపి నశ్వముల జక్కులు చేసి పతాక ద్రుంచి వి
ద్వేరుశరాసనంబు సరయుక్తముగాఁ దునుమాడి పేర్చి దు
ర్వారబలుండు వానితల వ్రస్సమానశిలీముఖంబు లై
ఘోరముగాఁగ నేలఁ బడఁ గూలిచె సైన్యము లుబ్బి యార్వఁగన్

వ. ఇట్లు ఆలంబనాసురుండు పడుటయుం జూచి హయముఖుం డను అబ్బుండను కూపకర్ణుఁడు ఖాండతుండులుఁ దను రక్తరోమ మధ్వాంగ తుండిభులు నాకడ్డపెట్టి తెంపాండాలేపంబు నంటుట్టి మట్టిన నా ధనుర్ధర శేఖరుండు తెంపుగ దురబరాపునమందహాసంబు చేసి శరాసార ఘోరంబుగాఁ గవిసి.

సీ. భయదకాండంబున హయముఖు ధరఁ గూల్చి
యబ్బు నాకర్ణమ్మునన వనిఁ ద్రోచి
కూపకర్ణుని రెండుగో ద్రవాలుగఁ జేసి
రక్తరోముని పెన్నురంబు దమాఁట
ఛేదించు తుండిభు ఖీమాస్త్రమునఁ జంపి
ఘటతుండులని సాయకమున గెడపి
మధ్వాంగు నిబిడమార్గణమునఁ ద్రెళ్చి
మేకపాదుని శరాఘాతములను
పైకొత్తు నియులగావించి యుత్కుఘిరి
సింహనాదంబుఁ జేసిన సేన యెల్ల
పేర్చియార్చిన దైత్యులు బెగ్గడించి

విరిగిప బాబిరవానరుల త్వసంగదగల

ఉ. అప్పుడు దండశూంకత తనుడా గ్రహ ఘోకరుద్ధై శరంబులం
గప్పుచు దేరు దోలు తను నిరంజర సంతతి జంచుసింగమున్
బాప్పున మర్కటోత్తములు శూరత నొంచుచు వెంటనంటగా
నప్పుల లాంశ తైర్త్యులతనాంబుల మోర్వక విచ్చిపోవుచున్

క. భల్లాతంబులు నాతప్పులను
తెల్లటి ఘుటకర్ణు డిప్పుడు దోచెనసుచు ఘో
విరిల్లుచు జిల్లాచరులై
పల్లములం దరులగిరుల బ్రాకిరి జలతన్

వ. అప్పుడు.

చ. కరువలిపట్టి దూరమున గాంచి మహోగ్రత రామదేవునా
దరు దలమించియు ద్దనుజు దాంతిశిలాహతి బెట్టు నొంచినన్
గెలియతెందు సప్తశర కోలి తకవత్సుని జూయ నొచ్చియు
ద్ధరగతి వాని తేరవని ద్రుంగగ ద్రొక్కి నరాడు డేపున్నన్.

క. మింటికి నెగసిన పావని
వెంటని చని వాని బట్టి తేమెంకాటన్
దుంటి విరుగ దాటించుచు
నొంటం బ్రాణంబు వెడల నుర్విన్ వైచెన్

వ. అప్పుడు రఘురాము బలంబు యనేలుంగుల నింగిముట్టంజె
లంగి యార్చి హతశేషయాతు ధానులు మాయాపురంబు

జాంబ్బాశతపదనుం గాంచి తద్వాక్యాంతంబంతయు నెఱింగించిన
రౌషాయణి తనే[illegible]త్ర దుర్నిరీక్ష్యుం డయి సమరసముత్సాహం
బున ప[illegible]డవాక్యంబు విపించి సేనల వెడల నియమించి తానును
గర్వంయుతంబయి ప్రధానవర్గంబులతోడ వెడల నుద్యోగించు
నవసరంబున నంతయు విని యతని భార్య సారంగియను నదిచ
నుదెంచిన నతండు ముద్దియ గారవించి గద్దియను నిచి యా
గమనకారణం బడిగిన నదియిట్లనియె.

మత్తేభాంకిల. నాథ యిప్పుడు రాముతోడ గదనంబున్ సేయఁగ నావుని
యోధవర్గము సంహచేయుట నాకెంతో వసం. కినెతేసం
బోధితాంఘ్రిలవాత్రమైనడఁ బుట్టిన భీతిఁ జయంబు నశే
మేధఁ దోచినఁ జెప్పవచ్చిన మేలగున్ విను మంతయున్.

గీ. నారదునిచేత మున్నవిన్నాఁడఁ బొల్తి
రాక్షసులకున్న మిసాబ[illegible]ర్యాబుతోడ
బ్రాహ్మణుల దేవతలఁ గోరలబాధఁ బెట్టి
బ్రహ్మసురలను దుగ్ధవారాశి కేడను

క. చనివారలు చటఁ గోవిం
దని దివ్యపదాంబుజములు నుతియించుచు న
ద్దనుజులబాధలు చెప్పుచు
వినయంబున నాత్మరక్ష వేడిరి భాతిన్

క. ఆ పరమేశుఁడు కృపతోడ

శాపస్థులకభయమొసఁగి యవనిం జంబూ
ద్వీపంబున దశరథుఁడను
భూపతికిని బుత్రుఁడగుచు బుట్టినవేదగ్రన్

గీ. రాముఁడనఁగ బ్రబలి రావణకుంభక
ర్ణాది ఘోరవీర యాతుధాన సమితిఁ ~~గూల్చినాఁడు~~
గూల్చినాఁడు శతకంఠు గడదేర్చి
రాకపోకడ ~~[illegible]~~ ఁటించు నాకుఁ జెప్పె

వ. ఇంతియకాదు ఇక్ష్వాకువంశజుండు లీలావతారంబు
ల దుష్టనిగ్రహ శిష్టప్రతిపాలనంబు సేయుచుండు నని పెద్దలు
చెప్పుదురని యొసంగెర.

సీ. మీనమయి సోముకు దానవు మర్దించి
నిగమంబులజున కొసఁగఁ దెచ్చె
కమఠమయి మందరాద్రి మూపునఁ దాల్చి
సురలకు నమృతంబు జుఱ్ఱఁ జేసె
ఘోణియయి హాటకాక్షుని మేను ఖండించి
దంష్ట్రాగ్రమున వసుంధర ధరించె
నరసింహుఁడయి హిరణ్యకశిపు ఖండించి
యుపస్థుఁడయిన ప్రహ్లాదుఁ గాచె
కుబ్జుఁడై బలిని బంధించె నియె ~~[illegible]~~ గలిమి
పరశురామాఖ్యరాముల నెరవి చంపె

నిప్పుడు దశరథరాముఁడయి పెంచ్చినాఁడు
రాజమాత్రుండు గాఁడు ఓరాక్షసేంద్ర

గీ. వలదు సంగరంబు గెలువరాదతని
జలము జేసి పోరఁబాపు నిజము
శరణుఁ జొరుము రామచంద్రపాదములకు
కరుణఁగాచుఁగాని పోరిగానండు

వ. అతండుఁ గాచునా యనియంటి వేని

క. వినుమా కాకాసురుఁడను
దనుజాతుఁడు కావరాన తప్పొకృతిచే
సిన తెఱం బెంచిన కావన
ఘనకరుణను గాచె విడిచె గాదె సురారీ

గీ. గుణగణోత్తరుఁడా విభీషణుఁడు రామ
శరణు శరణంబునందు రాజ్యంబు గల్గి
సౌఖ్యమున నుండె నీవు నాచందమునను
నెమ్మదిని జని కొల్వుమా నృపవరేణ్య

చ. అనిన శతాననుండనియె నంగన తెలంపమదిరంత్రినాపు చె
ప్పిన యటులో వాసు దుర్జనులఁ బెంపమణంచ జనించ క్షత్రియా
యన కరుణించి నేయిటులు సైఁప స్వవృత్తికి నార్యజాలితే
ద్ఘ్న శర ఘాతిగాంతి శుభదంబుగు మోక్షపదంబు గాంచెదన్

క. వనితా యిది నానిశ్చయము, మనమాని నిజాలనీకనిచి మాయమానాధుం

ధనపతేజోధికుఁడయి
వినువాధి నిలింపు వెల్లి వెరపునఁ బురువక్తే

సీ. పవనాంహస దమంద జవనాయుతద్వంద్వ
వల్గుధారాంట దుర్వారకంబు
చటుల ఘంటా ఘణంఘణారావోత్కట
కాలకింకరు సమాభీల బాహాగ్రప్ర
చండాభాసుర రథచోదకంబు
కాంచనమణిమయోద్దండ దండాన్నతయుత
చత్రాత్మ కలాంబర సంయుతంబు
పటవాలాంకురకాశ్వేత చత్రప్రభా
భాసిత రవికరాస్తరణకంబు
చటుల ఘంటా ఘణంఘణారావ లట నినాద
పాంటిత బ్రహ్మాండ భాండోదరంబు
జయదళితమ్లాంకకేతు విభ్రాజితంబు
నగచరరథము మెప్పెనప్పుడు హేమాద్రి పోలె

వ. ఇట్లు పంచయోజనోన్నతంబును చతుర్యోజన విస్తీర్ణంబును నగరథంబునారోహించి కాలకేయాంతక శ్రోష్ఠ నేత్ర దర్శనాల వర్ణమాంతస్సర్వ వర్గంబులు సమున్నతర ధారా రూఢులయి న దేవ కతిపయ రగరథ పదాతి నికరంబుల సంక్షేయంబులు భయ పార్శ్వంబులం గారివిచారా ధ్వజ కారుకాంచ్ఛత్ర చామర కేతనా

దులు సూర్యకిరణంబులు తేదలుచూపక సాంద్రచ్ఛాయలం
జెలువొందుచు చిత్రవర్ణవారణంబులు చూపరుల దృష్టులు మిరుమిట్లు
గొన శూలముసలాసి పరశు పట్టిసప్రాస తోమర ముద్గర బిండి
వాల చక్రాది దివ్యాయుధంబులు మెఱుంగులు పతంగకిరణం
బుల నిమడచి వెలుంగ భేరీ పటహ ఢక్కా కాహళ శంఖాది వాద్య
ఘోషంబుల బ్రహ్మాండ భాండంబు దిమ్మువట్ట రింఖాసముద్ధూ
త ధూళీపరాగంబు లోకంబు నంధకారబంధురంబు నావింపసు
రగరుడ కిన్నర సిద్ధచారణ విద్యాధర గంధర్వాదులు జయజయస్తో
త్రములయి నలుదెసలం బరువ పురంబు వెడలె నయ్యవసరంబున
శా. శ్రీరామాంక్షితి నాయకుండు విమలచ్ఛత్రాది రేఖా ద్విష
ద్ఘోరానీకము తేగుదేరగ మరుత్తూర్ణంపు నిస్సాలోకించెదు.
రాబౌరండ్రైచను దెంచు నాదను ఘుదెవ్వాడ స్నానాత్మ్యైశు మో
గారామం దెడాపరార్థ్యబంటు బలితెం గొంతూరూపుల స్వాంతు స్థై
ఉత్సాహము. స్వామియూ నిశాచరుండు శతముఖుండు నేడు సం
గ్రామమునకు వానె వెడలె రాక్షసాళి లోడమీరా
భీమ సాయకముల విని ఖిలుతుమారు ద్భుదన్న నా
రామచంద్రుడాత్మలోకరంబు విస్మయంబు నొం
దనము యూరము. ఈ దనుజాతేజము మహేంద్రయమయక్షే
శాది దిగధీశ హృదయంబులకుం భీమం, మోదకరమయ్యె
ను సముంన్నతిని సత్పురాత్ప్రదయుడు వీడయ నెందు సముడెండ

క. అనిసమరసముతో నహం
బునఁ గదయుగనదచు సమయమున మారుతనం
దనుఁడు రఘువీరుఁ గన్గొని
వినయంబునఁ బలికె పలికి వేడుక దూరన్

గీ. దేవ దశకంఠ దైత్యుఁడు దీప్తుఁడగుచు
మేరుగిరి వోలె చాందవయిన తేరిమీంద
నెరయుచున్నాఁడు నామూఁపుమీంద మీరు
నిలిచి దానవనాధుని గెలువుఁడనిన

క. అనవుడు రఘుపతి వత్సా
యని సీతాసహితుఁడగుచు హనుమంతునిపై
మనమలరంగా నెక్కెను
మునువిహంగాధీశు నెక్కు మురవు ఘటింపన్

వ. అప్పుడు హనుమంతుండు మేను పెంచి శతాననసమాన్న
తింబాలిచి నిలిచె నయ్యవసరంబున నుభయబలంబులం దలపడినం
జోరు ఘోరంబయ్యె నప్పుడు.

సీ. వర్మము ల్విదళించి మర్మముల్ఛేదించి
కర్ణాంత్రముల నేలఁ గూల్చువారు
పంతంబులాడుచు కుంతముల్ ద్రిప్పుచుఁ
జెలఁగి గతాసులఁ జేయువారు
కాలానలాభీల శూలముల్ ద్రిప్పుచు

చెలఁగి హింసలఁ జేయువారు
కాలానలాభల కరాలముల్ త్రిప్పుచు
కేలాలములు క్రమ్మఁగ ద్రిప్పువారు
గదలచే దలలు చెక్కలుగాఁగ ~~[illegible]~~ నరనేల
ముదలకొప్పుచు నెదిరి పోరాడువారు
చేరి ముసలంబుల నుం బండుసేయువారు
దాయదాయని యుద్ధంబు సేయువారు
మించి హయాంతరముల నార్భటించువారు
న[illegible]యి రిమానవదానవ ప్రలాహవమున

సీ. గండశైలంబులు మెండుగా జదియించి
కొండలు రూపఱేతం దళలిది
దంతాల గరచి నింతింతలుగాఁ జించి
ఖర కరరుహముల నురుముసేసి
భుజముల నుగ్గు నుగ్గుగ విదారించి
వాలపాశమ్మునఁ గూలనేసి
జానుఘాతంబుల సంధులు విడిపించి
కూర్పరంబులు దన్నుచెంన గద్రాది
చెప్పపెట్టుల తొంగ బెట్టుజంపి చేసి
పొర్లి తాడనముల నేల బడఁగ దాచి
గుప్పిద్దాల నుమెదమెనిలాని గ్రుంగఁ బొడిచి

వృత్త్రహరు వేచి రణాముగాంచి రప్పుడు

లయగ్రాహి. కరితురగమున జదిపి తురగమునఁ గరిగెడపి

యరదమున భటుగుదిపి పదహతిరథంబున్

బరపి తెను తం నుకలును కరములును జరణములు

శిరములునూరుములును నరము ~~[illegible]~~ లివియుంచు

దురమున నను నవయవము వెరుగపడకురువడిని

దరగిపరచిని ఁగతిని కరము రుడు దోపన్

గిరిచరులగగనమున సురసమితి పరిగయుల

గురు నుతులబులుకు బసను విరులుగురియించన్

క. నైత్త్రరు టోరులు మాంసపు

మొత్తంబులు శవసమాజములు నిండిన సం

యత్త్రలము వింయస్థితులకు

చిత్రములన్ విస్మయంబు జెందగజేసెన్

క. రాముని బల మాంవిధమున

భీమాహవ కేలి చెచ్చిపె రిగి మధించన్

గామదిచె గ్లిరి దనుజ

స్తోమంబులు విరిగి పరవఁ జూచి ప్రధానుల్

శా. ప్రళయకాలాగ్నులను బోలి ఘయదతాల

నెరాధ కెరాండకుమనిస్సేన నూరడించి

మనుజ వానరబలముల మారుకొనిన

వారికిని వారికిని వారికిని పోరు ఘోరమయ్యె

వ. అప్పుడు.

ఉ. దుర్మదుఁడేరుఁ డావి లయధరాగ్రజటుబారో అజెలంగియార్భటన్
దుర్మదతాలశాత్రవులఁ దూపులఁ గప్పుచు బిట్టునొంచి స
త్కార్ముక విద్యఁ జూపినను గాఢశరాహతి ఘూర్ణమంగిగా
మర్మము తెల్లగాడె నరమర్త్యుఁ డుసేనలు పిచ్చలింపఁ గన్

సీ. కాంభోజ కేరళ గాంధార సౌవీర
శూరసేన వసాతి సుహ్మ కాశ
కర్ణాట కాంగద శార్ణా దిరాజన్య
లోకంబు శాత్రవభీకరముగ
త్రోచుమే తెంచిన దుర్మని దలమించు
నీలవర్ణుం డూర్ధ్వ నేత్రుఁ డదరి
శింజినీ టంకార శితశిలీ ముఖముల
రాజన్యవరుల నిరాకరించి
ప్రళయకాల మహానల ప్రతిములగుచు
జాలనొప్పించ రాజన్య సముదయంబు
వాతనిర్ఘాత పాథోధి వరతరంగ
వితతి చాడ్పున వితతిమయి విరిగి పరచె

వ. అంతయుంగని

గీ. భరత శత్రుఘ్నుల రదము ల్పురపఁ బనిచి

నీలవర్ణోర్ధ్వనేత్రుల నిలువరించి
సేనల దరిన శరముల జిరిచేసి
చెలఁగి యార్చిన వానరబలము లలర.

ఉ. అప్పుడు నీలవర్ణుఁడు లయాంతకుఁడై వడి మండి కన్నులం
నిప్పులు రాల సాంభరతు నినీ వడి దాఁకి శరాళి దేరిపై
గప్పిన నా ధనుర్ధరుఁడు ఘుర్కున నన్నిటి ఖండ బాణముల్
గుప్పిన దైత్యు మేనన తి కోపమునేది విజాంఠి శో తన్

సీ. దాటు శరమునెదు రొమ్ము దూర నీయ
రక్తధారలు గురియ నా రాజవరుఁడు
కోప ఘూర్ణిత నేత్రుఁడయి ఘోటకముల
సారథుల నయిదు శరముల సమయఁ జేసె.

క. చండఘన కాండ హతిని
ఖండించెను వాని మస్తకము రుధిరంబుల్
మెండుకొని దిశలు నిండన్
కొండ యొరుగు కరణి వాఁడు కూలె న్నిలన్

వ. అతని పాటుఁగని యూర్ధ్వనేత్రుండు

చ. పెటపెట పండ్లు గొఱుకుచును బెబ్బులియై వడి రాఁగఁ జూచియు
త్కటగతి లక్ష్మణానుజుఁడు దారుణశాంత శిలీముఖంబుల
జాటాటన స్త్రముల్ దొరుఁగ సోలఁగ నేసిన జాతక్రోధుఁడై యా
ర్భటి దిశలెల్ల వాలశితబాణములన్నభ మెల్లఁ గప్పుచున్.

క. శత్రుఘ్నుమేను దారుణా
పత్రుల భేదించి సూతు బరదేయంగా
ధాత్రీధవు చినతమ్ముఁడు
నేత్రాంతము తెట్టుఁబార నిబిడాస్త్రములన్.

గీ. తురగముల నొంచి సారథి త్రుళ్ల నొంచి
యురము భేదించ నాలుకఁ గరచుకొనుచు
జారి రగిలి బడియుం తేటఁ జాలసి పోవు
నంబరమునిండ శత్రుఘ్నుఁ డార్చెఁ బేర్చె

క. అదిగని దుర్ముఁడు కోపా
స్ఫురుఁడయి స్యందనము డిగ్గి సమరక్రీడో
ద్ధురసామజారూఢుండయి
చదియఁగ ద్రొక్కించె నృపతిసైన్యము నెల్లన్

వ. అప్పుడు గజంబుడిగ్గి కాలిపి కోలాహలబహుళంబుగా
సైన్యంబును సైన్యంబు నొందించిన.

శా. సుగ్రీవుండు కరోగ్రజృంభణము దాం జూంపోపఁగాం జేసెన
త్యుగ్రాకారత సాలవృక్షధరుఁడై యుద్ధాధిపుల్ పొంగ నా
లగ్రావాంకృతి జేర్చునేను గను నేలంగూలఁగాం మోదదై
త్యగ్రామన్యనలుండు మండి వెలిగెన్ దర్పోదనాజ్యాహుతిన్

శా. అత్యుగ్రోజ్వలఖండకాండనదవాహంద్వేషిసంరంధుఁడై
సాత్ర్యాదంతకుఁడంబు భీతమతులై సైన్యంబులుం బారగా

దత్తుండై వడి దుర్ముఖుం డరమ గ్రో ధన్వ గ్రుద్ధై యాం జగ
చత్రుప్రసంభవు డాగ్రహించెనఁగ దోషాచారు నాక్రింపుచున్

గీ. గండశైల ఘనాంహతి ఘూంసరమున
శిరము జకేఁలుగాఁజేసి ధరణిఁగూల్చె
దానవుండట్లు వాహాన హానుఁడగుచు
పరిఖమున నతని వక్షంబు పగులమోది

క. సోలుచు సుగ్రీవుఁడు మూ
ర్ఛాలసుఁడై తేరివాని యాననమునకే
లాలములు గ్రమ్మ ముష్టను
కేలన్ వడి నదఁచి గెడవ తెకోశులువొంగదన్

ఉ. అట్టులు దుర్ముఖుఁ డొగ్గిన సహాంకృతి తొలఁడు తన్నష్టకర్ణుఁడి
ట్టిట్టు రథంబు దోలుచును నరఁజునమ్ములఁ గప్పనంతఁ జాం
పట్టి విభీషణుండతని పై శరజాలము వేసి వాఁజాలం
బెట్టుగ నొంచినం గినిసి భీమబలుండగు నష్టకర్ణుఁడున్

క. రావణు సోదరుపై గుణ
రావం బెలగంగఁ గవిసి ప్రదరము తొడగున్
జావడిగ నాటినన్ సర
మావరుఁ డొక కాంతివడి కమందబలుండై

గీ. శక్తి యుదరించె వాఁడును జకుఁజేసె
ధనువు గైకొన్న నదియును దునిమివేసె

ఘోరాటకంబుల నాంచినఁగుపిత~~...~~డగుచు
నా విభీషణుఁడుతేని వాహములుగూల్చె

క. రాముని వరశరంబులు మది
నామంబునఁ దలఁచియొకఁడె నిశితోగ్రముచే
సామనుజాసుని ~~...~~ మ స్త్రము
భూరామింబడ నరకేకేశవపుంగవులార్చన్

గీ. అష్టకర్ణుఁడొప్పులవనిపైఁగూలిన
విరిగె పరసైన్యవారబలము
ఆశతాస్యుఁడప్పుడాహవోన్మత్తుఁడయి
తేరు దోలుమనల విరిగెబలము.

క. పవికబలమున బలములు
కాలానలకల్పమగుచుఁ గవిసె ధరిత్రిన్
పాలునోసెనలసంతతి
నేవిగతింజకుఁ వటించి కెవ్వున నార్చెన్

క. నీలాంగదాదికపులా
భీలత దనుజేశబలము బెండుపడంగా
రా~~...~~లను కాలంకేలను
హాలములను బిట్టుమోదవడి బెడిబలముల్

చ. విరిగిన కాలకేయుఁడరివారణయంకరమూర్తి సేనలన్
మరలగఁజేయుచుంచి గుణసాదముతో దిశ వెల్లపాలగా

నరదము దోలుచున్ వనచరావళి నాశుగవృష్టిముంచుచున్
దరువర సాధు నర్జునుని దాఁకె బలాముఖ శాన వెగ్గలన్

క. కేలాం పాటోపంబున నా
తాపని దైత్యవరుమాం దతరువరుషంబుల్
వే పరగించిన కృష్ణం
దై పిశితాశనుండు జమునినాం కృతి తెలాందన్

గీ. పురము మూఁడమ్ములను నేయ నుచ్చి పోవ
నర్జునుడు మార్గ్గము నగె నయ్యాత్తు ధాను
డించి నలపస్త్ర్యములను మహోష తలతులు
గు దులు గ్రుచ్చుచు రఘునాధుఁ గదియరాఁగ

వ. సుగ్రీవుండునుం దెప్పిరి యతనిం గదియ నడచు సమ
యంబున.

చ. తనుగాని లక్ష్మణుం డప్రదు గాంధరయంబున నక్షమెగిసిం
జని మెఱయించి యార్జునుని చిత్త్రముస్త్రాం ధము తెలాచె నంగచం
దని నిత సాంయకంబున ఘన ధ్వజముం ధరఁగూల్చి మేనిణా
జాని పెను కృష్ణతుండవికి జోదగు శాంత శరంబు గ్రుచ్చనన్

క. శలగాల హంతి గెరలుచె
జ్జ్వలి తాలను కాలకైయ పుణ్యాజనుండు
జ్వలనిశిత బాణపంక్తులు
జలమున లక్ష్మణుని హంతులసారథిఁ గప్పెన్.

గీ. రాజనందనుఁ డతనిశరంబు లెల్ల
నడుమ వారించియుఁ దన్నిశాంత ప్రయమున
జాలనొప్పించిన నను నొచ్చి కాలకేయుఁ
డు దరియారాముతమ్ముని పదిశరముల

వ. జర్ఘురితంబుగానేసిన నతండు పుష్పిత కింశుక మహీజంబున
నుతరించి కేరాపాళి ద్దపితుండయి

గీ. తురగములఁ జంపి సారథిఁ ద్రుంచివైచి
కార్ముకము రెండు సేయ నాగ్రహము తోడ
దానవుఁడు ఖడ్గధారియయి ధరణి నురికె
మెరుగు మెరసిన చాడ్పున నరిగె గడియ.

క. చేరి కేలత్తమ్ముఁ డుద్ధతి
ఘోరాసినిఁ వానిశిరము గొబ్బున నరికెన్
ధారిబలుంబాఁగ డిరి చాప్రాం
దారతులవ్వే శభాతి దైత్యబలంబుల్

క. కలగంబారశతానసుఁ
దలుకన్ యూధపుల మీఁద నవిరళబాణం
బులు గప్పు మటియు నానా
బలములు గందదగఘమబాణాములంతోన్

ఉత్సాహము. చెలఁగి మఱియు దైత్యరాజశేఖరుండు అంగదా
దులను విశిఖ తతుల ముంచి దాదలుచే తులన్

దలలు మేను వెడలు తేని దర్పమయిన గంటులన్
డాలఁగ రక్తపూరములను దోఁగఁజేసె ప్రేల్చిడిన్

వ. ఇట్లు శతానన ఘోర నారాచంబుల నరవానర దనుజబలంబు లు ఝర్ఝరితాంగులయి కుసుమిత కింశుక వనంబుల ననుకరించు చు వెరచిరచి పరచి సంగని విభీషణ సుగ్రీవులు రఘుసైన్యంబు సంగవిసి శతాస్యరథహయంబులం గాన్పించి నొప్పించిన నతం డు వాత్యాలంబితంబున సావారుల సంబరంబున తెగయనేసి మొం డుసేయనాల్గ.

సీ. ఇద్దఱిని చేతనాడసి దైత్యేశ్వరుండు
ఝరఝరని ద్రిప్పివైచిన తరణిసుతుఁడు
బడి మొక్కిపిడ్రించి ధరణిఁ బడె విభీష
ణుండులంకను మూర్ఛిల్లె మొండుతెనఁగాం

క. అప్పుడటివారలు వారల
నప్పెరుపడి చూచి కడు భయంబున వాండన్
బిచ్చుడము లుగప్పియుపక, పచ్చుపడంగ
పచ్చుపడంగఁ జైవుల పొంతియల్లిన నూండన్

సీ. కొంతవడికిఁ దేరి చింతచేఁగుండుచు
చేయునదియు లేక చెలువు దక్కి
యూరకుండిరచట యుగ్రదైత్యకం[illegible]డు
డేచి తఱిమె బలము లెల్లఁగలంగ

శా. తూర్యారంవృతులుల్లసిల్లగ రణోన్నాదంబు నంగీరుచున్
దోర్వీర్యంబున కాంతవంతులు సమిద్ధాంభాంగముం గప్పుచున్
దుర్వారస్థితిఁ దేరుఁ దోలుచు ననాదోషాచరుం డెంతయున్
సర్వోపేత(గా) షత్రరామహాసైన్యముల నాశ్చర్యంబుగా నాంచ్చుచున్

క. మందరగిరివారధిలో
నందిరుగు ~~[illegible]~~ వు~~[illegible]~~ధించు చాడ్పు నందేరునిమి
స్సంటి వెలుంగ శతాస్యుడు
చిందరవందరలు చేసి సేనలు దనిపెన్

వ. అని చెప్పిన విని విస్మయంబున తర్వాతి వృత్తాంతంబె
ట్లని యడిగిన.

ఉ. జాంబవతీ మనోంబురుహ సప్తతరంగమ కౌత్రుభాంచితా
శాంబర భూంవితాన కనకాంచిత రత్న కదంబ భూషణా
డంబర చారు విగ్రహ విడంబన రుక్మ సవర్ణ చారుపీ
తాంబర దివ్య సుందర యయాతి కులార్ణవ పూర్ణ చంద్రమా

క. వైకృత మాగధ నృపబం
దాకృత రాజన్యలోక దీనాలాప
వ్యాకర్ణ నాతి కరుణా
సేవకృత తార్ష్యాల్మనైక చిత్తాంబురుహా.

భుజంగప్రయాతము. బలారాతి గర్వ ప్రభాజైత్ర గోత్రా
కళానాథ జూటాంచితా స్తోత్ర పాత్రా

తులాహీనభద్రావధూమోహపాత్రా
సలిలేత్రుఖండాసనస్థాన్యపుత్రా.

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణచరణకమలధ్యానపరాయణ
సకలసూరిజనసేవకావంచరామ
నార్యనందన భావన
నామధేయప్రణీ
తంబయిన
రఘురామవిజయం
బను మహాప్రబంధంబునందు
సప్తమాశ్వాసము.
సంపూర్ణము.

అష్టమాశ్వాసము.

క. శ్రీలక్షణాంకుచశ్రీ
కేలిత విస్తారవక్షకేళిదమరక
ర్ణాలంబకుండలాంతిక
పాలా శ్రీమల్లెపూండిపురగోపాలా

వ. అకర్ణితుండు శౌనకాదిమహామునులకిట్లనియె నట్లు
శతాస్యుండు ప్రళయకాలరుద్రునిచందంబున రామదేవునిపై
న్యాంబులనై న్యాంబు వాండించుచున్న నద్దానవేశుని భరతశత్రుఘ్నులు

నివ్వెరపడి చూచుచుండిరి సకలరాజన్యలోకంబులు, యరాంధాధిపతు
లు భయభ్రాంతులయి తనమరుంగుజొచ్చినన య్యాదిపురుషుండు

చ. అనలజ చూచితే మనబలావలి నెల్ల గలంచ జొచ్చి ని
ర్దనుజుడు మామకాశుగలతానముల న్మతిమంతు జేసెదన్
జనుమని పంచియా నృపతి సత్త్రము డిట్లనె మారుతింగపిం
ద్రుని దశకంఠ సోదరుని దోర్బలశక్తి నితండు వైచినన్

గీ. ఒకడు కిష్కింధ లంకలో నొకడు పడిరి
రెంత నొచ్చిరో వారల నెఱుగవలయు
నే నరద వెంకటకృష్ణ దనుజేశు నేపుమాన్పు
నే వృవారలదో శ్శౌర్యమెగుదెవ్వం

ఉ. నావుడు నల్లతేరాన నివాన నవ్వినబంటు యిటేల దేవహా
పావనపాదపద్మముల పజ్జనయుండుచు వారి దెచ్చెదన్
బోవగనేటికంచు కపిపుంగవుడంతటు విస్మయైక సం
భావన సేతుబంధుగను భాసురవాలము బెంచె నేపునన్

క. అయిదు పయోరాసులకును
అయిదు ద్వీపంబులకును నావాలమువి
స్మయకరమగు నేతువుగా
రయమున నిర్మించె వానరప్రభుడంతన్

వ. ఇట్లు శతయోజన విస్తారంబును అరువదిరెండు యోజనంబుల
పొడవుగా వాలంబున సేతువు నిర్మించిన సురగరుడగంధర్వచారణవిద్యా

ధ్వానములు జయజయశబ్దంబులంగు సుమవర్షంబుంగురియించిరి. నరవానర
భల్లూకలోకంబులు పరమానందరసనిమగ్నమానసులయియుండిరి. భగవంతుం
డును పరమపురుషుండును అగు శ్రీరామదేవుండు నవ్వారుతింగారవించె
నయ్యవసరంబున నమ్మైనాకావరోహణంబుఁజేసిన సంతోషణుండు కిష్కింధాన
గరంబున కుంజనిపతన ఘూర్ణితంబున శిథిలాంగుండగుచు సుగ్రీవుని సౌష
ధప్రయోగంబున దృఢసత్త్వంజేసి లంకకుంజని విభీషణుని నల్లబ
౧౨౪ విష్ణునింజేసి యయ్యుద్ధబలాంగరంగావరోహణంబులంజేసి తెంనియెనంత
నప్పవమాననందనుండు వాలంబుంగురుచఁజేసితెంనిన సుగ్రీవవిభీషణు
లు రామచంద్రసన్నిధానంబునకరిగి సాష్టాంగదండప్రణామంబులుచేసి
యుద్ధసన్నద్ధులయిరి యయ్యవసరంబున

క. శతకంధరుండుస్వతో
పతిపైఁ దనతేరుఁ దోలి బాణంబులు మా
రుతినాథులనిం దగప్పుచు
నతిశీఘ్రతగదియనడచునాసమయమునన్

సీ. యుద్ధకర్కశులు మహోగ్రులు మూలబ
లంబులతోరానలసంబు తక్క
శతముఖసదృశులు సకలదైత్యులు నాకఁ
బెట్టగణింపియాంభోలగతిని
రథమత్తదంతితురంగభటాంకుల
సంక్షేమములు సముజ్వలతనదవ

ఘోర కార్ముక గదా కుంత శూలాదు

లనినకరంబులకాంతు లనుమతింప

ఝాంఝి ఘన భేరి భాంకృతు లుప్పడ విపగుల

జేయు శతకంఠ తలమింఠి తెలాయదములు

తపనబింబంబు గప్పు చందంబు దోప

నాంజనేయనిపై బడిర ద్ఘాతముంగ

వ. ఇట్లు కాలనె యర్వ్వరాకసుంఢంబు లుబడి నొప్పింప నప్పవన తనయుం
డు చేతన యనంతరాకనిపో టులక ద్దనుజులం గాకుఠంపు చూడ నప్పు
డు రాఘవేంద్రుండు కెలాం పా ద్ద పితమాన సుందుడను కంటకి లజ్ఞా
కుటకి దుర్నిరక్షంధుండును నరుణకమలా క్షుండును నయి వీరసొల్లాసంబు
న ద్వాదశార్క మండలంబు తేకి జనించిన చందంబున త్రేతాగ్నులు
నొకట్ల టుయి యరుదెంచిన విధంబున క్రోధావేశంబుం తకం తకమ
హితగొన బ్రహర్మ్యంద భాందంబవియు గుణారావంబు గావించి చండ
తో కలత కెలాదం డుంతయి మంటులుమియు నిశిత చంద కాండంబు
లు ప్రయోగించిన నవియును తదీయపంబాయు ధాంశ సంజా
తంబులుగా వ్రన నొకటకి నూరయి, నూరు వేలయి, వేలు లక్షలయి
లక్షలు కోట్లయి, కోట్లర్బుదంబులయి, యర్బుదంబుల సంఖ్యా
తంబు లయ్యె నందు గొన్ని సుదర్శనాకారంబులు, గొన్ని నంద
కాసినిభంబులు, గొన్ని కౌమోదకీస దృశంబులు నయి దిజ్మండ్ఖా భా
గంబులు నారంధ్రంబులుగా వించి చతురంగబలంబుల కబంగవిసిన

నబ్జాణ ఘూర్ణితంబులకైనట్టి జిత్రనందితిగి కలాయివే దండంబులు
ను వేదండ కళేబరంబుల తోకున కైనట్టి దాళ్లు ఘూటకంబులును
ఘోటక శవా ఘూర్ణితంబుల నరవరలయుపతురధంబులును రథంబు
లసందడిం జడిసి చాపకట్టువడి కాల్బలంబులును మదోద్రేకోన్నాదం
బున నేనలకంముంగిలియయియేగు దెంచి యశేని సంతాశంబులు
దూసి పొంటి ననవనిం ద్రెళ్లు వీర యోధాగ్రేసరులును బికెుృకేర
నివలు యంనేకంబులగు వాలవుృల్లు నిగుడి నరూపు చెడిగెడ
యుం ఘటసందోహంబులును ఏకాశుగంబున ననేక సహస్రసం
ఖ్యలు గుదులుగ్రుచ్చినట్లు శోల్పుగాంచుచు నేనాసముదయం
బును ఏకక్రూరబాణ ననేకక్రూర తాంతొపతంతంబులయి
వచ్చు దివ్యబాణంబులయియున్న యెదురు దమ్ముగా ఉంగర
తమలో దమరు నాకరాకరుపోటులాడి మృతింబాందు పరాక్రమ
శాలురను గలిగియుండియు రక్తాపార నికర శిరంబులుం గరుకు
గరుకులను చప్పుళ్లప్పుత్తిల్ల నరకందానింగిన దప్పార్ధ్యంబులు
చటులగ్న యంతరహాంతారరవంబుల తెలానెగసి గగనంబు నను
డి సమర వినోదంబుంగనుంగొనుచున్న నుతలాసనేంద్రాదియు
మవరుణావాయుకుబేరులును గరుడగంధర్వ సిద్ధవిద్యాధరోరగ
కిన్నర కింపురుష చారణా యక్షాప్సరోగణంబులపయిదం
డోపదంతంబులుపడంజొచ్చిన కళవళంబు సంబాంధిసందడిం దా
మ్ములాండుచు విమానంబులు దోలుకొని నలుదిక్కులం దై

దరితిరిగి తిరిగిచూచుచు నతిధావనంబు నంబరచినిజపురం
బులు దాంచ్చు దుర్గంబులు జితనంబులుగావించి కవాటంబులుబి
గియుంచుకేలని యమ్మహాగ్నితత్ ఖేషణరణంబున భువనంబున
కేవింపబ్బునోయని యట్టిట్లు బరచు సంతులంబున నంబారవా
రమధ్యంబు నంబడి న గుభులుగుభుల నుధ్వానంబునను తులా
చల గుహాంతర ప్రతిధ్వనుల నుండెవియ వినరాకున్ననప్పుడు
రాఘవేంద్రుని విక్రమవిహారంబుగానియరాడుచునమరేం
ద్రుండు దనసమీపంబున నున్నవారల తెలుంగారలుడుచు
ను ద్దలాండు విరించితన జిహ్వాగ్రంబున దెలుంగువారితెలు
గుండేరెల్లుంగునమున్నపటలాండు కపర్దితనవామభాగంబున
విలసిల్లుకాత్యాయనింగూడి పెద్దపెట్టున మాటలాడుచుండె
నట్టిధంబునం బ్రళయకాల జంతుసంహారకోలాహలబహు
ళంబున ననుకరించుచు ననూనఖార్వంతరాళంబునం బట్టువా
లకనేకక్రొదమ్ముంచిన నతిక్రూరాక్రాంతరక్షోమయం
బాయెన్న నయ్యవసరంబున నవార్యపింసులోననవయంబు లి
ట్టిట్టిపనియె యుంగరాకున్నండు నట్లుగాం దెగిన కంఠంబులను
ఘనశృంగంబులయాన కరంబులను ప్రకృలయినయురంబులను
చించినయుదరంబులను చెక్కినప్రక్కలును నుగ్గయినవా
ళ్లను తునిసిన జంఘలను మఱియు రణాంగణంబున
అంతటనుకరిహయరథనర నికరంబుల తెట్టెలును గా

గాఁడుగులు తెప్పలును చామరంబుల ప్రోవులును భూషణంబు
లు రాసులును మేదో మాంసమస్తిష్కంబులం గలిగియుండు రక్త
జలంబును మాంసపంకంబును భూషణరజస్సైకతంబును
దంతావళి గిరులును రథయాన పాత్రలును ఛత్ర పుండరీ
కంబులును చామర మరాళంబునను తురంగ మకరంబులును
మానవశరీర మాంసంబులును కేశ శైవాలంబును గాఁ ఘోరత
పరసులుత్పన్నంబులయ్యె నంత హతావశిష్ట రాత్రించరు
లు దప్పియును నాఁకలియు దీనదశను వచ్చి యానసంబులు దైన్యం
బులు వెళ్లి విరియ నాదొల్లింథ వేసినులు వడంక కాళ్లు తడంబడ క్లే
శంబులు వడి వెన్నందారు లలు వంతలంబురు వందారు దంగు సమ
యంబున నన్నిదిక్కులంగముల్ వైని వచ్చు రామచంద్రది
వ్యబాణంబులం బారి పోవ మార్గంబు లేకున్న వెరచరిచి వాహ
నంబులు దిగనురికి యాయుధంబులు నేలం బెట్టి సాష్టాం
గదండంబులు సమర్పించి నిటలతట ఘటిత హస్తాంబుజులై
పుటులయి దైన్యభాషణంబుల వేఁడిన దయాసముద్రు
డగు రామభద్రుని శరంబులు గాంచిన తదాయమనోనుకూ
లంబులయి యప్పలలాశనుల నేమియుం జేయక క్షమ వహించి
వానప్రముఖ నిఖిల గీర్వాణ జయజయశబ్ద ఘోషమా
నంబులయి యూర్ధ్వలోకంబుల నన్నింటను విహరించి క్రిం
దటి లోకంబులం దారి ప్రమ్మరి రాము తూణీరంబునం జేరె

నారశాంగశాంబు బట్టి బాహుల యొప్పొండె నయ్యవసరంబున

క. నలుదిశలఁ గ్రాలు నీక్షింపుచు
పలపల నగు నిజబలంబు బరికించులయ
జ్వాల నను నిటాప్పన నదరెశ
తెలుపను దా గ్రహము రూపు దాల్చిన భంగిన్

గీ. గదియ నరదంబు డోలించి కాలరుద్రు
పగిది నెంతయు శహంకపార్గ్లక్షయుని నవ్వ
బహుల లఘునదంతకాంతులంబరముఁ గప్ప
రామచంద్రుని బల్కె దురాగ్రహమున

గీ. మేలు రఘురామ మెచ్చితి మేటి వాఁడ
వంద్రు వాఁడను జెంపిన విధము కాదు
తెలఁగ కెంతయు నాప్రాల నిలిచితేని
నిన్నమెచ్చెద చక్కనయి నిలువుము నిలువుము

ఉత్సాహము. శిరసిమీఁద వాలిమీఁద కంధిమీఁద రావణా
సురుని మీఁద కుంభకర్ణ సురుమీఁద నేయు ద
క్ష్యరము తెల్లసరకు జేయు బెంచ దివ్యబాణముల్
మఱియు గల్గెనే నియేము మాన్పాలమాపయున్

వ. అనిన దరహాసితవదనుండగుచు రఘుపతి శతాననున
కిట్లనియె.

ఉ. ఏర! శతాస్య ప్రల్లదము తేటతెటిఁ బల్కెదు నీనిమిత్తమై

ఘోరశరంబులెల్ల? సురకోటులు సంతసమంది చూడఁగా
భీరువుచేత నిస్తమడియింతును ని~~…~~మేషము దాళకు కోరని
ఘోరతపంబు మెచ్చి వరముల్ దయఁజేసిన శూలి గాంచినన్.

వ. అని కెంతయేనిప్పు సమరవినోదంబు సల్పి సుక్రీడించువాఁ
డయి శతాననుండు.

కం. సింజినుల మ్రోఁతతోఁ శర
పుంజములావంచ (ద) ఘోరమౌ రాఘవుపై
సంజనము ద్రుంచె దురితపై
పింజయు పింజయు నగర్యపై తా వైవఁడిన్

మ. ఇనకులనాథుఁ డప్పుడు మహాశరచయంబులు దైత్యనాథువా
హనముల పాదసారథుల యంగము ద్వ్రక్తి కాలుకొల్పి తా
తనములు సూరు ద్రెంచి నమదంబున పావనిబాణ చ్చువెల్లి త
ఘన నినదంబు నిండుకొనె నభస్థలమంతయు చక్రతల్లిగన్

ఉ. వాలము ద్రొక్కు వర్ధ ఫణి వైఖరి నెంతయు క్రోధమూర్తియై
కాలుని పోలె క్రాఁకదానవుఁ డుఖండపరాక్రమశాల రామ భూ
పాలుని మేనశాంత శరపంక్తులు నాటిన ఘోరభంగి గా~~…~~
లాలము క్రమ్మె నంబరతలంబున దివత వెల్ల భీతిలన్

గీ. అప్పుడు రాఘవేంద్రుఁ డలుకచెంది ఖరాఖనం
బరము నరయు బాణమయము చేసె
నా శతాననుఁడు క్రుండయి నూరుడ విల్లును

కంకపత్త్రచయము గప్పె దిశల.

క. ఇరువుర బాణంబులచే

నిరులుగ విసివస్సృష్టే దమెరయపడక షే

చరభూచరులకు విస్మయ

కరమ వ్యాసుమ జయము దైత్యఘస్మరుఁ డంతన్

క. సూతుల నేబండ్రు సుశర

ఘాతంబుల దలలు నరికి గ్రక్కున హరులన్

వేతును నేబదివేలను

వాతసుతుం డుజ్జిమిస్మ వగులగ నార్వన్

ఉ. ఆశతకంఠుఁ డాగ్రహరయంబున రాముని మేను నిండ దీ

వ్రాశుగముల్ కల్లుంజాని పెంచుట్టుల మారుతి నేసి యార్వ ధా

త్రీశుఁడు దక్షరాహంతికి నించక దూలకనూరు విల్లు రెం

డేసి శిలీముఖంబులను చక్కఁగ ముక్కఁగ యుజ్జె నెగ్రక్కున న్.

మ. కుటిలవ్యాకుటి దుర్నిరీక్షుఁడయి రక్షోభర్త నానా స్త్రము

త్క్రటవేగంబున నేయరామ ధరణీకాంతుండు శీఘ్రంబునం

బటుగా రత్నతదీయ సాయకములే మాయించె దక్షత్రిసా

క్షుటితెరా నా శతకంధరుండు నృపుపై శాంభ్రాంబకుం జేసినన్

క. మండుచు రాఘని రఘునా

థుండా యస్త్రంబుచే తద్భంగించె వడిన్

వెండియు దనుజుండు పెంవక

గాండంబు దలించె నసుర ఖండనము మీఁదన్

గీ. వారుణాస్త్రము నను వహ్నిబాణము సాత్త్వి
రాఘవేంద్రుండు వానిర ధ్వములను
నవ సహస్రములను నరిశిఖరాస్థలిఁ గూల్చె
గగనమున నుదివిజగణము పొంగఁగ

సీ. శతకంధరుండు రాత్ర్యసబాణావ దలించి
మహి యెల్ల రాత్రిసమయము జేయ
నంబర సంచార నవని విహారులు
భయమున నటునిటు బారిపోవ
జానకీ ధవుఁడు దై శైవ సాయకం జేసి
దనుజమాయాస్త్రంబుఁ దునిమెనంత
వాండు (బా) హర్మ్యస్త్రంబు వడి తొడఁ జేసిన
తత్సాయకంబున దాని నెన్నె
నంతవాఁడు దికు (—) లగ్నియమ్ము ఝళిల్లి
దివిజగణము మింట దెరలు పరవ
భయదమయిన పాశుపతి దివ్యబాణంబు
వింటఁ గూర్చి రాముఁ డిభుని నెన్నె.

వ. అదియును రోద్ధాంతరాళంబు నిండ జ్వాలాజాలంబులు చనఁ
జేర నప్పరమపురుషుండు.

క. తన నామాంకితమగు నొక

ఘనసాయకమయనదియు గ్రక్కున మత్స్య
చనిమెల్లఁ దా స్వ్రాఁదు తనమన
మున విస్మయమాగ్రహంబు ముప్పిరిగొనఁగన్

గీ. వెడఁద నాఁటి తూంపులాఁ దలఁగాలించిన
రాముఁ డేచి వాని రథ్యములను
సారథులను జంపి చండకాండంబుల
రథము విరుగనేయ రక్కసుండు.

క. విరథుండై తెంపంబున
నరదముపై నెక్కి తూంపుల నిలుజునేయన్
సురచరవరవెనతిదంగము
నరశేఖరుం డప్పుడు దనుజనాథుని మేనన్

౨౭౯ వ. చండకాండంబులు నాటించిన తత్క్షణంబునం దారు రక్త
బిందువు ధరంబడిన సన్నిబిందువ్యులనందయు శతాననులయి
యుద్భవించిన వారిం గని దివంబున దేవ మౌనులును రణా
గణంబున వానరదానవమానవసేనలు నుభయభ్రాంతులయి ప
రువం దొడంగిన నారాఘవేంద్రుండు దైత్యప్రభావంబునం పె
ద్దయు శతాననరౌడులకంఠంబులకుం గవిక్రమంబునం దునిమి
ననంతకంతకుం దద్రక్తపాతంబునం బాండవ శతాస్య సంఘంబు
లమితంబులయి సముద్భవించిన చేతులతోం డుపోవ మఱి
యును నేక సాయకంబుల దరతరంబున రికి మొగంబునం జూరు

చెమట వొడమ నల్లన నగుచు శ్రాంతుండునుం బోలె జానకీదే-
వి మొగంబు గనుంగొని నయగారి జగజ్జనని రఘుపతి కిట్లనియె

గీ. వేద్యా జ్ఞసాదు విబుధ విద్య గర్హిత
దానసంగరంబు వైతృప్త తెలంద
జేయుమని యనని నిజెకిర్తి కెనకొండ్లు
మించి ముద్దుపెట్టి మిహిరకులుడు

క. దోషలు వికృతిప్రమాణవ
వేషముగని వెరతురవని వెరగొప్పు డనే
భాషల ననుఘనమగు సం
తోషమున నను విల్లునంప దానలందిచ్చెన్

వ. అప్పుడు.

సీ. కంకటంబులచేత గదియంగనాక్రించి
పేజాదుశీనలబుట్టి చక్రధరవి
రంగులువారుత్రేయంబున వదించి
భూషణంబులు గాన్ని.... పడిచి
యురంగద తాటంబు లమ్ముగా చికయించి
గురుతరంబగు వింటు గుణముగూర్చి
భయద సమాత్ర పాదంబుగా నిల్చి
మొగమున బీరంబు ముసఱిరికొల్పి
కదిన విస్మయ హేతు తంత్రార నాద

పదమపద వాంఛగో వింద పద్మనేంద్ర
కలిత పర్యంక కంధి జాం కధి తనైజ
విజయముగ నారి మైత్రా యిరావె వరపత్ని

గీ. రామచంద్రునకును రమణిచందంబున
సైనవెళ్లినే వెక్ర సానికరణి
సకల దేవతలకు జగదంబ పోలిక
పగతులకును మృత్యుపగిది దోచె

వ. ఆ సమయంబున.

సీ. అఖిలలకునుబల మరయలే చెక్కడ
యీం యమ్మకే సత్వమెందుగలగె
అలరుబోతులు ఏ ప్రస మోర్వరవింట
నేర్పువెన్నం దోమె నేర్పు కొని వె
భోరయి విక్రృతి సంప్రీత్యకొం కొంకర్పర తుదు
రికెలమ్మ రణాంచరాంమికేట్లు వచ్చె
ముగుదయిపరులనె మ్మోమువూండగ గొంతు
దురుభావశత్రుల దాండర దివకె
ననుచు వల్తురు బరులు మనుజసంఘంబులు
నసురతతులు విస్మయమున బాగడ
చెలగి పెళ్ళి బిట్టు సింహనాదము జేసి
యంపదొనల శరములందిపెయుచు

సీ. మండలాగ్రాంత కోదండదండంబు గాఁదండ

కాండంబు లాఖండ మెండు కెంజెల్పొ

మెఱుఁగుటమ్ముల కాంతి మించ చూపరుల చూ

డ్కులు మిఱుమిట్లు గొనఁగఁ జేసి

యతులతతంబుగఁ జూడ మినప్పటి దివ్యాశుగ

చ్ఛాకృతి ద్రుతి బాణముల జాలిఁ గూర్చి

సాంద్రంబులగు బాణచయముల దిక్కుల

దట్టమౌ చాకటి పట్టు పఱచి

వీర రాగ్రజ్ఞత స్ఫూర్తి వెలయఁ జేసి

దానవేశుల తండోపతండములుగ

ధాత్రిపైఁ గూలనేసెఁ దద్రక్తబిందు

జనిత శతముఖ కోటుల సంహ్యములుగ

క. పట్టుచు బాణచయంబులు

దట్టపు గారాము మేన ధాత్రిజ వీరా దక్

పెట్టుగ నేయుచు నురవడి

పట్టి శరీరంబు నిండ పట్టిరి పెలుచక్

గీ. కాలు చేయాంత్రపారాతుఁడంతఁ గమ్ముకొనిన

కురవశరములు నందఱిగుదుల గ్రుచ్చి

మెఱమెఱముపై క్రోధమంతంత మదివడంగ

దారుకాంబుగు బాణసంతతులు నేసె

వ. ఇట్లు దివ్యబాణంబులు రణాంగణంబు నిరంధ్రంబుగాఁ బ్ర
వహింపఁజేసిన నవియుం బ్రచండమార్తాండ మండలంబుల ననుకరించి
కాలాగ్నిరూపంబు నంబోలె తానార్చుల జ్వాలాకరాళంబులై కవిసి యసంఖ్యా
య శతానీకములం దునుమునంతన తెగిన కంఠంబులు దొర్లెడు తలలు
ను తెగిన కరంబులును త్రెళ్లుచు కబంధములును భగ్నంబులైన యా
రథంబులును భగ్నంబులైన యంత్రంబులు పడిన జానుజంఘా
గుల్ఫపాదంబులును చూర్ణంబులైన కిరీటకుండల కటక
కేయూరాంగద తులాకోటి హారాదులు గల్గి రణాంగణంబు
చూడ భీషణంబయ్యె తత్క్షణంబున భూపతితంబుల
యైన రక్తబిందువులను ద్భవించిన శతకంధరులంతకంతకు తే
జో విరాజమానులై మకుట కంకణాంగదాది దివ్యాభరణభూ
షితులును దంష్ట్రాకరాళ ముఖులును భయంకరాట్టహాసయు
త వక్త్రంబులును బాణ... నాసన పరశుపట్టిసప్రాస తోమర భిం
డివాల శూలాసి గదాద్యాయుధ ధరశతద్వయబాహులును ఫ
ణితరు(ప)చ్ఛ మాలికాకలిత వక్షోలలాటకంధరులును నైలాభ్రా
భినయనంబున శిలలు విసిన మహా డిగ్గనె క్రుద్ధ మహాంబినందా
రంబు శారద ద్వీపంబంతయును శతానన మయంబయ్యె నప్పు
డు కమలాసనేంద్ర యమ వరుణ కుబేరాదులు సకలమునులు
ను మహోరగులును విశ్వదేవతల శ్వినులు పితృదేవతలు
ను గరుడ గంధర్వ యక్ష సిద్ధ విద్యాధరాదులు భయభ్రాం

తులయి కళవళించి కాళ్లు వడవడ వడంక మోము వెల్లనయి యెం
దుపొత్తు మేదిదెరంగాక శత్రాసుబాధల నిరంతరంబు గుంది
చు మనమసంఖ్యాతశతాననుల నెట్లు సహించెద మిద్దనుజులకే లో
కంబుల గమ్యంబు అందరు వెంటనంటు మన కెవ్వరు దిక్కు గలరది
గావున నిప్పరమపురుషుండు అగురామునే మరుంగు దూరియుం
డి నమనము నిర్భయులమగుదుమని సమస్త బ్రహ్మాండరక్షకులు రా
మదేవుని వెనువెంట జేరియుండిరి సకల వానర మానవ సేనలు ప్రా
ణంబుల దెస నిరాశులయి దైన్యంబులూతగాఁ జిత్తరుబొమ్మ
ల చందంబున నూరకుండి రయ్యవసరంబున.

క. శ్రీరాముఁడు జానకిఁ గని
గంరామునఁ బల్కె నెవ్వఁ గడునలసితివో
దారుణకాద్దైత్యవ్యూహప్రదమిన
పారముగాఁ బుట్టిరిక నుపాయము గంటే

ఉ. నాప్రభుఁ డుస్సతీ సవ్యవదనంబుగఁ దోఁపఁగ నుబ్బి పల్కెనో
దేవ భవన్నిమేషమున దేవగణాది సమస్త జంగమ
స్థావరము ల్వినాశమునఁ దార్కొను నల్లనఁ దేరి మూఁటినం
జ్ఞాపితమానదాంతిక కతిపంకజలోచన నాకు వింతమే ?

క. అదిగావున నేతత్ప్రాప్తి
మది దలఁచిన నంతెబాము మనలక నైనీ
త్రిదశారులఁ బరిమార్చెద

సదయంబు లరయు మాఁడుఁడను మ జగదంబ వడిన్

సీ. అరుదయిన యోగమాయా ప్రభావంబున
నిర్మించె నొకమహాగ్ని నాలకాయ
నతిపింగళనయన నరుణకేశి నిఘన
వివృతాస్య నత్యంతవి~~వృతాస~~కృతనాస
నాంభోలదంష్ట్రా విభాచ్ఛాదిత దిగంత
నాయత ఘోరజిహ్వా కరాళ
నప్పుడా శక్తియు నవని జైతాపని
నేమి? యన్నను నతఁ డిట్టులనియె
నెలమి నీ జిహ్వ నారణాస్థలము నందు
బరచుదా నవరక్తంబు ధరను బడక
యుండఁగా నీవృహారియుంబవ ముగ్రాల
నని నన దయా రణాస్థలి నట్లు తప్పి

వ. అప్పుడా నతియు ముజ్జని తెహాల్లాసంబున

క. ఘన గుణరంవృతి మోరయిం
చిన నాగ్రహమి నుమ ఢింప నేతారామా
వనిపతులమాంద సాగర
మను బాలలు చవైత్యగాంబిష్టంగవ దయమున్

గీ. కంతప త్రీవృత్తిగప్పు వుగవిసిన
భూమిత నయబాణములు నిగుడి

తలలు నరక దాణాకై దావ్షలంబులు
డూలు చుఖంగి మదిని నలుకవొందమి.

ఉ. వెండియు చండకాండములు విక్రమశాలని గుచ్చి మస్త్రము
ల్భాండల ఖండి జిహ్వపయి గుచ్చిలపై చుచువాంస ఖండముల్
చెండగఁ గోయుఁ గెల్లెవెర వారగ జొరుచు యుద్ధకేళి నే
తాండవమాడుచుండె సముదంచిత నిర్ఝరమర్గళ ధ్వనిన్

తే. తెగెడు తలలు జిహ్వ ద్రెళ్లు కబంధముల్
గలదిరణము కుణుపకలతమొప్పె
గాని రక్తమెనట గానరాదవెన్నను
మహితనాజ దివ్యమహిమ చెంత

క. ప్రాణికపైపై దరముశ
తానసులను వివిధకాండ హంతుల సువేద్రాన్
ప్రాణములు చాపె చ్రెల్లిడి
జానకి బహుళగతుల దివిజ సమితి నుతింపన్.

వ. ఇట్లు ప్రళయకాలవేళ ప్రాణిసంహారణకారణమృ
త్యుదేవతంబోలి మహావిజృంభణంబునఁ దొల్లి జలధిం
జొచ్చినయగస్త్యునిచందంబున మొదలిశతాననుం డా
క్రందుతోక్రిందికిన రక్తబిందుజనితుల నందఱిఁ బా
ణ దగ్ధంబుం గావించె నంత

చ. తనంగాని తెంపు వేగమున కన్నుల నిప్పులురాల్చి నూరు వెం

తను గుణటంకృత్యకారంపు బాంకముగా శుకపం_కం్రలు(గ్రతం
జనకజ విభాద రామనృపచంద్రునిపై హనుమంతుమీనగ్ర
ఖ్ఖినఘన ఠాద్రముగ్రాత్రి యయింసత నిశాంత శిలాముఖంబునన్

క. ఇరుదాంబరి హాస్రంబులు
శరచాపయుతంబు గాంగ చక్రలుగాను
ధ్వారగతినేః శిరంబులు
నరకైను దాంబది ఘోర నిరాకము సల్లన్.

గా. పతి శిరంబులు నిరువడిగా హరువులును
జేకీ దశకంఠరుని బాలి ది కుర్గ్రాతెల్లు
బికట్లటి అనాధ్రి దను జాండు బిరుతి వియక
నబలు బాణంబులను నజ స్థిలముగప్పె

వ. మరియు సత పాలంబున నండు శరంబులు రామదేవుని
వక్షంబున పదినాయకం... హనుమంతు ఘుజంబుల నిర్భ
దించను చేధించి పేర్చిన.

చ. జనకజ దిగ్గజాసంభయుదనాయకే మొకట్లటి నాలిగూర్చె
మ్మనము నరామచంద్రుని సమంచితపాదయుగంబు నిత్యము
దని యుకకాల్చినే నివరసంధ్య పతివ్రత నయితేని యూ
ఘునశరఘాంతి చే శతకంధరుండిల్లు నటుంచునేసినన్

వ. అదియును సంబ్రమయం కాలానల జ్వాలాంకరాం
శంబయి బ్రహ్మేంద్రాది విబుధజన జయ జయ శబ్దజ

గి యమానంబులు శతకంఠస్రీ ఖతయారాగదా ముసల ముద్గర
శూలబిండివాలోసి సముదయంబుల దాహంబు సేయుచు
శతాస్య వక్షోదేశంబు ఛేదించి యతని ప్రాణంబులు తొలగించె
అంత సకలలోకంబులకు శతాననునిధనంబె యింగిచి క్రూరతరా
ఘోరంబుం జారష్టె నప్పుడు దేవదుందుభులు మ్రోసె సురలు సుమవర్షం
బులం గురియించిరి గంధర్వులు పాడిరి యప్సరోగణంబులాడిరి.
వానర మానవ సింహనాదంబు సకల దేవగణ జయ జయశబ్దం
బులాకర్ణించి బ్రహ్మాండభాండంబు నిండె నయ్యవసరంబున

క. భూతనయ యోగమాయా
జాతంబగు శక్తి నడచి చాపము శరధు
ల్వాతజునిచేతి కిచ్చెను
చే తాల్మోదమున నతఁడు శిరమునఁ దాల్చెన్

గీ. అప్పుడు రామచం(ద్రు)ఁడవని తనూభవ
నతిముదంబు తోడ నాదరించె
భరత లక్ష్మణాది నరపాలలోకంబు
లఖిలబలము మ్రొక్కె నా మహిజను

సీ. అంతఁ దత్పుత్త్రాంతయును విని శత
కంఠుని కాంతరాకాశశాంక
వదనలు రోదన ధ్వానంబు సేయుచు
బహువిధంబగు విలాపముల తోడ

కొప్పులువీడంగ నొప్పుపయ్యెదయును
జారంగ భూషణాంశుకములు దయములు
దరహాసపాండిమల్ దద్దయు దొట్రువ
డంగ నస్త్రములు గడంగి తొరుగ
పురము వెలువడి ఊచను పెంచి భూకాంత తోటలు
తెలయు జెరలాడుసంగరస్థలమునందు
జానకీరామాకాంతుడయిన ప్రాణనాథు
జూచి పైబడి మూర్ఛిల్లి సుదతులప్పుడు

వ. తేలిన యనేకవిధంబుల నేడ్చుచున్న నందరి గ్రహించి యాగు సారం
గియును నదియు ట్లనియె.

సీ. జానకీ మానసారాములు మానవుల్లావంటి
నీ జగంబుల కెల్ల నాశులంటి
వారి తెరాంగ దనంబు వద్దు పోవలదంటి
జయము లేదని చాల జాలిటి యుంటి
నారాము పొందము లాఙ్త్రు బుంచుము నంటి
బలవు తెరా ప్రాతుంగలుగు మంటి
ము నను విభీషణు డు నాయన దయగనె నంటి
నాలంక నెప్పుడు నేలు నంటి
వినుము నామాట వినిబాలు వేడుకొంటి
నెన్ని చెప్పిన వినక నా మన్నిగొంటి

\ వేమాఱేయుదు నాకు దివెఱ్ఱవ్వ మింత

నిన్ను నెదఁబాసి యేనెట్లు నిలువఁదాన?

క. హరి! దానవ వార్తోత్త్రమ!

హరి! దీనశరణ్య శుభాంగ! హరి మాంపాహి!

హరి! దివిజేంద్రాభయంకర!

హరి! దితిసుత కల్పభూజ! హరి! శతకంఠా!

వ. అని బహువిధంబులం బలవింపుచు నత్త్రస్యాంగి దీనాలా

పంబులకు దయార్ద్రమానసయయి జానకీయుతవాక్యం

బుల దాని నూఱార్చి యద్దనుజకాంతల నందఱి నూఱార్చి న

ప్పుడా శోకరంగిత నప్పుత్త్రకనక దంష్ట్రుండను బాలకు నారఘు

పతిపాదంబుల సమీపంబున జాఁగిరి మొక్కించిన నద్దేవుండును

కరుణాతరంగితహృదయుండయి వానికి నభయహస్తంబొసంగి

యజ్ఞాలు నిచె త శతాననకుంభకర్ణ లౌకిక క్రియలం జేయించి

యాఁకనకదంష్ట్రుని మాయాపురంబునకధీశ్వరుంగా నభి

షిక్తుం జేయించె నప్పుడు బ్రహ్మేంద్రాదులు రామచంద్రసేవా

ర్థంబవని తలంబున కరుదెంచి సాష్టాంగదండంబులు సేవించి

బహువిధస్తోత్త్రంబులం జేసి రంతరామాజ్ఞ నింద్రుండు

మృతహైన్యంబుల నమృతవృష్టింబున జీవితులం జేసె దేవతలం

దఱు రామదేవునివీడ్కొని దివంబునకుం జని రప్పుడు రఘు

వరుండు హనుమంతుం జూచి

క. బలమున నెప్పటి వలెనే
వలఘు భుజాతాంబు పోదమ నవ్వుడు నంతం
దెలిమి మహాహోగ్నంత తనుండై
నిలిచెను హేమాద్రిబోలె నిఖిలబలంబుల్.

క. తొల్లిటి వలె మారుతి పయి
సుల్లాసము తోడ నెక్కె సుగ్రీవ సుతంభుం
వల్లభుడులక్ష్మణాదులు
ముల్లాలల నెక్కి రప్పుడు మూర్ధ్నము విందన్

గీ. వెన్నెల వంటి చంద్ర రవిసుతాదులు భుజం
బులను నవతలభూలము మింట్నంబులు నెక్కె
గంధవహకుమార సంసార సంతతి భగీరథి
తోర్లు పగిది దేవతలు నుతింప

వ. అంత.

శా. పంచద్వీపము వైదు నారథులు శంఖ ఘోషం దాల్చియున్
గాంచెన్ గ్రామములు గాళీదళ్ళ రుచిమద్గారాళ సంహారసమున్
జంబద్వ్యంతర జూటు చంద్రకిరణా స్వచ్ఛ ప్రభాభాసమున్
గ్రాహాచారిత ముఖారి సద్గణ విహారి రమ్యాస శైలాంసమున్

ఉ. చంద్రకళాధరుండు ఘన సమ్మత మొప్ప వృషాధి రూఢుడై
చంద్రకిశాంహన ప్రముఖ సర్వగణేశులు చుట్టుగొల్వ దై
త్యేంద్ర మహాద్ర వాంసవ్వ నరేశ్వర దారకనాము సద్దయా

సాంద్రుని రామచంద్రు నగజాయతుడై చనికాంచె నద్రుడై
ఉత్సాహమున వేదిన్నాలలాలి హింతుందుచేసె గారి తెరానమ
సాగ్రరమశిలగణముతెల్ల జాగిల్లు క్రరప్పుడా
నిరజాత్ముడై నలోకనేత రాముడెంతయున్
వారిగారవింప నంత వామదేవుడుల్లసెన్.

క. శ్రీరామభవత్పాదాం
భోరుహముల సోకనగ మహాత్ముగు జా
యీ రాజతశైలోత్తమ
మారిందు నిమేషమున నీవేంగగవలయున్

గీ. ఆనుచు శంభుడు వేడ్క నానతిచ్చుడు
నల్లకాకని సర్వాంగసహజ తెలాంద
డిగి యొనావెండికొండపై నగజముగుండు
నమల వఱటోవలయు రుచిర శృంగారము నను

వ. విజయనస్థలంబు గావించి యొక్క రమ్య మండప మధ్య
దివ్యసింహాసనంబున వారలం గూర్చుండబెట్టి.

క. బంగరు బెంబున బార్వతి
గంగాతెలాయంబిడంగ గరకంఠుండు త
న్నంగకశేకర చరణంబులు
పొంగుచు బ్రత్యక్షనంబు పొందగ జేసెన్

వ. తత్పాదావనోదకంబు శిరంబున జల్లుకొని దివ్యగంధ

మాల్యాంబరభూషణంబుల నలంకరించి స్వాదు మధు ఫలం
బులు సమర్పించి తత్ప్రసాదంబున దనిసి రామచంద్రముఖంబు నం
జూచి శ్రీ నిలిపి దేవా భవదీయ దేహంబుం జూడఁగోరెద
నర్ధాంగంచేసియట్లుసేయుండనిన సాతారకనామంబు శంకరా
నాకు నర్ధాంగంబు కానిది యెందుగలదె యని మందహాసంబు
సేయునప్పుడు.

రగడ. అలమత్స్యకంబు నమహార్ఘ్యం డంబరాంబరము
అలికాసన్నముల హంసయానసుదుష్కృశానుదుసు
కలికి నత్తల నమృతగా ద్రుదం.. మిద్రుదుసు
అలికుంతలయములు నీ శాఖములు మేఖములును
నాశికము నందున నారంతము మారుతము
భాసిల్లు దంతముల బరగులను మెరగులనా
పెనువెన్నెలకడ జగద్ధిత్తులను హరిత్తులునా
సనకాదిమును ●తి త్రుమముల కత్రుములందు
పెను శ్రీవగు మూంచ్ఫ్రలను పేంద్రుండును ఇంద్రుండును
పకృలనునేడుగు నపారజలనిధులు నిధులు
పరపయిన కొమ్మునసు నద్రులగు గుద్రులు
కరమరుదు పొద్దున నక్షత్రులు సుపర్ణులు న
ప్రకట రోమాళిపలరాజములు నరాజములు
సకలాంస్థితతిన తివిశాలములు శైలములు

స్థఉకటిని సర్వసూత్రయాగానే [illegible] యమును
పటువయిన బాజ్ఞులు భూసురులు భూరిసురులు
తివిరి సేవమున కీర్తి ధ్వజులు భూరిభుజులు
ప్రవిమలోరులు భూగర్భా కర్ణులు వదరిసుములును
పాదములు జ్ఞాన సంపాదములు వేదములు
ఆదివ్యపదములు దయార్ద్రులగు శూద్రులును
ఉద్భవించిరి మరియు మహారాజ్యులు సద్భ్యులు
అద్భుతాకృతి పన్నగాంతకుండనంతుడు
అనుపంబయిన బహుహంసములు మనసములు
కనకనరుడైన బహువర్ణములు వర్ణములు
గణుతింపరాని బహు నాత్రములునే [illegible]ములు
ప్రణుతింపదగిన బహుపదములును గ[illegible]ములును
వరశస్త్రసానాశనా వస్త్రములు వస్త్రములు
సరవధవళ ప్రభా సంఖ్యలు శంఖములు
తరతరంబగునా యుధంబులవి దంబములు
గురుతరంబగునట్టి ఘోషణము ఘోషణము
హారకేయూర కటకాంగదములు దామములు మెఱయు
చారుమాల్యాంబరసు చందనంబులు మెఱయ
చండకర కోటి తేజంబు దశదిక్కులను
నిండుకొని యుండె యని వార్చ విభవంబులను

వ. ఇట్లు త్రిభువనాద్భుత తత్త్వయానకంబయిన సకలలోక దేవ
గణంబు జయజయశబ్ద ఘోషాయమానంబయిన సర్వజన దుర్నిరీ
క్ష్యంబయిన యున్నతత్ దివ్య విజృంభణంబుం జూచి
ఉత్సాహంబు. నందివాహనుండు శైలనందనేతుండై మహా
నందజలధి నోలలాడి నాట్యమాడి మేనునం
దం దెప్పలకలం తరింపనద్భుతంబు తోడ మా
శిం దగ్ధ మోదప్పేలు తాలంతో ... కన్

వ. ఇట్లు వినుతించె

గద్య. జయజయ శ్రీమన్నారాయణదేవ, లక్ష్మీనాయక, అనంత
కల్యాణగుణ పరిపూర్ణ, లీలామనుజావతారధారిన్, దశరథనం
దన కౌసల్యకుమార; తాటకా నిశాచరి విదారణ, కౌశిక
యాగపాలక, చండీశ కోదండ ఖండన, జానకీ ప్రాణనా
యక, భార్గవరామ గర్వాపహార, గురువాక్యపరిపాలన,
చిత్రకూట గిరి విహార, కాకాసుర గర్వ భంజన
దండకాగహన విహారణ, శతాధిక షోడశ సహస్ర మునివ
రవర ప్రదానశరణాగత ... జిత. కుంభసంభవ దత్త తూణ
బాణాసన మండిత కరగోదావరీ తట పంచవటీ కల్పిత
ఉటజ నివాస పరిగుంఫిత వామభాగ సీతా సతీ సుందరశూర్ప
ణఖా కర్ణ నాసికా విచ్ఛేదన కారణ, ఖర త్రిశిర సదూ
షణాది చతుర్దశ సహస్ర రాక్షస సంహార మాయామృగ

మృగాకార మారీచ భంజన జటాయు మోక్ష ప్రదాయ
క కబంధ బాహుఖండన శబరి దత్త ఫలానుభవానంద
పంపాతీర హనుమత్సేవిత, కింకరీకృత సుగ్రీవ, సప్త తాళవి
దళన వాలిమర్ధన వాల్యంగద భవిష్యత్కాల జయవరద
ప్రదాన సముద్ర సేతుబంధన, కుంభకర్ణ రావణాది దుష్ట
దానవ విచ్ఛేదన లంకారాజ్య విభీషణ ప్రతిష్ఠాపన
పుష్పకారోహణ అయోధ్యా పట్టాభిషేక మహోత్సవ
శ్రీరంగమందిర విభీషణపదవాంత మృతబ్రాహ్మణ పునర్జీవిత
కరపంకజ బ్రహ్మాండోపగ్యానేక కోటి యోజన దూర
దూర స్థిత పరమపద లక్ష్మీ సంభాషణ వినోదవాత బాలక
జీవన పునరుద్ధరణ ధురీణ దధిపయోధి పారమాయా:
పుర నివాస శతానన హనన కారణ నిర్వ్యాంతంక కటాక్ష వీ
క్షణ భక్త వత్సల పరమపురుష పర తత్త్వ పరంధామ సర్వేశ్వర
శ్రీరామచంద్ర నమోస్తుతే.

క. ఘన విశ్వరూప సందర్శన
దర్శనమున ధన్యుండనయితి సకలజనంబుల్
మనమున నక్షయమున జెందెదు
మునినుత! యీరూపు శాంతముగ జేయగదే.

గీ. అనుచు వేడుకొనిన నర్జునుని కరుణార్ద్ర
దృష్టి జూచి రామదేవుడపుడు

వ హితేజ్యాంభ కాంచు మాయించి సౌమ్యుఁడయి
జానకిం దలఁచు దాన శంఖున నిచి

క. హనుమంతుని కైనాంతం
తనుపమగతి నేయు నగరికతి దూరమునన్
వనుజాలదనుజాలి కప్పలన్
వినయంబున దించె రామవిభుఁడవ్వేళన్

వ. తానును సుందమ్ములను రథారూఢులయి విభీషణాసుగ్రీవ
హనుమదాదులగజారూఢులం గావించి రాజన్యలోకం
బులు మానవదానవ వానర భల్లూకప్రైన్యంబులుగా లవన
యోధ్యాపురంబుం బ్రవేశించి యందు అందగు న స్థలమున
నివసియమించి.

ఉ. రాముఁడు దుష్టదానవ విరాముఁడు సంస్తవనీయ సద్గుణ
స్తోముఁడు వారిజాప్తకుల దుగ్ధపయోనిధి సోముఁడ…
క్షముఁడు ఘోర పాతక విభీషణ నాముఁడు పారదైభవో
ద్దాముఁడు దీనమానవ హితప్రకరావన కాముఁడున్నతిన్

గీ. అధిపుఁడారాత్రి విలసితానవ్యాంతరమున
నభినవంబైన కేళీగృహంబులోన
హంసతూలిక పాన్పున నతివఁ గూడి
యోగనిద్రను బొందుఁడై యున్నయపుడు

క. దివిన గజి ద్వారిజనా

ఛత్త్రాదిగఁ గలుగు నమరవరనికరంబుల్
ఇనువిమంగళపాఠకస
త్కృతిగాయకశేఖరులు మృదంబులరంగన్

వ. ఇట్లు వినుతింపందొడంగిరి.

సీ. అరుణుఁడు దామరవాఁకె పొడిచెఁ దెల్లవారెను రాతి
వెలితిఁ జేసిన సామి మేలుకొనుము
ఉడుకెడు విసమాంగి కడిచేసుకొను నిజాంగి
తెంత్వల్లనుము సామి మేలుకొనుము
తెరపిచూపులవారి దొరబిడ్డ నాకపం-
గూలనేసిన సామి మేలుకొనుము
పొలసుతిండులమేటి తలయుఱఁగను వింటి
మేనఁ దాఁచిన సామి మేలుకొనుము
కొడుకు గెడసిన కడు దుడుకడచిపడెడు
బుడుగుఁగాఁపడు వడిమొరయిడిన బుడుప
బడలతో డిబడ నుసురిడికడకవారి
మిడుకుదుప్ప్రదపాయెముడయుఁడ మేలుకొనుము

గీ. ఆనుచు వినుతిసేయ నాదేవతా సార్వ
భౌముఁడయిన రామచ(ద్రు)ఁడెఱింగి
కన్నుదోయి దెఱచి కనుఁగొని తేఁబసం
ధ్యాదివిధులఁగాన నైపుణాదరమున

క. నరవరుఁడంతట విమలాం
బరమణిభూషలు ధరించి మహనీయాలం
కరణయుండై యరుదెంచెనం
గురుబుద్ధియుతమై నకొలువుకూటంబునకున్

గీ. లాటకర్ణాటమగధపాండ్యకేరళాంగవంగ
కురువిదేహాంధ్ర నరపతుల్ తెరువుజూప
గాళనేపాళపతులెడ నెలుగజడియ
నధిక సింహాసనాసీనుఁడయ్యె నృపుడు.

క. హితులు పురోహితులగవర
పతులు యెహౌలు భాగవతులు పరమాదయాసం
యుతులు విలాసవతీసం
తతులు చెరియ నిండుగా కొలువున విభుఁడుండెన్

వ. ఆసమయంబున నకొల్వు వారెల్ల ప్రసంగవశంబున
శత్రునగర సంహార ప్రకారంబు బహువిధంబులంగా నియా
డుచున్న నద్దేవతా సార్వభౌముండు తనకట్టెదుర నిట
లతటిఘటితాంజలి పుటుండయి నిలిచియున్న హనుమ
మంతుం జూపి యితని సహాయంబునం గాదె యింతే
యు సమకూరెనని యుల్లనియె.

సీ. కడలి చంగున దాంటి కరకుదైత్యుల మాంటి
లంకలోపల నింగిలంబు వెట్టె

పటు శక్తి నరి మొత్త ఖాడి వల త్ర్యణాయనెత్తె
నదురేయి మందులనగము దెచ్చె
మాంయాంధ్రకమురేని మండు పోవగబూని
జలరాసు తేను సుజంఘగా నిడె
కల నిలాపలవా కగడ గిరకె గ్రసమూంక
నాదుగాన వత్యాల బారిసమా
నూరు మొగముల రావణాసురవరుడు
పెనగి తమ్ములవెలికాని బద్ధనేను
నేను మొగములుగల దనుజేంద్రు ననుజు
డిగిచియాంవల వైచిన మగడ దెచ్చె

క. మరియును గాన్నిమొదలిని
కరువలితనయుండు సేయు కార్యంబులు దు
ష్కరములు పెక్కులు కలవని
తరణికులేశుండు మిగుల దయతో ననియెన్

చ. పవన తనూజ నా సమయ సూక్తికి కార్యవిచార యుక్తికిన్
భావిమలబాహుశక్తికిని భవ్య జనాదర మంజు సూక్తికిన్
జవగుణ సక్తికిన్ మిగుల సంతసమయ్యెను నామనంబులో
నవహితబుద్ధితో నడుగు మయ్యవరంబు సుధీ జనోత్తమా

చ. అనుటయు లజ్జవాంతి సుతుండానన మించుక వాంచి దేవతా
ననుఘున జూచి పల్కెనగా? కపిమాత్రుడ బంటు బంటు బా

వనభవ దంఘ్రిపద్మముల వశ్యము నామదిలాసిన సుందరా
జనవర మిందు దల్చి నదివాంలెదె బ్రహ్మపదంబునేలగన్

గీ. ఆనిన తెస్నప లిక్త నిలజమాయెరె
నీదు మాయ దప్పరాదు సుమ్ము
నాదు చిత్త వృత్తి నే నెఱింగితి నది
తెలియవి నాముమేరు ధీరగర్వ!

వ. మనము మాయాపూరంబు మీందికింగదలు నప్పుడూర్తె న్యవా
హంసార్థంబు నీవు సత్యలోకపర్యంతంబు మేనుపెంచిన సత్యలోక
విభవమంతయుంగని తప్పులన వర్ణనంబున నుండు కేవల
మనంబు నంగోరియుంటివి యిది తప్పింప నెవ్వరికి శక్యంబగు ఇప్పు
డు బ్రహ్మదేవునకు ద్విపరార్థంబు నడుచుచున్నది
తన్నా నశతవర్షాంతంబున నతని ప్రళయంబున నీవు
నా సత్యలోకం బేలంగల వాడవు ఇందులకిన్న ధాత్వంబు తేద
ని పలెన్ననప్పుడు ఆ కొన్నాలువురారెల్ల నగ్గాడ్పు నందనుం బహు
విధంబులం గొనియాడుచుం డిరా సమయంబున నంబరి బారకే
ఉసుతే తెంచి భారీ జనావసరంబయ్యెనని విన్నవించిన.

క. అంతట పరివారంబును
సంతసమున నిల్లకనిపి జనవల్లభుండ
త్యంతరము నకరిగెను హాను
మంతుండున్నైలాగు సంగమధ్యాహ్నమునన్

గీ. జలకమాడి సన్నవలువలు ధరియించి
భూషణములు మేన ధరింపఁజేచి
గంధమలఁది కొల్వుతీరె హృదయములు దెల్పి
యతిరాజు నాలయమున నతఁడపుడు

ఉత్సాహము. అనిలతనయుఁ జూపి రాముఁ డనియె నపుడు తల్లితో
మనకు దాసుఁ డనుచు హితుఁడు మాన్యుఁ డాప్తుఁ డయ్యె నీ
ఘనుఁడు పొందె నను గనుంజంపగావలెన్ సుమిత్రా నిజం
బని నెఱుఁగు తాను మంచి దనుచు సంతసించెన్

ఉ. ఆ తరి రామచంద్రుఁ డను సమ్మృపదార్థములెల్ల శ్రద్ధతో
పేతముగాఁగఁ బెట్టి ననుప్రేమ దలిర్పఁగ నారగింపుమన్
వాతత నరాఘ్రాజ నవశ్యముగా నారగింపు మన్ననం
జాతకుతూహలంబునఁ బ్రసాదప త్రైరవం దిగ్రతుగ్రనర్

లయగ్రాహి. ధీరుఁడగువారుతతి వాం గుఁడదియెత్తుఁ గాని
పోరెన దూనిధి రఘువం ఁదలరంగా
కేరుచును పేరములు వారుచను తోఁడలను
దాంచుచును నాకెుఁడను దారుచును శైలం
జేయుచును వెట్టి తెగ బారుచును వానరుల్
జీరుచును సందడిని మీరుచును నెంతే
సారి జనువెల్ల దగ గోరుచును మేలంచు
యారదగు నానసంచు బలువారు నుతియించన్

వ. ఇవ్విధంబున నప్రమేయానందనుండు నప్పుడింపశ్లైరంబు
శిరంబున నిడుకొని పరమానందంబు నందుచు నంతట విశ్రు
తస్థలమున నిలుచుండి పెలుంగున నవనత శే. బ్రాలారామహా
సుభావ్యుండును కరుణాంతరంగుండును ఆశ్రితత్రాణపరాయ
ణుండును దుష్టనిగ్రహశిష్టపరిపాలనలోలుండును జగన్నాథుం
డును దేవతాసార్వభౌముండును వేదాంతవేద్యుండును పు
ణ్యశ్లోకుండును నగు శ్రీరామచంద్రుని దివ్యప్రసాదంబు
నకు రాఁదగియున్న పిల్లుఁడయు సుగ్రీవాంగదనల జాంబవత్సుషే
ణ ఋషభ గజ గవయ గంధమాదన గవాక్ష కుముద జ్యోతిర్ముఖ
ద్వివిద సంపాతి క్రోధన గోముఖ శతబలి గ్రధన ఋషభస్కంధ కేసరి
వేగదర్శి దంష్ట్ర ధూమ్ర వినత పనస మాంసానాథ విభీషణాది
వానరయూథనాయక రక్షోరాజేంద్రులు నత్యాదరంబున గదిసి యో
ధీరులం గడవంగారి సామీరి నిజకార్యకొని యనంతంబు పంబ
పెట్టుచుండ నానందంబు నందుచు చుట్టు పేరంబులు
ద్రొక్కుచు నానందరులు మొప్పలెత్తుచు ప్రసాదంబులు మెక్కు
చు నృత్యంబులాడుచు యాలలు పాడుచు గుంపులుగూ
డుచు పాలిలుపట్టుచు దొరియల్లను ముట్టుచు నానందరుల ముట్టుచు
సంగులు వేయుచు నంతంతఁ దాకి నింబడి త్రోయుచు మూప
మూపు నొరయుచు నివ్విధంబున జుట్టుముట్టిన వారియు
తనయుండు ప్రసాదంబంతయు బంచిపెట్టి మఱియును

దాక్షిణాత్యనివచ్చునందదిం గాయబెయార్య్ ర్పరాంతుమ్మంబాంతత్త్ర విరాపంబున నున్నయత న భూరుహాపరణంబుచేసి తత్పర్ణంబులు గోసి పల్లెరంబునందు దూసి వేసిన నవి నేలంబు దతుందంబు ల్పట్టి ఛత్రింపుచుండ నివ్విధంబున మహోత్సవంబు పుచుండ గగనంబున నుండి గనుంగొనుచు బ్రహ్మేం ~~ద్ర~~ ద్ర దిక్పాలకాదిబృందారకా~~వ~~ వసందోహంబుయి వారల భాగ్యంగాని యాడుచు తత్ప్రసాదకణంబించుక మనకు దొరకెపలదాయని కాని యాడుచు నిజనివాసంబులకుం జనిరంత రామభద్రుండు కృతభోజనుండయి యచ్చటకేతెంచి హనుమంతుం బిలిచిన నతండేతెంచి సాష్టాంగంబుగా బ్రణమిల్లి తేన దక్షిణహస్తంబు తన శిరమున నిడి బంగారు ప్రకారంబుల గారవింపుచు నంబుంబతివేష్టించిరా. గాలువ్రకట గట్టంబునకుం జని శత్రుసింహాసనాసీనుండై కొంతతడవుండి యందఱు నుచితవిధంబున బహూకరించి నిజనివాసంబులకుం బోవంబనిచి యంతఃపురంబునకరిగి సుఖంబుండెనంత.

సీ. మంజుపుష్పితలతా కుంజతోరణకలను
ఫలితపల్లవితసంఫలితతరుల
కమలకల్హార సంగతసరోవరముల
సౌవర్ణమాణిక్యసౌధములను

క్రీడాసమున్నత గిరివినోదంబుల
తపనీయబద్ధ ధామములను
సంతతానందవాంఛా విహారంబులు
సంగీత నాట్యప్రసంగములను
జనకనందన గౌరవఁ గాంచి మనవుసేంద్రుఁ
దక్షిల భోగానురక్తుఁ డయియలరుచుండె
నట్లు కొన్నాళ్లు చనఁగ మహోగ్రభావ
రమ్యగుణ జాంత సీత గర్భంబు దాల్చె.

వ. అప్పుడు.

క. జానకిఁ గని రాఘవుఁ డా
జానకి యతినాదు మానసంబునఁ గోరెన్
మానిని యేమున్నను నా
తోనను దెలియఁ జెప్పుమన్న దోస వసుమిన్నా

గీ. అనినఁ జానకి నవ్వుమోము నంకురింప
దేవ ఋషికన్యకల నను దినముఁ గాంచి
మెలఁగి మునివని దిరుగాడ మిక్కుటంపు
వాంఛ గలదనఁగ నట్లె యవ్వనజముఖిని

వ. వాల్మీకిమునిమహాశ్రమవనానకుం బంపిన యా సీత ఋషికాంతల వినోదంబులం దగిలియుండెం దదనంతరంబున కతిపయమాసంబులు చన నవమాసాంతంబున

గీ. గ్రహములయిదు నుచ్చ సంగతి వెలుంగ
నవనినందన గనె తులాలవ్వలఁ గవల
నష్టమతమ్మ నిఖాంతకర్ణాది విధులు [illegible]
చేసి వేగంబ విలువిద్య చెప్పిమ ఱియగ.

కం. వారల శ్రీరామభద్రా
పారీణాలఁ జేసె గాన పఠితి నిసుగురౌ
దారులు మానికి శుభ్రా
పారతిని గతంగ ప్రీతి సల్పుచు దినముల్

వ. వినోదంబులం జ్ఞానద్ధ వృద్ధ్యుచున్న నయ్యవసరంబున

ఉ. సంతసమందెఁ గోవన వసంతము వొందింత సర్వభూమియున్
స్వాంతము వారధులతోగ పరుంరు శమంతమా [illegible] మా
నాంతము యాగభాగి సుమ ఖంవార కాంతము పుష్పితాంగ
సంక్రాంతము భూదిగంత నిరంతర కంతుమహెరా నిశాంతమై

గీ. కాలపరిపంధి దళముల [illegible] లణాంగ
భూజరాజులు బలమునఁ బౌరియుతమి
ప్రకటముగ నెత్తు కోటిలవాజుల నఁగ
నతులకాంతుల చేఁజిగురాకులమరె.

గీ. మధువఖుఁడుమన్మథుఁడు సంగ్రమం బొంరాదు
నలరి పాంథులపై జైత్రయాత్ర నడుప
కేరి శంఖంబు లూదు శాంతికల సంగ

మల్లికాకోరకములానెమధుపసమితి

మత్తకోకిలము. అంతరాముఁడు సంతతోన్నతి నశ్వమేధము

సేయఁగా

ఇంతిఁ జేయుము పైఁడిబొమ్మనకిఁ జేంగు సర్వది భారువృత్

కాంతిగల్గిన కాంచనంబున గర్వ్యమోసి రచింపు న

త్యంతవిస్మయ మొప్ప జీవము నావహింపనుదానికిన్.

సీ. అప్పుడు భూమివిభుండు పైఁడిబొమ్మతో

నధ్వరదీక్షితుండగుచునుండె

శాస్త్రోక్తపద్ధతి తన్నిర్మితహయరత్న

మవనిసంచారయోగ్యముగను

మగుడ నేతెంచిన మఘమహాసమాప్తిగా

గావించి విప్రాదికములనెల్ల

సకలవస్తువులను సంతుష్టినొందించి

కృతకృత్యుఁడైనట్టి నృపతిఁ జూచి

పసిఁడికామిని మహానవభూషణములు

బాలెకెనో దేవ సుజ్ఞతంత్రపరతనాడు

కాంగసంగతి గలుగంగఁ గరుణఁ జేయు

మనిన శ్రీరాముఁడా క్షేమ్మకనియె ప్రీతి

వ. తొల్లి దండకావనంబున శతాధికషోడశ సహస్ర సంఖ్యా

తంబులగు మునివరులకు నా క్రమంబున వరంబొసంగినవాఁడ

నది తొట్లనిన భవిష్య ద్వాపరాంతంబున నేను వానరదేహం
తనయు జననంబు నొందంగలవాఁడ నాకాలంబున నాయంశంబు
ల నాయునం బ్రూయి పదారువేలు నూర్వురు కాంతలయి జని
యించంగలవారు నాఁడు మత్తను సంగతి నెఱుంగయుగను స్వదని
యూరాదేశించినంతే.

గీ. నాతు సంభవుఁడవ్వేళ నాతు సంభ
 వా సుతుల దోడుకొనిపోయి వారి జాత్రు
 రంవానాద్ధను మంజుల రాగ షణరితి.
 గమ్మిపొడించె రాంవా యణామ్మబ్రతి

పంచబాణవరము. సుధాంగమాన గాన మాని బొంక్రి రామభంద్రుఁడా
 సుధాకరాస్యలిద్దరాత్మసూనుతాపరంచు ద
 త్త్రధాప్రసంగమెల్లమాని సత్యభాం వినా ~~...~~ సం
 బుగాళకెల్లఁ జెప్పవించు మోదకారి దివ్యశ్రీ

శా. ధీరోదాత్త ... భూమినందనను దోస్తెప్పించె సర్వంసహా
 ధారుంతై సుగుణోన్నతింబుగను పుత్రద్వంద్వముం గాంల్వ ద
 తాంగ్రుణాద్యది గుణాపణంబునను సాంతప్త్యైంత సంబాంతిమై
 శ్రీరాముండు ధరిత్రి సకలోర్వనాథయుం గాంలవ్వఁగన్

వ. అని చెప్పి సూతుండిట్లనియె.

ఉ. ఈ కథ మెవ్వరేని పఠియించిన వ్రాసిన విన్నవారికిన్
 లోకవిభుండు పంకరుహ ~~[illegible]~~ లోచనుఁడా రఘురాముఁ డిచ్చున

స్తోక విభూతి సంతతి వసుప్రబలత్వ బరాయురోన్నతుల్
ఝాకర దోషనాశన మభీష్టము లన్నియు వెరాంత్ర్యమాందిగన్

క. మణిఖచిత మకుట దృష్ట
ద్రుణ కరప్రశ దంతవక్త్ర ధరశాంబసకిం
కిణికాంచిత కాంచిపటు
తిప్రణి కిణి రవ హయాంత[illegible]ప గోప వేరాంబాంపా

మహాప్రగ్గర. పరమానంద స్వరూపాంభవఝ యహారణాభర్గభారార్య
వినుతార్య, గురుపృత్త్రైకప్రదాతా కుటిలరిపుహరా ఘోష సంచార మోదా
వరదారిద్ర్యార్ణవ స్థాపృథిత కపట దుర్వారలక్ష్మీప్రదానా
శరదభ్ర స్వచ్ఛకైలాస నిశ్చతను హవిస్ఫార సౌభ్రాప్రకృతార్య.

భుజంగప్రయాతము. మదోద్యన్ముర్గారాతిమాంతాంగసింహా
విదూరప్రశుషాగ్రట విసప జింహా
సదాంశార్ఘపాంణ్యాబ్ధగాంభీర తాంహా
సదా దారరత్నాప్రశస్తాతిరంహా.

గద్య. ఇది శ్రీమన్నారాయణ చరణ కమల ధ్యానపరాయణ సకల
సూరిజన[illegible] సేవకాంచద రామనార్య నందన ఝాంవన నామ
ధేయ ప్రణీతంబైన రఘురామ విజయంబను మహా
ప్రబంధంబునందు సర్వంబును అష్టమాశ్వాసము సంపూ
ర్ణము. మంగళ మహాశ్లోకం. యాదృశం పుస్తకం దృష్ట్వా తాదృశం
లిఖితం మయా, అబద్ధం వా సుబద్ధం వా మమ దోషో న విద్యతే.

క. వ్రాలా శగ్రులు తప్పులు
చాలంగలవేను శబ్ద సంగతి నెఱుంగం
గేలించె ఢ్పుక తిట్టక, పోలంగా దిద్దరయ్య బుధజనులారా!

గీ. వ్రాత తప్పు వలన వాచకులలు గక
తప్పు తప్పనే ని తగిన యెడల
వలయు నర్థము వర్ణించి దిద్దుఁడీ
సంతపులయిన వారు సుందర చిరవాంగ

.శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.
.శ్రీ శ్రీ శ్రీ.
.శ్రీ.

మంగాల వీర స్వామయ్య పంతులు వ్రాసెను.

Compared with the Original.

M. S. Varadamayya

[illegible]
[illegible]
[illegible] Lakshmi[illegible]